

การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัย
ในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

Development of A Knowledge Sharing Model via Weblog
by Using Peer-Assisted Learning on Classroom Research
for Teachers in Pattani Primary Educational Service Area Office 3

อัสยานี วาโดร์

Alyanee Wadoe

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Educational Technology and Communications

Prince of Songkla University

2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
ผู้เขียน	นางสาวอัสยานี วาโตร์
สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก**คณะกรรมการ**

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไสยามรณ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไสยามรณ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศัพท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศัพท์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ ชนประชา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ ชนประชา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถวุฒิกุล)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่าผลงานวิจัยนี้ มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณ บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไสยาภรณ์)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ
(นางสาวอ้อยานี วาโดร์)
นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ

(นางสาวอัสยานี วาโตร์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
Abstract	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญ	(9)
สารบัญตาราง	(13)
สารบัญแผนภูมิ	(14)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542	
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา	10
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546	11
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้	
ความหมายของความรู้	14
ประเภทของความรู้	16
รูปแบบการเปลี่ยนสถานะความรู้	19
ความหมายของการจัดการความรู้	20
เป้าหมายของการจัดการความรู้	22
รูปแบบของการจัดการความรู้	24
กระบวนการจัดการความรู้	31
เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้	37
ปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้	38
อุปสรรคในการดำเนินการจัดการความรู้	42
ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้	47
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	48
เทคโนโลยีในการจัดการความรู้	53

อินเทอร์เน็ต	59
การจัดการความรู้ด้วยเว็บล็อก	62
แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	67
ความหมายของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	67
แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	69
วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	74
กลวิธีของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	75
บทบาทของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	76
ขั้นตอนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	86
3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	9
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	95
ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	106
ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	107
ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	117
ขั้นตอนที่ 3 ผลศึกษาการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	122

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 การอภิปรายผลการวิจัย	126
สรุปผลการวิจัย	128
อภิปรายผลการวิจัย	134
ข้อเสนอแนะ	140
บรรณานุกรม	141
ภาคผนวก	147
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	148
ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย	150
ภาคผนวก ค	162
แบบประเมินรูปแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก	163
แบบประเมินโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก	170
แบบประเมินตนเอง ก่อน – หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก	173
แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน	175
แบบประเมินความพึงพอใจ	183
ภาคผนวก ง การหาคุณภาพเครื่องมือ	186
ภาคผนวก จ	194
ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	195
ผลการหาประสิทธิภาพโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)	201
ผลการประเมินตนเอง ก่อน – หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก	203
ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน	204
ผลการประเมินความพึงพอใจ	205
ภาคผนวก ฉ	
ตัวอย่างโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	207
ประวัติผู้เขียน	218

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างความรู้ 2 ประเภท	18
2 แสดงองค์ประกอบและตัวอย่างกิจกรรมการจัดการความรู้ของบริษัท ทรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	29
3 แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบแต่ละรูปแบบการจัดการความรู้ตามแนวคิดของนักวิชาการและองค์กร	30
4 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของนักวิชาการและองค์กร	35
5 แสดงตัวอย่างของระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการไหลเวียนข่าวสารและจัดการความรู้	56
6 แสดงตัวอย่างของเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้ “Primer on Knowledge Management” Singapore Productivity and Standards Board	57
7 แสดงความแตกต่างของวิธีการสอนตามปกติกับวิธีการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	73
8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านคน	110
9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้	111
10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกระบวนการ	111
11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี	112
12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล	112
13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้	113
14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้	114
15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้	114
16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ การจัดการความรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนความรู้	115
17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้	115

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	116
19 แสดงข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน	117
20 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ด้านการออกแบบเว็บบล็อก	120
21 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกิจกรรม ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนด้วยเว็บบล็อก	121
22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัย ในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	123
23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนประเมินความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	124
24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินผลงานของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้เชี่ยวชาญ	124
25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจ ด้านรูปแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก	125
26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจ ด้านแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	126
27 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจ ด้านระบบการใช้งาน	127
28 แสดงกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	132

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 แสดงลำดับขั้นหรือโครงสร้างความรู้ ของ Hideo Yamazaki	15
2 แสดงความแตกต่างขอข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ และปัญญา	16
3 แสดงสัดส่วนระหว่างความรู้ที่ชัดเจนกับความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน	17
4 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างความรู้ทั้งสองประเภท ของ Ikujiro Nonaka	18
5 แสดงการเปลี่ยนสถานะความรู้	19
6 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้ของบริษัท Zerox Corporation	24
7 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้แบบก้านกล้วยโมเดล	25
8 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้แบบปลาทุโมเดล	26
9 แสดงกระบวนการจัดการความรู้ของสำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิต แห่งชาติ	33
10 แสดงอุปสรรคของการจัดการความรู้ในองค์กร	45
11 แสดงระบบสนับสนุนการศึกษาผ่านเทคโนโลยีการศึกษากับการเคลื่อนย้ายความรู้	54
12 แสดงความรู้จากการแลกเปลี่ยนระหว่างทีม	74
13 แสดงสรุปขั้นตอนวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	94
14 แสดงสรุปขั้นตอนวิจัยในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	97
15 แสดงสรุปขั้นตอนวิจัยในขั้นตอนที่ 3 การศึกษาใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	103
16 แสดงหน้าจอหลักของระบบ	118
17 แสดงหน้าจอบล็อกผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก	118
18 แสดงหน้าจอบทความทั้งหมด	119
19 แสดงหน้าจอสมาชิกทั้งหมด	119
20 แสดงหน้าจอผู้ดูแลระบบ	120
21 แสดงรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3	134

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3
ผู้เขียน	นางสาวอัสยานี วาโตร์
สาขาวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า 3) เพื่อศึกษาผลการประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า 4) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า จำนวน 20 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ คน องค์ความรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ กระบวนการ เทคโนโลยีและสื่อสาร และการประเมินผล กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวางแผนกิจกรรม กำหนดความรู้ และกำหนดบทบาท ขั้นตอนแสวงหาความรู้ ขั้นตอนพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนรายงานความก้าวหน้าผลงาน และขั้นตอนประเมินผล ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.58) 2) ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนอยู่ในระดับยอดเยี่ยม 4) ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีประเด็นการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D.= 0.55) ด้านแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.56) และด้านระบบการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.= 0.58)

Thesis Title	Development of A Knowledge Sharing Model via Weblog by Using Peer-Assisted Learning on Classroom Research for Teachers in Pattani Primary Educational Service Area Office 3
Author	Miss Alyanee Wadoe
Major Program	Educational Technology and Communications
Academic Year	2016

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop a knowledge sharing model via weblog by using peer-assisted learning on classroom research for teachers in Pattani Primary Educational Service Area Office 3 2) to compare the self-assessment of cognitive in classroom research before and after using a knowledge sharing model via weblog of teachers in Chumchonbanbangkao School 3) to study the results of performance evaluation (classroom research) of teachers in Chumchonbanbangkao School 4) to study the level of satisfaction using a knowledge sharing model via weblog by using peer-assisted learning of teachers in Chumchonbanbangkao School. The sample used in this research covers 20 teachers in Chumchonbanbangkao School. The collected data were analyzed using a means, a standard deviation and t-test for dependent.

The research finding were as follows :

- 1) A knowledge sharing model via weblog by using peer-assisted learning on classroom research for teachers in Primary Educational Service Area Office 3 consisted of five components: people, knowledge, process, technology and communications, and evaluation. A knowledge sharing model via weblog by using peer-assisted learning consisted of five steps: planning activities, Knowledge Identification and role assignment, knowledge acquisition, meeting and knowledge sharing, the progress report, and evaluation. The experts agree that a knowledge sharing model via weblog was appropriateness at a high level of satisfaction ($\bar{X} = 4.81$, S.D.=0.58).
- 2) The analysis of the self-assessment of cognitive in classroom research before and after using a knowledge sharing model via weblog of teachers in Chumchonbanbangkao School is higher than the previous. The level of statistical significance was .01.
- 3) The analysis of performance evaluation were in a good level.
- 4) The teachers' satisfaction using a knowledge sharing model via weblog by using

peer-assisted learning consisted of three topics: 1) knowledge sharing model via weblog was at a high level ($\bar{X} = 3.90$, S.D.=0.55) 2) peer assisted learning was at a high level ($\bar{X} = 3.87$, S.D.=0.56) and 3) system applications was at a high level ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.58).

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไสยาภรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศัพท์ ผู้วิจัยซึ่งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภก.กร ศรเลิศล้ำวานิช, อาจารย์ ดร.จากรุวรรณ กฤษประชา, ดร.ชาร์รีฟ สีอนิ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จากรุวัจน์ สองเมือง, อาจารย์ ดร.วุฒิศักดิ์ โภชนกุล, อาจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ, อาจารย์ ดร.บุญโรม สุวรรณพานุ, อาจารย์ ดร.จิรวัดน์ ต้นสกุล ที่สละเวลาให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาทางด้านเนื้อหา และ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย รวมถึงคณาจารย์และบุคลากรภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษาทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ ชนประชา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถวุฒิกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่ให้ความร่วมมือ และคอยให้ความช่วยเหลือ เป็นอย่างดีในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนการให้กำลังใจ และมีมิตรภาพที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว น้องชาย หลานสาว สามี และเพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ และขอน้อมรำลึกในความเมตตา กรุณาจากเอกองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ที่ทรงตอบรับดุอาร์ และประทานความเข้มแข็ง อดทน จนบรรลุผลสำเร็จ (อัลฮัมดุลิลลาฮ์)

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่อำนวยความสะดวกในทุกๆ เรื่องระหว่างการดำเนินการวิจัยจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

อัลยานี วาโดร์

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เป็นวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดผลดีต่อองค์กร การจัดการความรู้ทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง ซึ่งพัฒนาไปสู่โลกแห่งยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดข้อมูลข่าวสารมากมาย ทำให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการ และวิธีการทำงานใหม่ เพื่อให้สามารถแข่งขันในสังคมโลกได้ในสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy : KBE) (วิจารณ์ พาณิช, 2553) ซึ่งสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้นี้ ทรัพยากรที่มีค่าขององค์กรนอกจากบุคลากร ก็คือความรู้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางกลยุทธ์ที่สำคัญ (ศรีไพโร ศักดิ์รุ่งพงศากุล เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย, 2549) อีกทั้งเป็นทรัพย์สินที่มีค่าขององค์กรในการสร้างสรรค์ และเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ และบริการซึ่งต้องอาศัยการจัดการความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมในการนำความรู้ฝังลึกในตัวคน (Tacit Knowledge) กับความรู้ที่เปิดเผย (Explicit Knowledge) มาใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาองค์กร โดยองค์กรจะต้องมีการตระหนักว่าความรู้เป็นสิ่งขับเคลื่อนหลักที่จะนำองค์กร ไปสู่ความสำเร็จ และผู้นำจะต้องเห็นคุณค่าของการจัดการความรู้ รวมทั้งต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการสร้างสรรค์ความรู้ (Salis & Jones, 2002)

สถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามย่อมมีภารกิจหลักคือ ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียน แต่ถ้าดูว่าสถานศึกษาก็เป็นองค์กรในรูปแบบหนึ่ง กลับพบว่า ส่วนใหญ่มักเผชิญปัญหาในการแลกเปลี่ยนความรู้ และการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2551) ดังนั้น การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ควรทำในยุคเศรษฐกิจความรู้ ซึ่งความรู้ในสถานศึกษาทุกแห่งจะมีมากมาย แต่บางสถานที่ไม่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบ โดยเฉพาะความรู้ต่างๆ ที่ฝังลึกอยู่ตัวคนที่เป็นทักษะเฉพาะคน ที่เกิดจากประสบการณ์การสอน ค่านิยมและพฤติกรรมมารการสอนก็จางหายไปกับผู้เกษียณอายุจากการลาออก หรือโอน ไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น ทำให้ความรู้ที่อยู่ในตัวคนๆนั้นไม่ได้ถูกจัดเก็บไว้ให้เป็นประโยชน์กับผู้ร่วมงาน รุ่นหลัง ส่วนความรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ตำรา เอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถเผยแพร่ แบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้ ซึ่งความรู้ทั้งสองจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเก็บความรู้ต่างๆ เหล่านั้น ให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย เช่น มีการรวบรวมความรู้ และจัดเก็บลงในเว็บไซต์ขององค์กร เพื่อเผยแพร่ความรู้ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ร่วมงานภายในสถานศึกษาและบุคลากรนอกสถานศึกษา (ชัชชญา โสนะมิตร, 2551)

การจัดการความรู้ที่ได้ผลเกิดจากการมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้คนในองค์กรได้มีการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก 1) เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) ช่วยทำให้การเข้าถึงความรู้ทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว น่าสนใจ เช่น Internet หรือ Intranet 2) เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วม (Collaboration Technology) ช่วยให้คนในองค์กรสามารถประสานการทำงานกันได้ เช่น Weblog,

Web board 3) เทคโนโลยีการจัดเก็บข้อมูลเป็นเสมือนคลังความรู้ เช่น Data Warehouse (ภราดร จินดาวงศ์, 2549) สอดคล้องกับ ปรัชญนันท์ นิลสุข, (2552) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมอย่างเว็บบล็อก (Weblog) เป็นเครื่องมือสื่อสารหนึ่งที่ใช้งานบนเว็บไซต์เป็นที่นิยมนำไปใช้ในการจัดการความรู้ เนื่องจากมีลักษณะที่เป็นเหมือนบันทึกหรือไดเรกทอรีในการจัดเก็บข้อมูล จะแสดงข้อมูลในลักษณะที่เป็นหัวข้อประกอบบทความย่อย ทำให้กลายเป็นเครื่องมือที่นิยมใช้สำหรับการจัดการความรู้ เพราะสะดวกและง่ายต่อการใช้งานอย่างยิ่ง และสามารถนำไปใช้ในการจัดการความรู้ได้ทุกระดับ จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้กระบวนการจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยเชื่อมโยงบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อกระจาย ถ่ายโอน เผยแพร่ แลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ทักษะ ความรู้ ความคิด ทักษะประสบการณ์ ส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการทำงานที่เกื้อกูลกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเทอร์เน็ตที่เป็นเทคโนโลยีที่เชื่อมคนทั่วโลกเข้าด้วยกันทำให้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge Transfer) ทำได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้การนำเสนอสามารถเลือกได้หลายรูปแบบเช่น ตัวอักษร รูปภาพ แอนิเมชัน เสียง วิดีโอ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้ทำได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังช่วยในการจัดเก็บและดูแลปรับปรุงความรู้และสารสนเทศต่างๆ (knowledge storage and maintenance) ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในกระบวนการจัดการความรู้ด้วย จึงนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการความรู้ (สมชาย นำประเสริฐชัย, 2549)

แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นวิธีการและขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการจัดการความรู้ โดยการเชื้อเชิญคนหรือกลุ่มคนที่ทำงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้ผลดีเยี่ยม (Best Practice) มาแลกเปลี่ยนแบ่งปัน ทักษะประสบการณ์ ความรู้ในเรื่องต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยการถ่ายทอดความรู้ และการติดต่อสื่อสารผ่านการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลักเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อนเริ่มทำงาน (วิจารณ์ พาณิช, 2547) จึงเห็นได้ว่าแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน ทักษะ ประสบการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆร่วมกัน เพื่อพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร

หลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวคิดเรื่องการปฏิรูปการทำงานของครูให้มีความเป็นครูวิชาชีพ รวมทั้งการที่ครูต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ได้มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย เพราะในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ได้กำหนดแนวทางการสนับสนุนให้ครูผู้สอนใช้กระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน ไว้ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 (5) มีความสำคัญดังนี้

“ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ”

“ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา”

จากข้อความในพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ทำให้แนวคิดเรื่องการศึกษาที่ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เช่นกัน ในมาตรา 22 มีความเป็นจริงเป็นจังในแนวปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้วยการใช้กระบวนการวิจัยในความหมายของการแก้ปัญหาแบบใหม่ การหาคำตอบแบบใหม่ โดยวิธีการที่เชื่อถือได้ หรือวิธีการที่ยอมรับในศาสตร์นั้น (อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2544) จึงเห็นได้ว่าครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มบทบาทของตนเองในฐานะนักวิจัย เพื่อศึกษาและพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ โดยใช้วิธีการและเทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา มักจะเป็นไปในลักษณะที่ใช้พื้นฐานของความรู้เดิม ความสนใจส่วนตัวและประสบการณ์เดิมนั้น มีครูจำนวนมากที่อาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือหรือนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานของตน ซึ่งการที่ครูจะพัฒนาตนเองไปสู่การทำงานที่เป็นระบบ เข้าถึงเด็กและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างครือมืออาชีพนั้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะนำครูไปสู่เป้าหมายที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้รับการพัฒนาอย่างดีที่สุด (ประวิต เอราวรรณ์, 2542) ซึ่งการศึกษาวิจัยสามารถทำให้ครูได้ทราบว่าการจัดการศึกษาเป็นอย่างไร จึงจะถือว่ายึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ครูต้องศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อสรุปว่าสอนอย่างไรจึงจะเสริมสร้างกระบวนการคิดการฝึกทักษะ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สมบูรณ์ แสงโฉม, 2551) ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นเครื่องกำหนดบ่งชี้คุณภาพความรู้ความสามารถของผู้สอนโดยตรง (อลิศรา ชูชาติ, 2544) อีกทั้งยังช่วยเสริมความรู้งานวิจัยให้กับครูผู้สอน เพื่อเป็นผลงานในการพัฒนาวิชาชีพครู

จากการศึกษาหลักการ แนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบกับผู้วิจัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความพร้อมสนับสนุนการขับเคลื่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา ทำให้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีการแสวงหาความรู้ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ความรู้ เรื่องวิจัยในชั้นเรียนที่มีอยู่มากมาย โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ทั้งนี้ ส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในสถานศึกษา ช่วยสร้างวัฒนธรรม สังคม และบรรยากาศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ต่อการในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ทักษะ กระบวนการ และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน ประกอบกับการที่กฎหมายได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนโดยตรง โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า ซึ่งจะเป็นเครื่องมือและวิธีการช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา และเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
3. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพผลงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
4. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับ

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้ คือ

1. ได้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้จากการแสวงหา การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน และการจัดเก็บรวบรวมความรู้ร่วมกัน
2. เป็นแนวทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกในเรื่องอื่นๆที่สนใจ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป
3. เป็นแนวทางในการส่งเสริมวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูผู้สอน ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้งและความรู้ที่ฝังลึก

สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 1,007 คน

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า จำนวน 20 คน ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

3.2.2 ผลงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

3.2.3 ความพึงพอใจ ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความนิยามศัพท์เฉพาะดังต่อไปนี้

รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่องค์กรมีวัตถุประสงค์ เพื่อปกป้องสิทธิทางปัญญาไม่ให้สูญหาย เป็นการยกระดับความรู้ และจัดการทรัพยากรความรู้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ทั้งความรู้ที่ชัดแจ้งและความรู้ที่เห็นไม่ชัดแจ้ง เป็นกระบวนการหรือวิธีการอย่างเป็นระบบ ในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้หรือนวัตกรรม การจัดเก็บความรู้ อย่างถูกต้องเหมาะสม และการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ของทรัพยากรบุคคลในองค์กร อันก่อให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้เกิดการแพร่กระจายและไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ คน องค์ความรู้ เทคโนโลยีและสื่อสาร กระบวนการ และการประเมินผล เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก หมายถึง การใช้ประโยชน์จากสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการถ่ายโอนจากที่ใดที่หนึ่งโดยการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมอย่างเว็บบล็อก มาเป็นเครื่องมือสื่อสารหนึ่ง เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ด้วยการออกแบบระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จากกันและกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และเกิดผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลในองค์กร โดยการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างกันหรือกลุ่มบุคคล โดยผ่านกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลกับสื่อบันทึกความรู้ หรือระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้

การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning : PAL) หมายถึง การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และเพื่อนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งพื้นที่จริงและพื้นที่เสมือน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เช่น เพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อนผู้ช่วย หรือเพื่อนผู้เอื้ออำนวยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการไหลเวียน ความรู้ที่ฝังลึกภายในองค์กร นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอน ที่มีก่อนและหลังการใช้รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ผลงาน (Product) หมายถึง องค์ความรู้ ประสบการณ์ วิธีการ ขั้นตอน เกี่ยวกับการวิจัย ในชั้นเรียน หรือเค้าโครงการงานวิจัยในชั้นเรียน ที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น เมื่อผ่านกิจกรรมการจัดการความรู้ ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อนำ ผลการวิจัยที่ได้มาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ความพึงพอใจ หมายถึง ทศนคติ หรือความรู้สึกพึงพอใจของครูผู้สอน ต่อการใช้รูปแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก โดยครอบคลุมหัวข้อดังนี้ 1. รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน เว็บล็อกในภาพรวม 2. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4. การใช้ งานของระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่จัดกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนชุมชน บ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ปีการศึกษา 2559

**กรอบแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
สำหรับครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

การจัดการความรู้ Knowledge Management

คือกระบวนการที่องค์กรมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันทรัพย์สินทางปัญญาไม่ให้สูญหาย เป็นการยกระดับความรู้และจัดการทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรทั้งความรู้ที่ชัดเจน และความรู้ที่เห็นไม่ชัดเจน โดยการจัดการความรู้เป็นกระบวนการหรือวิธีการอย่างเป็นระบบ ในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ หรือนวัตกรรม การจัดเก็บความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ของทรัพยากรบุคคลในองค์กร อันก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงการแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้เกิดการแพร่กระจายและไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัยเครื่องมือที่สำคัญ คือ คน เทคโนโลยี สารสนเทศ และกระบวนการ เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการความรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทในการจัดการความรู้

1. เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) ช่วยให้บุคคลสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น และสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ในการค้นหาข้อมูลสารสนเทศ และความรู้ที่ต้องการได้ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วม (Collaboration Technology) ช่วยให้สามารถประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในเรื่องระยะทาง
3. เทคโนโลยีการจัดเก็บ (Storage Technology) ช่วยในการจัดเก็บและจัดการความรู้ต่างได้สะดวก และง่ายขึ้น

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Knowledge Sharing

คือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนในองค์กร โดยการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ระวังกัน โดยผ่านกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลกับสื่อบันทึกความรู้ หรือระหว่างบุคคลกับบุคคล โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการในการส่งผ่านของความรู้ ดังนี้

1. (Socialization) เป็นการแบ่งปันและสร้างความรู้ จาก Tacit Knowledge สู่อื่น Tacit Knowledge ด้วยการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ตรงของผู้สื่อสารระหว่างกัน
2. (Externalization) เป็นการสร้างและถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล แล้วเผยแพร่ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการแปลงจาก Tacit Knowledge สู่อื่น Explicit Knowledge
3. (Combination) เป็นการแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Explicit Knowledge ด้วยการรวบรวมความรู้ ประเภท Explicit Knowledge จากสื่อต่างๆ มาสร้างและเผยแพร่ เป็นความรู้ประเภท Explicit Knowledge แบบใหม่
4. (Internalization) เป็นการแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Tacit Knowledge มาเป็น โดยนำความรู้เชิงทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติงานทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น

แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assist Learning)

เป็นการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และเพื่อนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งพื้นที่จริงและพื้นที่เสมือน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เช่น เพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อนผู้ช่วย หรือเพื่อนผู้เอื้ออำนวยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนความรู้ที่ฝังลึกภายในองค์กร นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

**รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
สำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

- 1) ผลงาน (งานวิจัยในชั้นเรียน)
- 2) ผลการประเมินตนเองก่อน-หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
- 3) ความพึงพอใจที่มีต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา
2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้
 - 4.1 ความหมายของความรู้
 - 4.2 ประเภทของความรู้
 - 4.3 รูปแบบการเปลี่ยนสถานะความรู้
 - 4.4 ความหมายของการจัดการความรู้
 - 4.5 เป้าหมายของการจัดการความรู้
 - 4.6 รูปแบบของการจัดการความรู้
 - 4.7 กระบวนการจัดการความรู้
 - 4.8 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้
 - 4.9 ปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้
 - 4.10 อุปสรรคในการดำเนินการจัดการความรู้
 - 4.11 ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้
 - 4.12 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 4.13 เทคโนโลยีในการจัดการความรู้
 - 4.14 อินเทอร์เน็ต
 - 4.15 การจัดการความรู้ด้วยเว็บบล็อก
5. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.2 แนวคิด ทฤษฎีของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.3 การเปรียบเทียบการเรียนแบบปกติกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.4 วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.5 กลวิธีของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.6 บทบาทของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
 - 5.7 ขั้นตอนในการทำกิจกรรมของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์
- 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา

เป้าหมายหลักในการปฏิรูปการศึกษา ได้เน้นเรื่องคุณภาพการศึกษา โอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพครู เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญไปสู่คุณภาพของผู้เรียน ขณะเดียวกันจะทำให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและผลักดันการศึกษาการเรียนรู้ไปจนตลอดชีวิต ซึ่งจะส่งผลถึงความสามารถในการแข่งขันของประชาชนในประเทศให้เพิ่มขึ้นด้วย (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติหมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อันมีเป้าหมายเพื่อการสนับสนุน และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง โดยบัญญัติไว้อย่างชัดเจน และเป็นแนวปฏิบัติที่เด่นชัด เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศได้บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป ดังนี้

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่นเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิต และมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและเพื่อประสิทธิภาพ

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของไทย

มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริมและประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กล่าวโดยสรุป รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนสาธารณูปโภคด้านการศึกษา อาทิเช่น คลื่นความถี่ ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคมและการสื่อสารในรูปแบบอื่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและการพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางราชการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ พัฒนาบุคลากร

ทั้งด้านผู้ผลิตและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา วิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และจัดให้มีหน่วยงานกลางเพื่อติดตาม ดูแลการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546

สืบเนื่องจาก พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (2546) “มาตรา 11 กำหนดไว้ว่า ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริม และพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน” ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความอยู่รอดและการเติบโตขององค์กร

3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

การวิจัยที่ใช้รูปแบบเป็นการวิจัยแนวใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการวิจัยที่ใช้รูปแบบจะช่วยให้ได้ความรู้ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นการวิจัยที่ช่วยพัฒนาความรู้ มีความชัดเจน เป็นระบบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2524) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของรูปแบบที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันไว้ดังนี้

Willer (1967) ได้กล่าวว่า ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (Validity) และ ความน่าเชื่อถือ (Reliability) แล้ว สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย

Good (1973) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลอง ที่เหมือนของจริงทุกอย่าง แต่มีขนาดเล็กหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ

Longman (1981) ให้ความหมายของรูปแบบไว้ตามพจนานุกรม Contemporary English ไว้ 3 ลักษณะดังนี้ 1) เป็นสิ่งย่อยส่วนของของจริง ตรงกับภาษาไทยที่ว่าแบบจำลอง 2) เป็นสิ่งของหรือคนที่น่าสนใจเป็นแบบอย่าง เช่นครูต้นแบบ นักเดินแบบ 3) รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่างๆ

Bardo and Hartman (1982) ได้ให้ความหมายของรูปแบบว่า เป็นสิ่งที่แสดงโครงสร้างของ ความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

บุญชม ศรีสะอาด (2524) กล่าวว่า รูปแบบ (model) หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่แสดงขั้นตอนการทำงานเป็นโฟลว์ชาร์ท (flow chart) สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ปรากฏในธรรมชาติหรือระบบต่างๆ ที่อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

รัตนา สิงห์กุล (2550) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แผนการทำงานเกี่ยวกับการสอน เรียกว่ารูปแบบการสอน ที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยวางแผนการจัดองค์ประกอบและงานเกี่ยวกับการสอนอย่างมีจุดหมายที่เฉพาะเจาะจงที่จะให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบ (Model) ชุดของความสัมพันธ์จะเป็นเชิงปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ซึ่งจะแสดงให้เห็น

ความหมายเกี่ยวพันของลักษณะที่แท้จริงของสิ่งที่เราเกี่ยวข้องกับคำว่า รูปแบบโดยมโนทัศน์ของคำ จะมีความหมายอย่างน้อย 3 อย่างในทางสถาปัตยกรรมหรือทางศิลปะจะหมายถึงหุ่นจำลอง ในทาง คณิตศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ จะหมายถึงสมการในทางศึกษาศาสตร์จะหมายถึงความสัมพันธ์ ของตัวแปร กรอบของความคิด หรือ การแทนความคิดออกเป็นรูปธรรม

ทิตินา แคมณี (2551) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึงตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของ ลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่ง หรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหา ความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์ สอดคล้องกับ สุบรรณ พันธ์วิทวัส และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ (2522) ใช้คำว่า แบบจำลอง (Model) เท่ากับการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความ เป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดใน เรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบ กระบวนการของการจัดการความรู้ออนไลน์ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งที่อาศัยความ ร่วมมือจากบุคคลหรือกลุ่มคนในองค์กร ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนองค์ความรู้ที่มีอยู่ ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง และความรู้ที่ฝังลึก ผ่านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ร่วมกัน ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist Learning) โดยมี เป้าหมายเพื่อการพัฒนาดคน พัฒนางาน ฐานความรู้ และพัฒนาองค์กรจนนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ (Learning Organization)

วิธีการวิจัยโดยใช้รูปแบบ

การวิจัยโดยใช้รูปแบบจำแนกออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการสร้างหรือพัฒนา รูปแบบ ขั้นตอนที่สองเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของรูปแบบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2524)

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ

ผู้วิจัยสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้า ทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ (ที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่นๆ) และผลการศึกษา หรือวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือตัวแปรเหล่านั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละ องค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนั้น จะต้องใช้หลักของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และ การค้นคว้ามาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบอย่างยิ่ง โดยผู้วิจัยคิดโครงสร้างของรูปแบบ ขึ้นมาก่อน แล้วปรับปรุงโดยอาศัยข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ หรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัว แล้วคัดเลือก องค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญ ประกอบกันขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้ว จำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ดังกล่าวเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบ คนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวม ข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความ

เหมาะสมหรือไม่เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังหรือไม่ (ในขั้นนี้บางครั้งใช้คำว่า การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ) ในการการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาในสถานการณ์จริง จะช่วยให้ทราบอิทธิพลหรือความสำคัญขององค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรต่างๆ ในรูปแบบและอิทธิพลหรือความสำคัญของกลุ่มองค์ประกอบหรือกลุ่มตัวแปรในรูปแบบ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงแบบใหม่ โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่พบว่ามีอิทธิพลหรือมีความสำคัญน้อย ออกจากรูปแบบของตน ซึ่งทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ Keeves (1988, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2524)

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบ จึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบที่ใช้เป็นประเภท Semantic Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อ ในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา เพื่อให้เห็นมโนทัศน์ โครงสร้างทางความคิด เป็นรูปแบบอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ กระบวนการแลกเปลี่ยนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกที่มีเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1988, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2524) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

4.1 ความหมายของความรู้

ความรู้ (knowledge) มีลักษณะเป็นนามธรรม นักวิชาการและผู้รู้หลายท่านได้ให้คำจำกัดความของความรู้ไว้หลากหลายแนวคิด ดังนี้

Elle (1997, อ้างถึงใน พรณี สนวนเพลง, 2552) ได้กล่าวถึงนิยามของความรู้ว่า “ความรู้คือประสบการณ์หรือสารสนเทศที่สามารถสื่อสารและแบ่งปันได้”

Davenport & Prusak (1998, อ้างถึงใน อัญญาณี คล้ายสุบรรณ, 2550) กล่าวว่า “ความรู้เป็นการประสมประสานของประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศในบริบทที่เหมาะสม วิชาญาณ และสัญชาตญาณ เข้าเป็นเนื้อเดียวกันอย่างชาญฉลาด ทำให้มีกรอบสำหรับการประเมินคุณค่าและการรวมตัวกัน ของประสบการณ์และสารสนเทศใหม่ ทั้งหมดนี้ ได้ก่อกำเนิดและประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมอยู่ในจิตใจของผู้รู้เอง”

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547) ได้ให้คำจำกัดความของความรู้ คือสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด เปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา

พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547) อธิบายความหมายของความรู้ไว้ว่า ความรู้เป็นกระบวนการของการขัดเกลา เลือกใช้ และบูรณาการ การใช้สารสนเทศจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ (new knowledge) ความรู้ใหม่เกิดจากการผสมผสานความรู้และประสบการณ์เดิมผนวกกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ ความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล เป็นความรู้ที่ไม่ปรากฏชัดแจ้ง (Tacit knowledge) หากความรู้เหล่านั้นได้ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ความรู้นั้นจะกลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit knowledge)

ไพโรจน์ ชลารักษ์ (2551) ได้สรุปความหมายของความรู้ คือสถานะในตัวคนที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานอย่างลงตัวของระหว่างการเรียนรู้ ความจำ ความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกเมื่อคนได้สัมผัสหรือรับรู้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งและสถานะนี้จะไม่หายไปจากคนแต่อาจลืมไปได้บ้างบางส่วนและบางเวลา

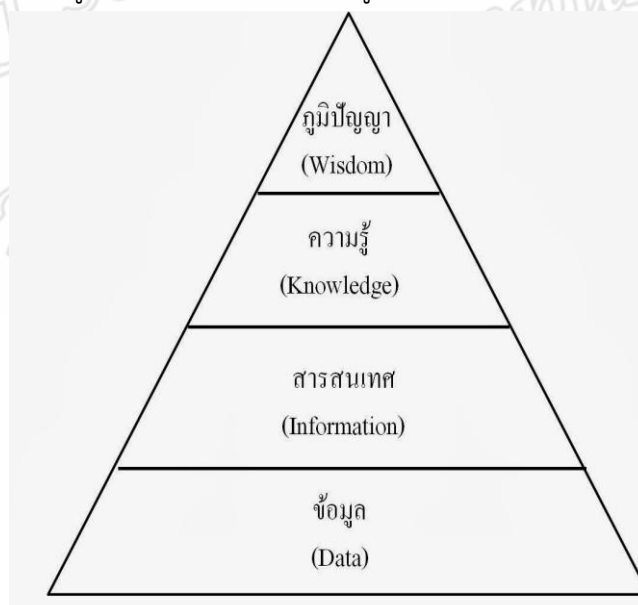
พรณี สนวนเพลง (2552) ได้สรุปความหมายของความรู้ เป็นสิ่งที่สั่งสมมาจากการเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่สามารถสื่อสารและแบ่งปันกันได้

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์ (2554) ได้อธิบายความหมายของความรู้ว่า เป็นบทสรุปของความเข้าใจที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งกว่าจะเกิดเป็นความรู้ขึ้นมาได้ จำเป็นต้องได้รับการค้นหา พิสูจน์ความจริง หรือทดลองมาแล้ว ความรู้สามารถถูกตั้งเป็นกฎขึ้นมาเพื่อนำไปใช้กำหนดเป็นขั้นตอน การปฏิบัติงาน ความรู้ทำให้เราเชื่อในสิ่งที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง มีเหตุผล ดังนั้นความรู้จึงสามารถนำไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาประกอบการตัดสินใจได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง สิ่งที่คนสั่งสมจากการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้า ประสบการณ์ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ผ่านกระบวนการคิด เปรียบเทียบ เชื่อมโยงความรู้อื่น ๆ และผสมผสานกับความรู้และประสบการณ์เดิมจนเกิดเป็นความเข้าใจ ระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือบุคคลกับกลุ่มคน เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจ การประยุกต์ใช้ในการทำงาน หรือการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา

นิยามความรู้ในรูปของปิรามิด

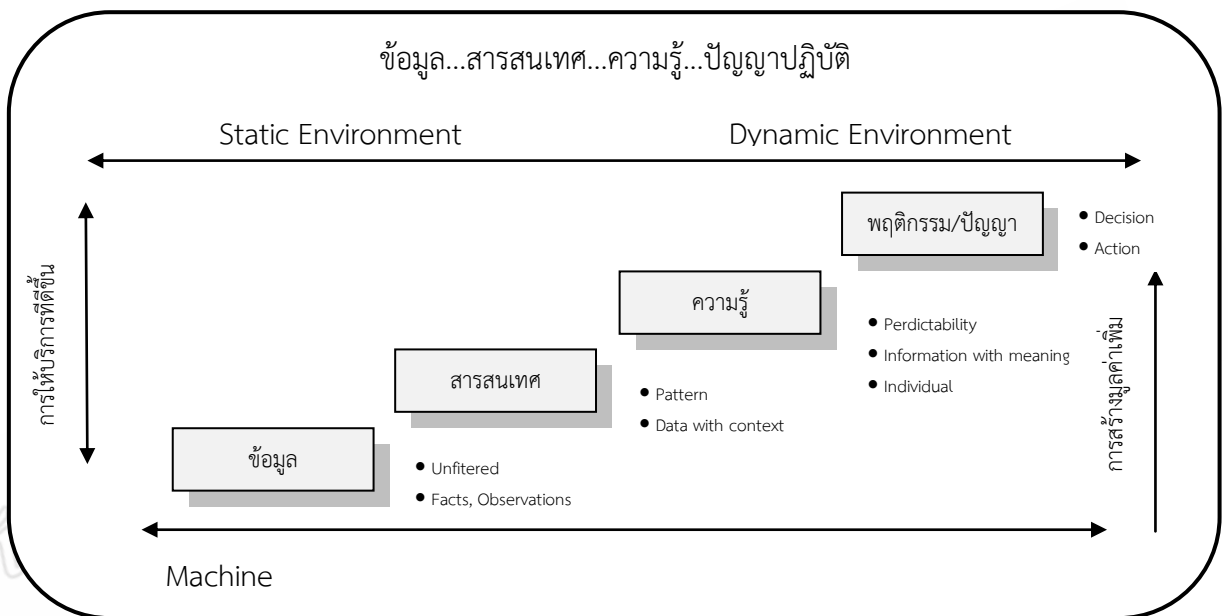
Hideo Yamazaki (อ้างถึงใน บุญดี บุญญาภิจ และคณะ, 2547) นักวิชาการชาวญี่ปุ่นได้อธิบายนิยามของความรู้ในรูปแบบของปิรามิด อาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ปิรามิดความรู้ ระดับชั้นของความรู้ หรือโครงสร้างของความรู้ เป็นต้น

แผนภูมิที่ 1 ปิรามิดแสดงลำดับชั้นหรือโครงสร้างของความรู้

แผนภูมิที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความรู้มี 4 ประเภท และมีพัฒนาการตามลำดับชั้นหรือโครงสร้างของความรู้เรียงจากต่ำไปสูง ซึ่งแต่ละระดับ มีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเป็นฐานของกันและกัน ด้วยการแปลงข้อมูล (Data) ซึ่งเป็นข้อมูลดิบ หรือข้อเท็จจริง

ที่ยังไม่ผ่านการประมวลผลให้เป็นสารสนเทศ (Information) ซึ่งข้อมูลที่ผ่านมากระบวนการเรียบเรียงตีความ วิเคราะห์ และให้ความหมาย เพื่อนำมาใช้ประโยชน์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การคำนวณเพื่อหาค่าทางสถิติ เป็นต้น ส่วนความรู้ (Knowledge) เกิดจากกระบวนการที่บุคคลรับรู้ ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ ผ่านกระบวนการคิดและเปรียบเทียบ เชื่อมโยง กับความรู้อื่นๆ จนเกิดเป็นความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ และความรู้เป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลจนเกิดเป็นปัญญา (Wisdom) คือองค์ความรู้สามารถปฏิบัติได้จริง หรือประสบการณ์ที่นำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือเกิดนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการทำงาน

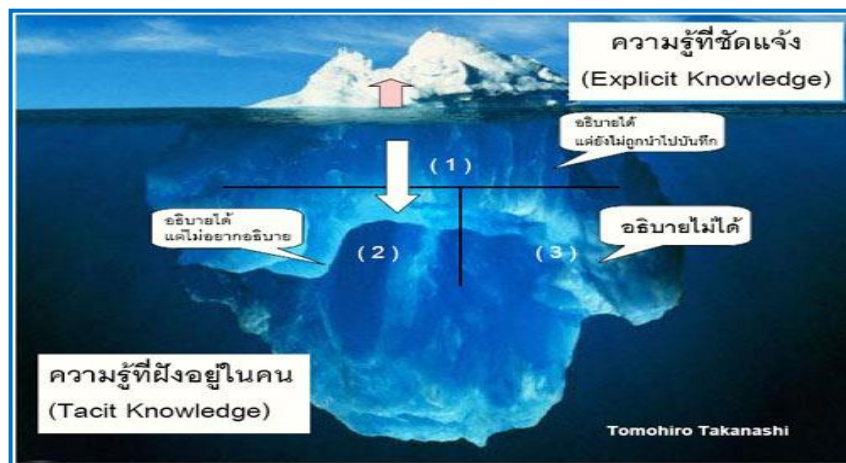
แผนภูมิที่ 2 แสดงความแตกต่างของข้อมูล สารสนเทศ ความรู้ และปัญญา
ที่มา : พรรณี สนวนเพลง, 2552

แผนภูมิที่ 2 ข้อมูลคือ สิ่งที่เกิดจากการสังเกต และเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยยังไม่ว่างกระบวนการวิเคราะห์และกลั่นกรอง ขณะที่สารสนเทศ คือ กลุ่มข้อมูลที่บ่งบอกถึงสาระ แนวโน้ม และทิศทางของกลุ่มข้อมูลที่มีความหมาย สามารถทำการวิเคราะห์ได้ ส่วนความรู้ที่เราได้รับนั้น ควรอยู่บนพื้นฐานของการใช้สติปัญญาปฏิบัติต่อการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิตในปัจจุบันและอนาคตไม่หลงลืมตน (พรรณี สนวนเพลง, 2552)

4.2 ประเภทของความรู้

ประเภทของความรู้สามารถจำแนกได้หลายแนวทางตามทัศนะของนักวิชาการ ดังนี้

Michael Polanyi & Ikujiro Nonaka (อ้างถึงใน บูรชัย ศิริมหาสาร, 2550) ได้กำหนดนิยามความรู้ด้วยการเปรียบเทียบภูเขาน้ำแข็ง เรียกว่า “ภูเขาน้ำแข็งแห่งความรู้” โดยการจำแนกความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge ดังภาพประกอบ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงสัดส่วนระหว่างความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) กับความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge)

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนความรู้ทั้ง 2 ประเภท พบว่าความรู้ในองค์กรส่วนใหญ่เป็นความรู้ประเภท Tacit มากกว่าความรู้ประเภท Explicit หลายเท่า โดยอาจเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนระหว่างความรู้ประเภท Tacit : Explicit เป็น 80 : 20 หรือเช่นเดียวกับที่ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านกล่าวไว้ว่า Explicit เปรียบเสมือนส่วนของภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำขึ้นมา ซึ่งเป็นส่วนน้อยมาก (ประมาณ 20% ของทั้งหมด) เมื่อเทียบกับส่วนของภูเขาที่จมอยู่ใต้น้ำ ซึ่งมีมากถึง 80% (เป็นส่วนของ Tacit)

Choo (2000, อ้างถึงใน พรณีย์ สนวนเพลง, 2552) ได้จำแนกความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ Tacit Knowledge และ Explicit Knowledge ซึ่งได้ให้คำจำกัดความของความรู้ทั้ง 2 ประเภท ดังต่อไปนี้ ความรู้ที่ชัดเจน หรือความรู้ที่เป็นทางการ (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและใช้ร่วมกันโดยอยู่ในรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ เอกสารขององค์กร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ และอินเทอร์เน็ต ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ที่แสดงออกมาโดยใช้ระบบสัญลักษณ์ จึงสามารถสื่อสารและเผยแพร่ได้อย่างสะดวก

ความรู้โดยนัย หรือความรู้ที่มองเห็นไม่ชัดเจน (Tacit Knowledge) จัดเป็นความรู้ที่ไม่มีเป็นทางการ ซึ่งเป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่มาจากประสบการณ์ ความเชื่อ หรือความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เช่น การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ผ่านการสังเกต การสนทนา การฝึกอบรม ความรู้ประเภทนี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ เนื่องจากความรู้ประเภทนี้ เกิดจากประสบการณ์ และการนำมาเล่าสู่กันฟัง ดังนั้นจึงไม่สามารถจัดให้เป็นระบบหรือหมวดหมู่ได้ และไม่สามารถเขียนเป็นกฎเกณฑ์หรือตำราได้ แต่สามารถถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ได้ โดยการสังเกต เลียนแบบ และพัฒนา

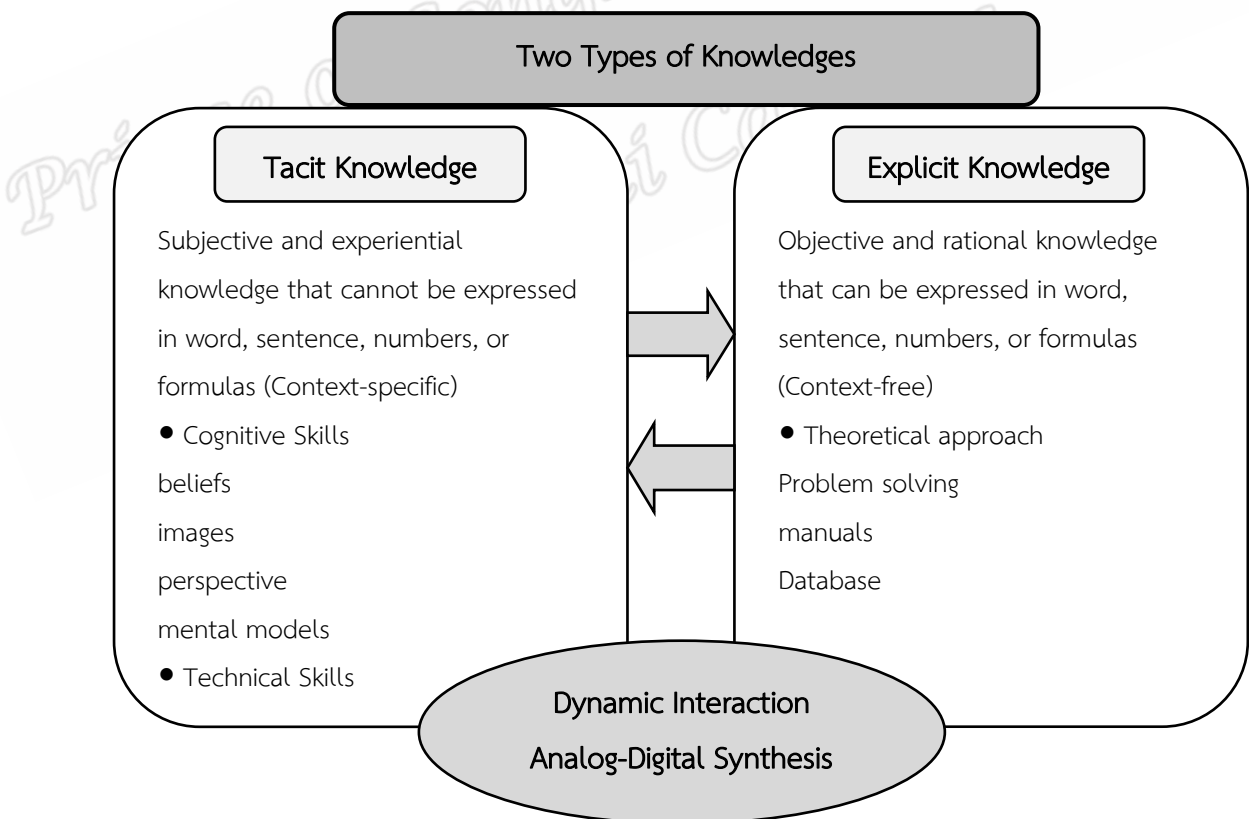
นอกจากนี้ ประพนธ์ ภาสุกยัต (2549) ได้แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เป็นความรู้ที่อยู่ในตำรับตำรา เช่น พกหลักวิชาหรือทฤษฎีต่างๆ ได้มาจากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ผ่านกระบวนการพิสูจน์ การทดลอง หรือ

กระบวนการวิจัย เป็นความรู้ที่ถูกทำให้กลายเป็นเรื่อง “ทั่วไป (Generalize)” ไม่ติดอยู่ในบริบทใดบริบทหนึ่ง ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) เป็นสิ่งที่เห็นได้ไม่ชัด เป็นความรู้ที่มาจากการปฏิบัติบ้างก็จัดว่าเป็น “เคล็ดลับวิชา” เป็น “ภูมิปัญญา” เป็นสิ่งที่มาจากการใช้วิจารณญาณ ปฏิภาณไหวพริบ เป็นเทคนิคเฉพาะตัวของปฏิบัติแต่ละท่าน เป็นสิ่งได้มา “สดๆ” มีบริบท (Context) ติดอยู่ ยังไม่ได้ถูก “Generalize” ยังไม่ได้ถูกปรุงแต่งอย่างใด ถึงแม้ความรู้ประเภทที่สองนี้จะเห็นได้ไม่ชัดเหมือนความรู้ประเภทแรก แต่ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้งานบรรลุผลสำเร็จได้เช่นกัน

Explicit Knowledge	Tacit Knowledge
<ul style="list-style-type: none"> • วิชาการ • ทฤษฎี (Theory) ปรัชญา • มาจากการสังเคราะห์ วิจัย ใช้สมอง (Intellectual) • เป็นกฎเกณฑ์ วิธีการขั้นตอนที่ผ่านการพิสูจน์ 	<ul style="list-style-type: none"> • ภูมิปัญญา เคล็ดลับวิชา • ปฏิบัติ (Practice) ประสบการณ์ • มาจากวิจารณญาณใช้ปฏิภาณ (Intelligence) • เป็นเทคนิคเฉพาะตัว เป็นลูกเล่นของแต่ละคน

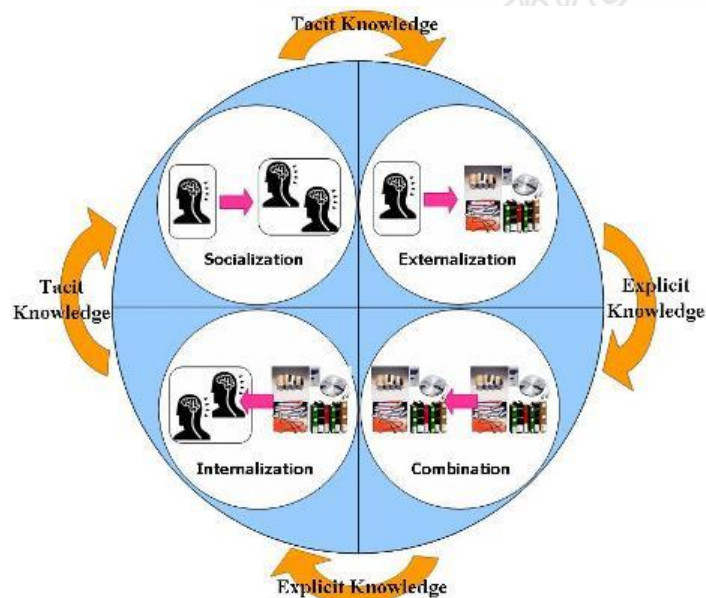
ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างความรู้ 2 ประเภท
ที่มา : บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ, 2547

แผนภูมิที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระหว่าง ความรู้ทั้ง 2 ประเภท
ที่มา : Ikujiro Nonaka 2006 (อ้างถึงใน บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2550)

4.3 รูปแบบการเปลี่ยนสถานะความรู้

ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) สามารถเปลี่ยนแปลงสถานะระหว่างกันได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า เกลียวความรู้ (Knowledge Spiral : SECI Model) เกลียวความรู้ หรือวงจรความรู้ หมายถึง ความรู้ได้ถูกใช้หรือส่งผ่านหมุนเวียนเปลี่ยนสภาพและที่อยู่ไปเรื่อยๆ แต่ไม่ได้หายไปไหนหรือไปไกลมาก ยังคงวนเวียนกลับไปกลับมาอยู่ระหว่างความรู้ นั่นเอง และทุกรอบที่มีการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านความรู้จะเพิ่มทวีขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ซึ่งทฤษฎีเกลียวความรู้ เป็นทฤษฎีหนึ่งของการบริหารจัดการความรู้ที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เหมาะกับบริบทของคนไทยที่นิยมการถ่ายทอดความรู้จากคนสู่คน และสามารถอธิบายจากมุมมองของความรู้ Explicit Knowledge และ Tacit Knowledge สลับไปมาได้จนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่ง เป็นวงจรหมุนเวียนตลอดเวลา คิดค้นโดย Ikujiro Nonaka & Takeuchi (1995) (อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5

ดังแสดงในรูปที่ 5 แสดงการเกิดเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral : SECI Model)
ที่มา : ชโลบล อยู่สุข, 2551

จากแผนภูมิที่ 5 แสดงการเปลี่ยนสถานะของความรู้จะเกิดขึ้นได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. Socialization การแบ่งปันและสร้างความรู้จาก Tacit Knowledge สู่ Tacit Knowledge คือ จากคนไปสู่อีกคน โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้สื่อสารระหว่างกัน อาจอยู่ในรูปการพูดคุยระหว่างกันอย่างไม่เป็นทางการ รูปแบบการประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิธีแก้ปัญหาในงาน การสอนงานระหว่างหัวหน้าและพนักงาน เช่น ครู ก. และ ข. ได้พูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกัน และกัน เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนวิธีการหรือสื่อการสอน เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนในแต่ละสถานการณ์

2. Externalization การสร้างและถ่ายทอดความรู้ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล แล้วเผยแพร่ออกมา เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ตำรา คู่มือปฏิบัติงาน เป็นการแปลงจาก Tacit Knowledge ออกมาเป็น Explicit Knowledge เพื่อนำมาใช้ในการทำงาน เช่น ครู ก. และ ข. ได้เขียนและเผยแพร่ตัวอย่างวิจัย ในชั้นเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อเผยแพร่ให้ครูคนอื่นๆ ได้ทดลองนำวิธีการไปแก้ปัญหาคำถามจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

3. Combination เป็นการแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Explicit Knowledge ด้วยการรวบรวมความรู้ประเภท Explicit จากสื่อต่างๆ อย่างหลากหลาย มาสร้างและเผยแพร่เป็นความรู้ประเภท Explicit แบบใหม่ เช่น ครู ก. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิธีการแก้ไขปัญหาคำถามอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้วิชาภาษาไทย จากตำรา เอกสาร หรืองานวิจัยในชั้นเรียนหลากหลายแหล่ง และเขียนสรุปเผยแพร่ในรูปแบบใหม่ผ่านเว็บไซต์

4. Internalization เป็นการแปลง Explicit Knowledge มาเป็น Tacit Knowledge โดยการนำความรู้เชิงทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงานทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น เช่นครู ก. ศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียน จากตำรา เอกสาร หรือแหล่งข้อมูลต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต และนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน จนเกิดทักษะความชำนาญ กลายเป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวบุคคล (Tacit)

ดังนั้น เมื่อครู ก. มีการใช้เทคนิค วิธีการแก้ไขปัญหาคำถามจัดการเรียนการสอน จนเกิดประสบการณ์ และความสำเร็จแล้ว ก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสาะสุกันฟังระหว่าง ครู ข. และครูคนอื่นๆ ต่อไป ก็จะวนกลับมาสู่กระบวนการที่เรียกว่า Socialization คือ การแปลง Tacit Knowledge ให้เป็น Tacit Knowledge ของครู ข. และครูคนอื่นๆ ต่อไปเป็นกระบวนการที่หมุนเวียนไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งจะทำให้องค์ความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เรียกว่า การเกิดเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral)

สรุปว่า การจัดการความรู้ คือการทำให้เกิดเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) เพื่อให้เกิดความงอกงามของความรู้ใหม่ๆ ซึ่งจะนำมาแก้ไข้ปัญหาและใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

4.4 ความหมายของการจัดการความรู้

นักวิชาการได้นิยามความหมายของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ไว้มากมาย ผู้วิจัยเลือกนำเสนอความหมายของ KM ในลักษณะของ Knowledge Sharing (KS) หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นประเด็นสำคัญ อาทิเช่น

Arthur Anderson Business Consulting (อ้างถึงใน บุรชัย ศิริมหาสาร, 2550) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นการสนับสนุนให้พนักงานในองค์กร รวบรวม ค้นหา แลกเปลี่ยนความรู้ และนำมาใช้ เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจขององค์กร

Melissie Rumizen of Buckman Laboratories (อ้างถึงใน บดินทร์ วิจารณ์, 2550) กล่าวว่า การจัดการความรู้ที่องค์กรมุ่งเน้นกระบวนการ แยกแยะ สร้าง จับประเด็น แสวงหา แลกเปลี่ยน และยกระดับความรู้ ขบวนการที่เป็นระบบนี้จะสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีเฉพาะที่องค์กรที่จะปฏิบัติเพื่อจัดการความรู้ของแต่ละองค์กร

Carla O'Dell & Jackson Grayson 1998 (อ้างถึงใน บุญดี บุญญาภิจ และคณะ, 2547) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ในการจะทำให้คนได้รับความรู้ที่ต้องการ ภายในเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน และนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อยกระดับและปรับปรุง

การดำเนินงานขององค์กร

Kucza 2001 (อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ การจัดเก็บและการแบ่งปันความรู้ ซึ่งรวมถึงการระบุสภาพปัจจุบัน การกำหนดความต้องการ และการปรับปรุงกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ให้ดีขึ้น เพื่อบรรลุถึงความต้องการขององค์กร

Takeuchi & Nonaka 2004 (อ้างถึงใน เจษฎา นกน้อย และคณะ, 2552) กล่าวว่ากระบวนการในการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องเผยแพร่ความรู้ทั่วทั้งองค์กร และนำไปเป็นส่วนประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์ การบริการเทคโนโลยีและระบบใหม่ๆ

วิจารณ์ พาณิช (2548) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นการเรียนรู้แบบใหม่ที่เรียนจากการปฏิบัติเป็นตัวนำ เป็นตัวเดินเรื่อง ไม่ใช่แค่เรียนจากครูหรือตำรา ตำรานั้นเป็นการเรียนรู้แบบเก่า ซึ่งเน้นเรียนรู้แบบเก่า และเน้นเรียนทฤษฎี ขณะที่การเรียนรู้ แบบ KM ก็เป็นทฤษฎีแต่ว่าเน้นที่การเรียนรู้แบบปฏิบัติ เพราะการปฏิบัติทำให้เกิดประสบการณ์ การจัดการความรู้ไม่ใช่เรื่องของคนๆ เดียวเป็นเรื่องของคนหลายคน ที่ทำงานร่วมกัน เพราะฉะนั้นเวลาปฏิบัติแต่ละคนจะมีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน เมื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันแล้ว อาจเห็นส่วนที่เหมือนกัน ซึ่งจะเป็นการยืนยันว่าเข้าใจตรงกันเมื่อเอาแลกเปลี่ยนกันมากๆ จะทำให้ยกระดับความรู้ความเข้าใจขึ้นไปอีกจะเห็นว่าการจัดการความรู้จะเน้นที่การเรียนรู้จากการปฏิบัติ แล้วก็เน้นตัวความรู้ที่เป็นความรู้ใจคนหรือที่เรียกว่า Tacit Knowledge ทั้งนี้ ความรู้จากเอกสารตำรา หรือที่เรียกว่า Explicit Knowledge นั้นก็สำคัญเพียงแต่ว่าเรามักจะละเลยความรู้ที่อยู่ในคน

อัญญาณี คล้ายสุบรรณ (2550) กล่าวว่า การสร้าง การแสวงหา การค้นคว้ารวบรวม การจำแนกประเภทหรือหมวดหมู่ การจัดระบบ การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ทุกประเภทจากทุกแหล่ง โดยอาศัยเครื่องมือสำคัญ คือคนและเทคโนโลยีด้วยกลยุทธ์และกระบวนการต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล หรือองค์กรในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและองค์กรโดยรวม

พรณี สนวนเพลง (2552) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการความรู้ คือธรรมชาติ คือการจัดการทางธรรมชาติที่มีความหลากหลาย ให้สามารถอยู่ด้วยกัน ทำงานด้วยกันอย่างเป็นปกติสุข โดยความรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล และสาเหตุนั้นเป็นสิ่งที่ป็นธรรมชาติด้วยซึ่งสามารถพิสูจน์ด้วยกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีแนวคิดกระบวนการที่องค์กรยกระดับความรู้ ให้คุณค่าแก่ทรัพยากรความรู้ และจัดการทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร โดยที่ความรู้นั้นจะต้องถูกต้องและสอดคล้องกับบุคคล และมีเวลา มีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ได้แก่ การผลิตความรู้ การสร้างความรู้ และการเผยแพร่ความรู้ มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ยกระดับความรู้ ใช้ความรู้ร่วมกันในการแก้ปัญหา การวางแผนกลยุทธ์ และการตัดสินใจ รวมไปถึงการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ของทรัพยากรบุคคลในองค์กร

นอกจากนี้ โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์ (2554) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการความรู้ว่าเป็นการนำความรู้ที่อยู่กระจัดกระจาย ไม่เป็นระเบียบมาจัดการอย่างมีระบบ เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถบ่งชี้ คัดเลือก จัดองค์ประกอบ เผยแพร่และถ่ายโอนสารสนเทศที่สำคัญๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและ พัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

จากความหมายของการจัดการความรู้สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ เป็นแนวคิดกระบวนการ ที่องค์กรมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสินทรัพย์ทางปัญญาไม่ให้สูญหาย เป็นการยกระดับความรู้ และจัดการทรัพยากรความรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ทั้งความรู้ที่ชัดเจนและความรู้ที่ไม่ชัดเจน โดยการจัดการความรู้ เป็นกระบวนการหรือวิธีการอย่างเป็นระบบในการแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้หรือนวัตกรรม การจัดเก็บความรู้อย่างถูกต้องเหมาะสม และการจัดการเกี่ยวกับฐานความรู้ ของทรัพยากรบุคคลในองค์กร อันก่อให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง การแข่งขัน การแลกเปลี่ยน เรียนรู้และถ่ายโอนความรู้ เพื่อให้เกิดการแพร่กระจายและไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัย เครื่องมือที่สำคัญ คือ คน เทคโนโลยีและกระบวนการเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการความรู้ ให้ประสบความสำเร็จ

4.5 เป้าหมายและประโยชน์ของการจัดการความรู้

เป้าหมายหลักของการจัดการความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากความรู้มาเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร เพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร ดังนั้น การจัดการความรู้จึงมีความสำคัญอย่างมากไม่ว่าจะเป็นองค์การเอกชนหรือภาครัฐก็ตาม ซึ่งมี นักวิชาการได้กล่าวถึงเป้าหมายและประโยชน์ของการจัดการความรู้ไว้ดังนี้

Bacha 2000 (อ้างถึงใน พรธณี สนวนเพลง, 2552) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการความรู้ไว้ดังนี้

1. ป้องกันความรู้สูญหาย การจัดการความรู้ทำให้องค์กรสามารถรักษาความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และความรู้ที่อาจสูญหายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงบุคลากรได้ เช่น การเกษียณอายุ การลาออกจากงาน เป็นต้น
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจโดยประเภหคุณภาพและความสะดวกในการเข้าถึง ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจต้อง สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ
3. ความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่น การทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในงาน และวัตถุประสงค์ของงาน โดยไม่ต้องมีการควบคุมหรือมีการแทรกแซงมาก มักจะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน สามารถทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาจิตสำนึกในการทำงาน
4. ความได้เปรียบในการแข่งขัน การจัดการความรู้ช่วยให้องค์กรเข้าใจลูกค้าแนวโน้ม ของการตลาดและการแข่งขัน ทำให้สามารถลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันได้
5. การพัฒนาทรัพยากรคนเป็นการพัฒนาความสามารถขององค์การในการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรสินทางปัญญาที่มีอยู่ได้แก่ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้น
6. การยกระดับผลิตภัณฑ์ การนำการจัดการความรู้มาใช้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และบริการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์นั้นอีกด้วย
7. การบริหารลูกค้า การศึกษาความสนใจและความต้องการของลูกค้า จะเป็นการสร้างความ พึงพอใจและเพิ่มยอดขายและสร้างรายได้ให้แก่องค์กร
8. การลงทุนทางทรัพยากรบุคคล การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการด้านเอกสาร การจัดการกับความที่ไม่เป็นทางการเป็นการเพิ่มความสามารถให้แก่องค์กร ในการจ้างและฝึกฝนบุคลากร

วิจารณ์ พานิช (2548) กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการความรู้มีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อการพัฒนาคน คือพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในองค์กร
3. เพื่อการพัฒนา “ฐานความรู้” ขององค์กร เป็นการเพิ่มพูนทุนความรู้หรือทุนปัญญาขององค์กร จะช่วยให้องค์กรมีศักยภาพในการฟันฝ่าความยากลำบาก หรือความไม่แน่นอนในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย (2549) ได้กล่าวถึงการจัดการความรู้ที่ดีจะช่วยให้องค์กรได้รับประโยชน์ เช่น

1. ช่วยเก็บรักษาความรู้ให้ควบคู่กับองค์กรตลอดไป
2. ช่วยลดระยะเวลาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การให้บริการ หรือการเรียนรู้งานใหม่
3. ปรับปรุงประสิทธิภาพ และช่วยเพิ่มผลผลิตให้กับทุกส่วนขององค์กร
4. เสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการ
5. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีคุณภาพเพิ่มขึ้นและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร
6. ช่วยให้องค์กรมีความพร้อมในการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม การดำเนินธุรกิจเพื่อความอยู่รอดและได้เปรียบทางการแข่งขัน

นอกจากนี้ ไพโรจน์ ชลารักษ์ (2551) กล่าวว่า ความรู้มีไว้สำหรับใช้ให้เกิดประโยชน์และเมื่อใช้บ่อยๆ ใช้มากๆ ความรู้ก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นและพัฒนามากขึ้น เพราะความรู้เป็นอริยทรัพย์ใช้แล้วไม่หมดไป ไม่หายไปแต่ยิ่งใช้ยิ่งเพิ่ม และยังพัฒนาจุดหมายที่แท้จริงของการแสวงหาความรู้ คือ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

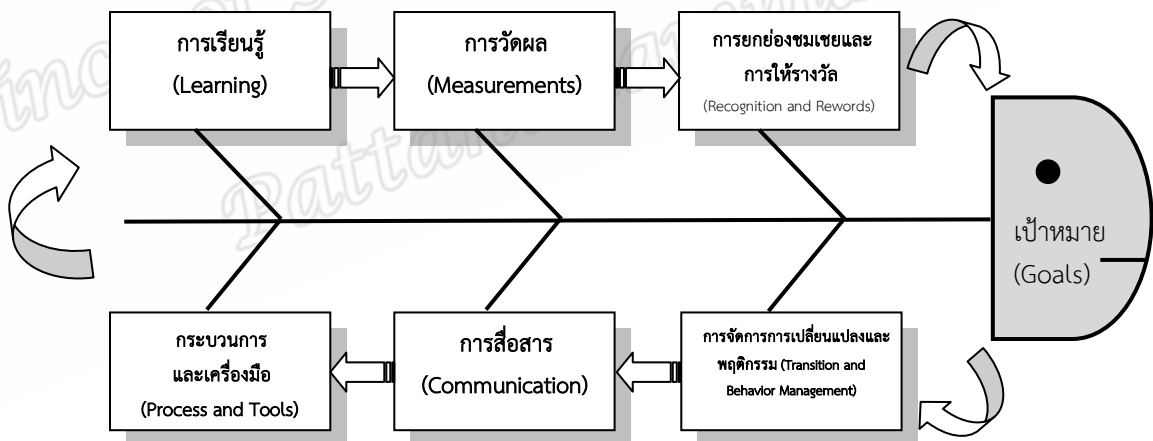
1. ใช้ความรู้เพื่อรักษาชีวิตให้ดำรงอยู่ได้ ได้แก่ ความรู้ว่าสิ่งใดอันตรายสิ่งใดเป็นประโยชน์ และทำอย่างไรให้ชีวิตอยู่รอดเป็นความรู้พื้นฐานจำเป็นของมนุษย์ เช่น ต้องมีความรู้จำว่าไฟอันตรายอย่างไรและจะใช้ไฟให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร สิ่งใดเป็นอาหาร สิ่งใดไม่เป็นอาหาร รวมทั้งต้องรู้การรักษาโรคภัยไข้เจ็บและอันตรายอื่นๆ อีกด้วย
2. ความรู้เพื่อพัฒนาชีวิต หมายถึง ทำให้ชีวิตปลอดภัยมากขึ้น มีความสุขความสบายมากขึ้น ความรู้ประเภทนี้ใช้เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ สร้างสรรค์พัฒนาสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น สร้างเครื่องนุ่งห่ม บ้านที่อยู่อาศัย อุปกรณ์เครื่องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งความรู้เรื่องการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลาย
3. ใช้ความรู้เพื่อพัฒนาจิตใจตนเอง หมายถึง ทำให้จิตใจมีความสงบสุขไม่เกิดความเครียด ความกังวลวิตก หรือหวาดกลัว ความจริงแล้วความรู้สึกเป็นสุขหรือเป็นทุกข์ความพอใจหรือไม่พอใจอยู่ที่การพัฒนาจิตใจของมนุษย์เองเป็นหลัก
4. ใช้ความรู้เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการถ่ายทอดหรือแพร่ขยายความรู้ให้กว้างขวางออกไป โดยการบอกการสอน การแนะนำด้วยวิธีต่างๆ คนที่ได้รับการบอกเล่าได้รับการสอนหรือการแนะนำสามารถใช้ความรู้เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและแก่ผู้อื่นอีกต่อไป

จึงสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์และประโยชน์ในการจัดการความรู้ที่ได้รับนั้นมีหลายประการ อาทิ เป็นการปกป้อง พัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอยู่ในองค์กร เพื่ออำนวยความสะดวก และสะดวกในการเข้าถึงความรู้ในองค์กร อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจนเป็นการพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรต่อไป

4.6 รูปแบบของการจัดการความรู้

พรณี สนวนเพลง (2552) กล่าวว่า รูปแบบของการจัดการความรู้ (Knowledge Management Model) คือการอธิบายถึงปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการของการจัดการความรู้ ทั้งนี้รูปแบบการจัดการความรู้ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ไม่มีผิดหรือถูก ขึ้นอยู่กับมิติของการตีความ รวมถึงบริบทและสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมด้วย อย่างไรก็ตาม การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการความรู้ เป็นส่วนสำคัญในการที่จะเข้าใจถึงองค์ประกอบ และกระบวนการจัดการความรู้ในด้านอื่นๆ เพื่อนำสิ่งที่ดีขององค์กรอื่นมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบของการจัดการความรู้ที่มีความเหมาะสมสำหรับองค์กรของตน

รูปแบบการจัดการความรู้ของ บริษัท Xerox Corporation (1999) (อ้างถึงใน ศรีไพโร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย 2549) ตามแนวคิดของ Mr.Robert Osterhoff ได้นำรูปแบบมาใช้อย่างประสบความสำเร็จในประเทศสหรัฐอเมริกา และมีหลายองค์การในประเทศไทยที่มีการนำรูปแบบนี้มาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้

แผนภูมิที่ 6 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้ ของบริษัท Xerox Corporation (1999)

รูปแบบการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้

1. การจัดการการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรม (Transition and Behavior Management) สร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และความร่วมมือของบุคลากรทุกระดับ

2. การสื่อสาร (Communication) องค์กรต้องมีการวางแผนการสื่อสารอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอโดยคำนึงถึงเนื้อหาเรื่องที่ต้องการจะสื่อสาร กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะสื่อสาร รวมถึงช่องทางในการสื่อสาร

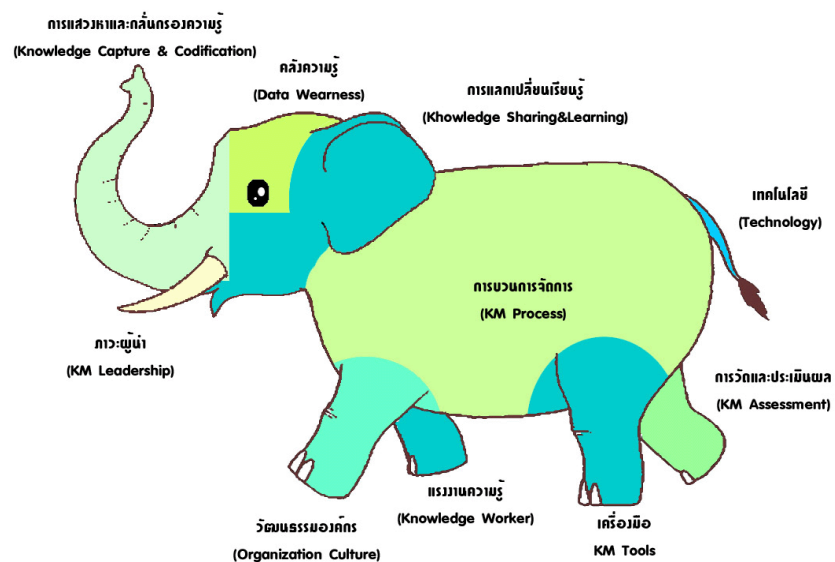
3. กระบวนการและเครื่องมือ (Process and Tools) เปรียบเสมือนแกนหลักของการจัดการความรู้ ที่จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีกระบวนการและเครื่องมือที่เหมาะสม และเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กร

4. การเรียนรู้ (Learning) เป็นการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการความรู้ รวมถึงจัดการฝึกอบรมที่เหมาะสมให้กับบุคลากร

5. การวัดผล (Measurements) เลือกรวัดผลเพื่อให้ทราบถึงสถานะ ความคืบหน้า และผลที่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวน และปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้

6. การยกย่องชมเชยและให้รางวัล (Recognition and Rewards) มีการยกย่องชมเชย และระบบการให้รางวัลเพื่อจูงใจให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อโน้มน้าวให้บุคลากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การบริหารจัดการความรู้ “ก้านกล้วยโมเดล” พรพนี สอนเพลง (2552) ได้นำเสนอแนวคิดองค์ประกอบการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process หรือ เรียกย่อๆ ว่า KM Process) ได้ทดลองใช้จัดการความรู้ในหน่วยงานของศูนย์จัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยเปรียบเทียบกระบวนการจัดการความรู้เหมือนกับตัวช้าง หรือ อาจจะชื่อว่า “ก้านกล้วยโมเดล” เพื่อให้เราเข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งในแต่ละส่วนของช้างนั้นมีหน้าที่และ มีความสำคัญเท่าๆ กัน จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้เพราะจะเป็นช้างพิการ

แผนภูมิที่ 7 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้แบบก้านกล้วยโมเดล

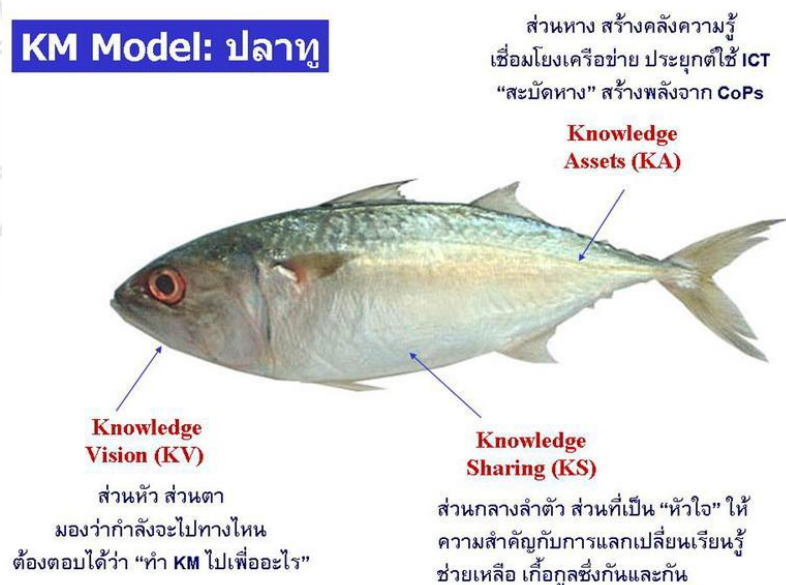
จากแผนภูมิมิรูปร่าง สามารถอธิบายองค์ประกอบของก้านกล้วยโมเดลได้ดังนี้

1. ส่วนลำตัวของช้าง ซึ่งมีขนาดใหญ่ และมีกิจกรรมมากมายที่จะต้องทำ จึงเปรียบเสมือนกระบวนการจัดการความรู้ (KM Process)

2. ส่วนหัวของข้าง นับว่ามีความสำคัญมาก เช่นมีไว้บรรจุสมองเพื่อควบคุมการทำงานของร่างกาย เปรียบเสมือนฐานข้อมูลความรู้ (Data Warehouse) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing and Transferring) ขององค์กร
3. ส่วนวงข้าง เป็นอวัยวะที่ดูเด่น เปรียบเสมือนการเสาะแสวงหา และการถอดความรู้จากคนและจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
4. งาข้าง เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของข้าง เปรียบเสมือนภาวะผู้นำในองค์กรที่จะต้องเห็นด้วยและสนับสนุนการจัดการความรู้
5. ตาของข้าง เปรียบเสมือนวิสัยทัศน์ขององค์กร ที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้
6. ขาทั้งสองข้าง เป็นองค์กรประกอบที่สำคัญ เพื่อจะพาข้างเดินไปข้างหน้าเปรียบเสมือนวัฒนธรรมองค์กร, การสื่อสาร, การพัฒนา ผู้ทำหน้าที่ในการจัดการความรู้ และการวัดประเมินการจัดการความรู้
7. หางของข้าง เป็นส่วนที่มีความสำคัญ เปรียบเสมือนเทคโนโลยี ที่คอยขับเคลื่อนให้การจัดการความรู้นั้นประสบความสำเร็จ

รูปแบบการจัดการความรู้ของประพนธ์ ผาสุขยัต (2547) โดยใช้ปลาทุโมเดล ซึ่งจะเปรียบเทียบการจัดการความรู้ (KM) เหมือนกับปลา มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือส่วนหัว ลำตัว และหาง

KM Model: ปลาทุ

แผนภูมิที่ 8 แสดงรูปแบบการจัดการความรู้แบบปลาทุโมเดล

จากแผนภูมิ สามารถอธิบายองค์ประกอบของปลาทุโมเดล ได้ดังนี้

1. ส่วนหัวปลา เปรียบได้กับ Knowledge Vision เรียกโดยย่อว่า KV หมายถึง ส่วนที่เป็นวิสัยทัศน์ หรือทิศทางของการจัดการความรู้ คือ ก่อนลงมือทำ KM จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ว่าจะทำ

KM เพื่ออะไร หรือจะมุ่งหน้าไปทางไหน ซึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ จะต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์องค์กร

2. ส่วนกลางลำตัว เปรียบได้กับ Knowledge Sharing เรียกโดยย่อว่า KS หมายถึง ส่วนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน (Share and Learn) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดและยากที่สุดในกระบวนการทำ KM เพราะจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้คนยินยอมพร้อมใจที่จะแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน โดยไม่หวงวิชาการจัดการความรู้ในส่วน KS เป็นการบริหารที่จะให้เกิดเหตุปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้คนในองค์กร พร้อมทั้งจะแบ่งปันและเรียนรู้ร่วมกัน

3. ส่วนหางปลา เปรียบได้กับ Knowledge Assets เรียกโดยย่อว่า KA หมายถึง องค์กรความรู้ ที่องค์กรได้เก็บสะสมไว้เป็นคลังความรู้ ซึ่งมาจาก 2 ส่วนคือ

3.1 Explicit Knowledge คือ ความรู้เชิงทฤษฎีที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เอกสารตำรา และคู่มือปฏิบัติงาน เป็นต้น

3.2 Tacit Knowledge คือ ความรู้ที่อยู่ในตัวคน ซึ่งไม่ปรากฏชัดเจน เป็นรูปธรรม หรือเป็นเอกสารตำรา แต่เป็นสิ่งที่มีความค่ามาก และทำอย่างไร เมื่อบุคคลออกจากหน่วยงานไปแล้ว แต่ความรู้นั้นยังคงอยู่กับหน่วยงาน ไม่สูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคล การจัดการความรู้ในส่วน KA เป็นส่วนที่จะต้องพึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ช่วยในการจัดเก็บให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการเรียกใช้ และปรับแต่งความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอการเปรียบ KM เป็นปลาตัวหนึ่ง ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือส่วนหัว ลำตัว และหาง รูปร่างของปลาแต่ละตัว หรือการทำ KM ของแต่ละหน่วยงาน จะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดเน้นของแต่ละหน่วยงานนั้น เช่น หน่วยงานที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า ส่วนลำตัวปลาจะใหญ่กว่าส่วนอื่น เป็นต้น

รูปแบบการจัดการความรู้ของวิจารณ์ พาณิช (2547) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน ที่เป็นพื้นฐานและการประยุกต์ใช้ที่สำคัญของการจัดการความรู้ และจะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างสมบูรณ์ดังนี้

1. “คน” ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2. “เทคโนโลยี” เป็นเครื่องมือเพื่อให้คนสามารถค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน รวมทั้งนำความรู้ไปใช้อย่างง่าย และรวดเร็วขึ้น

3. “กระบวนการความรู้” เป็นการบริหารจัดการ เพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้รู้ใช้เพื่อทำให้เกิดการปรับปรุงและนวัตกรรม

รูปแบบการจัดการความรู้ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (2548) (อ้างถึงใน ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย 2549) เป็นผู้นำในการให้บริการสื่อสารครบวงจร และเป็นผู้ให้บริการด้านการสื่อสารรายใหญ่ที่สุดในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ปัจจัยแห่งความสำเร็จอย่างหนึ่งของ ทู คือ ความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้น การให้บริการที่เลิศต่อลูกค้า จึงมีความสำคัญต่อบริษัทเป็นอย่างมาก จึงจัดทำโครงการจัดการความรู้ในส่วนสายงาน Customer Management เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับลูกค้าและพัฒนาการดำเนินงานรวมทั้งศักยภาพการแข่งขันขององค์กร โดยมีองค์ประกอบและตัวอย่างกิจกรรมการจัดการความรู้ดังตารางที่ 2

องค์ประกอบ	ตัวอย่างกิจกรรม
1. การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรม (Transition and Behavioral Management)	ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กร - คัดเลือกหน่วยงานที่เป็นผู้ร่วมดำเนินโครงการ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินโครงการ - จัดตั้งคณะทำงาน KM Community - ประเมินผลของสถานการณ์จัดการความรู้ - ปรับทัศนคติโดยเริ่มจากการสื่อสาร สัมมนาเชิงวิชาการ - กำหนดนิยามความรู้ในองค์กร - กำหนดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรม การเรียนรู้ เช่น การทำ Knowledge Sharing, การเปิดKM Web เป็นต้น
2. การสื่อสาร (Communication)	มีช่องทางสื่อสารที่ดี มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยน เผยแพร่ความรู้ - วารสารอิเล็กทรอนิกส์ - E-mail - E-card - Poster
3. กระบวนการและเครื่องมือ (Process and Tools)	กำหนดขั้นตอนการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง รวมถึงจัดหาเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ใช้ง่าย สะดวก มาสนับสนุนการแลกเปลี่ยนและการถ่ายโอนความรู้ เช่น อินทราเน็ต(KM Web) เพื่อเป็นศูนย์กลางของความรู้ (Centralized Knowledge)
4. การอบรมและการเรียนรู้ (Training/Learning)	จัดฝึกงานแก่บุคลากร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น การทำ - E-book - อินทราเน็ตของหน่วยงานและองค์กร - มุมการจัดการความรู้ (KM Corner) - ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) - E-learning

องค์ประกอบ	ตัวอย่างกิจกรรม
5. การวัดผล (Measurements)	<p>มีเครื่องมือชี้วัดที่เหมาะสมแยกตามประเภทต่างๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความง่ายในการใช้งานของระบบ - ความพึงพอใจของพนักงาน - คำแนะนำต่างๆ
6. การยกย่องชมเชย (Recognition and Rewards)	<p>มีการส่งเสริมและให้รางวัลแก่พนักงานที่เข้าร่วมกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้รางวัลเป็นเงินสด หนังสือ ของที่ระลึก - ระบบสะสมแต้มแยกเป็นประเภทบุคคลและหน่วยงาน

ตารางที่ 2 องค์ประกอบและตัวอย่างกิจกรรมการจัดการความรู้ของบริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบแต่ละรูปแบบการจัดการความรู้ตามแนวคิดของนักวิชาการและองค์กร

องค์ประกอบ	Xerox (1999)	วิจารณ์ (2547)	บริษัท ทู (2548)	ปลาทุโมเดล (2548)	ก้านกล้วยโมเดล (2552)
1. การสร้างวิสัยทัศน์ความรู้				✓	
2. คน	✓	✓	✓		✓
3. องค์ความรู้และแหล่งความรู้ใหม่		✓		✓	✓
4. กระบวนการจัดการความรู้		✓			✓
5. ภาวะผู้นำและองค์กลยุทธ์					✓
6. วัฒนธรรมองค์กร				✓	✓
7. โครงสร้างขององค์กร					
8. เทคโนโลยีและการสื่อสาร	✓		✓	✓	✓
9. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	✓		✓		
10. การฝึกอบรมและการเรียนรู้	✓		✓		
11. การยกย่องชมเชยและการให้รางวัล	✓		✓		
12. การวัดและประเมินผล	✓		✓		✓

จากการศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบการจัดการความรู้ตามแนวคิดขององค์กรและนักวิชาการหลายท่านดังที่เสนอไว้ ผู้วิจัยขอสรุปองค์ประกอบของการจัดการความรู้ พบว่าองค์กรและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญไว้ 5 องค์ประกอบดังนี้

1. คน (People) คือบุคคลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อน หรือแม้แต่ผู้ที่กำลังสนทนา กำลังแลกเปลี่ยน และเชื่อมต่อข้อมูลอยู่บนออนไลน์ มีบทบาทในการจัดการความรู้ ช่วยในการส่งเสริม และ สนับสนุนให้การดำเนินการตามกระบวนการ การรวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นความรู้ และเป็นผู้นำความรู้ไปใช้เกิดประโยชน์

2. องค์ความรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ (Knowledge Acquisition) ข้อมูล สารสนเทศ หรือประสบการณ์ ที่อาจเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กัน หรือการสืบค้นความรู้จากที่ใดที่หนึ่ง ผ่านช่องทางการสื่อสาร ซึ่งเป็นได้ทั้งความรู้โดยนัย หรือความรู้ที่ชัดเจน

3. กระบวนการ (Process) คือรูปแบบวิธีการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดำเนินการร่วมกัน นำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้ใช้เป็นการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อทำให้เกิดการสร้างไหลเวียน และปรับปรุงความรู้ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสำเร็จของงานยิ่งขึ้น

4. เทคโนโลยีและสื่อสาร (Information Technology) คือสิ่งสำคัญที่จะต้องมีช่องทางและเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยในการศึกษา ค้นหาความรู้ จัดเก็บข้อมูล ดึงเอาความรู้ไปใช้ ช่วยให้เกิดพฤติกรรมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถามและหาคำตอบ และเป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอด ช่วยให้เกิดการติดต่อประสานงาน และเชื่อมโยงคนเข้าด้วยกัน

5. การประเมินผล (Evaluate) คือ การประเมินผลการดำเนินการจัดการความรู้ในลักษณะการประเมิน ผลลัพธ์ และทราบว่าจัดการความรู้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้กิจกรรมต่างๆ ไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้ดียิ่งขึ้น

4.7 กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้เป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ขององค์กรให้ถึงฝั่งหรือบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งกระบวนการเป็นวิธีหรือขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการความรู้ ที่ช่วยให้องค์กรค้นหา เลือกรสร รวบรวม เผยแพร่ และถ่ายโอนสารสนเทศที่สำคัญ รวมถึงความรู้ความชำนาญที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมภายในองค์กร เช่น การแก้ปัญหา การเรียนรู้ การวางแผนกลยุทธ์ การตัดสินใจ โดยการจัดการความรู้จะมีประโยชน์ในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดการกับความรู้ที่ไม่เป็นทางการ เป็นการเพิ่มความสามารถให้แก่องค์กร ซึ่งการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มการหมุนเวียนความรู้มากขึ้นเรื่อยๆ โดยความรู้จะถูกเพิ่มและจัดการตลอดเวลา สำหรับกระบวนการจัดการความรู้ถูกแบ่งเป็นขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่ 4-9 ขั้นตอน ขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักวิชาการแต่ละคน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ขององค์กร

กระบวนการจัดการความรู้ของ Trapp (1999, อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) ได้เสนอกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 9 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายความรู้ (Knowledge Goals)
2. การระบุถึงความรู้ (Knowledge Identification)
3. การจัดหาความรู้ (Knowledge Acquisition)
4. การพัฒนาความรู้ (Knowledge Development)
5. การเคลื่อนย้ายหรือกระจายความรู้ (Knowledge Transfer/Distribution)
6. การใช้ความรู้ (Knowledge Usage)
7. การเก็บรักษาความรู้ (Knowledge Preservation)
8. การประเมินหรือทบทวนความรู้ (Knowledge Evaluation/Review)
9. การควบคุมความรู้ (Knowledge Controlling)

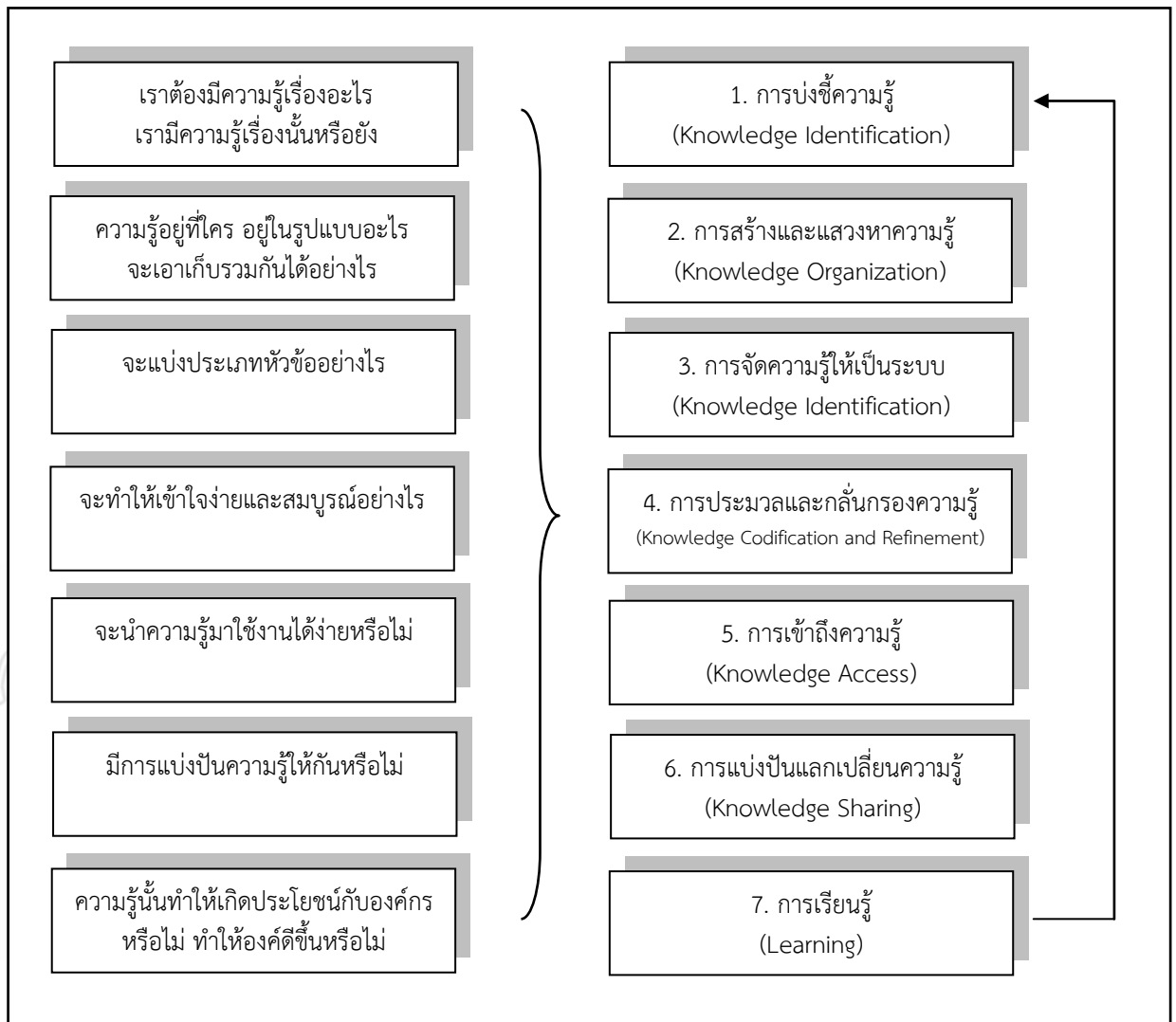
กระบวนการจัดการความรู้ของ Horwitch & Armacost (2002, อ้างถึงใน เจษฎา นกน้อย และคณะ, 2552) แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)
2. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)
3. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)
4. การรวบรวมจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage, Retrieval)
5. การถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Transfer)

กระบวนการจัดการความรู้ของ Turban et al. (2004, อ้างถึงใน พรธณี สวนเพลง, 2552) ได้แบ่งขั้นตอนไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความรู้ (Create)
2. การกำหนดและรวบรวมความรู้ (Capture)
3. การนำไปสู่การปฏิบัติ (Refine)
4. การจัดเก็บ (Store)
5. การจัดการความรู้ (Manage)
6. การเผยแพร่ (Disseminate)

กระบวนการจัดการความรู้ของ สำนักงาน ก.พ.ร.และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) ได้แบ่ง กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management process) เพื่อช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 7 ขั้นตอนดังนี้

แผนภูมิที่ 9 กระบวนการจัดการความรู้ของ สำนักงาน ก.พ.ร.และสถาบันเพิ่มผลผลิต แห่งชาติ (2548)

จากแผนภูมิที่ 9 สำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ได้นำเสนอกระบวนการจัดการความรู้ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้

– เช่นพิจารณาว่า วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย คืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องรู้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร

2. การสร้างและแสวงหาความรู้

– เช่นการสร้างความรู้ใหม่ หรือจากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ไม่ได้แล้ว

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ

– เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบ

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้

– เช่นปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

5. การเข้าถึงความรู้

– เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

– ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็น เอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีเป็น Tacit Knowledge อาจจัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง เวทีแลกเปลี่ยนความรู้

7. การเรียนรู้

– ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากสร้างองค์ความรู้ นำความรู้ไปใช้ เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการจัดการความรู้ของ บดินทร์ วิจารณ์ (2550) ได้สรุปกระบวนการของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. Define การกำหนดชนิดขององค์ความรู้ที่ต้องการ หรือองค์ความรู้ที่ต้องการเพื่อการตอบสนองความต้องการขององค์กรหรือการปฏิบัติงาน หรือหาว่าองค์ความรู้หลักขององค์กรคืออะไร (Core Competency) และเป็นองค์ความรู้ที่สามารถสร้างความแตกต่างได้ เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งได้อย่างชัดเจน

2. Create การสร้างทุนทางปัญญาหรือค้นหาประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว ด้วยการส่งไปศึกษาเพิ่มเติม การสอนงานภายในองค์กร หรือหากเป็นองค์ความรู้ใหม่ อาจจำเป็นต้องหาจากภายนอกองค์กร จากที่ปรึกษา การเรียนรู้จากความสำเร็จของผู้อื่นและการเทียบเคียง (Benchmarking)

3. Capture การเสาะหา และการจัดเก็บความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ ทั้งองค์ความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ (Explicit Knowledge) และในรูปประสบการณ์ (Tacit Knowledge) ให้เป็นทุนความรู้ขององค์กร ซึ่งพร้อมต่อการยกระดับความรู้และขยายความรู้ทั่วทั้งองค์กร

4. Share การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย ถ่ายโอนความรู้ ซึ่งมีด้วยกันหลายรูปแบบและหลายช่องทาง เช่น การจัดงานสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้ การสอนงาน หรือในรูปแบบอื่นที่มีการเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน หรือมีการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะเสมือน (Virtual) ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือระบบ E – Learning

5. Use การใช้ประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้งาน ก่อให้เกิดประโยชน์ และผลสัมฤทธิ์ เกิดปัญหาปฏิบัติ การขยายผลให้ระดับความรู้และขีดความสามารถในการแข่งขันในองค์กรสูงขึ้น

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการจัดการความรู้ จากแนวคิดขององค์กรและนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ

กระบวนการ	Trapp (2000)	Horwitch & Armacost (2002)	Turban & Other (2004)	สำนักงาน กพร. และ สคส. (2548)	บดินทร์ วิจารณ์ (2550)
1. เป้าหมายความรู้ (Knowledge Goals)	✓				
2. การระบุหรือบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification)	✓	✓		✓	✓
3. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access)		✓		✓	
4. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition, Capture)	✓		✓	✓	
5. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)		✓	✓		✓
6. จัดการความรู้เป็นระบบ (Knowledge Organization)				✓	
7. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Refinement)			✓	✓	
8. การรวบรวมจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage, Retrieval)	✓	✓			✓
9. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)				✓	✓
10. การเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Learning & Utilization)	✓		✓	✓	✓
11. การพัฒนาความรู้ (Knowledge Development, Apply)	✓				
12. การถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ (Knowledge Transfer)	✓	✓	✓		
13. การควบคุมความรู้ (Knowledge Controlling)	✓				

กระบวนการ	Trapp (1999)	Horwitch &Armacost (2002)	Turban & Other	สำนักงาน กพร. และ สคส. (2548)	บดินทร์ วิจารณ์ (2550)
14. การประเมินความรู้ (Knowledge Evaluation)	✓				
15. ติดตามผลการใช้ความรู้ (Knowledge Monitor)			✓		
16. สร้างกลุ่มความร่วมมือ (Communities Of Practice)				✓	

Prince of Songkla University
Pattani Campus

จากการศึกษาขั้นตอนและกระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของนักวิชาการส่วนใหญ่สรุปได้ว่า มีกระบวนการจัดการความรู้มีขั้นตอนที่สำคัญ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้ (Identification) หมายถึง การระบุหมวดหมู่สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เพื่อการวางแผนขอบเขตของการจัดการความรู้ และการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการกำหนดได้ว่ามีความรู้อะไรบ้าง ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร และความรู้อะไรบ้างจำเป็นต้องมี ทำให้ทราบว่าขาดความรู้อะไรบ้าง

2. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition, Capture) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการเข้าถึง (Access) การคว้า (Capture) การเสาะหา (Search) การสกัด (Tracking) เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ และนำเอาข้อมูล สารสนเทศ ที่มีอยู่ในแหล่งความรู้ทั้งภายใน (Internal) และภายนอก (External) มากลั่นกรองและนำมาสร้างคุณค่า เช่น การ สอนงาน การฝึกอบรม การแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการลงมือปฏิบัติจริง

3. การจัดเก็บ ค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage, Retrieval, Preservation) หมายถึง การนำเอาความรู้ที่ได้จากการสร้างและพัฒนา คัดเลือกความรู้ที่มีคุณค่า กำหนดแนวทาง และรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บความรู้ บันทึกเป็นฐานข้อมูล หรือบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนในรูปแบบ ที่เป็นทางการ เช่น การทำสมุดจัดแบบรายชื่อ และทักษะของผู้เชี่ยวชาญ การทำสมุดหน้าเหลือง เป็นต้น และสามารถเข้าถึง สืบค้นความรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ตามความต้องการอย่างรวดเร็ว

4. การแลกเปลี่ยนแบ่งปันเรียนรู้ (Knowledge Sharing, Transfer, Distribution) หมายถึง การกระจาย ถ่ายโอน การเผยแพร่ แลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ทั้งความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) และความรู้นัย (Tacit Knowledge) จากบุคคลหนึ่ง เช่น การบอกเล่าด้วยวาจา หรือการอภิปรายในประเด็นหรือหัวข้อที่สนใจร่วมกัน และถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบต่างๆโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องช่วยในการแลกเปลี่ยนแบ่งปันเรียนรู้

5. การนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Utilization, Usage) หมายถึง การเรียนรู้ของบุคคล และนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและปรับปรุง เพิ่มพูนองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วให้มากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ๆ อีก เป็นวงจรมันที่ไม่สิ้นสุด ที่เรียกว่า “วงจรการเรียนรู้”

4.8 เครื่องมือในการจัดการความรู้

เครื่องมือการจัดการความรู้มีอยู่หลากหลายประเภทที่ถูกนำมาใช้ในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนเป็นการกระจายความรู้และการเรียนรู้อย่างทั่วถึงทั้งองค์การ ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงาน คน และองค์การจึงจะได้ประโยชน์อย่างแท้จริง เครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวก มีดังนี้

วิจารณ์ พาณิช (2547) ได้กล่าวถึงการนำเครื่องมือมาใช้ในการพัฒนาการจัดการความรู้ในองค์กร โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ได้แก่

1. ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice-CoP) เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ เกิดจากความใกล้ชิด ความพึงพอใจ และความสนใจใกล้เคียงกัน

2. การใช้ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง (Mentoring Program) เป็นวิธีการพัฒนาความสามารถพนักงานโดยมุ่งที่พนักงานใหม่ที่ต้องมีการสอนงานอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ในระยะเวลาอันสั้น

3. การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review) คือ การอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อทบทวนว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมจึงเกิด จะรักษาจุดแข็งและปรับปรุงจุดอ่อนอย่างไร ส่งผลให้ทีม และสมาชิกในองค์กรได้เรียนรู้ทั้งจากความล้มเหลว และความสำเร็จ

4. แหล่งผู้รู้ในองค์กร (Center of Excellence-CoE) เป็นการกำหนดแหล่งผู้รู้ในหรือทราบว่าจะสามารถติดต่อสอบถามผู้รู้ได้ที่ไหน อย่างไร (Expertise Locators) จึงเป็นอะไรที่มากกว่ารายชื่อผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

5. การเล่าเรื่อง (Story Telling) เรื่องราวที่บอกเล่าทำให้ผู้ฟังเข้าร่วมอยู่ในความคิดมีความรู้สึกเหมือน เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องที่เล่า มีความต้องการที่จะหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาเรื่องราวและความคิดต่าง ๆ ในเรื่องที่เล่านั้นกลายเป็นของผู้ฟัง ผู้ฟังมิใช่เป็นเพียงผู้สังเกตภายนอกอีกต่อไป

6. ฐานความรู้ที่เรียน และความสำเร็จ (Lessons Learned and Best Practices Database) การจัดการองค์ความรู้ในองค์กรได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ทั้งในรูปแบบความสำเร็จ ความล้มเหลว และข้อเสนอแนะในเรื่องที่สนใจ โครงการหรือกลุ่มที่ปรึกษา

7. การเสวนา (Dialogue) เป็นการปรับฐานความคิด โดยการฟังจากผู้อื่น และความหลากหลายทางความคิดที่เกิดขึ้น ทำให้สมาชิกเห็นภาพใกล้เคียงกัน หลังจากนั้นเราจึงจัดประชุมหรืออภิปรายเพื่อแก้ปัญหาหรือหาข้อยุติต่อไปได้โดยง่าย และผลหรือข้อยุติที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการที่ได้เห็นภาพในองค์กรรวมเป็นที่ตั้ง

8. เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) เป็นการประชุมซึ่งเชิญสมาชิกจากทีมอื่นๆ มาแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจให้แก่ทีม ซึ่งต้องการความช่วยเหลือ ผู้ที่ถูกเชิญมาอาจจะเป็นบุคคลที่อยู่ในองค์กรอื่นก็ได้

สรุปได้ว่า เครื่องมือการจัดการความรู้เป็นการถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนความรู้และการกระจายความรู้ที่มีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ต่างๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั่วทั้งองค์กร เพื่อให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4.9 ปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้

องค์กรส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา เพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งองค์กรต้องเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น และรวดเร็วกว่าเดิม จึงควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริม (Enabler) ทำให้องค์กรสามารถจัดรูปแบบการจัดการความรู้ได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้รู้และผู้เชี่ยวชาญได้ให้หลักการและแนวทางที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จดังนี้

Nonaka & Konna, 1998; Davenport & Prusak, 1998; O'Dell & Grayson, Jr., 1998; Martensson, 2000 (อ้างอิงในอัญญาณี คล้ายสุบรรณ, 2550) ได้ให้หลักการและแนวทางที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ไว้ 20 ประการดังนี้

1. ความรู้ก่อนกำเนิดและอยู่ในจิตใจของคน การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้จึงต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ก่อนจะทำโครงการจัดการความรู้ในองค์กร ลองตอบคำถามสำคัญ 2 ข้อ ให้ได้เสียก่อน

คือผลประโยชน์ที่จะได้จากการจัดการความรู้ที่องค์กรคาดหวังคืออะไร และผลประโยชน์ที่ได้ดังกล่าว จะมีผลต่อการทำงานของบุคลากรอย่างไร

3. การจัดการความรู้จะประสบความสำเร็จได้ เมื่อบุคคลปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบของตนดีขึ้นและรวดเร็วขึ้นกว่าเดิม บุคคลย่อมยินดีและเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการความรู้

4. สมาชิกขององค์กร รับรู้ เข้าใจและยอมรับนิยามของการจัดการความรู้ขององค์กรที่ตรงกัน จะได้มุ่งหน้าไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม

5. การจัดการความรู้ต้องได้รับการผสมผสานไว้ในโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร

6. การจัดการความรู้ต้องรวม Explicit Knowledge และ Tacit Knowledge ไว้ด้วยกันจึงจะสมบูรณ์

7. การชี้ให้เห็นคุณค่าของการจัดการความรู้ เป็นแรงจูงใจภายในที่จำเป็น

8. วัฒนธรรมและคนเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการความรู้ในองค์กร

9. เทคโนโลยีเป็นเพียงตัวเร่ง มิใช่คำตอบ หรือสิ่งที่แก้ไขได้ทุกด้านในการจัดการความรู้

10. ความรู้เป็นสิ่งสร้างสรรค์ และควรได้รับการสนับสนุน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในหลายๆ แนวทางที่ไม่จำเป็นต้องเป็นแนวทางปกติที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้า

11. การริเริ่ม หรือสร้างความรู้ใหม่ๆ ควรเริ่มต้นด้วยโครงการนำร่องเพียง 1 โครงการก่อน แล้วค่อยๆ ก้าวต่อหรือขยายผล

12. การสนับสนุนด้านทรัพยากร การยกย่องชมเชย และการให้รางวัล เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้

13. การได้รับการสนับสนุนจากระบบบริหาร ผู้บริหารระดับสูง และผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเป็นสิ่งจำเป็น (It's a must.) การจัดการความรู้ในองค์กรจึงจะประสบความสำเร็จ

14. การทำงานการจัดการความรู้ควรมุ่งหน้ามองไปในอนาคต มิใช่มีแว่แต่มองย้อนดูอดีต

15. มูลค่าทางธุรกิจเป็นแรงขับเคลื่อนที่เป็นประโยชน์ของการจัดการความรู้

16. ระบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องใส่ใจในความมั่นใจและความไว้วางใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ

17. แนวทางหนึ่งที่จะทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จได้ คือการใช้วิธีการที่เรียกว่า “push/me/pull/you” เป็นการตักจับแล้วผลักความรู้จากแหล่งต่างๆ เข้ามารวมไว้ในแหล่งรวมความรู้ขององค์กร แล้วดึงออกไปให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการที่มีความต้องการความรู้นั้น วิธีการทั้ง 2 แบบนี้ต้องทำควบคู่ไปด้วยกันจึงจะเกิดประโยชน์ได้จริง โดยจะทำให้ลักษณะของการกระจายหรือเผยแพร่ความรู้แบบป้อนความรู้ให้ผู้รับ โดยผู้รับไม่ได้ร้องขอหรือต้องการ (supply-based knowledge dissemination) แบบเดิมๆ หมดไป แต่จะเป็นลักษณะการกระจายหรือเผยแพร่ความรู้ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับ (Demand-Based knowledge Dissemination) ซึ่งจะเกิดประโยชน์คุ้มค่าทั้งผู้รับและผู้ให้

18. การโอนถ่ายแบบที่ดีที่สุด (Best Practice) เป็นกลยุทธ์การจัดการความรู้ขั้นพื้นฐานที่สุด และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

19. การวัดผลการประเมินผลทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการความรู้

20. ไม่มีกระสุนพิเศษเพียงชนิดเดียวสำหรับการจัดการความรู้ นั่นคือสิ่งที่ต้องตระหนักไว้เสมอว่าไม่มีวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมกับการจัดการความรู้ของทุกองค์กร เพราะแต่ละก็มีโครงสร้าง องค์กรประกอบ ลักษณะและบริบทที่ต่างกัน

Zack (1999, อ้างถึงใน เจษฎา นกน้อย และคณะ, 2552) กล่าวว่า การสร้างและการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องได้รับการสนับสนุนจากบรรยากาศขององค์กรและระบบการให้รางวัลที่สนับสนุนการร่วมมือ ใ้วางใจ และนวัตกรรม ดังนั้น วัฒนธรรมองค์การจึงมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ โดยวัฒนธรรมที่เหมาะสมจะเป็นวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เสรีภาพ ความใ้วางใจ และการทำงานร่วมกัน โดยองค์การจะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ให้ได้ในประเด็นต่างๆ เช่น

- วัฒนธรรมองค์การสนับสนุนการเรียนรู้และการแบ่งปันความรู้หรือไม่
- มีวัฒนธรรมของการเปิดกว้าง การให้ความเคารพและสนับสนุนซึ่งกันและกันหรือไม่
- องค์กรมีการปกครองแบบสายการบังคับบัญชาและคนไม่เต็มใจที่จะแบ่งปันหรือไม่
- คนทำงานภายใต้แรงกดดันจนไม่มีเวลาแสวงหาความรู้หรือไตร่ตรองหรือไม่
- คนทำงานรู้สึกมีแรงบันดาลใจที่จะเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้จากความผิดพลาดหรือไม่ หรือเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นก็มีพฤติกรรมกล่าวโทษและทำให้รู้สึกขายหน้า

โดยวัฒนธรรมมีความจำเป็นที่สุดในการนำการจัดการความรู้มาใช้จัดการความรู้คือ การแลกเปลี่ยน (Sharing) ความยืดหยุ่น (Flexibility) การร่วมมือกัน (Collaboration) ความใ้วางใจ (Trust) การเรียนรู้ (Learning) และนวัตกรรม (Innovation)

ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย (2549)ได้เสนอปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ดังนี้

1. ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารในองค์กรควรมีความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญ รวมทั้งประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการความรู้
2. มีเป้าหมายของการจัดการความรู้ที่ชัดเจน ซึ่งเป้าหมายนี้จะต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร
3. มีวัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยน และแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร
4. มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ เช่น ค้นหาความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล จัดระเบียบและดึงเอาความรู้ไปใช้อย่างเหมาะสม
5. ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับ และบุคลากรต้องตระหนักถึงความสำคัญและเห็นถึงคุณค่าของการจัดการความรู้
6. มีการวัดผลของการจัดการความรู้ ซึ่งจะช่วยให้้องค์การทราบถึงสถานะ และความคืบหน้าของการจัดการความรู้ ทำให้สามารถทบทวนและปรับปรุงกลยุทธ์ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
7. มีโครงสร้างพื้นฐานที่รองรับหรือเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้
8. มีการพัฒนาการจัดการความรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

บดินทร์ วิจารณ์ (2550) ได้เสนอปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ (Leadership) กำหนดทิศทาง ความเชื่อ และค่านิยมร่วม เพื่อก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันทั้งองค์กร และประเมินผลลัพธ์จากที่คาดหวังไว้ และที่สำคัญคือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง (Role Model)
2. โครงสร้าง (Structure) โครงสร้างทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเสริมการจัดการความรู้
3. วัฒนธรรม พฤติกรรม และการสื่อสาร (Culture, Behavior, Communication) วัฒนธรรม พฤติกรรม และการสื่อสารที่ต้องกำหนดและแสดงออกเป็นพฤติกรรม เป็นวัฒนธรรม มุ่งสู่องค์กรการเรียนรู้ ปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการองค์ความรู้ก็คือ ความมุ่งมั่นและความเชื่อร่วมกัน เพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปันองค์ความรู้ร่วมกัน
4. เทคโนโลยีและกระบวนการ (Technology and Processes) เทคโนโลยีและกระบวนการที่เอื้อต่อการจัดการองค์ความรู้ และที่สำคัญคือ เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะระบบคอมพิวเตอร์ และเครือข่าย เพื่อให้การจัดการข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ ก่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้งาน
5. การให้รางวัลและการยอมรับ (Rewarding and Recognition) เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เพราะการที่ผู้เชี่ยวชาญในองค์กรจะแบ่งปันหรือถ่ายทอดองค์ความรู้ของตนออกมา ควรเกิดจากความสมัครใจเป็นหลักและจะเป็นจริงได้ต้องมีแรงเกื้อหนุนและแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญ
6. การวัดและประเมินผล (Measurement) หากไม่มีการวัดผลดำเนินการ เราจะไม่สามารถจัดการหรือปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้นได้
7. ความรู้ ทักษะ และขีดความสามารถ (Knowledge, Skills and Competencies) ความรู้ ทักษะ และขีดความสามารถของทีมงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการองค์ความรู้
8. การจัดการ (Management) หลังจากที่ได้ผู้นำได้กำหนดทิศทางและเลือกทำสิ่งที่ถูกต้องแล้ว ก็ต้องมีผู้จัดการที่มีความรู้ในการจัดการองค์ความรู้ และสามารถจัดการให้เกิดขึ้นจริงตามแผนงานได้จากหลักการและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญหลายท่านดังที่เสนอไว้ ผู้วิจัยขอสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญมากกว่าครึ่งหนึ่งได้ให้ความสำคัญไว้ดังนี้
 1. ผู้นำ ผู้นำจะให้การสนับสนุนด้านนโยบาย การใช้ทรัพยากร การสร้างแรงจูงใจและการให้รางวัล แก่พนักงานที่สร้างประโยชน์ให้เกิดแก่องค์กร ผู้นำยังมีบทบาทช่วยพิจารณาว่า การจัดการความรู้สอดคล้องกับเป้าหมายและกลยุทธ์ขององค์กรหรือไม่ รวมทั้งมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการความรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร
 2. โครงสร้างขององค์กร การสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่น การกระจายอำนาจมีการพัฒนาความรู้ในองค์กร มีการเข้าถึงความรู้ได้ง่าย มีการกำหนดบทบาทของคน และกลุ่มคนให้ชัดเจนในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้องค์กรมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน
 3. มีกระบวนการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ องค์กรต้องมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ โดยให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ใช้และผู้จัดทำสารสนเทศ โดยจะต้องสร้างกระบวนการจัดการ

ความรู้ที่ชัดเจนตั้งแต่กระบวนการแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ จัดเก็บความรู้ ถ่ายทอดความรู้ และ การใช้ประโยชน์

4. เทคโนโลยีและกระบวนการที่เอื้อต่อการจัดองค์ความรู้ที่สำคัญคือ เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย เพื่อให้การจัดการข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ ก่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้งาน

5. การประเมินผลการจัดการความรู้ ช่วยติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินการ ทำให้ทราบปัญหาในการปฏิบัติ และนำไปสู่การแก้ไข

4.10 อุปสรรคในการดำเนินการจัดการความรู้

วิจารณ์ พานิช (2548) ได้เสนอการปฏิบัติ 10 ประการที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อผลสำเร็จในการดำเนินการจัดการความรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ภาวะผู้นำที่พิการหรือบิดเบี้ยว คำว่า “ภาวะผู้นำ” นอกจากหมายถึงภาวะผู้นำระดับสูงแล้ว ยังมีความเชื่อใน “ผู้นำทั่วทั้งองค์กร” ซึ่งถ้าไม่มีการเอื้อให้ทุกคนในองค์กรเป็นผู้นำได้ การจัดการความรู้ภายในองค์กรจะมีผลสัมฤทธิ์ได้ยากหรือไม่ได้เลย ในกรณีนี้ คำว่า “ผู้นำ” หมายถึง ผู้ที่ค้นหาและทดลองวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ

แนวคิดและการปฏิบัติของผู้นำที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการความรู้มีลักษณะดังนี้ คือ

- 1.1 ไม่รู้จักและไม่สนใจการจัดการความรู้
- 1.2 ไม่สนับสนุน หรือสนับสนุนแบบไม่จริงจัง
- 1.3 ถือประโยชน์ส่วนตนสำคัญกว่าประโยชน์ขององค์กร
- 1.4 มีการแย่งชิงอำนาจหรือไม่สามัคคีกันในหมู่ผู้บริหารระดับสูง

2. วัฒนธรรมอำนาจ องค์กรที่อยู่ภายใต้วัฒนธรรมอำนาจ (top – down, command and control) จะมีลักษณะดังนี้คือ

2.1 บุคลากรแสดงความเคารพยำเกรง จงรักภักดีต่อ “นาย” ที่เอื้อประโยชน์แก่ตนได้ และทำงานเพื่อสนอง “นโยบาย” ของ “นาย” เป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงเป้าหมายหลักขององค์กร

2.2 องค์กรมีลักษณะเป็น “แห่งอำนาจ” หลาย ๆ แห่งอยู่ด้วยกันในลักษณะแห่งใครแห่งมัน

2.3 การติดต่อสื่อสารมีลักษณะสื่อสารแนวตั้งภายในแห่งของตนไม่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างแห่ง หรือหากจะมีก็ต้องเป็นทางการ โดยผู้มีอำนาจสูงสุดของแห่ง “อนุมัติ” ให้ดำเนินการได้

2.4 การริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ จะดำเนินได้เฉพาะโดย “นโยบาย” หรือโดยการอนุมัติของผู้มีอำนาจสูงสุดภายในแห่งเท่านั้น

2.5 การปฏิบัติงานต้องเป็นไปตามกฎระเบียบโดยเคร่งครัด

2.6 ความสัมพันธ์เป็นลักษณะ “ผู้บังคับบัญชา” กับ “ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา” ภายใต้วัฒนธรรมอำนาจเช่นนี้ การเรียนรู้จากภายนอกหน่วยงานและการสร้างความรู้ขึ้นใช้เอง อาจเป็นการท้าทายผู้บังคับบัญชา และอาจเป็นการปฏิบัติงานผิดกฎระเบียบ อันตรายสำคัญที่สุดก็คือคนที่ทำงานภายใต้วัฒนธรรมอำนาจเป็นเวลานานจนเคยชิน ศักยภาพในการเรียนรู้และสร้างสรรค์จะหายไป เพื่อลดความรุนแรงของวัฒนธรรมอำนาจ องค์กรควรมีการยกย่องและให้รางวัลหน่วยงานย่อยที่มี

พฤติกรรมหรือกิจกรรมให้แบ่งปันความรู้แก่หน่วยงานอื่นภายในองค์กร หรือมีการสื่อสารกับหน่วยงานอื่นอย่างน่าชื่นชมและเกิดผลดีต่อองค์กรตามเป้าหมายหรือปณิธานหลักขององค์กร หรือมีการดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลภายในหน่วยงาน โดยที่ความรู้ที่นำมาแลกเปลี่ยนหรือแบ่งปัน ส่วนใหญ่ได้มาจากการทดลองหาวิธีทำงานแบบใหม่ ๆ

3. ไม่ให้คุณค่าต่อความแตกต่างหลากหลาย เป็นองค์กรที่อยู่ภายใต้หลักการที่ว่าทุกคน ในหน่วยงานจะต้องมีวิธีคิดแบบเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดเชิง “เห็นพ้อง” กับ “ผู้บังคับบัญชา” ในทุกเรื่องไม่กระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชา ในองค์กรที่มีการปฏิบัติตามแบบดังกล่าวจะทำให้การดำเนินการความรู้จะไม่บรรลุผล ที่จริงคนที่ทำงานร่วมกันจะต้องมีความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะระหว่างผู้ที่อาวุโสกว่ากับผู้อาวุโสต่ำกว่า และระหว่างผู้มีภาระรับผิดชอบในระดับเดียวกัน แต่การมีวิธีคิดหรือมีความเห็นแตกต่างกัน ต้องไม่ถือเป็นการไม่เคารพหรือกระด้างกระเดื่อง การจัดการความรู้จะได้ผลสูงส่ง ต่อเมื่อมีผู้ร่วมงานที่แตกต่างหลากหลายในด้านต่าง ๆ มาร่วมปฏิบัติและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยมีการพัฒนาทักษะในการใช้พลังของความแตกต่างหลากหลายให้เกิดผลเชิงบวก เชิงสร้างสรรค์

4. ไม่เปิดโอกาสให้ทดลองวิธีทำงานใหม่ ๆ องค์กรแบบนี้เน้นการทำงานตาม “แบบฉบับ” ตามกฎระเบียบหรือตามประเพณีที่ปฏิบัติต่อๆ กันมาอย่างเคร่งครัด ผู้ที่มีวิธีทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้งานมีคุณภาพสูงขึ้น หรือมีประสิทธิผลมากขึ้น อาจเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติผิดกฎระเบียบ อาจไม่เป็นที่ชอบใจของเพื่อน ๆ หรือเป็นที่เพ่งเล็งของผู้บังคับบัญชา

5. ไม่รับรู้ความเปลี่ยนแปลงภายนอก องค์กรที่ไม่รับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมหรือในสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร องค์กรนั้นก็จะต้องอยู่ในความประมาท นั่นก็คือ ไม่ตระหนักว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นมีผลกระทบต่อตนเองหรือองค์กรไม่โดยตรงก็โดยอ้อมองค์กรใดที่บุคลากรตั้งอยู่ในความประมาทคือไม่รับรู้ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอกจะไม่เกิดการจัดการความรู้ที่แท้จริง

6. ไม่คิดพึ่งตนเองในด้านความรู้ องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพที่ “พึ่งความรู้จากภายนอก” จนเกิดความเคยชิน กล่าวคือเป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงานตามความรู้ที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบอย่างชัดเจนตายตัวและกฎระเบียบเหล่านั้นกำหนดมาจากหน่วยงานภายนอกหรือหน่วยเหนือองค์กรนั้น ๆ จึงถือว่าตนเองเป็น “หน่วยปฏิบัติ” ซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ ไม่ใช่ “หน่วยสร้างความรู้” จึงทำให้ขาดทั้งแนวคิดและทักษะในการสร้างความรู้ขึ้นใช้เองในหน่วยงานของตน

7. ปฏิเสธความไม่ชัดเจนในการทำงานบางส่วน องค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้บริการ ต้องทำหน้าที่ในลักษณะงานบริการสมัยใหม่ที่เป็นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง ผู้ให้บริการจะต้องบริการตามความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้ใช้บริการ ซึ่งจะไม่อยู่ในสภาพที่ตายตัว ความเข้าใจเรื่องราวตามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไม่ชัดเจนในทุกเรื่อง เมื่อเข้าใจไม่ชัดเจน ความรู้ไม่เพียงพอก็ต้องสร้างความรู้ขึ้นใช้ จะเห็นได้ว่า ความไม่ชัดเจนคือบ่อเกิดของความรู้ ดังนั้น หากองค์กรหรือหน่วยงานใดปฏิเสธความไม่ชัดเจน จึงเท่ากับปฏิเสธบ่อเกิดแห่งความรู้ ทำให้ไม่มีโจทย์สำหรับการแสวงหาและสร้างความรู้เพื่อการทำงาน

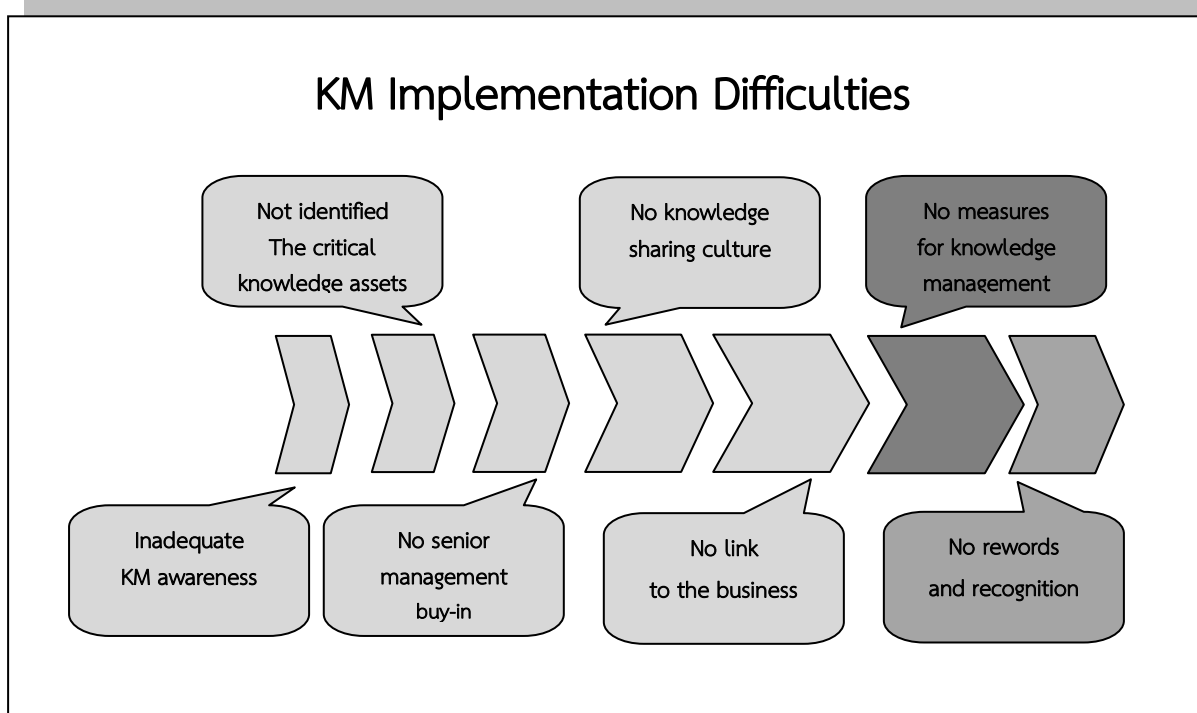
8. ความรู้สึกรู้ว่าเป็นภาระหรือเป็นงานที่เพิ่มขึ้น การมอบหมายความรับผิดชอบระบบการจัดการความรู้ให้กับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ทำให้การดำเนินการจัดการความรู้ไม่ได้แทรกเป็นเนื้อ

เดียวกับงานประจำ จะทำให้รู้สึกว่าเป็นภาระหรืองานเพิ่มขึ้น ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดการต่อต้าน หรือไม่เต็มใจทำ เพราะเกิดความรู้สึกว่าเป็นการเพิ่มงาน จะมีผลทำให้การจัดการความรู้ล้มเหลว ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุด การจัดการความรู้ควรดูแลโดยหน่วยงานองค์กร ร่วมกับหน่วยพัฒนาทรัพยากรบุคคล และหน่วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ดำเนินการในลักษณะที่การจัดการความรู้ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่าตนเองได้รับประโยชน์ เพราะทำงานสะดวกขึ้น ผลงานดีขึ้น ผลงานที่ไม่จำเป็นลง เกิดการเรียนรู้มากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน รู้สึกว่าตนได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานมากขึ้น

9. การจัดการความรู้ไม่ได้มุ่งไปที่เป้าหมายหลักขององค์กร เป็นอุปสรรคที่พบบ่อย ๆ ในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กร กล่าวคือ การจัดการความรู้ได้ดำเนินการถูกต้องทุกขั้นตอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเข้มข้น เกิดการยกระดับความรู้ แต่เมื่อประเมินผลกระทบต่อกิจการขององค์กรแล้ว พบว่ามีผลน้อยมาก เมื่อตรวจสอบพบว่าผู้ดูแลระบบจัดการความรู้ไม่ได้กำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้ให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร

10. ไม่มีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการความรู้ คือ “การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้” (knowledge sharing) ซึ่งต้องการ “พื้นที่” ให้คนมาพบปะกัน ทั้งที่เป็น “พื้นที่จริง” และ “พื้นที่เสมือน” และเป็นพื้นที่ที่อยู่ในลักษณะ “พื้นที่ระเืองปัญหา” คือ ไม่ใช่เป็นพื้นที่ที่ “ไร้ชีวิต” ขาดการดูแล แต่เป็นพื้นที่ที่มี “การจัดการ” ให้เกิดความสนุกสนานในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกิดความรู้สึกใน “น้ำใจไมตรี” ระหว่างผู้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนได้มี “สิ่งละอัน พันละนิด” มาแลกเปลี่ยนแบ่งปันกับเพื่อนร่วมงาน และร่วมกันสร้างควมมีชีวิตชีวาในการทำงาน หากขาด “พื้นที่ที่มีชีวิต” การจัดการความรู้ในองค์กรจะจืดชืด ไม่สามารถเกิดผลอันทรงพลังได้

บดินทร์ วิจารณ์ (2550) ได้กล่าวถึงอุปสรรคที่ทำให้การจัดการความรู้ไม่ประสบผลสำเร็จในองค์กร ซึ่งมีสาเหตุหลักของความล้มเหลวดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 10 อุปสรรคของการจัดการความรู้ในองค์กร

แผนภูมิที่ 10 แสดงถึงอุปสรรค สาเหตุของความล้มเหลวของการจัดการความรู้ในองค์กร ประกอบด้วย 7 สาเหตุหลักดังนี้

1. องค์กรไม่มีความต้องการ แรงจูงใจ หรือแรงกระตุ้น และ/หรือไม่เห็นประโยชน์ของ KM เพียงพอในขั้นตอนนี้ควรเป็นช่วงที่ก่อให้เกิดความมุ่งมั่น และศรัทธา ของกลุ่มบุคคลหลักๆ ในองค์กร ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ (EQ) มากกว่าความรู้ในรายละเอียด (IQ)
2. ตอนจัดทำโครงการจัดการความรู้ ไม่มีการกำหนดองค์ความรู้ของ (Core Competency) ซึ่งส่งผลให้เมื่อการสร้าง KM แล้ว ไม่มีส่วนส่งเสริมต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ หรือประสิทธิผล (Effectiveness) รวมถึงด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และด้านผลิตผล (Productivity) ที่ดีขึ้น
3. ผู้นำระดับสูงในองค์กรไม่เข้าใจ และไม่ให้การสนับสนุน ซึ่งจะทำให้การสร้าง KM ในองค์กรเป็นไปได้ยาก และขาดความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน การเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จ จะเกิดขึ้นโดยง่าย เมื่อผู้นำในการเปลี่ยนแปลง
4. ในองค์กรยังไม่ได้มีค่านิยม และการปลูกฝังวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยน ความรู้ให้เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล เป็นทีม และทั่วทั้งองค์กร การมุ่งสู่ค่านิยมดังกล่าวทุกคนจะสามารถรับรู้ได้จากบรรยากาศการทำงาน (Work Climate) ที่เกิดขึ้นจริง

5. การจัดการองค์ความรู้ในองค์กร ไม่ได้เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายเชิงธุรกิจขององค์กร
 6. ไม่มีการวัดผลการดำเนินการจัดการองค์ความรู้ ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงพัฒนาได้
 7. ไม่มีระบบที่เอื้อต่อการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้ในองค์กร
- เช่น การให้รางวัลทั้งรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ที่จะสร้างแรงจูงใจก่อนให้เกิดการแบ่งปันความรู้ขึ้น

นอกจากนี้ เจษฎา นกน้อย และคณะ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่ผ่านมาพบว่าหน่วยงานหรือองค์กร ที่เริ่มต้นการจัดการความรู้มักประสบปัญหา โดยปัญหาส่วนใหญ่ที่พบได้มีการแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านผู้บริหารหรือผู้นำองค์กร ผู้บริหารระดับสูงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้น้อยและไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นผู้มีอายุมากและไม่มีเวลาศึกษา ทำความเข้าใจ และทำความเข้าใจ

2. องค์กรส่วนใหญ่ยังขาดวัฒนธรรมการเรียนรู้ ทำให้ขาดบรรยากาศแบ่งปันความรู้ ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการความรู้ของพนักงาน นอกจากนี้องค์กรที่มีขนาดเล็กและมีข้อจำกัดด้านความก้าวหน้า พนักงานมีภาระงานมากแต่มีผลตอบแทนน้อย ขาดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ แบ่งปันความรู้ และใช้ประโยชน์จากความรู้

3. พนักงานไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ พนักงานไม่คุ้นเคยต่อการใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้พื้นฐานในการคิดและการเขียนยังมีข้อจำกัด จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ พนักงานยังไม่เข้าใจเรื่องการจัดการความรู้ และยังมีความสับสนว่าการจัดการความรู้ควรเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานใด

4. ด้านเทคโนโลยี บางองค์กรระบบเทคโนโลยีในองค์กรไม่สมบูรณ์ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้มีจำกัด ทำให้เกิดความไม่ทั่วถึงในการเรียนรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความรู้ที่นักวิชาการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ดังนี้

1. องค์กรไม่มีความต้องการ แรงจูงใจ หรือแรงกระตุ้น และ/หรือไม่เห็นประโยชน์ของ KM เพียงพอ

2. องค์กรส่วนใหญ่ยังขาดวัฒนธรรมการเรียนรู้ ทำให้ขาดบรรยากาศแบ่งปันความรู้ ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการความรู้ของพนักงาน นอกจากนี้องค์กรที่มีขนาดเล็กและมีข้อจำกัดด้านความก้าวหน้า พนักงานมีภาระงานมากแต่มีผลตอบแทนน้อย ขาดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ แบ่งปันความรู้ และใช้ประโยชน์จากความรู้

3. ไม่เปิดโอกาสให้ทดลองวิธีทำงานใหม่ ๆ องค์กรแบบนี้เน้นการทำงานตาม “แบบฉบับ” ตามกฎระเบียบหรือตามประเพณีที่ปฏิบัติต่อ ๆ กันมาอย่างเคร่งครัด ผู้ที่มีวิธีทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้งานมีคุณภาพสูงขึ้น หรือมีประสิทธิผลมากขึ้น อาจเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติผิดกฎระเบียบ อาจไม่เป็นที่ชอบใจของเพื่อน ๆ หรือเป็นที่เพ่งเล็งของผู้บังคับบัญชา

4. ความรู้ถือว่าเป็นภาระหรือเป็นงานที่เพิ่มขึ้น การมอบหมายความรับผิดชอบระบบการจัดการความรู้ให้กับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ทำให้การดำเนินการจัดการความรู้ไม่ได้แทรกเป็น

เนื้อเดียวกับงานประจำ ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดการต่อต้าน หรือไม่เต็มใจทำ เพราะเกิดความรู้สึกว่าเป็นการเพิ่มงาน จะมีผลทำให้การจัดการความรู้ล้มเหลว

4.11 ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้

เมื่อมีการจัดการความรู้ตามลำดับขั้นตอนแล้ว ล้วนก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่บุคคลและองค์กร ซึ่งมีนักวิชาการการจัดการความรู้ได้กล่าวถึงผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้ อาทิ เช่น อัญญาณี คล้ายสุบรรณ (2550) กล่าวว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้ภายในองค์กร มีดังนี้

1. ได้องค์ความรู้เพื่อพัฒนาคนทั้งที่เป็นของตนเองและขององค์กรให้ลุล่วง
2. ได้พัฒนาคนให้มีโอกาสใช้ศักยภาพของตนให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่
3. ได้พัฒนาการทำงานของบุคคลและขององค์กรในวิถีชีวิตประจำวันให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายขององค์กร
4. ได้พัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก้าวไปสู่ความเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จในระดับแนวหน้า

5. ได้ชุมชนทรัพยากรความรู้ที่มีคุณค่ามหาศาลต่อการพัฒนาประเทศและสังคมโดยรวมอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ไพโรจน์ ชลารักษ์ (2551) กล่าวว่า เมื่อมีการจัดการความรู้ตามขั้นตอนแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้ มีดังนี้

1. ได้ชุมชนทรัพยากร (Knowledge Asset) คือ การสะสมความรู้เพิ่มขึ้น ความรู้ที่สั่งสมนี้ จะได้รับการจัดเก็บอย่างเป็นระบบมากขึ้น เน้นการเพิ่มพูนความรู้ รวมทั้งแตกแขนงกิ่งก้านสาขาของความรู้ให้กว้างขวางขึ้น โดยรวมหมายความว่าความรู้จะเกิดทั้งแนวตั้งหรือแนวดิ่งเป็นรูปเกลียวความรู้ (Knowledge Spiral) และแนวราบ (Knowledge Spreading) และรวมกันเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงที่อาจคล้ายรูปทรงกลมที่เรียกว่า (Knowledge Global) ที่มีหน่วยเล็กๆของความรู้ (Knowledge Cell) บรรจุอยู่ภายในมากมายนับไม่ถ้วน ปรากฏการณ์นี้จะเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งในเอกัตบุคคลและองค์กรในลักษณะคล้ายๆกัน

2. ได้เกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ (Action) และนำไปสู่ความเป็นประสพการณ์และทักษะต่อไปทั้งในเอกัตบุคคลและในองค์กรเช่นกัน

3. ได้ผลสำเร็จในการแก้ปัญหา (Solved Problem) ปัญหาที่เผชิญอยู่ก็จะหายไปหรืออาจเปลี่ยนแปลงไปได้ในมิติอื่น หากเปลี่ยนแปลงไปก็ต้องอาศัยการจัดการความรู้ไปช่วยจัดการกับปัญหาใหม่นั้นอีกได้

4. เกิดการถ่ายทอดและพัฒนาความรู้ โดยเฉพาะความรู้แฝง จะถูกแสดงออกเป็นความรู้ ปรากฏมีการตรวจสอบ แลกเปลี่ยน ปรับปรุง และถ่ายทอดกันต่อไป ซึ่งจะแผ่ขยายและกลายเป็นชุมชนความรู้ ที่กว้างขวางใหญ่โตหรือลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปเรื่อยๆ ในสังคม

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เมื่อสถานศึกษามีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นโดยตรงกับสถานศึกษาคือ สถานศึกษามีชุมชนทรัพยากรหรือชุมชนความรู้ (Knowledge Asset) ที่ได้จากการสั่งสมความรู้ และการพัฒนาความรู้ เป็นการยกระดับความรู้ โดยเฉพาะความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล จะถูกแสดงออกเป็นความรู้ปรากฏ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบ การแลกเปลี่ยน การปรับปรุง การถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังสามารถเรียกใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว และเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่นได้รับรู้และได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

4.12 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 11 ในการมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้หน่วยงานแต่ละหน่วยเริ่มมีการจัดการความรู้และมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพราะการจัดการความรู้เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผล เช่นเดียวกับการดำเนินงานขององค์การเอกชน ดังนั้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์จากความรู้ที่มีอยู่ เป็นกระบวนการที่ความรู้ฝังลึกถูกแปลงเป็นความรู้ชัดแจ้ง กล่าวคือ ความรู้ส่วนบุคคลถูกแปลงไปสู่ความรู้ที่เป็นทางการหรือความรู้ที่แสดงออกมาให้เห็นภายในองค์กร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญของการจัดการความรู้ หากคน ในองค์กรขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันแล้ว ความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวคนซึ่งการจัดการความรู้ต้องการ ให้เกิดการถ่ายทอดซึ่งกันและกันให้มากที่สุดก็จะเป็นการสูญหาย (ถวัลย์ มาศจรีส, 2552) ส่วนใหญ่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการที่กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกันมารวมตัวกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยความสมัครใจเพื่อร่วมสร้างความเข้าใจหรือพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในเรื่องนั้นๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงเป็นกิจกรรมการถ่ายโอนหรือเผยแพร่ความรู้จากบุคคล กลุ่มคน หรือองค์การไปยังผู้อื่น มีการระบุนำความรู้เชิงกลยุทธ์ การเข้าถึงความรู้ที่มีอยู่ เพื่อที่จะถ่ายโอนความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ ในการแก้ปัญหาและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประพนธ์ ผาสุกยัต (2549) ได้กล่าวถึงความหมายของการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) หรือ KS ว่าเป็นส่วนที่สำคัญ เพราะเรื่องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn) นั้นถือได้ว่าเป็น “หัวใจ” ของการทำ KM เป็นกระบวนการที่หลายท่านบอกว่าทำได้ไม่ถนัด เพราะการที่คนเราจะแบ่งปันความรู้ที่มีอยู่ในตัวออกมาให้กับผู้อื่น จะต้องอาศัยความผูกพัน เริ่มจากบรรยากาศที่เป็นมิตร มีความไว้วางใจกัน (Trust) ห่วงใยกัน (Care) การแบ่งปันที่มีสีสันจึงเกิดขึ้นได้

บดินทร์ วิจารณ์ (2550) ให้ความเห็นว่า การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) หรือ การถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Transfer) เมื่อเกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ในลักษณะสองทาง จะทำให้บุคคล ทั้งสองหรือทีมสามารถพัฒนาความสามารถ และการสร้างองค์ความรู้ในองค์กร โดย SECI โมเดล ของ Nonaka และ Takeuchi ที่แปลงจากความรู้แฝงเร้น (Tacit Knowledge) อยู่ในรูปแบบประสบการณ์ ที่อยู่กับคนให้เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบของสื่อต่างๆ (Explicit Knowledge) และเมื่อนำความรู้ไปลงมือปฏิบัติ จะกลับมาเป็นประสบการณ์ (Tacit Knowledge) การสร้างโดยการแปลงองค์ความรู้ (Knowledge Conversion) จาก Tacit เป็น Explicit และกลับมาเป็น Tacit Knowledge จะทำให้องค์ความรู้เติบโตมากขึ้น

วิจารณ์ พาณิช (2548) กล่าวว่า การทำ KM แท้ต้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 ทางคือ เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในเวลาเดียวกัน ไม่มีใครตั้งตัวเป็นผู้ให้ (ความรู้/วิธีการ) อยู่ฝ่ายเดียว ต้องมุ่งรับ (เรียนรู้) จากฝ่ายผู้มาขอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย และไม่มีใครตั้งตัว หรือมุ่งเป็นผู้รับเพียงฝ่ายเดียว ต้องมุ่งให้แก่ฝ่ายผู้ให้ Best Practice ด้วยอย่างน้อยก็ทำให้คำถามที่ดีที่กระตุ้นให้คิดและมีการนำไปทดลองปฏิบัติต่อ ซึ่งการแบ่งปันความรู้มีหลักการสำคัญ คือ ความรู้ต้องมาจากผู้รู้จริง โดยมีกระบวนการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดการแบ่งปันความรู้ด้วยความเต็มใจ มีเทคนิคในการแบ่งปัน

ทั้งนี้จำเป็นจะต้องมีการถ่วงดุล มีเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ได้ดี และต้องเป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานจริง (กิริติ ยศยิ่งยง, 2549)

จึงเห็นได้ว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการแบ่งปันความรู้ เป็นการที่บุคคลหรือกลุ่มคนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ไปยังบุคคลอื่น และรับเอาความรู้จากบุคคลและแหล่งต่างๆ ทั้งที่เป็นความรู้ฝังลึกและความรู้ชัดแจ้ง ด้วยกิจกรรมและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่มีรูปแบบที่แตกต่างกัน มาเพิ่มพูนความรู้ของตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนและพัฒนางาน

4.12.1 ความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสำคัญในด้านการพัฒนา การพัฒนาคน การสร้างองค์ความรู้ และการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) ด้านการพัฒนางาน เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของงานที่ทำอยู่ให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ โดยการพัฒนาความรู้ของบุคคลในองค์กรให้เป็นความรู้ของกลุ่ม และเป็นความรู้ขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรและการสร้างสรรค์สังคมความรู้ในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารภายในองค์กร การต่อยอดความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ โดยมุ่งสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ เช่นการบันทึกความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานที่เรียกว่าการสอนงานและการเรียนรู้ข้ามสายงาน เป็นการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี และการใช้กลไกการสื่อสารและการยอมรับเพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่สมาชิกที่เผยแพร่ความรู้ และสมาชิกที่นำความรู้ไปใช้ เพื่อสร้างความสามารถทางการแข่งขัน โดยศึกษาจากแนวปฏิบัติที่ดีขององค์กรอื่นหรือส่วนงานอื่นเพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพงานของตน

2) ด้านการพัฒนาคน โดยการสร้างเครือข่ายด้านความสัมพันธ์ของคน และเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้การสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อ และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย เช่นเว็บไซต์ KM เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีการนำเว็บบอร์ดมาอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มคนที่เป็นสมาชิก KM ทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้องค์กรควรมีการให้รางวัลแก่ผู้ที่อุทิศตนให้กับการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลอื่น

3) ด้านการสร้างองค์ความรู้ เป็นวงจรความรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาที่เรียกว่านวัตกรรมมีทั้งนวัตกรรม ที่คิดค้นใหม่ทั้งหมดและนวัตกรรมส่วนเพิ่มเพื่อปรับปรุงกระบวนการหรือผลิตภัณฑ์ให้ดีกว่าเดิม ตัวอย่างการพัฒนาองค์ความรู้ของศูนย์สุขภาพชุมชนเพื่อให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพ เช่น ความรู้ในด้านการนำองค์การ ความรู้ในด้านการบริหารทรัพยากรความรู้ในด้านการบริการประชาชน ความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพภาคประชาชน ความรู้ในด้านการวางแผนงาน และติดตามผล และความรู้ในด้านการบริหารและพัฒนาบุคลากร เป็นต้น

4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม เป็นการร่วมคิดร่วมทำที่นำไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การกระตุ้นให้คนในองค์กรเกิดความกระตือรือร้น เรียนรู้ความเสียสละ และดูแลซึ่งกันและกัน รู้จักปรับตัวและยืดหยุ่น และการที่บุคลากรสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน

4.12.2 วิธีการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Anumba, Egbu, and Carrillo 2005 (อ้างถึงใน น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2551) กล่าวว่าวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มี 3 วิธี ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านคน (Human) ผ่านเอกสาร (Paper) และผ่านซอฟต์แวร์ (Software) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ประเภทความรู้ฝังลึก: tacit knowledge) ระหว่างบุคคลในลักษณะเผชิญหน้า (Face to Face Interaction หรือ People to People) เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ได้แก่ การสนทนา การประชุม การสัมมนา ระบบพี่เลี้ยง การสอนงาน การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การพบปะอย่างไม่เป็นทางการ และการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ประเภทความรู้ชัดแจ้ง : Explicit Knowledge) จากเอกสารที่เป็นสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่างๆ (People to Paper) เป็นการสื่อสารผ่านเอกสาร บันทึกข้อความ คู่มือและเอกสารประกอบการอบรม/สัมมนา หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ในแหล่งความรู้ขององค์กร หรือห้องสมุด

3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ประเภทความรู้ชัดแจ้ง : explicit knowledge) จากฐานความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านซอฟต์แวร์หรือเทคโนโลยี (knowledge base interaction หรือ People to Software) ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฐานข้อมูล เว็บไซต์ และสื่อสตัทส์

จะเห็นได้ว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สามารถนำมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาคน การพัฒนางานได้ตามเป้าหมายที่องค์กรต้องการได้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547) ได้อธิบายถึงกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) ดังต่อไปนี้

- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ประเภท Explicit Knowledge

1. การจัดเก็บความรู้และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในรูปของเอกสาร เป็นการจัดเก็บความรู้หรือข้อมูลขององค์กรในรูปแบบต่างๆ เพื่อความสะดวกในการค้นหาและนำไปใช้ เช่น งานวิจัย ผลการสำรวจ ผลงานประจำปี ข้อมูลทางการตลาด เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วองค์กร ควรมีการจัดทำฐานความรู้ของวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้ ซึ่งการรวบรวมวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศอาจได้จากการทำการเทียบเคียง (Benchmarking) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากผู้ที่ทำได้ดีที่สุดทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2. การใช้เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story Telling)

การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องนี้ เป็นวิธีการเผยแพร่สิ่งที่เราได้เรียนรู้มาให้แก่ผู้สนใจ โดยต้องสร้างความสมดุลระหว่างความน่าสนใจในการบรรยายเรื่องและเนื้อหาที่ต้องการสื่อ เช่น การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องในประเด็นเกี่ยวกับนวัตกรรมขององค์กร โดยการนำเรื่องที่ประสบความสำเร็จ

หรือล้มเหลวมาผูกเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจและเผยแพร่ในองค์กร ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นและกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ที่มีระหว่างกันได้

3. สมุดหน้าเหลือง (Yellow Pages)

แนวคิดนี้จะเหมือนกับสมุดโทรศัพท์หน้าเหลืองที่เราคุ้นเคยกัน แต่แทนที่เนื้อหาในสมุดจะบันทึกรายละเอียดของคนหรือสถานประกอบการต่างๆ สมุดหน้าเหลืองสำหรับการจัดการความรู้จะบันทึกแหล่งที่มาของความรู้ ประเภทของความรู้ และผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านขององค์กร รวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญๆ เช่นผลงานที่ผ่านมาและเรื่องที่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง สมุดหน้าเหลืองในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างคนที่ต้องการใช้ข้อมูลกับแหล่งข้อมูล ทฤษฎี เพื่อให้คนในองค์กรรู้ว่ามิข้อมูลอยู่ที่ใดและจะสามารถเข้าถึงข้อมูลนั้นๆได้อย่างไร สำหรับการบันทึกข้อมูลต่างๆ ในสมุดหน้าเหลืองนั้นสามารถทำได้ทั้งในรูปแบบเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ทั้งนี้สมุดหน้าเหลืองไม่จำเป็นต้องผูกติดกับเฉพาะบุคคลในองค์กรเท่านั้น แต่ยังสามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลภายนอกผ่านระบบเว็บไซต์ต่างๆ ได้ด้วย

4. ฐานความรู้ (Knowledge Bases)

ฐานความรู้เป็นการเก็บข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่องค์กรมี ไว้ในระบบฐานข้อมูลและให้ผู้ต้องการใช้ ค้นหาข้อมูลความรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือระบบอื่นๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและถูกต้อง ทั้งนี้ในการทำฐานความรู้ (Knowledge Bases) ควรคำนึงถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความรู้ประเภท Explicit Knowledge Tacit Knowledge

1. การจัดตั้งทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team)

เป็นการจัดตั้งทีม เพื่อมาทำงานร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำหนดขึ้นภายใต้ความเชื่อที่ว่าการทำงานในแต่ละเรื่องต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากหลายๆด้าน มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำงานร่วมกันจึงจะประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ระหว่างทีมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้น ซึ่งในการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ระหว่างกันนั้น หัวหน้าทีมควรมีการสร้างบรรยากาศที่ดี เพื่อช่วยให้มีความคุ้นเคยระหว่างกัน ทำให้ทุกคนเข้าใจและมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกัน สร้างความเชื่อมั่น และไว้วางใจ ต่อกัน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ควรมีการจดบันทึกหรือรวบรวมความรู้ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันไว้ด้วย

2. กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม (Innovation & Quality Circles : IQCs)

กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม (Innovation & Quality Circles : IQCs) เป็นกลุ่มที่พัฒนามาจากกลุ่ม QCs (Quality Circles) ซึ่งสมาชิกของกลุ่มจะมาจากต่างหน่วยงานหรือต่างระดับในองค์กรหรืออาจมาจากต่างองค์กรก็ได้ กลุ่ม IQCs จะรวมตัวกันเพื่อค้นหาวิธีการที่ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานต่างๆ การทำกลุ่ม IQCs นี้จะเป็นการระดมสมอง เพื่อกำหนดแนวคิดต่างๆ ที่หลากหลายในการพัฒนาองค์กรตามหัวข้อเรื่องที่ตั้งไว้และค้นหาทางเลือกที่ดีที่สุด

ช่วยแก้ปัญหาในการทำงานของหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งในการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้กันต้องมีการจัดบันทึกข้อมูลหรือความรู้ที่เกิดขึ้นรวมทั้งปัญหาและความสำเร็จที่เกิดขึ้นไว้ด้วย เมื่อเปรียบเทียบ IQCs กับทีมข้ามสายงานแล้วจะมีความแตกต่างในเรื่องของสมาชิกกลุ่มที่สามารถร่วมกันได้จากทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในขณะที่สมาชิกทีมข้ามสายงานจะมีเฉพาะคนในองค์กรเท่านั้น และเนื้อเรื่องของการทำทีมข้ามสายงานจะเป็นเรื่องที่เฉพาะเจาะจงมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองวิธี ต่างก็เป็นเทคนิคในการทำให้คนมาพบปะและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อช่วยพัฒนาและปรับปรุงองค์กร

3. ชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practice : CoP)

ชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) เป็นกลุ่มคนที่มารวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้นส่วนใหญ่การรวมตัวกันในลักษณะนี้มักจะมีคนมาจากคนที่อยู่ในกลุ่มงานเดียวกันหรือมีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ซึ่งความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างกันจะเป็นสิ่งสำคัญ โดย CoP จะมีความแตกต่างจากการจัดตั้งทีมงานเนื่องจากการร่วมกันอย่างสมัครใจ เป็นการเชื่อมโยงสมาชิกเข้าด้วยกันโดยกิจกรรมทางสังคม ไม่ได้มีการมอบหมายงานเฉพาะหรือเป็นโครงการ แต่จะเลือกทำในหัวข้อเรื่องที่สนใจร่วมกันเท่านั้น การทำ CoP จะมีระยะเวลาในการเริ่มต้นและสิ้นสุด โดยหากสมาชิกในกลุ่มหมดความสนใจหรือบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันแล้ว กลุ่ม CoP ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เช่น เปลี่ยนหัวข้อของกลุ่มหรือมีการจัดตั้งกลุ่ม CoP ใหม่ๆ ขึ้นมา ทั้งนี้ระหว่างที่อยู่ร่วมกันควรมีการบันทึกสิ่งที่เรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้วย อย่างไรก็ตามแม้ CoP จะเกิดขึ้นโดยการรวมตัวของสมาชิกที่สนใจร่วมกันและจัดการกันเองแต่ก็ต้องมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนเพื่อให้การทำยั่งยืนในระดับหนึ่ง เช่น ควรมีการยกย่องชมเชยและให้การยอมรับกลุ่ม CoP จากผู้บริหารขององค์กร ควรช่วยสนับสนุนให้การสื่อสารระหว่างสมาชิก CoP เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว พยายามชักจูงหรือทำให้สมาชิกเห็นประโยชน์ในการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ให้แรงจูงใจหรือรางวัลสำหรับสมาชิกที่ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนอื่นๆต่อไป รวมทั้งควรส่งเสริมให้ CoP มีการเติบโตและขยายตัว

4. ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System)

ระบบพี่เลี้ยงเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์มากกว่า ไปยังบุคลากรรุ่นใหม่ หรือผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์น้อยกว่า ซึ่งระบบพี่เลี้ยงเป็นวิธีการหนึ่งในการสอนงานและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงมักจะมีตำแหน่งและอาวุโสกว่า ซึ่งอาจอยู่ในหน่วยงานเดียวกันหรือต่างหน่วยงานก็ได้ โดยทั่วไประบบพี่เลี้ยงจะใช้เวลาดำเนินการนาน เพราะทั้งสองฝ่ายจะต้องสร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์ และความเข้าใจกัน ผู้ที่เป็นพี่เลี้ยงนอกจากจะให้คำปรึกษาในด้านการงานแล้ว ยังเป็นที่ปรึกษาในเวลาที่มีปัญหาหรือสับสน ที่สำคัญพี่เลี้ยงจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องพฤติกรรม จริยธรรม และการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร

5. การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) และการยืมตัวบุคลากรมาช่วยงาน (Secondment) การสับเปลี่ยนงานเป็นการย้ายบุคลากรไปทำงานในหน่วยงานต่างๆ ซึ่งอาจอยู่ภายในสายงานเดียวกันหรือข้ามสายงานเป็นระยะๆ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลในการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของทั้งสองฝ่าย ทำให้ผู้ถูกย้ายเกิดการพัฒนาทักษะที่หลากหลายมากขึ้น สำหรับการยืมตัวบุคลากรมาทำงานชั่วคราวนั้นเป็นการย้ายบุคลากรระดับบริหารหรือบุคลากรที่มีความสามารถสูงไปช่วยทำงานในหน่วยงานข้ามสายงานหรือในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้ถูกยืมตัว ถ่ายทอดความความรู้และประสบการณ์ของตนเองให้หน่วยงาน เป็นการกระจายความรู้ที่ได้ผลในระยะสั้น ในขณะที่เดียวกันผู้ถูกยืมตัวก็ได้เรียนรู้ จากบุคลากรในหน่วยงานอื่น ซึ่งสามารถนำมาพัฒนางานของตนเองหรือสร้างความรู้ใหม่ๆ ได้

6. เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum) การจัดการประชุมหรือกิจกรรมอย่างเป็นทางการลักษณะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นเวทีให้บุคลากรในองค์กรมีโอกาสพบปะพูดคุยกัน เป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งสามารถกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ ซึ่งอาจทำได้ในหลายลักษณะ เช่นการสัมมนา และการประชุมทางวิชาการที่จัดอย่างสม่ำเสมอ

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นเป็นวิธีการหลักๆ เกี่ยวกับกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์กรสามารถเลือกใช้หรือผสมผสานวิธีการเหล่านั้นเข้าด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ วิธีการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กร

4.13 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการความรู้

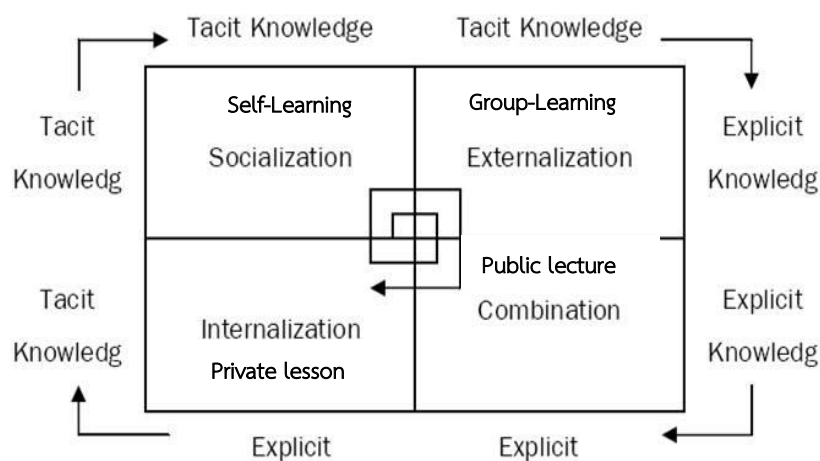
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การจัดการความรู้ขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นเครื่องมือสนับสนุนหนึ่งที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ ซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ การเคลื่อนย้าย การกระจายหรือแบ่งปันความรู้ขององค์กรให้ดำเนินไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

แม้ว่าเทคโนโลยีจะไม่ใช่อุปกรณ์เดียว ที่มีผลต่อการจัดการความรู้ แต่อิทธิพลของเทคโนโลยีมีทั้งทางตรงและทางอ้อม การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในองค์กร ช่วยทำให้การเผยแพร่ความรู้ไปสู่สมาชิกในองค์กรสามารถทำได้ง่ายขึ้น โดยใช้การอบรมหรือการเรียนรู้ผ่านเว็บ (Web-Based Application) อินเทอร์เน็ต (Internet) อินทราเน็ต (Intranet) เทอร์โบเน็ต (Turbo Note) เว็บบอร์ด (Web Board) และกรุปแวร์ (Groupware) พนักงานทุกคนสามารถสื่อสารกันได้ตลอดเวลา ทำให้ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กรมีความถูกต้องสมบูรณ์จากการเข้าใช้งาน เกิดการเคลื่อนไหวและปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้องค์กรหรือพนักงานคนอื่นๆ สามารถนำความรู้ ไปแก้ปัญหาได้ เมื่อมีการรวบรวมความรู้และจัดระบบแล้ว ความรู้จะสามารถนำมาใช้ได้หลายครั้ง องค์กรสามารถใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) และเผยแพร่ให้พนักงานได้ทราบอย่างทั่วถึง อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการฝึกพนักงานและช่วยตัดสินใจ รวมทั้งการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญได้ Laudon & Laudon (2002, อ้างถึงใน บดินทร์ วิจารณ์, 2550)

Maier (2002, อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ภาพการใช้ระบบการจัดการความรู้บนเว็บ พบว่ามีอัตราความรู้เพิ่มสูงขึ้น โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านต่างๆ เพื่อการจัดการความรู้ ดังนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet Infrastructure) เตรียมการเกี่ยวกับหน้าที่พื้นฐานสำหรับการสื่อสาร เช่น อีเมลล์ เทลคอนเฟอร์เรนซ์ เช่นเดียวกับการจัดเก็บ การแลกเปลี่ยน การค้นหา และการค้นคืนข้อมูลและเอกสาร
2. ระบบการจัดการเอกสาร (Document and Content Management System) จัดการเกี่ยวกับเอกสารอิเล็กทรอนิกส์หรือเนื้อหาสาระ โดยครอบคลุมแต่ละระดับชั้นของเอกสาร
3. ระบบการจัดการขั้นตอนการดำเนินงาน (Workflow Management System) สนับสนุนกระบวนการจัดการโครงสร้าง และการจัดการเกี่ยวกับการดำเนินงาน
4. เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Technologies) สนับสนุนการค้นหา และการค้นคืน การจัดทำโครงร่างผู้ใช้ และการจัดเป็นชุดของโครงร่างเอกสาร และ Web Mining
5. เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ทางธุรกิจ (Business Intelligence Tools) สนับสนุนกระบวนการเชิงวิเคราะห์ ซึ่งปรับเปลี่ยนเล็กๆ และข้อมูลเชิงแข่งขันไปยังเป้าหมายของความรู้ และความต้องการที่จะบูรณาการข้อมูลพื้นฐาน โดยทั่วไปแล้วจะถูกจัดเตรียมโดย Data Warehouse
6. เครื่องมือเชิงทัศนภาพ (Visualization Tools) ช่วยในการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ คน และกระบวนการ
7. การบริหารจัดการเป็นรายกลุ่ม (Groupware) เป็นการสนับสนุนการบริหารเวลา การอภิปราย การประชุม หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มงาน และทีมงาน
8. ระบบการเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning System) เป็นการนำเสนอสาระการเรียนรู้ที่มีความเฉพาะเจาะจงให้กับพนักงานโดยวิธีการที่มีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นกาสนับสนุนการสอน และ/หรือกระบวนการเรียนรู้

Watanabe (2003, อ้างถึงใน พรธิตา วิเชียรปัญญา, 2547) แห่ง Nagoya University ได้ประยุกต์แนวคิดรูปแบบการเคลื่อนย้ายความรู้ของ Nonaka and Takeuchi (SECI Model) กับระบบสนับสนุนการศึกษาผ่านเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแผนภูมิที่ 11 ดังนี้

แผนภูมิที่ 11 แสดงระบบสนับสนุนการศึกษาผ่านเทคโนโลยีการศึกษากับการเคลื่อนย้ายความรู้ของ Nonaka and Takeuchi (SECI Model)

1. Self-Learning เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ระหว่างความรู้โดยน้อยไปสู่ความรู้โดยนัย ระบบสนับสนุนการเรียนรู้แบบนี้ คือ CAL (Computer Aided Learning)
2. Group-Learning เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่ม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ระหว่างความรู้โดยน้อยไปเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง ระบบที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบนี้คือ CSCL (Computer Support Collaborative Learning)
3. Public lecture เป็นการบรรยายในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงความรู้ ที่ปรากฏชัดแจ้งไปเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง ระบบที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบนี้คือ CAI (Computer Aided Instruction)
4. Private lesson เป็นการเรียนรู้บุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้งไปเป็นความรู้โดยนัย ระบบสนับสนุนการเรียนรู้แบบนี้ คือ ITS (Intelligent Tutoring System) หรือICAI (Intelligent Computer Aided Instruction)

Laudon & Laudon (2004, อ้างถึงใน ศรีไพโร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย, 2549) กล่าวถึงระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการไหลเวียนข่าวสารและจัดการความรู้ ดังนี้

กระบวนการจัดการความรู้	ตัวอย่างระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ
การแบ่งปันความรู้ (Share Knowledge)	ระบบการประสานงานกลุ่ม (Group Collaboration Systems) - กรู๊ปแวร์ (Groupware) - อินทราเน็ต (Intranets)
การกระจายและประสานการไหลเวียนข่าวสาร (Distribute Knowledge)	ระบบงานสำนักงาน (Office Systems) - ซอฟต์แวร์ประมวลผลคำ (Word Processing) - ซอฟต์แวร์การพิมพ์แบบตั้งโต๊ะ (Desktop Publishing) - ซอฟต์แวร์ปฏิทินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Calendars) - ซอฟต์แวร์จัดการฐานข้อมูล (Desktop Databases)
การสร้างความรู้ (Create Knowledge)	ระบบงานความรู้ หรือระบบงานภูมิปัญญา (Knowledge Work Systems) - ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการออกแบบการผลิต (Computer-Aided Design : CAD) - ระบบเสมือนจริง (Virtual Reality) - สถานีการลงทุน (Investment Workstations)

กระบวนการจัดการความรู้	ตัวอย่างระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ
การเก็บรวบรวมและจัดความรู้ (Capture and Codify Knowledge)	ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Systems) - ระบบผู้เชี่ยวชาญ (Expert Systems) - ระบบเครือข่ายนิวรอน (Neural Network) - ฟัซซีโลจิก (Fuzzy Logic) - เจนเนติกอัลกอริทึม (Genetic Algorithm) - เอเจนต์ชาญฉลาด (Intelligent Agents)

ตารางที่ 5 ตัวอย่างของระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการไหลเวียนข่าวสาร และจัดการความรู้

นอกจากนี้สมชาย นำประเสริฐชัย (2549) กล่าวว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่พยายามอธิบายถึงความสัมพันธ์และบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการความรู้ ดังที่ปรากฏว่าเป็นเรื่องราวจำนวนมากที่แสดงถึงความสำเร็จการจัดการความรู้ขององค์กร ผ่านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แม้ว่าการจัดการความรู้ จะเป็นกระบวนการไม่ใช่เทคโนโลยี แต่เทคโนโลยีกลับถูกคาดหวังว่าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ องค์กรส่วนใหญ่จึงมีการจัดสรรงบประมาณในการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีผลต่อความสำเร็จ ในระบบการจัดการความรู้เข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการความรู้ทั้งในส่วนของพนักงานและองค์กร

เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทในการจัดการความรู้ประกอบด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication Technology) เทคโนโลยีการทำงานร่วมกัน (Collaboration Technology) และเทคโนโลยีการจัดเก็บ (Storage technology)

1. เทคโนโลยีการสื่อสาร ช่วยให้บุคลากรสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น รวมทั้งสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ในการค้นหาข้อมูลสารสนเทศและความรู้ที่ต้องการได้ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เอ็กซ์ตราเน็ต หรืออินเทอร์เน็ต

2. เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ช่วยให้สามารถประสานการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดอุปสรรคในเรื่องของระยะทาง ตัวอย่างเช่น โปรแกรมกลุ่ม groupware ต่างๆ หรือระบบ Screen Sharing เป็นต้น

3. เทคโนโลยีในการจัดเก็บ ช่วยในการจัดเก็บและจัดการความรู้ต่างๆ

จะเห็นว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขององค์กรนั้นประกอบด้วยเทคโนโลยีที่สามารถครอบคลุมกระบวนการต่างๆ ในการจัดการความรู้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ ดังนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญในเรื่องการจัดการความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเทอร์เน็ตที่เป็นเทคโนโลยีที่เชื่อมคนทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทำให้กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ทำได้ดียิ่งขึ้นอีกทั้งยังช่วยให้การนำเสนอสามารถเลือกได้หลายรูปแบบเช่น ตัวอักษร รูปภาพ แอนิเมชัน เสียง วิดีโอ ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้ ทำได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ไอซีทียัง

ช่วยในการจัดเก็บและดูแลปรับปรุงความรู้และสารสนเทศต่างๆ (Knowledge Storage and Maintenance) รวมทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในกระบวนการจัดการความรู้ได้ จึงนับได้ว่าไอซีที เป็นเครื่องมือสนับสนุนและประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการความรู้

ตารางที่ 6 ตัวอย่างของเครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการความรู้

ขั้นตอน ในกระบวนการจัดการความรู้	ประเภทของเครื่องมือ เทคโนโลยีสารสนเทศ	การใช้งานเครื่องมือ
1. การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification)	<ul style="list-style-type: none"> - Idea generation tools - Knowledge mapping/Mind mapping tools - Workflow software 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อช่วยกำหนดหรือระบุหมวดหมู่สิ่งที่ต้องการเรียนรู้และทักษะในด้านต่างๆ - เพื่อช่วยวางขอบเขตของการจัดการความรู้และจัดสรรทรัพยากร
2. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition)	<ul style="list-style-type: none"> - Data mining tools - Data warehouse - Internet, Web technologies - Electronic bulletin boards - Computer aided training - Artificial Intelligence technology - E-learning System 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเข้าถึง (Access) การคว้า (Capture) การเสาะหา (Search) การสกัด (Tracking) ความรู้ - เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้
3. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)	<ul style="list-style-type: none"> - Data/Knowledge bases - Case-based reasoning - Visual maps - Metadata repositories - Directories - Workflow Management System - Weblog - Wikipedia 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อช่วยสร้างความรู้ ความคิดใหม่ๆ - เพื่อช่วยกลั่นกรอง และจัดลำดับข้อมูล - เพื่อช่วยวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน ผนวกกับความรู้ที่มีอยู่

ขั้นตอน ในกระบวนการจัดการความรู้	ประเภทของเครื่องมือ เทคโนโลยีสารสนเทศ	การใช้งานเครื่องมือ
4. การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval)	<ul style="list-style-type: none"> - Search and retrieval Technologies - Document and Content Management System - Databases for classification, codification, and categorization of information - Data warehouses - Data Collecting 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อจัดข้อมูล ให้เป็นระบบ ทำให้ข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ง่าย - เพื่อช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ - เพื่อช่วยให้สามารถเข้าถึงและสืบค้นความรู้
5. การแลกเปลี่ยนแบ่งปันและการนำไปใช้ (Knowledge Sharing and Utilization)	<ul style="list-style-type: none"> - Collaboration tools - Audio/Video conferencing tools - Electronic meeting system - Meeting support software - Intranet/Extranet - Groupware - Knowledge-based system (KBS) Collaboration hypermedia for documentation of discussions - Intelligent agents 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเชื่อมโยงบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ - เพื่อกระจาย ถ่ายโอน และเผยแพร่ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร ความรู้ความคิดประสบการณ์ - เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานที่เกื้อกูลกัน - เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกสำหรับการเรียนรู้ - เพื่อช่วยในการตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ

ที่มา: “Primer on Knowledge Management” Singapore Productivity and Standards Board (2001)

4.14 อินเทอร์เน็ต

การติดต่อสื่อสารปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น บุคคลทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ที่ทุกที่ทุกเวลาด้วยเครือข่ายที่สื่อสารในลักษณะทางด่วนสารสนเทศ เป็นการสื่อสารอย่างไม่มีขีดจำกัดโดยในยุคไอซี มีการใช้เครือข่าย “อินเทอร์เน็ต”(Internet) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางทั่วโลก เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารในทุกวงการซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ กิดานันท์ มลิทอง (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า อินเทอร์เน็ต เป็นโครงสร้างพื้นฐานของเครือข่ายขนาดใหญ่ เรียกว่าเป็น “Network of Network เครือข่ายของเครือข่าย” (หรือบางคนอาจเรียกว่า “The Mother of All Networks”) ที่รวมและเชื่อมต่อเครือข่าย ทั่วโลกจำนวนมากมาวมหาศาลเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายให้คอมพิวเตอร์ทั่วโลกสามารถติดต่อกันได้ตราบเท่าที่คอมพิวเตอร์เหล่านั้นยังเชื่อมต่อยูบนอินเทอร์เน็ต เพื่อการใช้งานลักษณะต่างๆทั้งด้านธุรกิจการศึกษา การสื่อสาร เป็นต้น

การบริการของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถใช้ในการทำงานได้หลากหลายประเภท ดังนี้

1. เวิลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web : WWW) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “เว็บ” เป็นการสืบค้นสารสนเทศที่อยู่ในอินเทอร์เน็ตในระบบสื่อหลายมิติ โดยคลิกที่จุดเชื่อมโยงเพื่อเสนอเว็บเพจหรือข้อมูลสารสนเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกัน สารสนเทศที่เสนอจะมีทุกรูปแบบทั้งในลักษณะของตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง นอกจากนี้เวิลด์ไวด์เว็บยังรวมการใช้งานอื่นๆเข้าไว้ด้วย เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การถ่ายโอนแฟ้ม การพูดคุยสด กลุ่มอภิปราย การค้นหาไฟล์ ฯลฯ การเข้าสู่เวิลด์ไวด์เว็บจะต้องใช้โปรแกรมทำงาน ซึ่งโปรแกรมที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ได้แก่ Internet Explorer และ Netscape Navigator โปรแกรมเหล่านี้ช่วยให้การใช้เวิลด์ไวด์เว็บเป็นไปได้อย่างสะดวกสบาย
2. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic-Mail: e-mail) หรืออีเมล คือการรับส่งข้อความผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้สามารถส่งข้อความจากเครือข่ายที่ตนใช้บริการอยู่ไปยังผู้รับอื่นๆ ในเครือข่ายเดียวกันหรือข้ามเครือข่ายอื่นในอินเทอร์เน็ตได้ สามารถช่วยส่งข้อความที่เป็นตัวอักษร แฟ้มเอกสาร ภาพ และเสียงร่วมไปได้ด้วย
3. การถ่ายโอนแฟ้ม (File Transfer Protocol: ftp) คือการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูล เช่น แฟ้มข่าวแฟ้มภาพ แฟ้มเสียง เป็นต้น จากคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นๆ (Download) เก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ที่ใช้บริการอยู่ หรือจะเป็นการส่งข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Upload) ไปยังเครื่องบริการแฟ้มเพื่อให้ผู้อื่นนำไปใช้ได้
4. กลุ่มอภิปรายหรือกลุ่มข่าว (Newsgroup) เป็นกลุ่มของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่อส่งข่าวสารหรืออภิปรายแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเรื่องที่สนใจ โดยเป็นการสื่อสารแบบต่างผู้ร่วมอยู่ในกลุ่มอภิปรายจะส่งข้อความไปยังกลุ่ม และผู้อ่านภายในกลุ่มจะมีการอภิปรายส่งกลับมายังผู้ส่งโดยตรง หรือ ส่งเข้าในกลุ่มเพื่อให้ผู้อื่นอ่านด้วยก็ได้ การร่วมอยู่ในกลุ่มอภิปราย จะมีประโยชน์มาก เนื่องจากสามารถได้ข้อมูลในเรื่องนั้นๆ จากบุคคลต่างๆ หลากหลายความคิดเห็น สามารถนำไปใช้ในการค้นคว้าวิจัย หรือเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินได้ กลุ่มอภิปรายนี้จะอยู่ในกระดานข่าว (Bulletin Board) เว็บบอร์ด Webboard หรือในยูสเน็ต (UseNet)

5. การสนทนาในเครือข่าย (Internet Relay Chat: IRC) เป็นลักษณะของการสนทนาสด ที่ผู้ใช้ฝ่ายหนึ่งสนทนากับผู้ใช้อีกฝ่ายหนึ่ง โดยมีการโต้ตอบกันทันทีผ่านหน้าจคอมพิวเตอร์แบบ ประสานเวลาโดยการพิมพ์ข้อความหรือใช้เสียง ซึ่งปัจจุบันสามารถสนทนาโดยมองเห็นภาพด้วย อีกทั้งยังสามารถสนทนา แบบคนต่อคน หรือแบบกลุ่มก็ได้ การสนทนาในรูปแบบนี้เป็นที่นิยมมาก เนื่องจากสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นพูดคุยกันได้ทันทีในเวลาจริง ทำให้ไม่ต้องรอคำตอบ เหมือนกับการส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

6. การประชุมบนอินเทอร์เน็ต (Internet Conferencing) เป็นการสื่อสารแบบประสานเวลา เช่นเดียวกับการสนทนาสด แต่จะเป็นการประชุมทางไกลด้วยภาพและเสียงบนจอมอนิเตอร์ของ คอมพิวเตอร์ในรูปแบบที่เรียกว่า “Web Conference” โดยอาจสื่อสารเฉพาะบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ผู้ใช้ทั้งสองฝ่ายต้องไม่มีโครโฟนสำหรับพูด และมีกล้องดิจิทัลหรือเว็บแคมเพื่อส่งภาพ การประชุม แบบนี้จะประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการใช้การประชุมทางไกลด้วยวิธีทัศน์

7. สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Publisher) ได้แก่ สื่อประเภท หนังสือพิมพ์ วารสาร และนิตยสาร จะมีการบรรจุเนื้อหาและภาพที่ลงพิมพ์ในสิ่งพิมพ์ต่างๆ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อ เผยแพร่ในเว็บไซต์ขององค์กร ให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วไปได้อ่านเรื่องราวต่างๆ เช่นเดียวกับการอ่าน สิ่งพิมพ์ที่เป็นรูปเล่ม ทั้งนี้ นอกจากสิ่งพิมพ์ที่เป็นการค้าแล้ว ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ก็ให้ความสำคัญใน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากรูปแบบที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มาเป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ นำเข้าสู่รูปแบบเว็บไซต์ เพื่อให้ง่ายต่อ การเข้าถึงฐานข้อมูลขององค์กรได้สิ่งพิมพ์เหล่านี้ จะเรียกกัน หลายชื่อ เช่น “E-Magazine”, “E-Journal” และ “E-Text” เป็นต้น

8. รายชื่อส่งอีเมล (Mailing Lists หรือที่รู้จักกันในชื่อ “Listserv”) เป็นการสื่อสารแบบ ต่างเวลาที่จะส่งอีเมลโดยอัตโนมัติไปยังบุคคลต่างๆ ที่สมัครรับข้อมูลข่าวสารและมีชื่ออยู่ในรายการ การส่งในลักษณะนี้จะช่วยประหยัดเวลาสำหรับผู้ส่ง ทำให้ส่งอีเมลไปยังบุคคลจำนวนมากได้ในเวลา เดียวกันและผู้รับที่มีรายชื่ออยู่ในรายการจะได้รับอีเมลเหมือนกันพร้อมๆ กัน

9. สมุดรายชื่อ เป็นการตรวจหาชื่อและที่อยู่ของผู้ที่เราต้องการจะติดต่อดังในอินเทอร์เน็ต โปรแกรมในการค้นหาที่นิยมใช้กัน ได้แก่ Finger และ Whois การใช้ Finger จะช่วยในการค้นหาชื่อ บัญชีผู้ใช้หรือชื่อจริง รวมถึงข้อมูลเบื้องต้นหรือสถานะของผู้นั้น และยังใช้ในการตรวจสอบว่าผู้ นั้น กำลังใช้งานอยู่ในระบบหรือไม่ ส่วน Whois เป็นสมุดรายชื่อผู้ใช้เพื่อใช้ในการหาที่ตั้งของเลขที่อยู่ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์และหมายเลขโทรศัพท์ รวมถึงสารสนเทศอื่นๆ ของบุคคลนั้นด้วย

10. การขอเข้าใช้ระบบจากระยะไกล เป็นโปรแกรมที่ใช้ในอินเทอร์เน็ตเพื่อการขอเข้าใช้ ระบบระยะไกล โปรแกรมหนึ่งที่รู้จักกันดี คือ เทลเน็ต (Telnet) การใช้เทลเน็ตจะเป็นการให้ผู้ใช้ สามารถเข้าไปใช้ทรัพยากรหรือขอใช้บริการจากคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นได้ และให้ผลลัพธ์กลับมาแสดง บนหน้าจอภาพ การใช้เทลเน็ตจะช่วยให้ไมโครคอมพิวเตอร์สามารถสื่อสารกับเครื่อง เมนเฟรมคอมพิวเตอร์ได้เพื่อการเข้าถึงไฟล์ต่างๆ เสมือนว่าเรากำลังใช้เว็บไซต์ของผู้ให้บริการ อินเทอร์เน็ตของเรา

11. การค้นหาไฟล์ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นระบบขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมกว้างขวางทั่วโลก โดยมีไฟล์ข้อมูลต่างๆ มากมายหลายล้านไฟล์บรรจุอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นใช้งาน ดังนั้นจึงจำเป็น ต้องมีระบบหรือโปรแกรมเพื่อช่วยในการค้นหาไฟล์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การค้นหา

ไฟล์และทรัพยากรบนเว็บในปัจจุบันที่นิยม เนื่องจากใช้งานได้สะดวกสบายคือ การค้นหาหัวข้อเรื่อง จากแหล่งรวบรวมรายชื่อไฟล์ บนเว็บ (Web-Subject Directories or Catalogues) ซึ่งเป็นการ รวบรวมเรื่องต่างๆไว้เป็นฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ เมื่อต้องการค้นหาเรื่องใด ผู้ใช้เพียงแต่พิมพ์คำสำคัญ เกี่ยวกับไฟล์ที่ต้องการค้นหาลงไปก็จะได้ไฟล์จำนวนมากมาย ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการค้นหาที่เก็บ ไว้ในเครื่องบริการทั่วโลกปรากฏขึ้น เพื่อให้เปิดอ่านและเก็บบันทึกไฟล์นั้นไว้ใช้งานได้ภายหลัง เว็บไซต์ที่ให้บริการค้นหาไฟล์และทรัพยากรบนเว็บที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เช่น www.google.com และ www.yahoo.com จะมีเว็บเพจที่มีหัวข้อเรื่อง ภาพ และกลุ่มสนทนา เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงไปยังส่วนที่ต้องการได้

จากความสามารถในการบริการของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า องค์กร หรือหน่วยงานที่ต้องการสนับสนุนการเรียนรู้ต่างก็อาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้งาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ด้านการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระดานข่าว ร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ ตามความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งาน

เวลาของการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

เวลาของการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ

- แบบประสานเวลา (Synchonus) เป็นการใช้งานที่ผู้ใช้สามารถติดต่อถึงกันได้ พร้อมกันในเวลาเดียวกัน โดยผู้ใช้แต่ละฝ่ายจะนั่งทำงานอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ดังเช่น การสนทนา ในเครือข่าย (Internet Relay Chat)

- แบบไม่ประสานเวลา (Asynchonus) หรือแบบต่างเวลา เป็นการรับส่งข้อมูล ที่ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องนั่งอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์พร้อมกันในเวลาเดียวกัน แต่สามารถส่งข่าวสารข้อมูล ไปเก็บไว้ในเครื่องบริการก่อนได้ เพื่อที่ผู้รับจะเรียกดูข้อมูลนั้นได้ภายหลัง เช่น บริการไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มข่าว การถ่ายโอนไฟล์ หรือการค้นหาเว็บเพจต่างๆ เป็นต้น

ข้อดีและข้อจำกัดของอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีในการสื่อสารสารสนเทศที่มีทั้งข้อดีซึ่งเป็นประโยชน์และข้อจำกัด บางประการดังนี้

ข้อดี

- สนทนากับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลได้ทั้งในลักษณะข้อความ ภาพ และเสียง
- ให้เสรีภาพในการสื่อสารในทุกรูปแบบแก่บุคคลทุกคน
- ค้นคว้าข้อมูลในลักษณะต่างๆ เช่น งานวิจัย บทความในหนังสือพิมพ์ ความก้าวหน้าทาง การแพทย์ ฯลฯ ได้จากแหล่งข้อมูลทั่วโลก เช่น ห้องสมุด สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัย โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และเสียเวลาในการเดินทาง และสามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง
- ติดตามความเคลื่อนไหวและเหตุการณ์ต่างๆทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วจากการรายงานของ สำนักข่าวที่มีเว็บไซต์ทั้งในลักษณะสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์ รวมถึงการพยากรณ์อากาศของเมือง ต่างๆทั่วโลกล่วงหน้าด้วย
- รับส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องเสียค่า ไปรษณียากร ถึงแม้จะเป็นการส่งข้อความไปต่างประเทศก็ไม่ต้องเสียเงินเพิ่มขึ้นเหมือนการส่งจดหมายการส่งไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์นี้ นอกจากจะส่งข้อความตัวอักษรแบบจดหมายธรรมดาแล้ว ยังสามารถส่งไฟล์ภาพนิ่ง

ภาพเคลื่อนไหว และเสียงพร้อมกันไปได้ด้วยร่วมกลุ่มอภิปรายหรือกลุ่มข่าวเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือพูดคุยแก้ปัญหาให้กับผู้ที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นการขยายวิสัยทัศน์ในเรื่องที่สนใจนั้นๆ

- อ่านบทความเรื่องราวที่ลงในนิตยสารหรือวารสารต่างๆได้ฟรีโดยมีทั้งข้อความ และ ภาพประกอบด้วย

- ถ่ายโอนไฟล์ข้อความ ภาพ และเสียงจากที่อื่นๆ รวมถึงและถ่ายโอนโปรแกรมต่างๆ ได้จาก เว็บไซต์ ที่ยอมให้ผู้ใช้บรรจุลงในโปรแกรมได้โดยไม่คิดมูลค่า

- ตรวจสอบราคาสินค้าและสั่งซื้อสินค้าได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปห้างสรรพสินค้า

- ติดประกาศข้อความที่ต้องการให้ผู้อื่นทราบได้อย่างทั่วถึง

ข้อจำกัด

- อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ทุกคนจึงสามารถสร้างเว็บไซต์ หรือติดประกาศข้อความได้ทุกเรื่อง บางครั้งข้อความนั้นอาจจะเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ได้รับการรับรอง เช่น ข้อมูลด้านการแพทย์หรือผลการทดลองต่างๆ จึงเป็นวิจรรย์ญาณของผู้อ่านที่จะต้อง ไตร่ตรองข้อความที่อ่านนั้นด้วยว่าควรเชื่อถือได้หรือไม่

- อินเทอร์เน็ตมีโปรแกรมและเครื่องมือในการทำงานมากมายหลายอย่าง เช่น การใช้เทเลเน็ต เพื่อการติดต่อระยะไกล หรือการใช้โปรแกรม Microsoft's Net Meeting ในการสนทนาสดหรือ ประชุมทางไกล ฯลฯ ดังนั้นผู้ใช้จึงต้องศึกษาการใช้งานเสียก่อนจึงจะสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- นักเรียนและเยาวชนอาจติดต่อเข้าโปรแกรมในเว็บไซต์ที่ไม่เป็นประโยชน์หรืออาจยุ่ง อารมณ์ทำให้เป็นอันตรายต่อตัวเองและสังคม

4.15 การจัดการความรู้ด้วยเว็บบล็อก

บล็อก (Blog) มาจากคำว่า เว็บบล็อก (Webblog) หมายถึง สมุดบันทึกในรูปแบบเว็บไซต์ หรือ เว็บไซต์ที่รวมเรื่องราวจากการบันทึก ที่แสดงมุมมอง หรือความคิดเห็นเรียงจากใหม่ไปเก่า ต่าง จาก Diary ที่มีของเก่าขึ้นมาให้เห็นก่อนของใหม่ blog ให้อิสระในการเขียนเรื่องอะไรก็ได้ตามใจเรา บล็อก (Blog) หรือ คำว่า “Weblog” ถูกใช้เป็นครั้งแรกโดย Jorn Barger ในเดือนธันวาคม ปี 1997 ต่อมาฝรั่งที่ชอบเรียกสั้นๆ ว่า ซื่อนาย Peter Merholz จับมาเรียกย่อเหลือแต่ “Blog” แทน ในเดือน เมษายน ปี ค.ศ. 1999 และ จนมาถึงวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 2003 ทาง Oxford English Dictionary ได้บรรจุคำว่า Blog ในพจนานุกรมแสดงว่าได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ (ศรุติพงศ์ ภูริชวีรานนท์, 2551) บล็อก (Blog หรือ Weblog) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของเว็บบล็อกหลายท่าน ได้แก่ Norton and Sprague, 2001 (อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง, 2548) ได้กล่าวถึงเว็บบล็อก (Weblog) หรือเรียกสั้นๆ ว่า “บล็อก” (Blog) เป็นสิ่งพิมพ์ออนไลน์จากหลายผู้เขียน และมีเนื้อหา สาระหลายประเภท โดยอาจมีการนำเสนอและแนะนำแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งการ เชื่อมโยงไปยังเว็บบล็อกอื่นๆ ด้วย

วิจารณ์ พาณิช (2548) กล่าวว่าบล็อก (Blog หรือ Weblog) เป็นเครื่องมือ ICT สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ที่ฝังลึกหรือความรู้ปฏิบัติ และไม่มีสูตรสำเร็จตายตัว ว่าต้องเขียน/บันทึกในบล็อกอย่างไรจึงจะถูกต้อง ไม่มีถูก ไม่มีผิด เป็นอิสระของผู้เขียน จะเขียนไว้อ่านคนเดียวก็ได้ โดยมีเป้าหมายหลักเอาไว้แลกเปลี่ยนกับผู้สนใจเรื่องเดียวกัน

ขวัญชีวา ว่องนิตติธรรม (2548) กล่าวว่าเว็บบล็อก (Weblog) ประกอบมาจากคำ 2 คำ คือ Web หมายถึง เว็บไซต์ คำว่า Log หมายถึง สมุดที่ใช้บันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน เมื่อนำมารวมกันจึงได้ Weblog เว็บบล็อก หมายถึง รูปแบบเว็บไซต์ประเภทหนึ่ง ซึ่งถูกเขียนขึ้นในลำดับที่เรียงตามเวลาในการเขียน ซึ่งจะแสดงข้อมูลที่เขียนล่าสุดไว้แรกสุด เว็บบล็อกโดยปกติจะประกอบด้วยข้อความ ภาพ ซึ่งบางครั้งจะรวมสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เพลง หรือวิดีโอในหลายรูปแบบได้ จุดที่แตกต่างของเว็บบล็อกกับเว็บไซต์คือเว็บบล็อกจะเปิดให้ผู้เข้ามาอ่านข้อมูล สามารถแสดงความคิดเห็นต่อท้ายข้อความที่เจ้าของบล็อกเป็นคนเขียน ซึ่งทำให้ผู้เขียนสามารถได้ผลตอบกลับโดยทันที อีกทั้งเว็บบล็อกเป็นเว็บไซต์ส่วนตัวที่ผู้สร้างหรือที่เรียกว่า Blogger จัดทำขึ้นเพื่อเป็นที่บอกเล่าเรื่องราว สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอบทความใหม่ๆ วิจารณ์ข่าวสาร บ้านเมืองหรืออื่นๆ ที่ผู้ใช้เห็นว่าน่าสนใจ

วิจิต ขาวหะ (2550) ได้ให้ความหมายของบล็อกว่า เป็นการบันทึกบทความของตนเอง (Personal Journal) ถ่ายทอดลงบนเว็บไซต์ โดยเนื้อหาของ Blog นั้นจะครอบคลุมได้ทุกเรื่อง ทั้งนี้แล้วแต่สิทธิส่วนตัวของผู้เขียนบันทึกด้วย การเขียนบันทึกไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวชีวิตส่วนตัว เกี่ยวกับการทำงาน นันทนาการ ข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร และความสนใจอื่นๆ หรืออาจเป็นรูปแบบต่างๆ อย่างบทความวิชาการก็อาจเป็นได้

มนิรัตน์ พงษ์สุวรรณ (2552) ได้ให้ความเห็นว่า บล็อกเป็นการบันทึกบทความของตนเอง (Personal Journal) ลงบนอินเทอร์เน็ต โดยเนื้อหาของ Blog นั้นจะครอบคลุมได้ทุกเรื่อง ทั้งนี้แล้วแต่สิทธิส่วนตัวหรือเป็นบทความเฉพาะด้านต่างๆ เช่น เรื่องการเมือง เรื่องกล้องถ่ายรูป เรื่องกีฬา เรื่องธุรกิจ เป็นต้น โดยจุดเด่นที่ทำให้บล็อกเป็นที่นิยม ก็คือ ผู้เขียนบล็อก จะมีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ใส่ลงไปบนบทความนั้นๆ เป็นเว็บไซต์ที่นำเสนอเนื้อหาเหมือนบันทึกออนไลน์ มีส่วนของการ Comments และก็จะมีการ Link ไปยังเว็บอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

ปรัชญนันท์ นิลสุข (2552) กล่าวว่าเว็บบล็อกเป็นเทคโนโลยีที่นิยมสำหรับการจัดการความรู้ เพราะการจัดการความรู้ต้องการเครื่องมือสำหรับการบันทึกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คุณสมบัติของเว็บบล็อกจึงเป็นเครื่องมือที่สอดคล้องในการปฏิบัติตามกระบวนการจัดการความรู้ แต่เว็บบล็อกเองก็แบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะการใช้งาน ทำให้การนำเว็บบล็อกไปใช้ในการจัดการความรู้ ต้องเลือกประเภทที่เหมาะสมและนำไปใช้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ แต่ไม่ว่าเว็บบล็อกจะเป็นเทคโนโลยีที่ดียังไง ก็ไม่สำคัญเท่ากับว่าผู้ใช้จะมีหัวใจของการจัดการความรู้ คือความสนใจใฝ่รู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพราะถึงเทคโนโลยีจะดีเลิศเพียงใด แต่ขาดซึ่งหัวใจของการจัดการความรู้ เทคโนโลยีก็ไม่มีจุดหมาย

นอกจากนี้ บัวงาม ไชยสิทธิ์ (2556) กล่าวว่าเว็บบล็อกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย และยังเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นเครื่องมือเพื่อค้นหาสิ่งดีๆ ที่เป็นประสบการณ์ เทคนิคในการแก้ปัญหา

วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่มีผู้นำมาเขียนเล่าบนเว็บบล็อก หรือการตั้งคำถามแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หมุนเวียนความรู้ และยกระดับความรู้ที่ฝังลึก จนนำไปสู่การสร้างเป็นผลงานหรือนวัตกรรมใหม่

กาญจนา หินเธาว์ (อ้างถึงใน อรุณี ชัยพิชิต, 2556) กล่าวว่า Blog เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้ในทุกขั้นตอนและกระบวนการของ การจัดการความรู้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ บันทึกเล่าเรื่องราว ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ในสิ่งที่ผู้เล่าสนใจ เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ในสมองลงสู่ตัวหนังสือ
2. เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ การเผยแพร่เรื่องราวที่ผู้เขียนเขียนไว้บน Blog
3. เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ การเขียน Blog และอนุญาตให้ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ที่เขียนถ่ายทอดลงไป ใน Blog และผู้เขียนได้เขียนโต้ตอบต่อความคิดเห็นนั้นๆ ในลักษณะของการสนทนาเพื่อหาความแตกฉานในตัวความรู้ ถือได้ว่าเป็นการร่วมสกัดความรู้ที่ฝังลึกได้อย่างดี
4. เป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ ผู้ชำนาญการ และชุมชนปฏิบัติ การเขียนและอ่าน Blog เป็นวิธีการค้นหาความรู้ และช่วยให้ค้นพบผู้มีความรู้ชำนาญในด้านต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น หรือการร่วมเป็นสมาชิกของ Blog ชุมชน อย่างที่มีให้บริการ
5. เป็นเครื่องมือในการรวบรวมและแยกแยะประเภทของความรู้ สกัดแก่นความรู้ และสร้างความสัมพันธ์ของความรู้
6. เป็นเครื่องมือในการสร้างลำดับความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของความรู้โดยผู้นำเอาความรู้นั้นไปใช้
7. เป็นเครื่องมือในการแสดงรายละเอียดของแก่นความรู้อย่างเป็นระบบ ประยุกต์ใช้ Blog เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจุบันถูกใช้ เป็นเครื่องมือสื่อสารรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการประกาศข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การเผยแพร่ผลงาน ฯลฯ และกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อยๆ โดยขณะนี้ได้มีผู้ให้บริการบล็อกมากมาย ทั้งแบบให้บริการฟรี และเสียค่าใช้จ่าย

จากความหมายของบล็อก สรุปได้ว่า เว็บบล็อกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในองค์กร และเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและเผยแพร่ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) เพื่อให้เกิดการไหลเวียนความรู้ทั่วทั้งองค์กร เป็นเครื่องมือเพื่อค้นหาแนวคิด เทคนิค และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ร่วมกันผ่านเว็บ ทั้งนี้เว็บบล็อกสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งมีรูปแบบเนื้อหาที่หลากหลาย สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร การประกาศข่าวสาร การเผยแพร่ผลงาน โดยจุดเด่นของบล็อกคือพื้นที่ที่ให้อ่านแสดงความคิดเห็น และตอบโต้กับผู้อื่นได้ทันที

ความเป็นมาของเว็บบล็อก

ในปี ค.ศ. 1996-1997 ยอร์น บาร์เกอร์ (Jorn Barger) นักเขียนชาวอเมริกา ซึ่งเป็นเจ้าของเว็บ ชื่อโรบอต วิสดอม (Robot Wisdom) นั้น เป็นคนแรกที่ได้เครดิตว่าเป็นคนเริ่มใช้คำว่าเว็บบล็อก เดิมความหมายมาจากการรวมคำว่า “Logging The Web” ตามตัวอักษรเลย ชื่อนี้เริ่มใช้ในปี 1997 และได้รับความนิยมไปทั่ว ต่อมา ปีเตอร์ เมอร์โฮลซ์ (Peter Merholz) ได้แปลงเป็น “We blog” และใช้คำว่า “Blog” แทนในปี 1999 ต่อมาก็ได้รับความนิยมจนกระทั่งกลายเป็นคำบัญญัติใหม่สำหรับพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับอ็อกซ์ฟอร์ด ซึ่งบันทึกความหมายไว้ปี 2003 ในอดีตแรกเริ่ม คนที่เขียนบล็อกนั้นยังทำกันในระบบดั้งเดิม (Manual) คือเขียนเว็บเองทั้งหน้า แต่ในปัจจุบันมีเครื่องมือหรือซอฟต์แวร์ให้เราใช้ในการเขียนบล็อกได้มากมาย ผู้คนหลายล้านคนจากทั่วมุมโลกหันมาเขียนบล็อกกันอย่างแพร่หลาย ตั้งแต่นักเรียน อาจารย์ นักเขียนจากการเขียนเป็นงานอดิเรกของกลุ่มสื่ออิสระต่างๆ หลายๆ แห่งกลายเป็นแหล่งข่าวสำคัญให้กับหนังสือพิมพ์หรือสำนักข่าวชั้นนำ จนกระทั่งปี 2004 คนเขียนบล็อกก็ได้รับการยอมรับจากสื่อ และสำนักพิมพ์หรือสำนักข่าวต่างๆ ถึงความรวดเร็วในการให้ข้อมูลตั้งแต่เรื่องการเมืองไปจนกระทั่งเรื่องราวของการประชุมระดับชาติ และจากเหตุการณ์เหล่านี้ นับได้ว่าบล็อกเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ไม่ต่างจากวิดีโอ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ หรือแม้กระทั่งวิทยุ เราสามารถกล่าวได้ว่า บล็อกได้เข้ามาเป็นสื่อชนิดใหม่ที่สำคัญอย่างแท้จริง โดยเป็นเว็บไซต์ที่มีรูปแบบเนื้อหาเป็นเหมือนบันทึกส่วนตัวออนไลน์ มีส่วนของการเสนอแนะ (Comment) และก็จะมีการเชื่อมโยง (Link) ไปยังเว็บอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

การใช้งานเว็บบล็อก

ปัจจุบันมีเว็บบล็อกมากมายที่เกิดขึ้นในสังคมอินเทอร์เน็ต ทั้งมีบล็อกยอดนิยมสำหรับนักการจัดการความรู้ที่นิยมเข้าไปเขียนกันมากคือ โกทูโนว์ (GotoKnow.org) โดยจะต้องมีการสมัครเป็นสมาชิกก่อน หลังจากนั้นจะมีการสร้างแพลนเน็ต (Planet) เพื่อใช้เก็บรวบรวมบล็อกต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งหมด และสามารถเชื่อมโยงกับบล็อกของคนอื่นได้ด้วย ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันมากขึ้น อีกทั้งข้อมูลที่ส่งไปในบล็อกนั้น เป็นการเผยแพร่ความรู้ให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น หรือส่งประเด็นคำถามต่างๆ ได้อีกด้วย และนอกจากนี้ยังมีเว็บบล็อกอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น Bloggang, Wordpress, OKNation, และYoutube

ประโยชน์ของ Blog ในการจัดการความรู้

Blog ถือเป็นเครื่องมือสำหรับจัดการความรู้ ซึ่งวิชิต ขาวะหา (2550) อธิบายดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสร้างความรู้ การเขียน Blog สำหรับบันทึกเล่าเรื่องราว ข่าวสาร ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ ในสิ่งที่ผู้เล่าสนใจ เป็นการถ่ายทอดสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ในสมองลงสู่ตัวหนังสือ การเขียนต้องมีอิสระทางความคิดในรูปแบบที่เป็นตัวของตัวเอง จะช่วยอำนวยความสะดวกในการดึงเอาความรู้ฝังลึกถูกแสดงออกมาได้โดยไม่ยากนัก
2. เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ความรู้ โดยหลักการของ Blog คือการเผยแพร่เรื่องราวที่ผู้เขียนเขียนไว้บน Blog เพื่อแสดงตัวตนของผู้เขียน ออกสู่สาธารณชน ซึ่งหมายถึง Blog ย่อมมีความสามารถในการสนับสนุนการเข้าถึงความรู้ได้
3. ใช้เป็นเครื่องมือแลกเปลี่ยนความรู้ การเขียน Blog จะอนุญาตให้ผู้อ่านสามารถแสดง

ความคิดเห็นต่อความรู้ที่ผู้เขียนถ่ายทอดลงใน Blog และผู้เขียนได้เขียนโต้ตอบต่อความคิดเห็นนั้นๆ ไปๆ มาๆ ในลักษณะของการสนทนาเพื่อหาความแตกฉานในตัวความรู้ ถือได้ว่าเป็นการร่วมสกัดความรู้ที่ฝังลึก

4. เป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ ผู้ชำนาญการ และชุมชนปฏิบัติ การเขียนและการอ่าน Blog เป็นวิธีการค้นหาความรู้ และช่วยให้ค้นพบผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านต่างๆ ง่ายดายและรวดเร็วขึ้นไม่ว่าจะโดยการเขียน Blog ที่มีอ้างอิงถึง Blog อื่นๆ โดยโยงลิงค์ไปหาบทความหรือบันทึกนั้นๆ อีกทั้งลิงค์ที่ผู้เขียนบรรจุไว้ใน Blog ซึ่งอยู่นอกตัวบทความหรือ การร่วมเป็นสมาชิกของ Blog ชุมชนอย่างที่มีให้บริการใน GoToKnow.org หรือการอ่านบทความที่มีการแสดง ความคิดเห็นโต้ตอบกัน ก็ล้วนเป็นการช่วยให้ค้นพบแหล่งค้นคว้าหาแหล่งความรู้ใหม่ๆ ได้โดยง่าย

5. เป็นเครื่องมือในการรวบรวมและแยกแยะประเภทของความรู้ สกัดแก่นความรู้ และสร้างความสัมพันธ์ของความรู้ วิธีการหนึ่งที่ระบบ Blog โดยทั่วไปนำมาใช้ในการรวบรวมและแยกแยะประเภทของบันทึก คือการให้ผู้เขียนระบุหมวดหมู่หรือคีย์เวิร์ดของบันทึกนั้นๆ ไว้ ซึ่งบันทึกหนึ่งๆ อาจมีความเหมาะสมในการแยกแยะสู่หลายหมวดหมู่ ถือเป็นการสกัดแก่นความรู้จากความรู้โดยตัวผู้เขียนเอง หรืออาจจะดึงเอาคีย์เวิร์ดของชุมชนที่ถูกรวบรวมโดยคุณอำนวย (อาจมากกว่า 1 คน)

6. เป็นเครื่องมือในการสร้างลำดับความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของความรู้ โดยผู้นำเอาความรู้นั้นไปใช้ สิ่งที่น่าปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ยากให้เกิดขึ้นภายหลังจากการที่ได้มีการจัดการความรู้ คือ การที่มีผู้อื่นนำเอาความรู้นั้นๆ ไปใช้ให้เกิดผลและนำผลมาปรับปรุงความรู้เดิมให้เกิดความรู้ตัวใหม่ หรือทำให้ความรู้นั้นๆ มีความถูกต้องมีหลักฐานที่วัดได้ทางวิทยาศาสตร์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ระบบ Blog ประกอบกับเทคโนโลยีในการพัฒนาเว็บในปัจจุบัน สามารถสร้างระบบ Rating หรือระบบการจัดลำดับความน่าเชื่อถือ และความถูกต้องของความรู้หนึ่งๆ ได้โดยตรงจากผู้อ่าน Blog ซึ่งอาจจะเป็นผู้ที่ได้นำเอาความรู้นั้นๆ ไปใช้เองอีกด้วย หรือการแสดงสถิติต่างๆ ของ Blog เช่น บันทึกที่ได้รับการแสดงข้อคิดเห็นมากที่สุดหรือบันทึกที่มีผู้อ่านมากที่สุด สามารถเป็นเครื่องมือพิสูจน์ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของความรู้ได้ในระดับหนึ่งด้วย

7. ใช้เป็นเครื่องมือแสดงรายละเอียดของแก่นความรู้อย่างเป็นระบบ ปัจจุบันระบบ Blog ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เสริมสร้างประสิทธิภาพในการเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในการจัดการความรู้ แต่เพื่อที่จะสกัดความรู้ฝังลึกที่มีความซับซ้อน การใช้เทคนิคการเล่าเรื่องเพียงอย่างเดียว หรือการร่วมช่วยกันเล่าก็ตาม ก็อาจจะยังไม่สามารถสกัดความรู้นั้นออกมาได้หมด เพราะความสับสนและความไม่มีรูปแบบในตัวของตัวเอง ดังนั้น เทคโนโลยีที่น่าจะสามารถช่วยจัดการความรู้ประเภทนี้ได้ เช่น Rule-Based Reasoning หรือ Fuzzy Logic เพื่อใช้ในการทำเหมืองความรู้ (Knowledge Mining)

8. เป็นศูนย์ความรู้ขององค์กร เพราะพนักงาน/บุคลากรแต่ละคนเขียน Blog ส่วนตัวไว้ หากพนักงาน/บุคลากรท่านนั้นลาออก ความรู้ยังคงอยู่ที่องค์กรให้รุ่นน้องศึกษาได้โดยการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ โดยเฉพาะ Tacit Knowledge เขียนออกมาเป็น “เรื่องเล่า”

5. แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assisted Learning)

5.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) เป็นแนวความคิดที่เริ่มเป็นครั้งแรกในยุคของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในประเทศอังกฤษ จากบันทึกของ Quintilian ในหนังสือ Institution Oratoria (1920) ได้กล่าวถึงแนวคิดว่าเป็นการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้ที่อ่อนวัยกว่า เรียนบทเรียนจากผู้เรียนรุ่นพี่ และต่อมาในยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมของประเทศอังกฤษ ในตอนปลายศตวรรษที่ 18 เกิดสภาวะการขาดแคลนผู้สอน เนื่องจากในห้องเรียนห้องหนึ่งๆ มีผู้เรียนเป็นร้อยต่อผู้สอนหนึ่งคน หนังสือเรียน วัสดุอุปกรณ์มีจำกัด จึงได้จัดทีมฝึกผู้เรียนที่มีอายุสูงกว่าไปช่วยสอนและฝึกผู้เรียนที่มีอายุน้อยกว่า Lancaster, cited in Paolitto (1976, อ้างถึงใน ศิวินิต อรรถกฤตกุล, 2551) และเนื่องจากเขาเห็นว่าการให้เพื่อนช่วยมีประโยชน์ในด้านวิชาการต่อผู้เรียนทั้งสองฝ่าย อีกทั้งวิธีการเรียนการสอนเช่นนี้ เป็นลักษณะหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา วิธีการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อนหรือเพื่อนช่วยสอน (Peer Assist) ถูกพัฒนาและนำมาปรับใช้ในลักษณะที่แตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายและวิธีการ

แนวความคิดสอนแบบกลุ่มเพื่อนในประเทศไทยนั้น ได้นำเอาวิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มาประยุกต์กับการสอนนับตั้งแต่มีการสัมมนา เรื่องการพิจารณานวัตกรรมและเทคโนโลยีปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูไม่ครบชั้น เนื้อหาตอนหนึ่งของการรายงานการสัมมนาได้กล่าวถึงเรื่องการปฏิบัติงานของครูและในที่ประชุมได้นำเสนอวิธีแก้ปัญหา โดยนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทำการสอนและแนะนำแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการให้นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์สูงกว่ามาสอนนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำอีกด้วย กรมวิชาการ (2516, อ้างถึงใน วรรณเพ็ญ คีอินทิ, 2548)

นอกจากคำที่ใช้เรียกแนวคิดนี้ว่า เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) แล้ว ยังมีคำเรียกที่มีความหมายเหมือนกันอีกคือ (Peer Tutoring) การเรียนรู้โดยกลุ่มเพื่อน (Peer Learning) หรือการเรียนรู้ร่วมกัน (Peer Collaborative) โดยเรียกเพื่อผู้ให้การช่วยเหลือว่าเพื่อนผู้ช่วย (Peer Helper) บางครั้งเรียกว่าเพื่อนผู้เอื้ออำนวย (Peer Facilitator) หรือเพื่อนผู้ให้การปรึกษา (Peer Counselor) ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Tindall & Grey (1985) ได้กล่าวถึงเพื่อนช่วยเพื่อน คือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีหน้าที่ช่วยเอื้ออำนวยให้กลุ่มมีการพูดคุย อภิปราย ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในกลุ่มและช่วยเหลือส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งเพื่อนผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเพื่อนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานในการเป็นที่ปรึกษา ควรได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสารการสร้างสัมพันธภาพ เข้าใจความรู้ และความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อสร้างกำลังใจแก่เพื่อนผู้รับความช่วยเหลือในกลุ่มได้เกิดการพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการช่วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Cowie & Sharp (1996, อ้างถึงใน เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์, 2558) ได้กล่าวว่า การใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นกระบวนการที่กลุ่มวัยใกล้เคียงกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ช่วยเหลือ สนับสนุนและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือเต็มใจในการใช้เวลาเพื่อเป็นผู้ฟัง และผู้ช่วยเหลือ ในช่วงเวลาวิกฤติที่ผู้เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือ ไม่สามารถช่วยได้ นอกจากนี้เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือเป็นผู้ที่

มีความ ใส่ใจอย่างเข้าอกเข้าใจเพื่อนที่ประสบปัญหาททุกข์ทรมาน เพื่อช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่อไป

Topping (2001) ให้คำจำกัดความของกลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนว่า เป็นการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะ โดยการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนจากเพื่อนร่วมชั้นที่ได้จากการจับคู่กัน โดยผู้เรียนทั้งคู่ช่วยเหลือกันเรียน และได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยอาศัยการกระทำ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยการรับบทบาทเป็นผู้เรียนอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีการฝึกหัดผู้เรียนผู้สอนให้ทำหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ และกลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ยังเป็นการสอนที่มีการผสมผสานระหว่างการฝึกฝนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนภายในชั้นเรียนที่มีความหลากหลายของผู้เรียน กล่าวคือ เป็นชั้นเรียนที่ผู้เรียนมีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน รวมทั้งผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

วิจารณ์ พาณิช (2548) กล่าวว่า“เพื่อนช่วยเพื่อน” คือการเรียนรู้จากกัลยาณมิตร อาจเป็นเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานเดียวกัน หรือเป็นคนที่อยู่ในหน่วยงานอื่นก็ได้ จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และเพื่อนร่วมแลกเปลี่ยนวิธีการทำงาน ส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นก่อนจะเริ่ม “ลงมือทำ” เรื่องใดเรื่องหนึ่งตามหัวข้อที่กำหนด โดยหาข้อมูล (ความรู้) ว่าเรื่องนั้นๆ มีใคร ที่ไหน หน่วยงานใด ที่ทำได้ดีมากที่สุด แล้วไปขอความรู้จากเขา ไปเรียนรู้จากเขา โดยวิธีไปดูงาน โทรศัพท์ หรือ อีเมล ไปถาม เชิญมาบรรยาย หรือวิธีอื่นๆ ก็ได้เอามาปรับใช้กับงานของเรา แล้วพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น นั่นคือ “เรียนลัด” แล้วต่อยอดนั่นเอง

ศิวินิต อรรถกฤตกุล (2551) กล่าวว่า “เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “เพื่อนช่วยสอน” เป็นแนวคิดที่นำกลุ่มคนมาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ที่ตรงกับปัญหา ประเด็นที่ต้องการขอความช่วยเหลือ โดยเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กัน ร่วมมือกันทำกิจกรรมการเรียนเป็นคู่หรือกลุ่มย่อย ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือต่างชั้นเรียน โดยผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่าจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ผู้สอนทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ และสนับสนุนการเรียนการสอน นอกจากนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ก่อนลงมือปฏิบัติจริง (Learning Before Doing) เรียนลัดวิธีการทำงานต่างๆ โดยผ่านประสบการณ์ผู้อื่น และไม่ทำผิดพลาดซ้ำในสิ่งที่เคยมีผู้ทำผิดพลาด และจะรู้ว่าใครรู้อะไรเพื่อขอความช่วยเหลือในสิ่งที่เราอาจไม่เคยรู้มาก่อน ทั้งนี้สิ่งสำคัญคือ จะช่วยสร้างแรงจูงใจ และทัศนคติที่ดีในการเรียน ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี เพิ่มพูนทักษะทางสังคมอีกด้วย

นอกจากนี้ สาโรจน์ เกษมสุขโชติกุล (2554) ได้กล่าวถึง Peer Assist ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่ง ที่ช่วยในการขับเคลื่อนการจัดการความรู้โดยอาศัย “คน” เป็นธงนำ (People Driven) ผ่านการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันก่อนทำกิจกรรมหรืองานใดๆ ซึ่งการทำ Peer Assist จะช่วยเปลี่ยนความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ให้กลายเป็นความรู้ถ่ายทอดได้ (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ได้จากการร่วมวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เมื่อผ่านการใช้งานจริง ก็จะกลายเป็นความรู้ในตัวบุคคลที่เพิ่มจำนวน “ผู้รู้” มากยิ่งขึ้น และเมื่อยิ่ง “รู้” ก่อน “ทำ” มากขึ้นก็จะช่วยให้โอกาสในการทำผิดพลาดมีน้อยลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น การทำ Peer Assist เป็นการเปิดมุมมองความคิดที่หลากหลายจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระหว่างทีมที่มีทักษะ ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกันทำให้เราไม่มองอะไรด้านเดียว หรือมองแคบเป็นกบในกะลา เพราะทีมผู้ช่วยอาจทำให้เราเห็นมุมมองอื่นๆที่เราไม่เคยนึกมาก่อน แต่ท้ายสุดแล้ว ทั้งทีมของเราและทีมผู้ช่วยก็ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ร่วมกันเพิ่มเติม ทั้งนี้ ความหมายของเพื่อนช่วยเพื่อน จะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การประชุมหรือการปฏิบัติการร่วมกันโดยมีผู้ที่ได้รับเชิญจากทีมภายนอก หรือทีมอื่น เพื่อมาแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ ที่เป็นผู้ร้องขอความช่วยเหลือ เครื่องมือสำหรับ แบ่งปัน ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความรู้ ในเรื่องต่างๆ
- กลไกสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างบุคคล
- เป็นกลไกการเรียนรู้ก่อนลงมือทำกิจกรรม (Learning before Doing) ผ่านประสบการณ์ผู้อื่น เพื่อให้รู้ว่าใครรู้อะไร และไม่ทำผิดพลาดซ้ำในสิ่งที่เคยมีผู้ทำผิดพลาด ตลอดจนเรียนรู้ลัทธิวิธีการทำงานต่างๆ ที่รู้มาก่อนจากประสบการณ์ของทีมผู้ช่วยภายนอก
- ช่วยให้ความคิดเห็น และมุมมองจากทีมผู้ช่วยภายนอก ซึ่งอาจนำไปสู่แนวทางในการ แก้ปัญหาหรือการทำงานใหม่ๆ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่าแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือแบ่งปันความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน และการทำวิจัย ในชั้นเรียน เป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยตรวจสอบ และเพื่อนร่วม แลกเปลี่ยนความรู้เป็นการส่งเสริมให้มีทักษะในการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) โดยการทำ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งพื้นที่จริงและพื้นที่เสมือน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เช่นเพื่อนร่วม เรียนรู้ เพื่อนผู้ช่วย หรือเพื่อนผู้เอื้ออำนวยไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการไหลเวียนความรู้ที่ฝังลึก ภายในองค์กร นำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาคือการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

5.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

“เพื่อนช่วยเพื่อน” (Peer Assist) มีพื้นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านสังคม และลัทธิ สร้างสรรค์นิยม (Social Learning Theory and Constructivism) ของ Bandura (1971) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม และตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่าๆกัน คนเรามีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ รอบๆ ตัวเราอยู่เสมอการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและ สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน พฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) โดยนำสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ ในความจำแล้วนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจาก Bandura ให้ความสำคัญต่อการรู้คิด เพราะ การรับมาซึ่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Processes) ซึ่งการจัดการ เรียนรู้โดยนำเอาเทคนิค “เพื่อนช่วยเพื่อน” มาใช้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียน ที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่าจับคู่กับผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำกว่า แล้วให้ช่วยกัน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่กัน ได้มีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการเสริมแรงทางบวก ให้ข้อมูลย้อนกลับ และมีการจัดแข่งขันให้รางวัล เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียน เป็นการกระจายบทบาท การสอนจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน และส่งเสริมในเรื่องกระบวนการกลุ่ม ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนแบบ ร่วมมือ (Collaborative Learning) และผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือก็จะรู้สึกภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองได้รับ

ความสำเร็จในการเรียน เนื่องจากมีโอกาสดำทำประโยชน์ให้กับเพื่อน ทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนได้อีกด้วย จีเรียง บุญสม (2543, อ้างถึงใน ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2551) ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนดังนี้

แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning)

Johnson and Johnson (1991, อ้างถึงใน ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2551) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่มีการอภิปรายกับผู้เรียนคนอื่นและการแบ่งวัสดุอุปกรณ์ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เป็นการเรียนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนผู้เรียนแต่ละคน ต้องเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเอง และใช้ทักษะกลุ่มย่อยได้อย่างเหมาะสม และ Slavin, (1983); Johnson & Johnson (1991) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง วิธีสอนแบบหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเรียนร่วมกัน รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ การพึ่งพาอาศัยกัน การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ มีการใช้ทักษะการสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการทำงานกลุ่ม และมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม ทั้งนี้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยที่สมาชิกแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรทางการเรียนรู้ รวมถึงการให้กำลังใจแก่กันและกัน สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบการเรียนรู้และภาระงานของตนเอง พร้อมกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม

Johnson and Johnson (1991, อ้างถึงใน ทิศนา แชนณี, 2553) การเรียนรู้แบบร่วมมือย่อมมีการแสดงออก จำแนกเป็นองค์ประกอบ 5 ประการดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (Positive Interdependence: We Instead of Me) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องตระหนักว่าสมาชิกกลุ่มทุกคนมีความสำคัญ และความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสมาชิกแต่ละคนจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ ดังนั้น แต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือกันนี้ทำได้หลายทาง เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน หรือให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงาน และการเรียนรู้ร่วมกัน การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม การให้งานหรือวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้งานร่วมกัน การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันให้แต่ละคน

2. การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิด (face to face promotion interaction) การพึ่งพาเกื้อกูล สนับสนุนเพื่อนสมาชิกโดยการแบ่งปันแหล่งข้อมูล รวมไปถึงกระบวนการในการจัดการข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีการสนองตอบตามคำเรียกร้อง หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเป็นลำดับ ขั้นตอน และหาแนวทางที่ดีที่สุดร่วมกัน จะผลักดันให้เข้าไปสู่ผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าไว้

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability /Personal Responsibility) สมาชิกต้องมีหน้าที่รับผิดชอบแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของบุคคลและลักษณะของงาน และพยายามทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ กลุ่มจึง

จำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบผลงาน ทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม กระจายงานของตนสู่เพื่อนร่วมงานอย่างเหมาะสม บางครั้งงานของตนมีความซับซ้อน และยากลำบากจำเป็นต้องชวนเพื่อนสมาชิกเข้ามาปรึกษาหารือกัน วิธีการที่สามารถส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ที่มีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็ก เพื่อจะได้มีการเอาใจใส่กันและกันอย่างทั่วถึง การทดสอบเป็นรายบุคคล การสุ่มชื่อให้รายงาน ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในกลุ่ม การจัดให้กลุ่มมีผู้สังเกตการณ์ การให้ผู้เรียนสอนกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการใช้ทักษะทำงานร่วมกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือจะสำเร็จได้ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการ ทักษะที่ผู้เรียนต้องฝึกและต้องมี คือ ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และทักษะการทำงานกลุ่มย่อยเป็นเรื่องปกติในการทำงานร่วมกัน ที่ผู้เรียนจะเผชิญกับความขัดแย้งและปัญหาต่างๆ ผู้เรียนจะต้องเคารพยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งผู้สอนควรช่วยและฝึกให้แก่ผู้เรียนบ้างตามความเหมาะสม เพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มครอบคลุมการวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้อาจทำโดยผู้สอนหรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนี้เป็นยุทธวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการรู้คิด (Meta Cognition) คือ สามารถที่จะประเมินการคิดและพฤติกรรมของตนที่ได้ทำไป การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มพิจารณาได้จากการตอบสนองภายในกลุ่ม 2 ประการคือ การทำอะไรของกลุ่มที่เกิดประโยชน์และไม่เกิดประโยชน์ และการกระทำของกลุ่มเป็นอย่างไร ต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา (Collaborative Learning)

ควินิต อรรถภูมิกุล (2551) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งบุคคลผู้หนึ่งเป็นผู้ที่แสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลอีกคนหนึ่งที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี สำหรับความหมายของการให้คำปรึกษานี้ ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ต่างกัันดังนี้

Ericson (1959) ได้ให้คำนิยามว่า การให้คำปรึกษา หมายถึง กระบวนการทั้งหลายในการช่วยเหลือบุคคลผู้มีปัญหา ให้บรรลุจุดหมายที่เขาปรารถนา เช่น การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลผู้มีปัญหา การปรึกษาหารือกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้มีปัญหา การสัมภาษณ์ และให้บุคคลผู้มีปัญหาทำข้อทดสอบ การพยายามหาสาเหตุเพิ่มเติม หรือการพยายามหาแหล่งวิทยากร ซึ่งจะส่งตัวผู้มีปัญหาไปขอความช่วยเหลือ การติดตามผล และการประเมินผลของการช่วยเหลือ และเขียนรายงาน หรือการบันทึกผลของการให้คำปรึกษา

Carter V. Good (1973) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา คือ การช่วยเหลือบุคคลเป็นการส่วนตัวเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ อันเป็นปัญหาส่วนตัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการนำเอาข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์เพื่อหาทางช่วยแก้ปัญหา โดยมากมักจะเป็นความช่วยเหลือของผู้มีความชำนาญเป็นพิเศษ ซึ่งมีขั้นตอนของการให้คำปรึกษาดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพว่าเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการให้คำปรึกษา Hansen (1987) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นเรื่องของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 2 คน คือ ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา Carl R. Rogers เห็นว่า ความสัมพันธ์เป็นหัวใจสำคัญที่เอื้อให้เกิดบรรยากาศที่ดี

ในการเปิดเผยและสำรวจตนเอง

ขั้นที่ 2 การสำรวจปัญหา บางทีก็เรียกว่า การรวบรวมข้อมูลต่างๆ ขั้นนี้จะเป็นการเข้าสู่ปัญหา เรื่องราวของการมาพบเพื่อขอรับคำปรึกษา เริ่มต้นในการให้ข้อมูล ปัญหา หรือประเด็นที่ต้องการขอรับการปรึกษาช่วยเหลือ ขั้นนี้เป็นขั้นสำคัญในการค้นหาให้เข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริง ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีทักษะ ความชำนาญในการรับรู้ ความคิด ความรู้สึก สามารถเข้าไปในปัญหาที่แท้จริงของผู้มารับคำปรึกษาได้ สามารถช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษามีส่วนร่วมเต็มที่ในการสำรวจเรื่องราวที่เป็นปัญหาทุกด้าน

ขั้นที่ 3 การกำหนดเป้าหมาย ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้มารับคำปรึกษาได้กำหนดหรือตั้งเป้าหมาย ได้แก่ สิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาพอใจอยากจะทำหรือบรรลุ การตั้งเป้าหมายมีความสำคัญ เพราะจะทำให้เห็นผลชัดเจนที่ต้องการ รู้แน่ชัดว่าต้องการอะไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเป็นขั้นตอนได้ ผู้ให้คำปรึกษาต้องมีทักษะในการทำให้เกิดการตั้งเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รู้จักฟัง และจับความต้องการของผู้รับคำปรึกษาได้ เมื่อทราบความต้องการที่ชัดเจนแล้วจะต้องพิจารณาว่าเป้าหมายที่จะกำหนดขั้นนี้มีลักษณะที่อยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริง และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้สำหรับการปฏิบัติหรือไม่

ขั้นที่ 4 การดำเนินการช่วยผู้รับคำปรึกษา การวางแผนและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับจะยึดหลักของทฤษฎีใดเป็นหลักในการให้คำปรึกษา แต่ละทฤษฎีก็จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษามีหลักในการค้นหาข้อมูล การจัดระบบข้อมูล ช่วยการมองปัญหาที่ซ่อนเร้นหรือปัญหาที่แท้จริง รวมทั้งการเลือกวิธีการในการวางแผนช่วยเหลือที่ต่างกัน จะเน้นบทบาทการมีส่วนร่วมในการเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้รับคำปรึกษามากกว่าที่จะเข้าไปชี้แนะหรือจัดการปัญหาต่างให้กับผู้รับคำปรึกษา

ขั้นที่ 5 การติดตามผล และการยุติการให้คำปรึกษา หากการให้คำปรึกษาดำเนินไปด้วยดี ผู้มารับคำปรึกษาจะสามารถปฏิบัติได้ตามที่วางแผนเอาไว้ ในระหว่างที่ใกล้จะบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นช่วงที่ใกล้จะถึงการยุติการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยเน้นความรู้สึกให้ผู้รับคำปรึกษาที่มีความมั่นคงได้จากการนัดที่ห่างออกไป เพื่อติดตามผลถึงความสำเร็จในการยังคงอยู่ของเป้าหมายและการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การนัดหมายจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาที่มีความรู้สึกไม่ถูกปล่อยไว้ให้โดดเดี่ยว อย่างไรก็ตามผู้ให้คำปรึกษาควรจะต้องบอกให้เขาทราบว่าเขาสามารถติดต่อกลับมาได้ หากมีบางอย่างเกิดขึ้นและต้องการปรึกษา

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการช่วยเหลือของผู้ให้คำปรึกษาที่ได้ดำเนินการให้คำปรึกษาเสร็จสิ้นแล้วในแต่ละราย ผู้ให้คำปรึกษาจะได้เรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการให้คำปรึกษา ปัญหาที่ติดขัด การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นที่ทำให้กระบวนการช่วยเหลือดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพหรือมีการชะงัก การได้พบทวน ประมวลสิ่งที่ได้กระทำไปทั้งในส่วนที่ดีและติดขัดนั้น ก็เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป หากผู้ให้คำปรึกษามีการบันทึกสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไว้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และหากรวบรวมประสบการณ์เป็นเอกสารหนังสือก็จะ เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้สำหรับผู้อื่นต่อไป

5.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวิธีการสอนโดยใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับวิธีการสอนตามปกติ

ทัตนา ประสานตรี (2536, อ้างถึงใน วรณเพ็ญ คิอินทิ, 2548) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการประยุกต์ให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และประการสำคัญยังกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ในกระบวนการวิชาต่างๆ ซึ่งในที่สุดจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้น เมื่อนำการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปเปรียบเทียบกับวิธีการเรียนการสอนตามปกติ แล้วจะพบว่าแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังตารางที่ 7 สรุปไว้ดังนี้

วิธีการสอนแบบปกติ	วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
1. อาจจะทำให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน	1. จัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน
2. ไม่มีการฝึกทักษะจากเพื่อน แต่จะทบทวนพร้อมกัน โดยครูเป็นผู้ทบทวน	2. มีเวลาให้ฝึกทักษะ โดยสมาชิกที่มีความเข้าใจเนื้อหา ช่วยสอนสมาชิกในกลุ่มที่ยังไม่เข้าใจ
3. รูปแบบอาจจัดหลายแบบ เช่น เป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ เป็นแถว และจัดเป็นกลุ่มเฉพาะ บางส่วนของการสอน	3. รูปแบบชัดเจนแน่นอน คือ จัดกลุ่มเล็กตลอดการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
4. ไม่เข้าใจให้นักเรียนผลัดเปลี่ยนบทบาท	4. ผลัดเปลี่ยนกันมีบทบาท
5. ครูไม่คำนึงถึงการทำงานกลุ่ม	5. มีความรับผิดชอบร่วมกัน
6. ไม่ส่งเสริมทักษะทางด้านสังคม	6. ส่งเสริมทักษะด้านสังคม
7. ไม่มีแรงจูงใจในการทำงานเป็นกลุ่ม	7. มีการเสริมแรงจูงใจในการทำงานเป็นกลุ่ม
8. ไม่มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน	8. มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน
9. นักเรียนมีความสามารถไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับ การแบ่งกลุ่ม	9. สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน
10. สมาชิกบางคนขาดความรับผิดชอบในการทำงานของตนเองและงานกลุ่ม	10. สมาชิกแต่ละคนรับผิดชอบในการทำงานของตนเองและสมาชิกภายในกลุ่ม
11. เน้นที่ผลงาน	11. เน้นที่วิธีการและผลงาน

ตารางที่ 7 แสดงความแตกต่างของวิธีการสอนตามปกติกับวิธีการสอนโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

5.4 วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

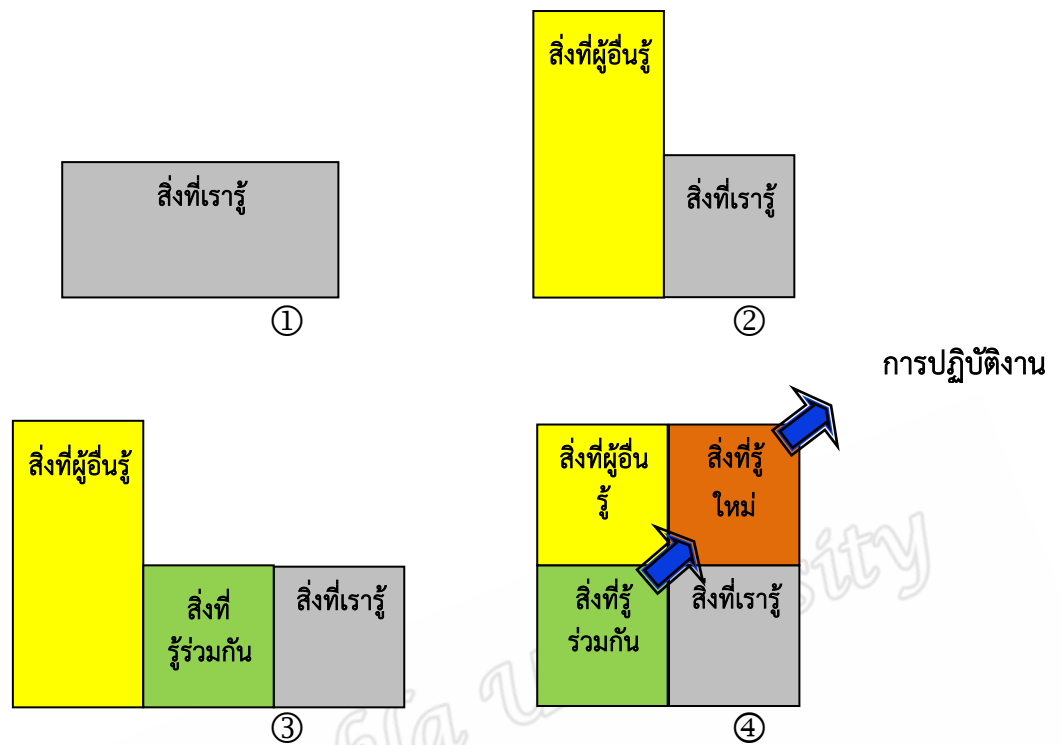
อุทัย เพชรช่วย (2527) การสอนโดยวิธีให้เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจต่อการเรียนมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการสอนดังกล่าวมีจุดประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมเรื่องกระบวนการกลุ่มของนักเรียน โดยเน้นการให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ตลอดจนการเห็นคุณค่าของการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
2. เพื่อให้นักเรียนที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนประสบการณ์อย่างเดียวกันได้
3. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ มากขึ้น เช่น จากเพื่อนนักเรียนด้วยกัน หรือจากอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาประกอบบทเรียน
4. เพื่อสร้างทัศนคติที่ดี รวมทั้งแรงจูงใจในการเรียน เนื่องจากนักเรียนผู้สอนจะรู้สึกภาคภูมิใจ หรือรู้สึกว่าการเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เนื่องจากมีโอกาสได้ทำประโยชน์ให้เพื่อนนักเรียน สำหรับนักเรียนผู้มีปัญหาในการเรียนก็จะลดความกังวลในเรื่องข้อบกพร่องของตนเอง
5. เพื่อให้การสอนเป็นลักษณะที่มีการสื่อสารมากขึ้น ลักษณะดังกล่าว จะทำให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนมีมากขึ้น เนื่องจากบรรยากาศในชั้นเรียนจะมีความเป็นกันเอง
6. ครูจะเป็นแต่เพียงผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และคอยสังเกต ตลอดจนทำการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนของนักเรียนแต่ละคน

BP-Amoco (Collison and Parcell, 2004) ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันยักษ์ใหญ่ของประเทศอังกฤษ กล่าวว่า Peer Assist จะเกี่ยวข้องกับ

1. การประชุมหรือปฏิบัติการร่วมกัน โดยมีผู้ที่ได้รับเชิญจากทีมภายนอกหรือทีมอื่นๆ (ทีมเยือน) เพื่อมาแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ กับทีมเจ้าบ้าน (ทีมเหย้า) ที่เป็นผู้ร้องขอความช่วยเหลือ
2. เครื่องมือสำหรับแบ่งปันประสบการณ์ ความเข้าใจ ความรู้ ในเรื่องต่าง ๆ
3. กลไกสำหรับแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการเชื่อมโยงติดต่อระหว่างบุคคล

การทำ Peer Assist นั้นเป็นกลไกการเรียนรู้ก่อนลงมือทำกิจกรรมผ่านประสบการณ์ผู้อื่น เพื่อให้รู้ว่าใครรู้อะไร และไม่ทำผิดพลาดซ้ำในสิ่งที่เคยมีผู้ทำผิดพลาด ตลอดจนเรียนลัด อันเป็นการเรียนรู้ก่อนลงมือทำกิจกรรมผ่านประสบการณ์ผู้อื่น เพื่อให้รู้ว่าใครรู้อะไร และไม่ทำผิดพลาดซ้ำในสิ่งที่เคยมีผู้ทำผิดพลาด ตลอดจนเรียนลัดวิธีการทำงานต่าง ๆ ที่ไม่เคยรู้มาก่อนจากประสบการณ์ของทีมผู้ช่วยจากภายนอกองค์กร เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมเจ้าบ้านและทีมเยือน ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังในแผนภูมิภาพที่ 12

แผนภูมิที่ 12 แสดงความรู้จากการแลกเปลี่ยนระหว่างทีม
ที่มา (สาโรจน์ เกษมสุขโชติกุล, 2550)

จากแผนภูมิที่ 12 สามารถอธิบายได้ดังนี้ รูปที่ (1) เริ่มต้นจากความรู้ 1 ก่อนที่ทีมเรามีอยู่ หรือสิ่งที่เรารู้ เมื่อทีมผู้ช่วยเข้ามาก็นำความรู้จากภายนอกเข้ามา นั่นคือรูปที่ (2) ซึ่งเป็นความรู้จากสิ่งที่ผู้อื่นรู้จักอีก 1 ก่อน เข้ามาประกอบกับสิ่งที่เรารู้ และใน 2 ก่อนของความรู้ดังกล่าว ก็จะมีบางส่วนของความรู้ที่ทั้งทีมเราและทีมผู้ช่วยรู้ร่วมกัน ซึ่งก็คือรูปที่ (3) ที่แสดงให้เห็นถึงสิ่งที่รู้ร่วมกัน ทั้งนี้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันก็จะก่อให้เกิด “สิ่งที่รู้ใหม่” ซึ่งเป็นความรู้อีกก่อนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ในที่สุด ในรูปที่ (4)

5.5 กลวิธีการเรียนรู้แบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน”

กลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นคู่หรือกลุ่มย่อยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียน ครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน

รูปแบบกลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

นักการศึกษาหลายท่านได้ประมวลการสอนที่มีแนวคิดจากกลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนไว้มากมาย มีรายละเอียดดังนี้

1. การสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น (Class wide-Peer Tutoring) เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทั้งสองคนที่จับคู่กันมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนทั้งสองสลับบทบาทเป็นทั้งนักเรียนผู้สอนที่คอยถ่ายทอดความรู้ให้แก่กันนักเรียนผู้เรียน และนักเรียนผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการสอน

2. การสอนโดยเพื่อนต่างระดับชั้น (Cross-Age Peer Tutoring) เป็นการสอนที่มีการจับคู่ระหว่างผู้เรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกัน โดยให้ผู้เรียนที่มีระดับอายุสูงกว่าทำหน้าที่เป็นผู้สอนและให้ความรู้ ซึ่งผู้เรียนทั้งสองคนไม่จำเป็นต้องมีความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกันมาก

3. การสอนโดยการจับคู่ (One-to-One Tutoring) เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกว่าเลือกจับคู่กับผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำกว่าด้วยความสมัครใจของตนเอง แล้วทำหน้าที่สอนในเรื่องที่ตนมีความสนใจ มีความถนัดและมีทักษะที่ดี

4. การสอนโดยบุคคลทางบ้าน (Home-Based Tutoring) เป็นการสอนที่ให้ผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการสอน ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาความรู้ความสามารถแก่บุตรหลานของตนระหว่างที่บุตรหลานอยู่ที่บ้าน

5.6 บทบาทของเพื่อนในการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม (Peer Helper) บางครั้งเรียกว่า เพื่อนผู้อำนวย (Peer Facilitator) หรือเพื่อนผู้ให้การปรึกษา (Peer Counselor) (Myrick and Bowman, 1973; Giddan and Austin, 1982; Tindall and Gray, 1985) (อ้างถึงใน ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2551) กล่าวถึงเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม คือ ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมให้ทำหน้าที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก อภิปราย ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในกลุ่ม และช่วยส่งเสริมให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะพื้นฐานในการให้การปรึกษาพอสมควร ควรได้เรียนรู้ทักษะการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพ เข้าใจความรู้สึก และปัญหาความต้องการของบุคคล เพื่อที่จะส่งเสริมกำลังใจแก่เพื่อนผู้รับการช่วยเหลือในกลุ่มได้เกิดการพัฒนาตนเอง และศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง ทั้งนี้ Trotzer, (1977) ได้กำหนดคุณสมบัติของเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. รู้จักตนเอง (Self-Awareness) หมายถึง รู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน ความขัดแย้งภายในใจ แรงจูงใจและความต้องการของตน มีความชัดเจนในความตั้งใจและเป้าหมายของตนเอง เห็นถึงคุณค่าของการรู้จักตนเอง

2. มีใจกว้างและมีความยืดหยุ่น (Openness and Flexibility) สามารถที่จะรับความคิดเห็นหรือทัศนคติต่างๆ ของผู้อื่นโดยไม่เอากฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของตนไปตัดสินความคิดเห็นนั้นๆ ซึ่งนำไปสู่การเปิดเผยตนเองของสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ส่วนความยืดหยุ่นของเพื่อนผู้ให้ความช่วยเหลือในกลุ่ม เป็นผลของความเชื่อมั่นในตนเอง ของเพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่ม และไวต่อความรู้ถึงความต้องการของสมาชิก ลักษณะของความยืดหยุ่นนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็น การที่สามารถจัดการกับสถานการณ์หนึ่งได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ยึดติดกับแบบแผนที่ตายตัว

3. มองโลกในแง่ดี (Think Positively) มีทัศนคติต่อชีวิตและโลกในแง่ดี มองเห็นถึงคุณค่าในตัวสมาชิกและตนเอง ช่วยให้เกิดการพัฒนาในสัมพันธภาพของการปรึกษา

4. มีท่าทีที่อบอุ่นและมีความใส่ใจ (Warmth and Caring) หมายถึง ท่าทีที่แสดงถึงความเข้าใจ ยอมรับสมาชิก ท่าทีดังกล่าวอาจจะแสดงออกได้หลายทาง อาจจะโดยสีหน้า ท่าทางหรือคำพูดก็ได้ เช่น ท่าทีที่ร่าเริง กระตือรือร้น ใจจดใจจ่อ ยิ้มแย้ม สงบเงียบ หรือเอาจริงเอาจัง เพื่อบอกให้รู้ว่ากำลังให้ความสนใจเขาเต็มที่

5. มีจิตใจมั่นคงและกลมกลืน (Mature and Integrity) รู้สึกมั่นคงพอใจในการที่จะดำเนินชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสม และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข

6. มีความอดทน (Tolerance) โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่กลุ่มมีความเจ็บ เพื่อนผู้ให้การช่วยเหลือในกลุ่มที่ดี จะไม่พยายามพูดทำลายความเจ็บเพียงเพื่อลดความรู้สึกอึดอัดใจของตนเองเท่านั้น แต่จะปล่อยให้ความเจ็บนี้กดดันให้สมาชิกกลุ่มพูดออกมาเอง

7. มีใจเที่ยงตรง (Objectivity) รับรู้ปัญหาของผู้อื่นเสมือนหนึ่งว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่ในขณะที่เดียวกัน ก็มีได้สูญเสียความเป็นตัวของตนเอง และสามารถประเมินเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผล และปราศจากอคติใดๆ

5.7 ขั้นตอนในการทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน

Frank D. Behrend (2006, อ้างถึงใน ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2551) แนะนำขั้นตอนของการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
2. ดูว่าปัญหานี้เคยได้รับการแก้ไขหรือไม่ โดยใคร
3. มอบหมายบุคคลเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวก
4. จัดวางตารางการทำงานให้เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติ
5. คัดเลือกผู้ที่จะเข้าร่วมให้หลากหลายมากที่สุด
6. มุ่งหาผลลัพธ์หรือสิ่งที่เราต้องการรู้จริง
7. จัดสรรเวลาเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
8. กำหนดบทบาทและกติกาขั้นพื้นฐานที่เป็นที่นิยมยอมรับร่วมกัน
9. จัดแบ่งข้อมูลจริงและข้อมูลประกอบ
10. กระตุ้นให้ผู้มาเยือนได้ซักถามและเสนอแนะ
11. ดำเนินการวิเคราะห์สิ่งที่ได้ฟัง
12. นำเสนอข้อคิดเห็นกลับไป และตกลงขั้นตอนปฏิบัติร่วมกัน

วรรณเพ็ญ คิวินิต (2548) กล่าวว่า ครูต้องดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยพิจารณาขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชี้แนะและกระตุ้นให้นักเรียนได้มองเห็นความสำคัญ และเกิดความมั่นใจว่าตนจะได้รับประโยชน์จากการใช้วิธีการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนร่วมกัน
2. ชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการสอน โดยการจัดกลุ่มให้มีผู้นำในการเรียนแก่นักเรียนที่เป็นผู้นำการเรียน และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้นำในการเรียน เพื่อให้เข้าใจอย่างชัดเจน
3. คอยให้คำแนะนำและเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เป็นผู้นำในการเรียนได้มีโอกาสพบปะเพื่อปรึกษา ได้ในทุกช่วงเวลาที่ได้แก่นักเรียนต้องการ หรือมีปัญหาเกิดขึ้น
4. การประเมินผลการเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เดือนละครั้งเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้แข่งขันกันเอง
5. มีการเตรียมข้อมูลให้เพียงพอ เช่น หนังสือ คู่มือ หนังสือพิมพ์ และวารสารต่างๆ ตลอดจนอุปกรณ์ในการสอน ได้แก่ วิทยุ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น
6. กระจายเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้เป็นเนื้อหาย่อยๆ แล้วจัดเรียงลำดับความเหมาะสม

7. เตรียมแบบฝึกหัดประกอบการเรียน ตลอดจนการเตรียมแบบทดสอบและในขณะเดียวกันจะต้องมีการกำหนดเรื่องการให้คะแนน การตีความผลสอบ เพื่อความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน

8. ในการเลือกนักเรียนเป็นผู้สอน (Tutors) นักเรียนที่เรียนในกลุ่ม (Tutees) เพื่อจัดกลุ่มหรือจัดคู่ระหว่างนักเรียนผู้สอนและนักเรียนผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องแนะนำหรืออธิบายให้นักเรียนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

สารจันท์ เกษมสุขโชติกุล (2550) กล่าวว่าในการทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนนั้น ความจริงแล้วไม่มีขั้นตอนสำเร็จรูปแบบใดแบบหนึ่ง แต่สามารถสรุปขั้นตอนในการทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนได้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าการทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) ทำไปเพื่ออะไร อะไรคือต้นตอของโจทย์หรือปัญหาที่ต้องการขอความช่วยเหลือ

2. ตรวจสอบว่ามีใครที่เคยแก้ปัญหาที่เราพบมาก่อนบ้างหรือไม่ โดยอาจทำได้โดยการแจ้งแผนการทำเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) ของทีม ให้หน่วยงานอื่น ๆ ได้รับรู้ เพื่อหาผู้ที่รู้ในปัญหาดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว

3. กำหนด “คุณอำนวย” (Facilitator) หรือผู้ที่จะคอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างทีม เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามต้องการ ซึ่งคุณอำนวยนี้สามารถหาจากภายนอกทีมก็ได้

4. ต้องคำนึงถึงการวางตารางเวลาต่าง ๆ ให้เหมาะสมและทันต่อการนำไปใช้งาน หรือปฏิบัติจริง นับตั้งแต่การวางตารางเวลาสำหรับการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนกระทั่งถึงการสรุปความรู้ที่ได้ เพื่อให้สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ โดยอาจต้องเผื่อเวลาสำหรับปัญหาที่ไม่คาดคิดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ด้วย สำหรับการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นั้น อาจกำหนดเวลาประชุมให้แล้วเสร็จได้ภายในครึ่งวัน วันครึ่ง ถึงสองวัน เป็นต้น

5. ควรเลือกผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย (Diverse) ในเรื่องของทักษะ (Skill) ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ (Competencies) และประสบการณ์ (Experience) สำหรับจำนวน ผู้ที่จะเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อาจอยู่ที่ 6 – 8 คน ทั้งนี้ไม่ควรแบ่งชั้น ตำแหน่ง ความอาวุโสของผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยน แต่ให้พิจารณาถึงทักษะความสามารถและประสบการณ์ที่ผู้เข้าร่วมแต่ละคนมีเป็นหลัก โดยต้องยึดคติเคารพในสิ่งที่แต่ละคนรู้

6. มุ่งหาผลลัพธ์หรือสิ่งที่เราต้องการได้รับจริง ๆ กล่าวคือ การทำกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) นั้นจะต้องมองให้ทะลุถึงปัญหา สร้างทางเลือกหลาย ๆ ทางมากกว่าที่จะใช้คำตอบสำเร็จรูปทางใด ทางหนึ่ง เช่น การพิจารณาทำโครงการหนึ่ง ๆ ให้คุ้มค่ากับการลงทุน อาจทำได้โดยการลดต้นทุน ลดวัตถุประสงค์ที่ไม่จำเป็น เป็นต้น

7. วางแผนเวลาสำหรับการพบปะสังสรรค์ทางสังคม หรือการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ (นอกรอบ) เช่น งานจิบน้ำชา หรือรับประทานอาหารเย็นร่วมกันระหว่างทีมงาน เพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น และบางครั้งความคิดดี ๆ อาจเกิดขึ้นจากวงสนทนาแบบไม่เป็นทางการก็ได้

8. กำหนดบทบาทของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน ตลอดจนสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สำหรับบทบาทของทีมเจ้าบ้านก็คือ ต้องเปิด

โอกาสให้ทีมผู้ช่วยที่มาเยือนได้นำเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ และทีมเจ้าบ้านควรทำตัวเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อที่จะทำความเข้าใจ และเรียนรู้สิ่งที่ทีมผู้ช่วยพูด สำหรับบทบาทหลักของทีมผู้ช่วยนั้น คือการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ ในการแก้ปัญหาโดยไม่ต้องไม่เพิ่มภาระในการทำงาน

9. แบ่งเวลาที่มีอยู่ออกเป็น 4 ส่วน เวลา ส่วนแรก ใช้สำหรับให้ทีมเจ้าบ้านแบ่งปันข้อมูล (information) บริบท (context) ต่าง ๆ รวมทั้งแผนงานที่เกี่ยวข้องในอนาคตที่เกี่ยวกับปัญหา ให้ทีมผู้ช่วย ซึ่งเป็นทีมเยือนได้รับทราบ โดยควรอธิบายให้สั้น กระชับ ได้ใจความ ส่วนที่สอง ใช้สนับสนุนหรือกระตุ้นให้ทีมผู้ช่วยซึ่งเป็นทีมเยือน ได้ซักถามในสิ่งที่เขาจำเป็นต้องรู้ ส่วนที่สาม ใช้เพื่อให้ทีมผู้ช่วยซึ่งเป็นทีมเยือน ได้เสนอมุมมองหรือความคิด เพื่อให้ทีมเจ้าบ้านนำสิ่งที่ได้ฟังทั้งหมดมาวิเคราะห์ ส่วนที่สี่ ใช้สำหรับการพูดคุยโต้ตอบ พิจารณาไตร่ตรองสิ่งที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และตกลงเรื่องขั้นตอนปฏิบัติงาน รวมถึงการจัดทำรายงานความก้าวหน้าต่าง ๆ

ศิวินิต อรรถวุฒิกุล (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนควรมีกิจกรรม 7 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน และระบุเรื่องที่ต้องการความช่วยเหลือ
2. การวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดตารางเวลาให้เหมาะสม และกำหนดบทบาทมอบหมายบุคคลเพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวก
3. มุ่งหาผลลัพธ์ความรู้ หรือสิ่งที่เราต้องการรู้ และทำความเข้าใจกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยแบ่งเวลาที่มีอยู่ออกเป็น 4 ส่วน
 - 3.1 ส่วนแรกใช้สำหรับให้ทีมเหย้า (ทีมเจ้าบ้าน) ชี้แจงข้อมูลบริบท หรือสิ่งที่ได้ทำมาแล้ว รวมทั้งแผนงาน ปัญหาที่เกี่ยวข้อง ให้ทีมเยือน (ทีมผู้ช่วยภายนอก) ได้รับทราบ โดยควรอธิบายให้สั้น กระชับ ได้ใจความ
 - 3.2 ส่วนที่สอง ทีมเยือนอภิปรายหาข้อสรุปถึงประเด็น และความรู้ที่จะให้ความช่วยเหลือ และซักถามเพิ่มเติมในสิ่งที่จำเป็นต้องรู้ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม
 - 3.3 ส่วนที่สาม ให้ทีมเยือนได้นำเสนอ แนะนำมุมมองความคิด ทางเลือกที่เป็นไปได้ เพื่อให้ทีมเหย้านำสิ่งที่ได้ฟังทั้งหมดมาวิเคราะห์
 - 3.4 ส่วนที่สี่ ใช้สำหรับการพูดคุยโต้ตอบ แลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน และทีมเยือนนำเสนอ feedback ในเชิงบวก
4. ทีมเยือนคอยให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ทีมเหย้าได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พูดคุยแบบไม่เป็นทางการเพื่อปรึกษาได้ในทุกช่วงเวลาที่ต้องการหรือมีปัญหา
5. ทีมเหย้าดำเนินการพิจารณาสิ่งที่ได้เรียนรู้ วิเคราะห์สิ่งที่ได้ฟังมา จากนั้นสรุปและนำมาพิจารณาไตร่ตรองถึงขั้นตอนไปสู่ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างผลงาน
6. มีการเสริมแรงทางบวก ใช้ข้อมูลย้อนกลับ และจัดแข่งขันให้รางวัลจากผลงานจากการนำความรู้ที่ได้มาสร้าง เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยร่วมกันประเมินผลจากอาจารย์ และเพื่อนนิสิตนักศึกษา
7. ทีมเหย้าจัดทำรายงานความก้าวหน้า ผลงานจากการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและจัดเก็บผลงาน ความรู้ที่สร้างไว้เป็นผลงานของตนเอง เพื่อให้ทีมเยือนได้ทราบ และติดตามให้ความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง

โดยผู้วิจัยมีความสนใจประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assisted Learning) มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สรุปได้ว่ากลวิธีการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการจัดกิจกรรมที่รวมกลุ่มเพื่อนครูที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดหัวข้อเรื่อง/กำหนดปัญหา กำหนดบทบาทหน้าที่ที่เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อนผู้อำนวย และกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยกิจกรรมการเรียนมีลักษณะที่มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนครู การให้ความช่วยเหลือกันภายใต้บรรยากาศที่เป็นกันเอง ดังที่สถาบันการศึกษา John F. Kennedy, 2002 (อ้างถึงใน ศิวินิต อรรถวุฒิกุล, 2551) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนว่า เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้ได้ฝึกหัดทักษะโดยการมีส่วนร่วมในการเรียนและทำกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้น เนื่องจากเป็นการสอนที่มีกิจกรรมสนุกสนาน ช่วยสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดี และยังส่งเสริมความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นอีกด้วย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์

วรางคณา โดโพธิ์ไทย (2552) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการจัดการองค์การ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการความรู้ประกอบด้วย การเตรียมการกำหนดความรู้ การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น การสร้างและตรวจสอบความรู้ การนำความรู้ไปใช้ การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ และการสรุปความรู้ องค์ประกอบที่ 3 ได้แก่ 1. การประเมินการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การประเมินรูปแบบ และการประเมินความรู้ 2 .ผลการประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยผู้ทรงคุณวุฒิและกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเหมาะสมในระดับมาก 3. ผลการประเมินความรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าอยู่ในระดับดี 4. ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้

ธนภาส อยู่ในเย็น (2554) ได้พัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีม เพื่อพัฒนานวัตกรรมด้านการตลาดและพฤติกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับพนักงานบริษัทประกันชีวิต เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานบริษัทประกันชีวิตเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นทีม และการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นฯ 2) สร้างรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้ เป็นทีมฯจากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้และ

การเรียนรู้เป็นทีม ด้านการฝึกอบรมแบบผสมผสาน ด้านการบริหารองค์กรประกันชีวิต จำนวน 7 คน เกี่ยวกับองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีมฯ 4) ทดลองใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีมฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานบริษัทประกันชีวิตที่รับผิดชอบงานด้านการตลาดจำนวน 16 คน แบ่งเป็น 4 ทีมๆ ละ 4 คน และ 5) รับรองรูปแบบการฝึกอบรมฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ผลการวิจัยยังพบว่า รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีม มี 4 องค์ประกอบ คือ กลุ่มบุคคล เทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรมองค์กร และการประเมินผล สำหรับขั้นตอนประกอบด้วย (1) การปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ (2) การดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็นความรู้ที่ต้องการ 2) การตั้งทีมสร้างความรู้ 3) แสวงหาความรู้ร่วมกันผ่านระบบ อีเทรนนิง 4) พบปะแลกเปลี่ยนแบบพบหน้า 5) สร้างผลงานร่วมกันผ่านระบบอีเทรนนิง 6) ประเมินผลงานร่วมกัน และขั้นตอนสุดท้าย คือ (3) การสรุปผลการฝึกอบรม จากผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่าพนักงานการตลาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานสูงกว่าก่อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลงานนวัตกรรมด้านการตลาดมีคุณภาพตามเกณฑ์อยู่ในระดับดี

พงษ์ศักดิ์ คุประเสริฐยิ่ง (2553) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของเภสัชกรที่ให้บริการเภสัชสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของเภสัชกรที่ให้บริการเภสัชสนเทศ โดยนำโปรแกรม Moodle มาพัฒนาเว็บไซต์ ผลการศึกษาทำให้ได้รูปแบบของเว็บไซต์ชุมชนเภสัชสนเทศที่สามารถใช้ในการจัดการความรู้ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้โดยนัยจำนวน 4 เครื่องมือ คือ ห้องสนทนา กระดานทำรายงาน แบบกลุ่ม บล็อก และกระดานเสวนา และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้ที่ชัดเจนจำนวน 3 เครื่องมือ คือ กระดานเสวนา อภิธานศัพท์ และแหล่งข้อมูล ผลการทดสอบการใช้งานเป็นเวลา 6 เดือน พบว่ามีผู้เข้าร่วมทดสอบจำนวน 59 คน ผู้เข้าใช้เฉลี่ย 14.85 ± 5.59 คนต่อสัปดาห์ จำนวนครั้งที่เข้าใช้งานเฉลี่ยเท่ากับ 29.70 ± 10.73 ครั้งต่อสัปดาห์ กระดานเสวนาเป็นเครื่องมือที่มีผู้เข้าใช้มากที่สุด ผลการประเมินเว็บไซต์พบว่า ผู้เข้าใช้ร้อยละ 70 เห็นว่าเป็นแหล่งอ้างอิงด้านข้อมูลได้ ร้อยละ 65 เห็นว่ามีประโยชน์ในการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันมากกว่าร้อยละ 90 เห็นว่าเนื้อหาน่าสนใจ อ่านเข้าใจง่าย มีการจัดหมวดหมู่ภายในเว็บไซต์เหมาะสม นอกจากนี้ผู้ใช้ได้เสนอแนะให้ปรับปรุงรูปแบบของเว็บไซต์ใน 4 ด้าน คือ ด้านเครื่องมือ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ และด้านการบริหารจัดการเว็บไซต์

สมเกียรติ ตันติวงศ์วานิช (2554) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้วิทยากรวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการจัดการความรู้วิทยากรวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา 2) พัฒนาเว็บไซต์ตามรูปแบบการจัดการความรู้วิทยากรวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา 3) ประเมินรูปแบบการจัดการความรู้วิทยากรวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา 4) ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยากรวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา 5) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเว็บไซต์ตามรูปแบบการจัดการความรู้วิทยาการวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา โดยผลการศึกษาในขั้นตอนการวิจัยที่ 1 พบว่าโครงสร้างรูปแบบการจัดการความรู้วิทยาการวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สร้างขึ้นมี 9 องค์ประกอบ คือ 1.การวิเคราะห์ผู้เรียน 2.เป้าหมายการเรียนรู้ 3.กิจกรรมการจัดการเรียนรู้อาจารย์ 4.ผู้เรียนและผู้สอน 5.เนื้อหาสื่อการเรียน 6.บรรยากาศในการเรียนรู้ 7.กระบวนการเรียนรู้ 8.ระบบขั้นตอนวิธีการจัดการความรู้ 9.สภาพความคิดเห็นของผู้เรียน ในขั้นตอนต่อไปจึงนำรูปแบบที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการรับรองรูปแบบที่สร้างขึ้น ผลการประเมินรูปแบบพบว่าคะแนนความคิดเห็นในด้านความสอดคล้องและเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.47 อยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการวิจัยที่ 2 ผลการพัฒนาเว็บไซต์ตามรูปแบบการจัดการความรู้วิทยาการวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสม พบว่า คะแนนความคิดเห็นด้านเนื้อหาเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมาก และคะแนนความคิดเห็นในการออกแบบและเทคนิคเว็บมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.41 อยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการวิจัยที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขั้นตอนวิจัยถัดไปเป็นการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อเว็บไซต์ตามรูปแบบการจัดการความรู้วิทยาการวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบเว็บไซต์ตามรูปแบบการจัดการความรู้กระบวนการทำวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาที่เรียนจากการจัดการความรู้กระบวนการทำวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิต มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับเห็นด้วย

ณัฐพล ร้าไพ (2554) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่ส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยมีผลการวิจัยที่สำคัญพบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่เสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู ซึ่งเป็นการผสมผสานแนวคิดและหลักการของการจัดการความรู้และการเรียนรู้ผ่านเว็บเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยรูปแบบดังกล่าวได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ผ่านเว็บ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียน การสอน ปฏิสัมพันธ์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยอาศัยเทคโนโลยีการเรียนรู้ผ่านเว็บ 3 ลักษณะ ได้แก่ เทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีการเรียนรู้ร่วมกัน และเทคโนโลยีฐานข้อมูล 2) กระบวนการ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การคิดค้นและสร้างสรรค์สร้าง การพินิจและคิดวิเคราะห์ การประยุกต์ใช้และนำไปปฏิบัติ การโอนถ่าย และกระจายแบ่งปัน และการประเมินและปรับปรุง และ 3) ผลผลิต ซึ่งเป็นผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนจากกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สมรรถนะของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าว มีผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพที่เป็นไปตามเกณฑ์ 85/85 รวมทั้งสามารถเสริมสร้างสมรรถนะของนักศึกษาครู โดยกลุ่มที่เรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บมีสมรรถนะสูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้ผ่านเว็บแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพ็ญศรี ศรีสวัสดิ์ (2555) ได้พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ และประเมินประสิทธิภาพระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยทดลองกับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตสุพรรณบุรี จำนวน 63 คน เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) แล้วแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองมีจำนวน 30 คน เรียนด้วยระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มควบคุมมีจำนวน 33 คน เรียนแบบปกติ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1.เครือข่ายสมาชิก 2.เป้าหมาย 3.สาระความรู้ 4.เทคโนโลยีสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 4.1ระบบการจัดการข้อมูลสมาชิก 4.2 ระบบการจัดการหลักสูตร 4.3 ระบบการจัดการเนื้อหา 4.4 ระบบการจัดการทดสอบ 4.5 ระบบการรายงานผล 4.6 ระบบการจัดการข้อมูล 4.7 ระบบสนับสนุนการเรียน 5) กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

บัวงาม ไชยสิทธิ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บบล็อก ด้วยวิธีการสืบสอบแบบขึ้นชมเพื่อสร้างความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสาธารณสุข เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บบล็อก และแบบประเมินความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสาธารณสุข ผลการวิจัยพบว่า การประเมินตนเองด้านความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผลการสังเกตพฤติกรรมกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บบล็อก โดยประเมินความถี่ ของการมีพฤติกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรสาธารณสุข 4 สัปดาห์ กลุ่มที่เข้ามาเขียนเว็บบล็อกมีการเขียนในประเด็นที่เป็นเป้าหมายของทีมมากที่สุด จำนวน 99 ครั้ง รองลงมาได้แก่การเสนอความรู้จากแหล่งอื่น จำนวน 43 ครั้ง และนำเทคนิควิธีการปฏิบัติงานใหม่ๆ หรือนำนวัตกรรมมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 20 ครั้ง การนำความรู้ที่พัฒนาขึ้น เช่น คลิปวิดีโอ ภาพถ่ายไฟล์เสียงถ่ายทอดบนเว็บบล็อก จำนวน 18 ครั้ง การเล่าประสบการณ์การปฏิบัติงาน จำนวน 16 ครั้ง และกระตุ้นฝันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จำนวน 2 ครั้ง ตามลำดับ โดยระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บบล็อกด้วยวิธีการสืบสอบแบบขึ้นชม เพื่อสร้างความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสาธารณสุข ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ คน ความรู้ เทคโนโลยี และแรงจูงใจ ขั้นตอนประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างกลุ่มสัมพันธ์ร่วมคิดด้วยกัน ขั้นกำหนดความรู้มุ่งสู่เป้าหมาย ขั้นออกแบบพัฒนาแสวงหาความรู้ ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นสร้างแรงจูงใจ ขั้นประมวลกลั่นกรองและทดลองนำไปใช้ และขั้นประเมินผล

Squire and Synman (2004) ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ในองค์กรทางการเงิน 3 แห่งในแอฟริกา เพื่อสำรวจใช้เครื่องมือในการจัดการความรู้โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารขององค์กรและส่งแบบสอบถามทางอีเมล จากการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ที่สำคัญในการทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันที่รุนแรงขณะนี้ คือองค์กรต้องมีการจัดการความรู้และเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการจัดการความรู้ โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ อินทราเน็ต อีเมล อินเทอร์เน็ต แหล่งเก็บข้อมูล และการเก็บเอกสาร

Hassandoust และ Kazerouni (2009) เรื่อง Implications Knowledge Sharing through E-Collaboration and Communication Tools พบว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในมาเลเซียส่วนใหญ่ใช้อีเมล (86%) และการสนทนากลุ่มออนไลน์ (63%) เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ เนื่องจากการเชื่อมโยงระดับความรู้ของบุคคลให้เป็นความรู้ขององค์กร การใช้เทคโนโลยีความร่วมมือระหว่างบุคคลจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรความรู้ผ่านระบบออนไลน์แทนการใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบดั้งเดิมจะช่วยให้องค์กรพัฒนาสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น

Syed Shah Alam (2009) ได้ศึกษาเรื่อง Assessing Knowledge Sharing Behaviour among Employees in SMEs: An Empirical Study พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กรได้แก่ ระบบการสร้างแรงจูงใจ วัฒนธรรม ความเชื่อใจ และเทคโนโลยี นอกจากนี้ การที่บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันนั้นจะช่วยให้เกิดความรู้และความคิดใหม่ในการพัฒนาองค์กร

Coakes, Amar, and Granados (2010) ศึกษาเรื่อง “Knowledge Management, Strategy, and Technology: A Global Snapshot” ผลการศึกษาวิจัย พบว่ากลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการจัดการความรู้ นอกจากนี้ยังพบว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถผลักดันให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จได้ ตลอดจนองค์กรสามารถจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการจับความรู้ที่ได้มาจากประสบการณ์และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนยังช่วยให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้สามารถปฏิบัติงานได้หลากหลายหน้าที่ โดยเปลี่ยนจากการปฏิบัติงานที่ใช้ความชำนาญเฉพาะด้านเป็นการปฏิบัติงานที่หลากหลายรวมทั้งทุกคนในองค์กรสามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นผลจากการที่ทุกคนในองค์กรได้มีการสื่อสารถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยเฉพาะความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคลผ่านชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practice--CoP) นอกจากนี้ ยังพบว่าการจัดการความรู้ในองค์กรนั้นควรดำเนินการโดยกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกันหรือทีมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะประสบความสำเร็จในการแบ่งปันความรู้ได้นั้น องค์กรต้องมีอินทราเน็ตที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิดข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ อาทิ การจัดเก็บความรู้ขององค์กร

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการความรู้ พบว่าองค์กรหรือหน่วยงานส่วนใหญ่ มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือหลักในการสนับสนุนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น การสื่อสาร การถ่ายทอด และเผยแพร่ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่สามารถผลักดันให้ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้การสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล มีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ตอบสนองกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้ได้ ไม่จำกัดเวลาสถานที่ นอกจากนี้ ปัจจัยหลักที่พบว่ามีความสำคัญ คือ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรม บรรยากาศ และกลุ่มคนหรือทีมงานที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ที่แตกต่างกัน มีส่วนขับเคลื่อนให้การจัดการความรู้ ประสบความสำเร็จด้วยเช่นกัน สำหรับกระบวนการหรือขั้นตอนในการจัดการความรู้ของแต่ละองค์กรมีความแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่ พบว่า กระบวนการเริ่มต้นด้วยการสร้างและตรวจสอบความรู้ การจัดเก็บ การถ่ายโอน การกระจายแบ่งปัน การประยุกต์ใช้ และการประเมินปรับปรุง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

วรรณเพ็ญ คิวินทิ (2548) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เรื่องคำศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 44 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยการจับฉลากจำนวน 1 ห้อง และจัดกลุ่มเข้าเรียนด้วยกระบวนการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยจัดนักเรียนเป็นกลุ่มละความสามารถกลุ่มละ 4 คน ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.09/83.92 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ เท่ากับ 0.72 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนร้อยละ 72 โดยนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ มีความคงทนในการเรียนรู้หลังการเรียนรู้อีก 2 สัปดาห์ ลดลงคิดเป็นร้อยละ 3.79 ของคะแนนเฉลี่ยการสอบหลังเรียน และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ศิวินิต อรรถภูติกุล (2551) ได้พัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์ สนับสนุนการเรียนรู้อย่างร่วมมือ ตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อสร้างพฤติกรรมการสร้างความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.องค์ประกอบของกระบวนการที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ บุคคล สารความรู้ เครื่องมือคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือ การปรับเปลี่ยนและการจัดการพฤติกรรม และ การประเมิน 2.ขั้นตอนของกระบวนการที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ ขั้นแนะนำแนวทาง สร้างกลุ่มสัมพันธ์ ขั้นกำหนดความรู้ นำไปสู่เป้าหมาย ขั้นสืบเสาะแสวงหา เพื่อพัฒนาผลงาน ขั้นพบปะแลกเปลี่ยน เพื่อนเรียนรู้ ขั้นสร้างสรรค์เผยแพร่ร่วมแก้ร่วมปรับ และขั้นประเมินผล ผสานความคิด 3.กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสร้างความรู้หลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินผลงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมของผลงานที่กลุ่มตัวอย่างพัฒนาขึ้น อยู่ในระดับดี

พิมพ์พร แสงแก้ว (2554) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่าน ภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Khlonglan District สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดกิจกรรมการอ่าน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการอ่าน ภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Khlonglan District สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.84/75.67 ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่าน

ภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ธนพล ลิ้มอรุณ (2556) ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไอซีทีในการสอนของครูมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการไอซีทีในการสอนของครูมัธยมศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูระดับมัธยมศึกษา จำนวน 32 คน จัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง 16 คน และกลุ่มควบคุม 16 คน โดยกลุ่มทดลองเข้าฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มควบคุมเข้าฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการโดยไม่ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มครูระดับมัธยมศึกษาที่สำเร็จการฝึกอบรมออนไลน์ทั้งกลุ่มที่ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนและไม่ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการไอซีทีในการสอนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มครูที่สำเร็จการฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการที่ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการไอซีทีในการสอนสูงกว่ากลุ่มครูที่สำเร็จการฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการที่ไม่ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Utay (1993) ได้ทดลองใช้การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนซึ่งเป็นการนำแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนมาใช้ในการผสมผสานของการสอนเสริม โดยแบ่งออกเป็น การสอนเสริมโดยเพื่อนต่างระดับกัน ระดับเดียวกัน การเรียนแบบร่วมมือ และการเขียนผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรายบุคคล เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียน เกรด 2-6 ที่เรียนรู้ซ้ำ โดยใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ผลการศึกษาพบว่า คะแนนของ 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่จากการสังเกตทำให้พบว่า 1) กลุ่มทดลองสนุกกับการเรียนในเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้กับคู่ของตนเอง 2) กลุ่มทดลองมักซักถามข้อสงสัยจาก เพื่อนมากกว่าผู้สอน และมีหลายครั้งที่สามารถแก้ปัญหาได้ 3) คู่ของแต่ละคนสามารถตรวจให้ข้อติชม อย่างเป็นกันเองซึ่งกันและกัน และนอกเหนือจากที่จัดสถานการณ์ให้ และมีทัศนคติที่ดีขึ้น ดังนั้นการใช้การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนจะให้ประสิทธิภาพสูง แต่การที่ข้อมูลเชิงปริมาณไม่พบความแตกต่างนั้น เป็นเพราะว่า การเรียนการสอนผู้เรียนที่เรียนรู้ซ้ำในเวลา 12 สัปดาห์ ไม่สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยใช้แบบทดสอบที่ทำขึ้นได้

Wang (2008) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ Peer-to-Peer สำหรับการแบ่งปันความรู้ในชุมชนนักปฏิบัติ มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนไฟล์ระหว่างกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกันผ่านระบบเครือข่าย ทำให้นักศึกษาสามารถเผยแพร่ความรู้ของตนเองสู่ชุมชนนักปฏิบัติอื่นๆ ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ได้อีกระดับหนึ่ง และทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า การใช้รูปแบบการสอนที่มีความหลากหลาย เช่น การสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น การสอนเพื่อนต่างระดับชั้น การสอนจับคู่ และการสอนโดยสลับบทบาท จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน พบว่า ในขณะที่เรียน นักเรียนมีความตั้งใจ เกิดความสนุกกับการเรียน มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก และกล้าซักถามข้อสงสัยจากเพื่อนมากกว่าครูผู้สอน นักเรียนสามารถตรวจให้ข้อติชมอย่างเป็นกันเองซึ่งกันและกัน นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อน การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกันทำให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเอง รู้ข้อบกพร่องของตนเอง และสามารถแก้ไขได้ทันที เพราะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนด้วยการสื่อสารกันอย่างเป็นกันเอง ส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนเพิ่มขึ้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

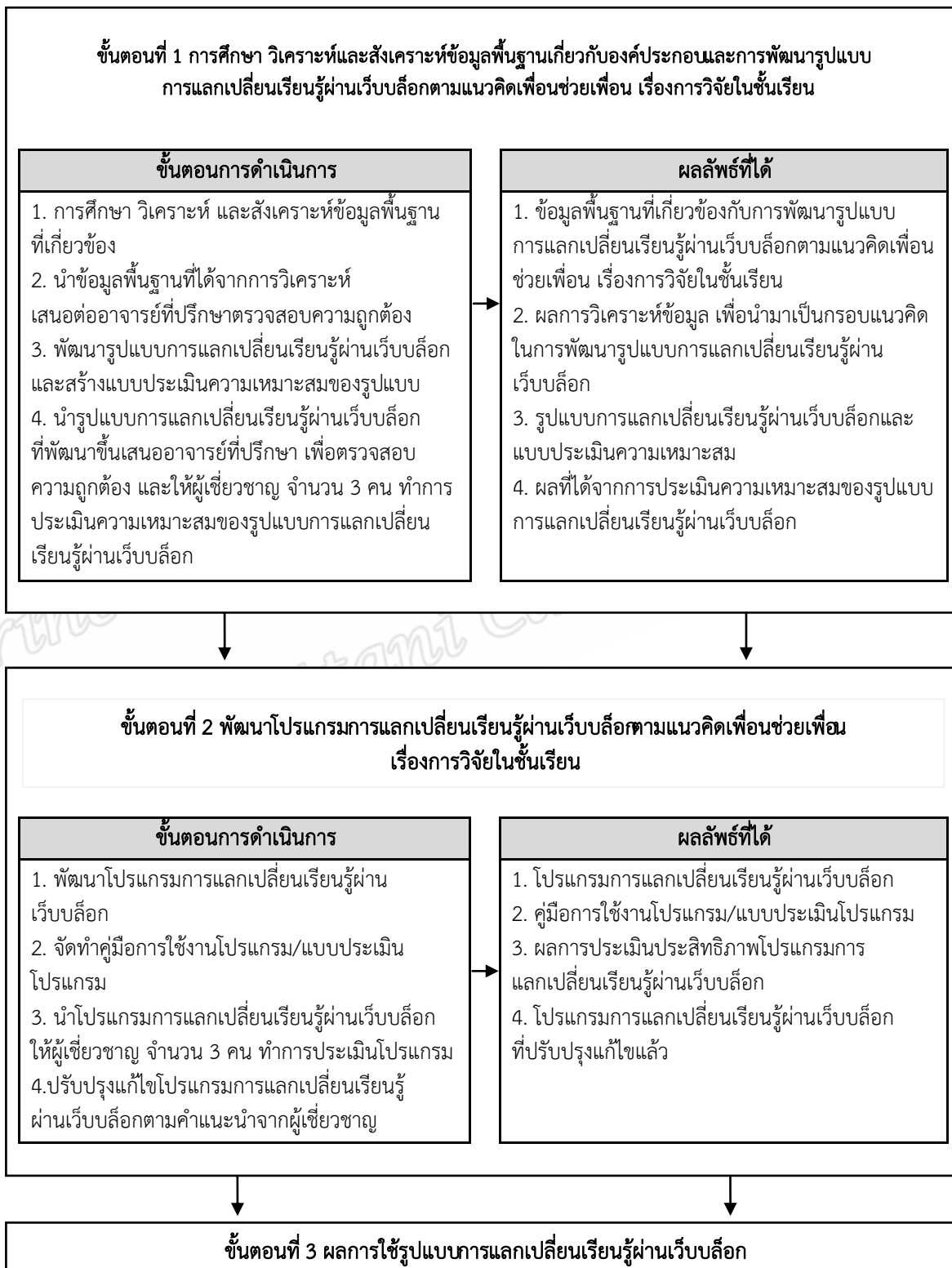
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

**ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

**ขั้นตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน**

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบและ การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัย ในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

1. การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ประกอบด้วย องค์ประกอบ กระบวนการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ กำหนดองค์ประกอบ และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย แนวคิด องค์ประกอบ และขั้นตอนการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูล พื้นฐานในการกำหนดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

2. การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้วิจัยร่างต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อน ช่วยเพื่อน โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากข้อที่ 1

2.2 ผู้วิจัยนำต้นแบบที่พัฒนาขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความ เหมาะสมของภาษา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ และความครอบคลุมของข้อคำถาม แล้วนำ ข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.3 ผู้วิจัยนำต้นแบบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมิน มีวิธีการเลือก ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง โดยพิจารณาผู้เชี่ยวชาญ จากผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ หรือมีผลงาน วิชาการ/งานวิจัยด้านการจัดการความรู้

2.4 ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน โดยประเมินความเหมาะสมด้านองค์ประกอบของการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (ภาคผนวก ค หน้า 162) ซึ่งได้กำหนดลักษณะของแบบประเมิน เป็นข้อความแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (rating scale) มี 5 ช่วงคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วพิจารณาตามเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยกำหนดค่าระดับความเหมาะสม แต่ละระดับคะแนน และความหมายดังนี้ (ชิตชนก เิงเซาว์, 2550)

ระดับ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

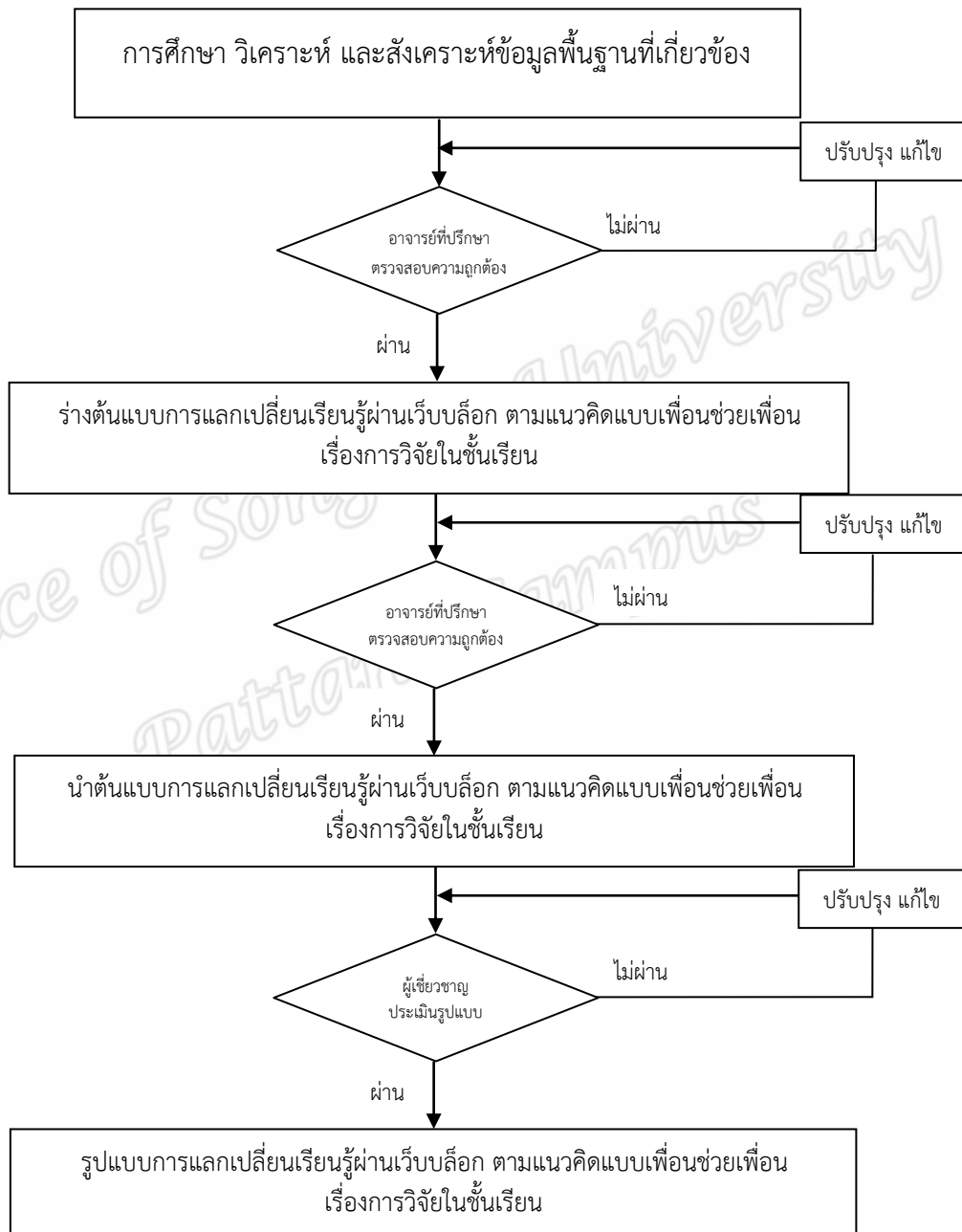
เกณฑ์การประเมินคุณภาพรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก กำหนดค่าของคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 – 5.00	หมายถึง	รูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 – 4.50	หมายถึง	รูปแบบมีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 – 3.50	หมายถึง	รูปแบบมีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 – 2.50	หมายถึง	รูปแบบมีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.50	หมายถึง	รูปแบบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน (ภาคผนวก จ หน้า 194)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แผนภูมิที่ 13 สรุปขั้นตอนวิจัยในชั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบ และขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

1. การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกที่พัฒนาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำโปรแกรม Word press ซึ่งเป็น blogging software ที่ได้รับความนิยมสามารถใช้งานได้ง่าย มาเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

1.1.2 ผู้วิจัยพัฒนาฐานข้อมูลในโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งเครื่องมือสื่อสารแบบประสานเวลา และแบบไม่ประสานเวลา (Synchronous & Asynchronous Communication Tools)

1.1.3 ผู้วิจัยพัฒนาคู่มือการใช้งานโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน (ภาคผนวก ฉ หน้า 206)

1.1.4 ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน (ภาคผนวก ค หน้า 169) มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1.1.4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

1.1.4.2 ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมิน โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความคิดเห็นมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความคิดเห็นปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งกำหนดเป็นช่วงคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	แปลความว่า	ความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	แปลความว่า	ความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	แปลความว่า	ความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	แปลความว่า	ความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50	แปลความว่า	ความคิดเห็นน้อยที่สุด

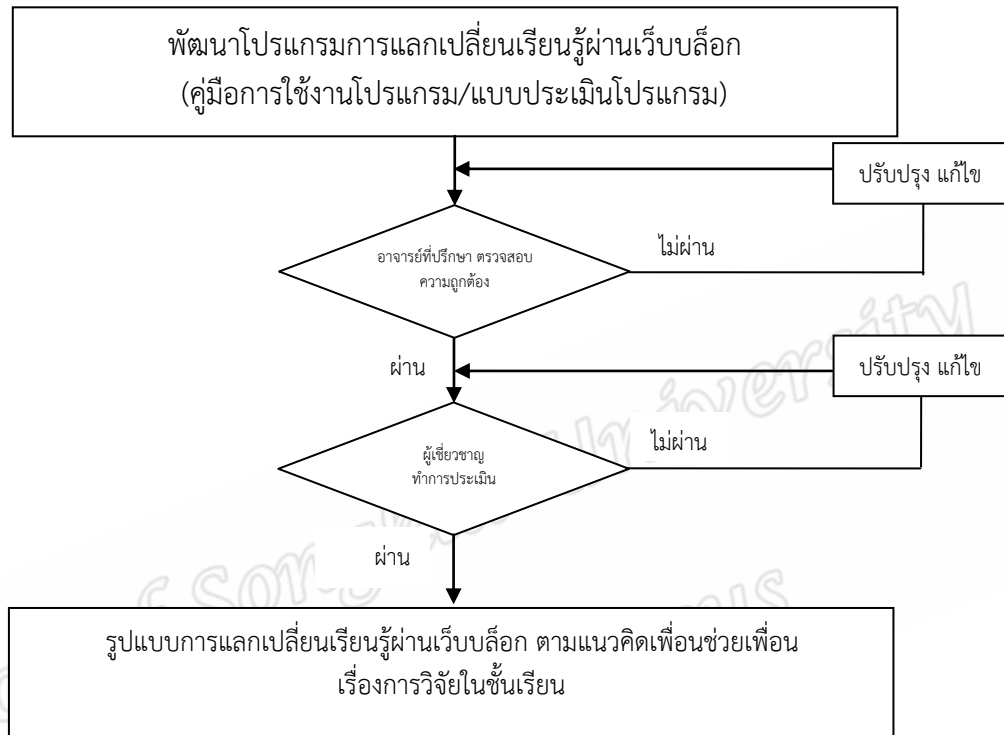
จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา และนำ
ข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.1.4.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมิน
ความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 1.ด้านการออกแบบเว็บไซต์
2. ด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ตามแนวคิดแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

1.1.4.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มี
ต่อโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ (ภาคผนวก จ หน้า 200)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แผนภูมิที่ 14 แสดงสรุปขั้นตอนวิจัยในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

1. การพัฒนาเครื่องมือเพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน มีดังนี้

1.1 แบบประเมินตนเอง ก่อน-หลังการใช้รูปแบบ (ภาคผนวก ค หน้า 172) มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1.1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินตนเอง ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

1.1.2 ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมิน โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งกำหนดเป็นช่วงคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความว่า ความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความว่า ความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความว่า ความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความว่า ความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50 แปลความว่า ความคิดเห็นน้อยที่สุด

1.1.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินตนเองให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

-1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

+1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.1.4 ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาคัดเลือกโดยข้อคำถามที่จะนำไปใช้ต้องมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2550) สรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (ภาคผนวก ง หน้า 185)

1.1.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ และนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าความเชื่อมั่น

(Reliability) ที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) กำหนดค่าความเชื่อมั่น 0.8 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549) ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .801 (ภาคผนวก ง หน้า 186)

1.1.6 ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพของแบบประเมิน โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเองของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2549) ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .808 (ภาคผนวก ง หน้า 187)

1.2 แบบประเมินผลงาน (ภาคผนวก ค หน้า 174) มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินคุณภาพผลงาน เพื่อประเมินคุณภาพ (งานวิจัยในชั้นเรียน) ที่กลุ่มเป้าหมายได้สร้างขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน โดยแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยนี้ได้พัฒนาปรับปรุงจากงานวิจัยของวันชัย พลฤกษ์วัน สุนันท์ ศลโกสม และเอี่ยมพร หลินเจริญ, 2558 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม

ร้อยละ 65 – 79 หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับ ดีเด่น

ร้อยละ 50 – 64 หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับ ดี

ต่ำกว่าร้อยละ 50 หมายถึง ผลงานอยู่ในระดับ ชมเชย

ผลงานของกลุ่มเป้าหมายจะถูกประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (เพื่อนเชี่ยวชาญ)

มีวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ หรือผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ด้านการวิจัยทางการศึกษา

1.3 แบบประเมินความพึงพอใจ (ภาคผนวก ค หน้า 182) มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยกำหนดกรอบเนื้อหา แนวคิด และโครงสร้างของคำถาม

1.3.2 ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมิน โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความความพึงพอใจมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความความพึงพอใจปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความความพึงพอใจน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์ยอมรับความพึงพอใจของครูผู้สอนจะพิจารณาจากค่าเฉลี่ยคำถามแต่ละข้อ หากข้อใดมีค่าเฉลี่ย “พึงพอใจมาก” ถึง “พึงพอใจมากที่สุด” จึงจะถือว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจด้วยในคำถามนั้นๆ ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้ (ชิตชนก เริงเขาว์, 2550)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	แปลความว่า	มีความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	แปลความว่า	มีความรู้สึกพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	แปลความว่า	มีความรู้สึกพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	แปลความว่า	มีความรู้สึกพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.51 – 1.50	แปลความว่า	มีความรู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด

1.3.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

1.3.4 ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาความสอดคล้องเชิงเนื้อหา โดยให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

- 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

1.3.5 ผู้วิจัยนำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินกับวัตถุประสงค์ โดยข้อคำถามที่จะนำไปใช้ต้องมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2550) สรุปค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกข้อคำถามในแบบสอบถาม พบว่าได้ค่าเท่ากับ 1.00 (ภาคผนวก ง หน้า 188)

1.3.6 ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ และนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) กำหนดค่าความเชื่อมั่น 0.8 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549) ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .837 (ภาคผนวก ง หน้า 190)

1.3.7 ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณภาพของแบบประเมิน โดยใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน ภายหลังจากทดลองรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549) ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ ได้ค่าเท่ากับ .836 (ภาคผนวก ง หน้า 191)

2. การศึกษาผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน รายละเอียดดังนี้

2.1 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

โดยกลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Peer-Assisted Group Learner) ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 20 คน ทั้งนี้มีเหตุผลในการเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- 2.1.1 เป็นครูผู้สอนที่มีความสมัครใจ
- 2.1.2 เป็นครูผู้สอนที่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในระดับดี
- 2.1.3 โรงเรียนมีความพร้อมสนับสนุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 การกำหนดเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ (Peer-Assisted Group Expert) ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน และมีความสมัครใจเข้ามาช่วยเหลือเพื่อนร่วมเรียนรู้ ให้มีการพัฒนาผลงาน (งานวิจัยในชั้นเรียน) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกดังนี้

- 2.2.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน หรือมีผลงานวิชาการ ในการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนโดยตรง
- 2.2.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในระดับดี

2.3 การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการศึกษาผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการทดลองดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยนัดประชุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดสิ่งที่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดบทบาทหน้าที่ และชี้แจงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมก่อนดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก 2 สัปดาห์

2.3.2 ผู้วิจัยทำการปฐมนิเทศกลุ่มเป้าหมาย ทำความเข้าใจบทบาท และแนะนำเพื่อนผู้เชี่ยวชาญที่จะทำหน้าที่คอยช่วยเหลือ ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

2.3.3 ผู้วิจัยแนะนำ และชี้แจงขั้นตอนการใช้โปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก โดยให้กลุ่มเป้าหมายลงทะเบียนทดลองใช้โปรแกรม และเริ่มดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด ทั้งสิ้น 10 สัปดาห์

2.3.4 ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

2.3.5 เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก และทำผลงาน (งานวิจัยในชั้นเรียน) คนละ 1 ชิ้น และทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

2.4 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาผลการใช้รูปแบบการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 การประเมินคุณภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (ภาคผนวก จ หน้า 200)

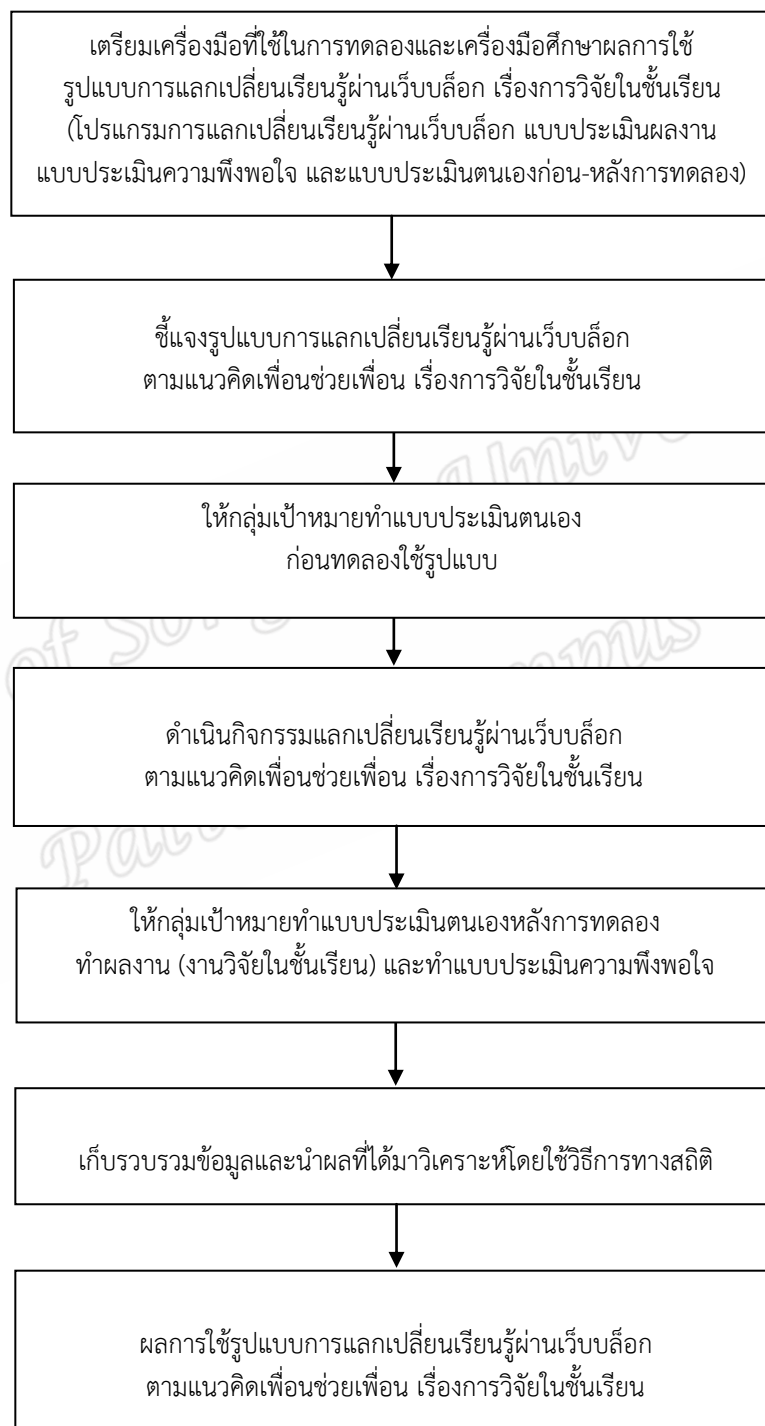
2.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การวิเคราะห์ค่า t ใช้สถิติ t-test Dependent (ภาคผนวก จ หน้า 202)

2.4.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินผลงานของกลุ่มเป้าหมาย (ภาคผนวก จ หน้า 203)

2.4.4 ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการทำแบบประเมินความพึงพอใจ (ภาคผนวก จ หน้า 204)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แผนภูมิที่ 15 แสดงสรุปขั้นตอนวิจัยในชั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของ Rowinelli และ Hambleton ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Content Validity) โดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
	N	แทน	จำนวนคะแนนในข้อมูลนั้น

4. การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้
(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างต้นแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า ที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1.1 คน (People) คือผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยในการส่งเสริม และสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1.1.1.1 เพื่อนผู้อำนวย หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนการจัดกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นผู้เอื้อให้ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นไปด้วยดี จัดเตรียมสาระความรู้ และเนื้อหาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดต่อประสานงาน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

1.1.1.2 เพื่อนร่วมเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการสำรวจประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่สนใจ และกำหนดสิ่งที่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้ จัดเก็บความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ เพื่อให้มีองค์ความรู้และพัฒนาเป็นผลงาน

1.1.1.3 เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในเรื่องที่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นอย่างดี มีหน้าที่ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมเรียนรู้ได้ตลอดเวลาด้วยความทุ่มเท และเต็มใจ

1.1.2 องค์ความรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ (Knowledge Acquisition) ข้อมูลสารสนเทศ ทักษะหรือประสบการณ์ ที่อาจเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กัน หรือการสืบค้นความรู้จากที่ใดที่หนึ่ง ผ่านช่องทางการสื่อสาร ซึ่งเป็นได้ทั้งความรู้โดยนัย หรือความรู้ ที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อนร่วมเรียนรู้ ร่วมกันกำหนดหัวข้อหรือประเด็นที่จะพัฒนาผลงาน กำหนดสิ่งที่ต้องการแสวงหา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมรับความช่วยเหลือจากเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และได้รับการสนับสนุนจัดเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมโดยเพื่อนผู้อำนวย

1.1.3 กระบวนการ (Process) คือรูปแบบวิธีการดำเนินงานหรือทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดำเนินการร่วมกัน นำความรู้จากแหล่งความรู้ไปให้ผู้ใช้ในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ เพื่อทำให้เกิดการสร้าง โหลเรียน และปรับปรุงความรู้ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสำเร็จของงานยิ่งขึ้น

1.1.4 เทคโนโลยีและสื่อสาร (Information Technology) คือ ช่องทางสำคัญ เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ใช้งานง่าย สะดวก รวดเร็ว สามารถเข้าถึงได้ง่าย ลดข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม การสืบค้นความรู้ การจัดเก็บ จัดหมวดหมู่ข้อมูล ความรู้ และการประยุกต์ความรู้ได้อย่างถูกต้อง โดยการแบ่งชนิดของเครื่องมือที่ใช้ได้ดังต่อไปนี้

1.1.4.1 เครื่องมือกระดานความรู้ (Weblog) เป็นเครื่องมือสำหรับการเข้ามาแจ้งข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม การบันทึกสาระความรู้ นำเสนอหัวข้อหรือประเด็นที่ต้องการ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างเพื่อนร่วมเรียนรู้ และสนับสนุนให้เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และเพื่อนผู้อำนวยได้เข้ามาติดตาม ตรวจสอบ และให้คำแนะนำ

1.1.4.2 เครื่องมือปรึกษาเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ (Web board) เป็นเครื่องมือสำหรับการตั้งคำถาม หรือขอรับคำปรึกษา และตอบคำถามโดยเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมเรียนรู้ สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่ต้องการได้ นอกจากนี้ เป็นเครื่องมือสำหรับการรายงานความก้าวหน้าและการส่งผลงาน

1.1.4.3 เครื่องมือสนทนาเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Chat) เป็นเครื่องมือสำหรับการสนทนา พูดคุย โดยการพิมพ์ข้อความต่างๆ ที่ต้องการโต้ตอบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

1.1.4.4 เครื่องมือติดต่อเพื่อนผู้อำนวย (E-mail) เป็นเครื่องมือสำหรับการติดต่อสื่อสาร เพื่อขอรับคำปรึกษา คำแนะนำ และความช่วยเหลือจากเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และเพื่อนผู้อำนวย หรือรายงานความก้าวหน้า และส่งผลงาน

1.1.4.5 เครื่องมือแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม (Link) เป็นเครื่องมือสำหรับการสืบค้นข้อมูล ความรู้ที่สนใจเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกหรือเว็บไซต์ต่างๆ ที่ต้องการ สนับสนุนให้เพื่อนผู้อำนวย เข้ามาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

1.1.4.6 เมนูองค์ความรู้และดาวนโหลด (Menu) เป็นเครื่องมือสำหรับการเข้ามาศึกษา เรียนรู้และดาวนโหลดองค์ความรู้ที่ต้องการ สามารถจัดเก็บ และถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลไปยังบุคคลอื่น สนับสนุนให้เพื่อนผู้อำนวยจัดเตรียมข้อมูล ความรู้ ที่สามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาผลงานได้

1.1.5 การประเมินผล (Evaluate) คือ การประเมินผลการดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ในลักษณะการประเมิน ผลลัพธ์ และทราบว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้กิจกรรมต่างๆ ไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อปรับปรุงกระบวนการให้ดียิ่งขึ้น ประกอบด้วย

1.1.5.1 การประเมินตนเอง ด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

1.1.5.2 การประเมินผลงาน (วิจัยในชั้นเรียน) ที่เพื่อนร่วมเรียนรู้พัฒนาขึ้น โดยแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากงานวิจัย ของวันชัย พุททะวัน สุนันท์ ศลโกสุม และเอื้อมพร หลินเจริญ, 2557 มาปรับใช้ในการสร้างแบบประเมินผลงาน

1.1.5.3 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

1.2 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผนกิจกรรม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดบทบาท เป็นขั้นที่ครูผู้สอนทุกคน ร่วมกันพูดคุยปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่มีอยู่ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการเข้าถึงความรู้ การสืบค้นความรู้ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลความรู้ หรือเว็บไซต์อื่นๆที่ต้องการได้ จากนั้นร่วมกันคัดเลือกครูผู้สอนตามบทบาทที่กำหนด โดยคัดเลือกจากความเหมาะสม การมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ เป็นเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนผู้อำนวย และเพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขอคำปรึกษา คำแนะนำ และความช่วยเหลือ ในการพัฒนาผลงานของตนเอง

จากนั้น เพื่อนผู้อำนวยชี้แจงลักษณะการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม การประเมินผล และให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ ทำแบบประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก เพื่อนำไปเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ในขั้นนี้เพื่อนผู้อำนวยแนะนำ การใช้งานโปรแกรม และเครื่องมือต่างๆ ที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ ลงทะเบียน และทดลองใช้งานโปรแกรมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

1.2.2 ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสวงหาความรู้ กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นตลอด ระยะเวลาที่เพื่อนร่วมเรียนรู้ดำเนินการพัฒนาผลงาน โดยเพื่อนร่วมเรียนรู้จะแสวงหาความรู้ ที่ต้องการทั้งจากแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ภายใน หรือเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลความรู้ภายนอก ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การแสวงหาจากเอกสาร ตำรา ที่มีอยู่ หรือการดึงความรู้ที่เป็นนัยบุคคลต่างๆ ที่เป็นทักษะ และประสบการณ์ จากนั้นเพื่อนร่วมเรียนรู้จะสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ผนวกกับความรู้ที่มี อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยนำมาจัดเก็บเป็นหมวดหมู่หรือบันทึกเป็นฐานข้อมูล และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ค้นคืนความรู้ร่วมกัน ผ่านเครื่องมือต่างๆ เช่น (Weblog/Web board/Chat/E-mail) เป็นต้น เพื่อนำมาประยุกต์และพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน

1.2.3 ขั้นตอนที่ 3 ขั้นพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นขั้นของการจัดกิจกรรมพบปะ เพื่อนผู้เชี่ยวชาญแบบเผชิญหน้า และการพบปะสนทนาแบบออนไลน์ผ่านเครื่องมือ เช่น (Weblog/Web board/Chat/E-mail) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ตลอดจนให้ คำปรึกษา แนะนำแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาผลงานได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน ช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

1.2.4 ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการรายงานความก้าวหน้าผลงาน จากการดำเนินกิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน ในขั้นตอนนี้ เพื่อนร่วมเรียนรู้ นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ในการพัฒนาผลงานของ ตนเอง โดยรายงานความก้าวหน้าผ่านเครื่องมือ เช่น (Web board /E-mail) เพื่อให้เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ติดตามให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ได้ ทบทวนแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น

1.2.5 ขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากทีเพื่อนร่วมเรียนรู้พัฒนาผลงานเป็นอันเสร็จแล้ว โดยเพื่อนร่วมเรียนรู้ จะนำส่งผลงานที่พัฒนาขึ้น ผ่านเครื่องมือ (E-mail) ไปยังเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ โดยเพื่อนผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ประเมินผลงาน ตามแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน พร้อมนำเสนอแนวทางในการปรับปรุง และเมื่องานวิจัยชั้นเรียนผ่านการประเมินแล้ว เพื่อนร่วมเรียนรู้ทำการอัปโหลดไฟล์ผลงานของตนเองไปยังเมนูผลงานเพื่อนร่วมเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ต่อไป จากนั้นในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ทำแบบประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับความรู้ความเข้าใจ ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกและทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมิน ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ดั่งข้อมูลที่ปรากฏ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การจัดการความรู้ ด้านคน จำแนกรายข้อ

องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านคน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. ครูมีความมุ่งมั่น ทำเพื่อองค์กร	4.00	1.73	มาก
2. ครูมีทัศนคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ครูมีประสบการณ์การแลกเปลี่ยน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ครูได้พัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ครูได้รับแรงจูงใจ และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
สภาพโดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านคน โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ครูมีทัศนคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา ได้แก่ ครูมีประสบการณ์การแลกเปลี่ยน ($\bar{X} = 4.67$) และครูได้พัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้ จำแนกรายข้อ

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) เช่นความคิด ประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญที่ยังไม่มีการเผยแพร่	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) เช่น คู่มือ ตำรา ระเบียบ กฎเกณฑ์และความรู้ อื่นๆ ที่มีการบันทึกไว้ในสื่อต่างๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. มีการจัดเก็บความรู้ทั้งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) และภายในตัวครู (Tacit Knowledge) อย่างเป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านองค์ความรู้ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ได้แก่ ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) เช่นความคิด ประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญที่ยังไม่มีการเผยแพร่ ($\bar{X} = 5.00$) ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) เช่น คู่มือ ตำรา ระเบียบ กฎเกณฑ์และความรู้อื่นๆ ที่มีการบันทึกไว้ในสื่อต่างๆ ($\bar{X} = 5.00$) และมีการจัดเก็บความรู้ทั้งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) และภายในตัวครู (Tacit Knowledge) อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 5.00$)

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกระบวนการ จำแนกรายข้อ

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกระบวนการ	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การบ่งชี้หรือกำหนดความรู้	4.33	0.58	มาก
2. การแสวงหาความรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
3. การจัดเก็บ สืบค้นความรู้	4.00	1.00	มาก
4. การแลกเปลี่ยนแบ่งปันเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การนำความรู้ไปใช้	4.67	0.58	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.53	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกระบวนการ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การแลกเปลี่ยนแบ่งปันเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา ได้แก่ การแสวงหาความรู้ ($\bar{X} = 4.67$) และการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี จำแนกรายข้อ

องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญ และกิจกรรมต่างๆ ของการจัดการความรู้ โดยการสื่อสารหลายช่องทาง	4.33	0.58	มาก
2. ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับครู	4.67	0.58	มากที่สุด
3. เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
4. เทคโนโลยีสารสนเทศเอื้อต่อกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างหลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ประเมินและปรับปรุงช่องทางการสื่อสาร และการเรียนรู้ สม่ำเสมอ	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.80	0.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 5.00$) เทคโนโลยีสารสนเทศเอื้อต่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 5.00$) และประเมินและปรับปรุงช่องทางการสื่อสาร และการเรียนรู้สม่ำเสมอ อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$)

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล จำแนกรายข้อ

องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. สถานศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการติดตามและ ประเมินผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีเป้าหมายของการประเมินบุคลากร เช่น ประเมินความพึงพอใจ ประเมินผลงาน และประเมินตนเอง ก่อน-หลังการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 12 (ต่อ)

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
สภาพโดยรวม	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ได้แก่ สถานศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 5.00$) สถานศึกษามีเป้าหมายของการประเมินบุคลากร เช่น ประเมินความพึงพอใจ ประเมินผลงาน และประเมินตนเองก่อน-หลังดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ($\bar{X} = 5.00$)

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้ จำแนกรายข้อ

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1.1 จัดตั้งคณะทำงาน	4.33	1.15	มาก
1.2 ประชุมคณะทำงาน	4.33	1.15	มาก
1.3 สํารวจและรวบรวมความรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
1.4 จัดลำดับความสำคัญของความรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 กำหนดแหล่งความรู้ที่จำเป็น	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กำหนดแหล่งความรู้ที่จำเป็น และจัดลำดับความสำคัญของความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา สํารวจและรวบรวมความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการแสวงหาความรู้ จำแนกรายข้อ

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	4.67	0.58	มากที่สุด
2. การใช้ที่ปรึกษาหรือระบบพี่เลี้ยง	4.67	0.58	มากที่สุด
3. สถานศึกษาจัดอบรม/สัมมนาให้ความรู้	4.33	1.15	มาก
4. ศึกษาจากเอกสาร หนังสือวารสารวิชาการ และสื่อสิ่งพิมพ์ ต่างๆ	4.67	0.58	มากที่สุด
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เช่น ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ต่างๆ(Website) อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) หรืออีเมล (E-mail)	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

จากตารางที่ 14 พบว่า กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เช่น ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ต่างๆ (Website) อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) หรืออีเมล (E-mail) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการใช้ที่ปรึกษาหรือระบบพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้ จำแนกรายข้อ

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การวางโครงสร้างความรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
2. การรวบรวม จัดเก็บความรู้เป็นระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
3. การจัดเก็บข้อมูล ความรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และการกลั่นกรองความรู้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.78	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่า กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ การจัดเก็บข้อมูลความรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และการกลั่นกรองความรู้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา การวางโครงสร้างความรู้ และการรวบรวม จัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ จำแนกรายข้อ

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว เช่น ระบบพี่เลี้ยง	4.67	0.58	มากที่สุด
2. การจัดตั้งทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ ใบความรู้ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ อื่นๆ	4.67	0.58	มากที่สุด
4. จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เว็บไซต์ (website) หรือ เว็บบล็อก จัดการความรู้ (KM)	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.83	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 16 พบว่า กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เพื่อเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เว็บไซต์ (website) หรือ เว็บบล็อกจัดการความรู้ (KM) และการจัดตั้งทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา การถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว เช่น ระบบพี่เลี้ยง และการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ ใบความรู้ หรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ จำแนกรายข้อ

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. นำความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนา สถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
2. บุคลากรมีการใช้ความรู้ ประสบการณ์ อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการประเมินผลความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด
3. การใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และ ปรับปรุงสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.89	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 17 พบว่า กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้ โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และการใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และปรับปรุงสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมา บุคลากรมีการใช้ความรู้ ประสบการณ์ อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการประเมินผลความรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดตารางเวลา ให้เหมาะสม และกำหนดบทบาทบุคคล	4.67	0.58	มากที่สุด
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ระบุเรื่องที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. มุ่งหาผลลัพธ์ความรู้ หรือสิ่งที่ต้องการรู้ และทำความเข้าใจกับผลลัพธ์	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรึกษา ได้ทุกช่วงเวลาที่ต้องการหรือมีปัญหา	4.67	0.58	มากที่สุด
5. วิเคราะห์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างผลงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การเสริมแรงทางบวกเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7. ติดตามให้ความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง และรายงานความก้าวหน้า	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.86	0.25	มากที่สุด

จากตารางที่ 18 พบว่า ด้านแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยภาพรวม มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ระบุเรื่องที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ การวิเคราะห์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างผลงาน และการเสริมแรงทางบวก เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกข้อ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เท่ากัน ($\bar{X} = 5.00$)

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขต้นแบบ ดังนี้

ตารางที่ 19 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

ข้อที่	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงใหม่
1	ควรเพิ่มการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้รับผิดชอบในแต่ละกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน	กำหนดบทบาท หน้าที่ ของครูผู้สอน ตามความเหมาะสม และความสมัครใจ ประกอบด้วย บทบาทเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนผู้อำนวย และเพื่อนผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อดำเนินกิจกรรมในแต่ละกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนได้

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

1. ผลการพัฒนาโปรแกรม

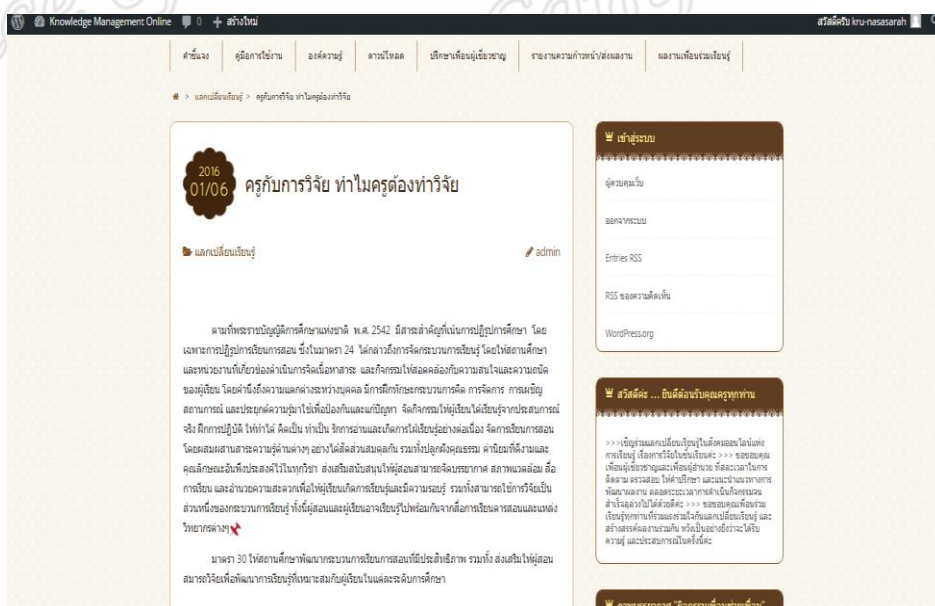
การพัฒนาโปรแกรม ได้แบ่งการทำงานของระบบออกเป็น 3 ระดับ ตามระดับการเข้าถึงข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้ใช้ทั่วไป ผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก และผู้ดูแลระบบ โดยระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีส่วนประกอบ สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังนี้

1.1 หน้าจอแรก หรือหน้าจอหลัก ประกอบด้วย เมนูการเข้าถึงข้อมูลหรือการใช้งานระบบทั้งหมด ได้แก่ การเข้าสู่ระบบของกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป และผู้ดูแลระบบ เมนูหลักประกอบด้วย คำชี้แจง คู่มือการใช้งาน องค์กรความรู้ ดาวโหลด ปริญญาเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ รายงานความก้าวหน้า/ส่งผลงาน ผลงานเพื่อนร่วมเรียนรู้ เครื่องมือประกอบด้วย การค้นหา บล็อกแลกเปลี่ยนความรู้ แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม สนทนาเพื่อนร่วมเรียนรู้ และติดต่อเพื่อนผู้อำนวย

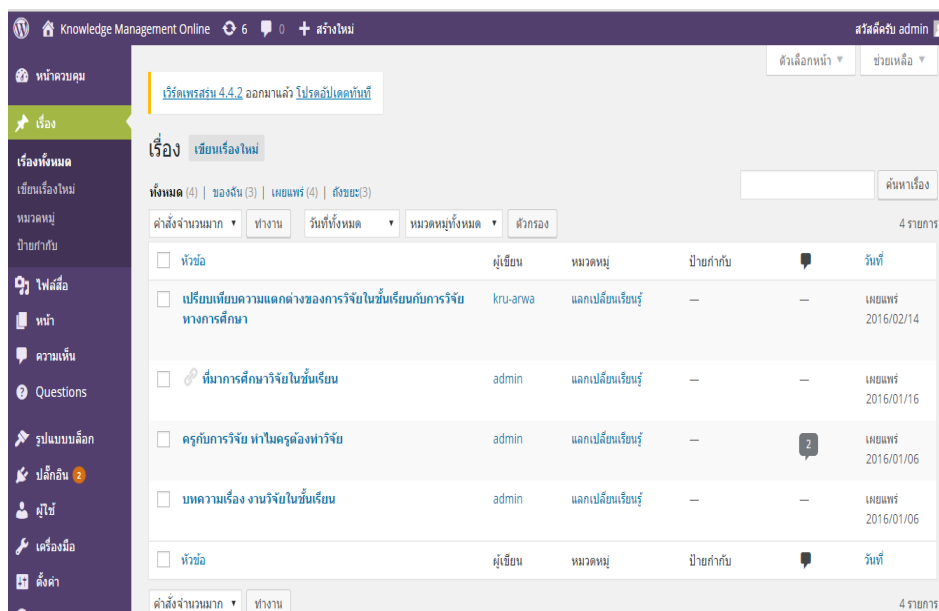
ภาพที่ 16 หน้าจอหลักของระบบ

1.2 หน้าจอบล็อก แสดงข้อมูลผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก เมื่อผู้ใช้งานทะเบียนเข้าสู่ระบบ สามารถเพิ่มแก้ไข ลบบทความและไฟล์ที่เกี่ยวข้องกับบทความของตนเองได้ แสดงขั้นตอนการใช้ดังนี้

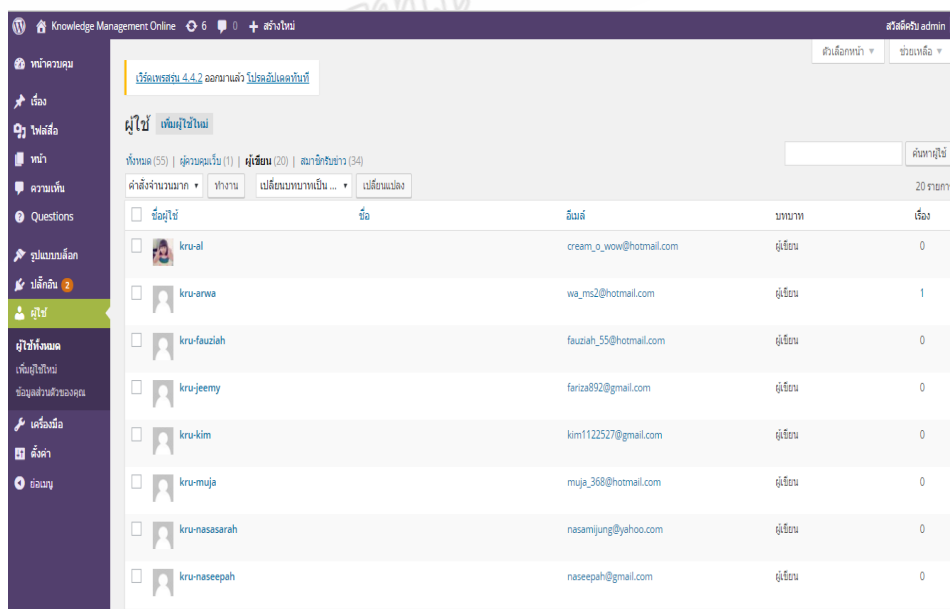
ภาพที่ 17 หน้าจอบล็อกผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก

1.3 หน้าจอบทความทั้งหมด แสดงบทความทั้งหมด และจำนวนบทความ สามารถค้นหาบทความได้

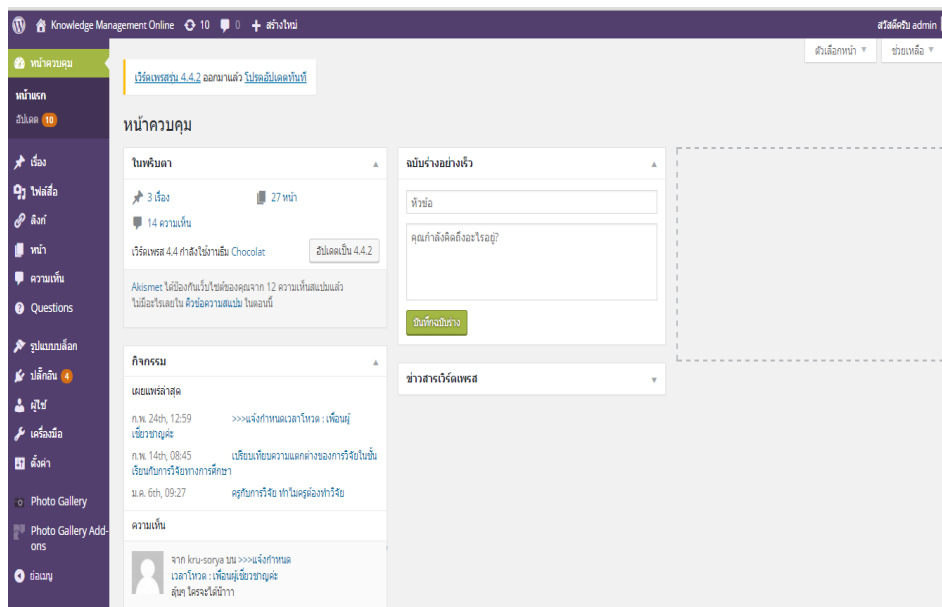
ภาพที่ 18 หน้าจอบทความทั้งหมด

1.4 หน้าจอสมาชิก แสดงข้อมูลสมาชิกทั้งหมดในระบบ สามารถค้นหาสมาชิกตามชื่อผู้ใช้ได้

ภาพที่ 19 หน้าจอสมาชิกทั้งหมด

1.5 หน้าจอผู้ดูแลระบบ ประกอบด้วย การจัดการระบบทั้งหมด การเพิ่ม ลบ แก้ไข บทความ อนุมัติความคิดเห็น จัดการข่าวประกาศและจัดการข้อมูลสมาชิก

ภาพที่ 20 หน้าจอผู้ดูแลระบบ

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพโปรแกรม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มีผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการออกแบบเว็บบล็อก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. รูปแบบและองค์ประกอบของเว็บบล็อก ง่ายต่อการใช้งาน	4.00	0.72	มาก
2. การจัดวางตำแหน่งเมนู หมวดหมู่ของข้อมูล มีความชัดเจน ง่ายต่อการใช้งาน	3.33	0.63	ปานกลาง
3. รูปแบบขนาด และสีของตัวอักษร เหมาะสม อ่านง่าย	3.67	0.59	มาก
4. รูปภาพ วิดีโอ สอดคล้องกับเนื้อหาภายในเว็บ/สื่อ ความหมายได้ถูกต้อง	3.67	0.59	มาก
5. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา สะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้	3.67	0.68	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
6. การเชื่อมโยงลิงค์ (Link) ข้อมูล เป็นรูปแบบที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล	3.67	0.74	มาก
7. การเชื่อมโยงลิงค์ (Link) ข้อมูลภายในและภายนอก เว็บไซต์ มีความถูกต้อง	4.00	0.79	มาก
8. ความรวดเร็วในการสืบค้น และดาวน์โหลดข้อมูล	3.67	0.61	มาก
9. ระบบการติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.00	0.89	มาก
10. ความเหมาะสมในการออกแบบระบบโดยภาพรวม	4.00	0.61	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.77	0.72	มาก

จากตารางที่ 20 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านการออกแบบเว็บบล็อก โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$)

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านกิจกรรมตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนด้วย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การลงทะเบียนสมาชิก มีความสะดวก รวดเร็ว	4.00	0.00	มาก
2. การ (Log-in) เข้าสู่ระบบ มีความสะดวก รวดเร็ว	4.00	0.00	มาก
3. ความปลอดภัยในการเข้าใช้ระบบ โดยกำหนดรหัสผู้ใช้ และรหัสผ่าน	4.00	0.00	มาก
4. คำชี้แจง เพื่อแนะนำขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม นำเสนอเป็นลำดับ มีความชัดเจน	4.00	0.00	มาก
5. คู่มือการใช้งานระบบ เพื่อแนะนำการใช้เครื่องมือต่างๆ นำเสนอเป็นลำดับ เข้าใจง่าย	3.33	0.58	ปานกลาง
6. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.67	0.58	มาก
7. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความเหมาะสมกับระดับกลุ่มเป้าหมาย	4.00	0.00	มาก
8. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.33	0.58	ปานกลาง

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
9. เครื่องมือติดต่อสื่อสาร ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.33	0.58	ปานกลาง
10. กิจกรรมบนเว็บบล็อก สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมเรียนรู้ และเพื่อนผู้อำนวย	3.67	0.58	มาก
11. เนื้อหา ความรู้ที่ดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ด้วยเว็บบล็อก ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	3.67	0.58	มาก
12. ภาพบรรยากาศการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ด้วยเว็บบล็อก ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.33	0.58	ปานกลาง
13. ความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ด้วยเว็บบล็อก โดยภาพรวม	3.67	0.58	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.67	0.14	มาก

จากตารางที่ 21 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อโปรแกรมด้านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

จากการศึกษาการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 ขั้นตอน ภายในระยะเวลา 10 สัปดาห์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินตนเอง
2. ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินผลงาน
3. ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจ

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบคะแนนประเมินความรู้ความเข้าใจ เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก

คะแนนกลุ่มเป้าหมาย	ความรู้ความเข้าใจ			
	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก	2.62	0.85	11.466	.000
หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก	3.82	0.56		

*P < .01

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์คะแนนความรู้ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย พบว่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจหลังการทดลอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) โดยสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินผลงานของกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการประเมินผลงานของกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

คนที่	คะแนนการประเมินผลงาน				
	คะแนน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	28	80	3.11	1.23	ยอดเยี่ยม
2.	31	80	3.44	0.73	ยอดเยี่ยม
3.	32	80	3.56	0.71	ยอดเยี่ยม
4.	29	80	3.22	0.72	ยอดเยี่ยม
5.	29	80	3.22	0.73	ยอดเยี่ยม
6.	30	80	3.33	0.71	ยอดเยี่ยม
7.	29	80	3.22	0.70	ยอดเยี่ยม
8.	31	80	3.44	0.70	ยอดเยี่ยม
9.	32	80	3.56	0.70	ยอดเยี่ยม
10.	30	80	3.33	0.70	ยอดเยี่ยม
11.	32	80	3.56	0.70	ยอดเยี่ยม
12.	30	80	3.33	0.71	ยอดเยี่ยม

คนที่	คะแนนการประเมินผลงาน				
	คะแนน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
13.	30	80	3.33	0.67	ยอดเยี่ยม
14.	31	80	3.44	0.68	ยอดเยี่ยม
15.	31	80	3.44	0.68	ยอดเยี่ยม
16.	30	80	3.33	0.68	ยอดเยี่ยม
17.	31	80	3.44	0.67	ยอดเยี่ยม
18.	29	80	3.11	0.68	ยอดเยี่ยม
19.	28	80	3.11	0.68	ยอดเยี่ยม
20.	32	80	3.56	0.69	ยอดเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยรวม	30.25	80	3.36	0.53	ยอดเยี่ยม

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินผลงานของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลงาน อยู่ในระดับยอดเยี่ยม ($\bar{X} = 3.36$)

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจ

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจ ด้านรูปแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (model of knowledge sharing via weblog)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (model of knowledge sharing via weblog)			
1. กระบวนการที่สำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) มีระบบปฏิบัติการจัดการความรู้ ที่บอกถึง แหล่งที่มาของความรู้ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้เพื่อ ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดเพื่อน ช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า	3.90	0.59	มาก
2. ช่วยให้ท่านค้นหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ได้สะดวก รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อการ พัฒนาบุคลากรและองค์กร	3.90	0.45	มาก
3. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วย ให้ท่านสามารถแสวงหาความรู้ ที่จำเป็นจากฐานความรู้ ผ่าน ระบบออนไลน์ แล้วนำมาผสมผสานความรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่ เดิม ทำให้เกิดความรู้ใหม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหา	4.00	0.60	มาก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
การปฏิบัติงานได้จริง			
4. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) มีการรวบรวม จัดเก็บความรู้อย่างเป็นหมวดหมู่ และความรู้ที่จัดเก็บได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ กลั่นกรอง และตรวจสอบซึ่งมั่นใจว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ	3.70	0.59	มาก
5. ระบบการจัดการความรู้ออนไลน์ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วยให้ท่านมีโอกาสในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้จากเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.90	0.45	มาก
6. ระบบการจัดการความรู้ออนไลน์ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ทำให้บุคลากรสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลาย และสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.10	0.60	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.90	0.55	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (model of knowledge sharing via weblog) มีผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจ ด้านแนวคิด การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning)			
7. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และพร้อมช่วยเหลือเพื่อนร่วมเรียนรู้	3.80	0.47	มาก
8. มีปฏิสัมพันธ์อันดี เกิดความรู้สึกลึกซึ้งติดเป็นกันเอง	4.15	0.67	มาก
9. สร้างบรรยากาศ และมีอิสระในการเรียนรู้	4.05	0.45	มาก
10. มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ที่หลากหลาย	3.55	0.52	มาก
11. สร้างแรงกระตุ้น และกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้	3.80	0.67	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.87	0.56	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านแนวทางการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$)

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจ ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านระบบการใช้งาน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- ระบบการใช้งาน			
12. ความง่ายและความสะดวกในการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog)	4.45	0.51	มาก
13. คำแนะนำในการใช้เว็บบล็อกมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.50	0.51	มาก
14. ความเหมาะสมและความน่าสนใจของเนื้อหาที่เผยแพร่	4.30	0.70	มาก
15. ความเหมาะสมของขนาดและสีตัวอักษร	4.25	0.51	มาก
16. ความเหมาะสมของการใช้สีพื้นหลังและภาพประกอบ	4.35	0.51	มาก
17. ความเหมาะสมในการจัดวางตำแหน่งรายการต่างๆ	3.55	0.66	มาก
18. ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม	4.10	0.72	มาก
19. มีช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย	4.45	0.49	มาก
20. ความเหมาะสมโดยรวมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog)	3.85	0.60	มาก
สรุปผลการประเมิน	4.20	0.58	มาก

จากตารางที่ 26 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านระบบการใช้งาน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
3. เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณภาพผลงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
4. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน จะมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำนวน 1,007 คน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอน โรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

2. ตัวแปรตาม คือ

- 2.1 ความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
- 2.2 ผลงาน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า
- 2.3 ความพึงพอใจ ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. แบบประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ชิตชนก เชิงเขาว์, 2550) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนเป็นผู้ประเมิน
2. แบบประเมินโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543)
3. แบบประเมินตนเอง ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์), 2543 ที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นโดยสูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549)
4. แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากงานวิจัยของ (วันชัย พฤกษ์วัน สุนันท์ ศลโกสุม และเอื้อมพร หลินเจริญ, 2557)
5. แบบประเมินความพึงพอใจ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์), 2543 ที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นโดยสูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2549)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างต้นแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก โดยนำต้นแบบที่ได้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบ มาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อจัดทำแบบประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกที่มีประเด็นสำหรับการประเมินความเหมาะสมในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก 3) แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน และความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

จากนั้น นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน และนำข้อมูลจากการประเมิน มาวิเคราะห์ และแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน โดยนำโปรแกรม Word press ซึ่งเป็น blogging software ที่ได้รับความนิยมสามารถใช้งานได้ง่าย และสร้างฐานข้อมูลในโปรแกรม ซึ่งมีทั้งเครื่องมือสื่อสารแบบประสานเวลา และแบบไม่ประสานเวลา (Synchronous & Asynchronous Communication Tools) มาเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบประเมินโปรแกรมเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความคิดเห็นที่มีต่อโปรแกรม โดยแบบประเมินโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้ 1) ด้านการออกแบบเว็บบล็อก 2) ด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน โดยกลุ่มเป้าหมาย เป็นครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า จำนวน 20 คน และเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ ที่มาจากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 3 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

1. วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยสูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Alpha-Coefficient)
3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การวิเคราะห์ค่า t ใช้สถิติ t-test Dependent ของคะแนนการประเมินตนเอง
4. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก คะแนนประเมินโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก คะแนนประเมินผลงาน และคะแนนความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 นี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบและการพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

ผู้วิจัยสร้างต้นแบบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า ที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้ (แผนภูมิที่ 21)

1. องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 คน

1.1.1 เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ

1.1.2 เพื่อนผู้อำนวย

1.1.3 เพื่อนร่วมเรียนรู้

1.2 องค์ความรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ

1.3 กระบวนการ

1.4 เทคโนโลยีและสื่อสาร

1.5 การประเมินผล

1.5.1 การประเมินผลงาน (วิจัยในชั้นเรียน)

1.5.2 ประเมินตนเอง

1.5.3 ประเมินความพึงพอใจ

2. กระบวนการของแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 การบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การแสวงหาความรู้

2.3 ขั้นตอนที่ 3 การจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้

2.4 ขั้นตอนที่ 4 การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้

2.5 ขั้นตอนที่ 5 การนำความรู้ไปใช้

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วยดังนี้

3.1 การวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดตารางเวลาให้เหมาะสม และกำหนดบทบาทบุคคล

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ระบุเรื่องที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ

3.3 มุ่งหาผลลัพธ์ความรู้ หรือสิ่งที่ต้องการรู้ และทำความเข้าใจกับผลลัพธ์

3.4 ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรึกษาได้ทุกช่วงเวลาที่ต้องการ หรือมีปัญหา

3.5 วิเคราะห์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างผลงาน

3.6 การเสริมแรงทางบวกเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.7 ติดตามให้ความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง และรายงานความก้าวหน้า

ผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ภาพรวมของต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านองค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) กระบวนการของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) และแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงแก้ไขต้นแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ 1. ควรเพิ่มการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้รับผิดชอบในแต่ละกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน

ปรับปรุงใหม่ 1. ผู้วิจัยได้กำหนดบทบาท หน้าที่ของครูผู้สอนตามความเหมาะสม และความสมัครใจ ประกอบด้วย บทบาทเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนผู้อำนวย และเพื่อนผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อดำเนินกิจกรรมในแต่ละกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 28 แสดงกระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วางแผนกิจกรรม กำหนดความรู้ และกำหนดบทบาท	
➤	ครูผู้สอนร่วมกันวางแผนกิจกรรม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดบทบาทบุคคล ดังนี้
➤	1. เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ ทำหน้าที่ ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทางการพัฒนาผลงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน
➤	2. เพื่อนผู้อำนวย ทำหน้าที่ วางแผนและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม จัดเตรียมสาระความรู้ที่เกี่ยวข้อง ติดต่อประสานงาน คอยให้ความช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา
➤	3. เพื่อนร่วมเรียนรู้ ทำหน้าที่ กำหนดสิ่งที่ต้องการจัดการความรู้ เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้ จัดเก็บความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และนำความรู้ไปประยุกต์ เพื่อพัฒนาผลงานตนเอง
➤	 ชี้แจงลักษณะการดำเนินกิจกรรม
➤	 ทำแบบประเมินตนเองก่อนการเลือกรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
➤	 แนะนำ การใช้งานโปรแกรม
➤	 ลงทะเบียน และทดลองเข้าใช้งานระบบ
ขั้นตอนที่ 2 แสวงหาความรู้	
➤	 แนะนำสาระความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ (งานวิจัยในชั้นเรียน)
➤	 แสวงหาความรู้ที่ต้องการจากแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ภายใน หรือเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลความรู้ภายนอกผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
➤	 ส่งเคราะห์ความรู้ นำมาจัดเก็บเป็นหมวดหมู่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคืนความรู้ร่วมกันผ่านเครื่องมือ (Weblog/Web board/Chat/E-mail)
➤	 ติดตาม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และป้อนข้อมูลกลับผ่านเครื่องมือต่างๆ
ขั้นตอนที่ 3 พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	
➤	 แนะนำกิจกรรม เปิดประเด็น จัดลำดับการซักถาม
➤	 ซักถาม ปรีक्षा ขอคำแนะนำ ผ่านเครื่องมือ (Weblog/Web board/E-mail)

ขั้นตอนที่ 3 พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้(ต่อ)

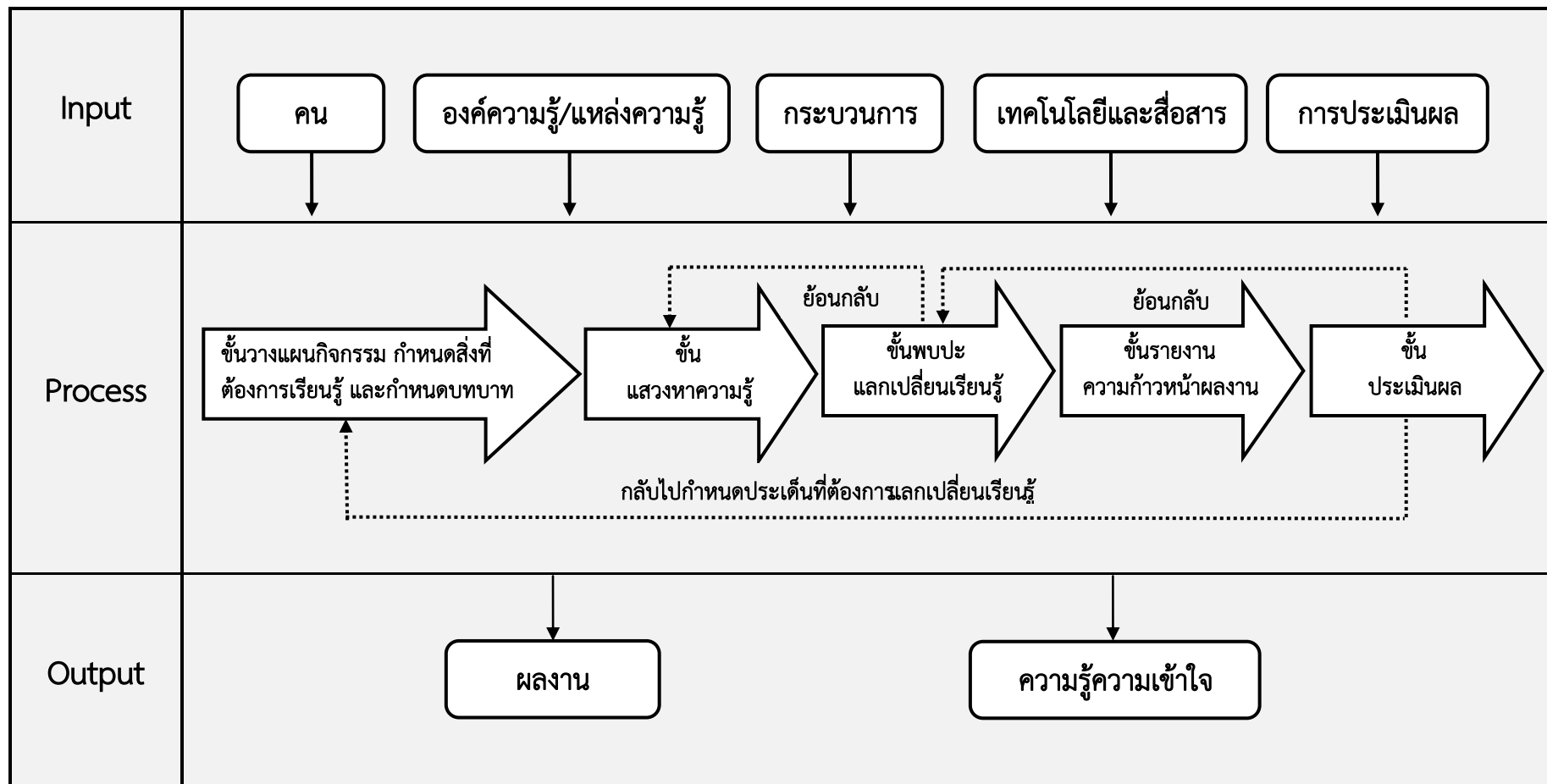
- ให้คำปรึกษา แนะนำ และแสดงความคิดเห็น ผ่านเครื่องมือ (Weblog/Web board/E-mail)
- ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติมผ่านเครื่องมือต่างๆ เช่น (Weblog/Web board/Chat/E-mail)

ขั้นตอนที่ 4 รายงานความก้าวหน้าผลงาน

- นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้จากการแสวงหา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มาพัฒนาผลงาน
- นำเสนอความก้าวหน้าผลงานของตนเอง ผ่านเครื่องมือ (Web board/E-mail)
- ติดตาม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และป้อนข้อมูลกลับผ่านเครื่องมือต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผล

- นำเสนอผลงานที่สมบูรณ์ ผ่านเครื่องมือ (Web board/E-mail)
- เพื่อนผู้เชี่ยวชาญประเมินผลงาน ให้คำแนะนำ และเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข
- ปรับปรุง แก้ไขผลงาน
- นำเสนอผลงานที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผ่านเครื่องมือ (Weblog/และเพิ่มไฟล์ไปยัง > **เมนู** ผลงานเพื่อนร่วมเรียนรู้)
- ทำแบบประเมินตนเองหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกและทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก

แผนภูมิที่ 21 แสดงรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

**ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิด
เพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ผ่านเว็บล็อกโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคะแนนประเมินโปรแกรม
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก มีประสิทธิภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) และเมื่อพิจารณา
รายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนประเมินโปรแกรม มีประสิทธิภาพในระดับมากทั้ง 2 ด้าน
คือ ด้านการออกแบบเว็บล็อก ($\bar{X} = 3.67$) และด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก
ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนด้วยเว็บล็อก ($\bar{X} = 3.77$)

**ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิด
เพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

จากการศึกษาการใช้งานรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ผู้วิจัยขอเสนอผล
การวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินตนเอง พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคะแนน
ความรู้ความเข้าใจหลังการทดลอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) โดยสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลอง
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินผลงาน พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของผลงาน
อยู่ในระดับยอดเยี่ยม ($\bar{X} = 3.36$)

3. ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจ พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของคะแนน
ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$)
และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ผ่านเว็บล็อกรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือด้าน
รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ($\bar{X} = 3.90$) ด้านแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
($\bar{X} = 3.87$) และด้านระบบการใช้งาน ($\bar{X} = 4.20$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร การทดลองใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผู้วิจัยขอนำเสนออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จากผลการศึกษาพบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ คน องค์ความรู้ และแหล่งความรู้ต่างๆ กระบวนการ เทคโนโลยีและสื่อสาร การประเมินผล มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ คือ บุคคล ดังที่ วิจารย์ พาณิช (2547) กล่าวว่า บุคคลถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และผู้เชี่ยวชาญมากกว่าครึ่งหนึ่งมีแนวคิดต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ และให้ความสำคัญคือ การกำหนดบทบาทของคน และกลุ่มคนให้ชัดเจนในกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อให้องค์การมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน และองค์การต้องมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ โดยให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ใช้และผู้จัดหาสารสนเทศ โดยจะต้องสร้างกระบวนการจัดการความรู้ที่ชัดเจน

จากงานวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดบทบาทของบุคคล เพื่อดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อนผู้อำนวย หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนการจัดกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นผู้เอื้อให้ดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นไปด้วยดี จัดเตรียมสาระความรู้ และเนื้อหาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดต่อประสานงาน และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ รวมทั้งแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

2. เพื่อนร่วมเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการสำรวจประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่สนใจ และกำหนดสิ่งที่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้ จัดเก็บความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ เพื่อให้มีองค์ความรู้และพัฒนาเป็นผลงาน

3. เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในเรื่องที่ต้องการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นอย่างดี มีหน้าที่ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่เพื่อนร่วมเรียนรู้ ได้ตลอดเวลาด้วยความทุ่มเท และเต็มใจ

1.2 จากผลการศึกษาพบว่า องค์ความรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ (Knowledge Acquisition) ที่นำมาศึกษาผลนี้ ได้จากกลุ่มเป้าหมายร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องที่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายต้องการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน จัดเก็บความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ของสถานศึกษา ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ดังที่ อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน (2544) กล่าวว่า ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล และพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติ และเต็ม

ศักยภาพ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการใช้กระบวนการวิจัยในความหมายของการแก้ปัญหาแบบใหม่ การหาคำตอบแบบใหม่ โดยวิธีการที่เชื่อถือได้ หรือวิธีการที่ยอมรับในศาสตร์นั้นๆ สอดคล้องกับ ประวิต เอรารวรรณ (2542) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูผู้สอนได้ศึกษา และพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ โดยใช้วิธีการและเทคนิคการสอน ที่มีความหลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเว็บไซต์เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ จากการสังเกตพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมาย ทำการแสวงหา จัดเก็บ ข้อมูล ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับกรวิจัยในชั้นเรียน ที่ได้จากการสืบค้นทั้งภายในและภายนอกเว็บไซต์ ทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ และทำการบันทึกความรู้ต่างๆ ผ่านเครื่องมือที่กำหนดให้อย่างสม่ำเสมอ

1.3 กระบวนการ เปรียบเสมือนแกนหลักของการจัดการความรู้ ที่จะช่วยให้เกิดพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีกระบวนการที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Zerox Corporation (1999, อ้างถึงใน ศรีไพโร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยูทธนวิบุรุษชัย, 2549) ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาประยุกต์กับแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นวางแผนกิจกรรม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดบทบาท ขั้นแสวงหาความรู้ ขั้นพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นการรายงานความก้าวหน้าผลงาน ขั้นการรายงานความก้าวหน้าผลงาน จากการติดตามการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ปรีक्षा ทารือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้กันด้วยความไว้วางใจ ดังที่ Carter V. Good (1973) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา คือการช่วยเหลือบุคคลเป็นการส่วนตัวเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ อันเป็นปัญหาส่วนตัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการนำเอาข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ เพื่อหาทางช่วยแก้ปัญหา

1.4 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่เอื้อให้เกิดการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จภายในองค์กร (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547) ซึ่งแหล่งความรู้ที่มีอยู่มากมายบนอินเทอร์เน็ตยังช่วยให้บุคคลสามารถเลือกเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ และตรงกับความต้องการมากขึ้น ช่วยในการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกต่อการทำงานหรือการเรียนรู้ที่ร่วมมือกันเป็นกลุ่ม (Knapp & Glenn, 1996) ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ โดยนำโปรแกรม Word press ซึ่งเป็น blogging software ที่ได้รับความนิยมและใช้งานได้ง่ายมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ดังที่ ปรีชฌนนท์ นิลสุข (2552) กล่าวว่า เว็บไซต์เป็นเทคโนโลยีนิยมสำหรับจัดการความรู้ เพราะการจัดการความรู้ต้องการเครื่องมือสำหรับการบันทึกและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจากการสังเกตพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจกระตือรือร้นในการแลกเปลี่ยน แบ่งปัน และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละขั้นตอน เพื่อพัฒนาผลงานอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเว็บไซต์ใช้งานได้ง่าย มีความสะดวกรวดเร็ว สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ความรู้ที่ต้องการได้ทั้งภายในและภายนอกเว็บไซต์

1.5 การวัดและประเมินผล จะช่วยให้องค์การทราบถึงสถานะ และความคืบหน้าของการจัดการความรู้ ทำให้สามารถทบทวนและปรับปรุงกลยุทธ์ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุ

เป้าหมายที่กำหนดไว้ (ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบุรย์ชัย, 2549) สอดคล้องกับ บดินทร์ วิจารณ์ (2550) กล่าวว่า หากไม่มีการวัดผลดำเนินการ เราจะไม่สามารถจัดการหรือปรับปรุง กระบวนการให้ดีขึ้นได้ จากงานวิจัย ผู้วิจัยได้วัดและประเมินผลงาน งานวิจัยในชั้นเรียนที่ กลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน และให้ กลุ่มเป้าหมายแก้ไข ปรับปรุง ตามคำแนะนำ เมื่อแก้ไข ปรับปรุงผลงานสมบูรณ์แล้ว จึงสามารถ เผยแพร่ไปยังเว็บบล็อกต่อไป

นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายได้ทำการประเมินตนเอง เพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิด เพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งพบว่ากลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนหลังใช้รูปแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน และกลุ่มเป้าหมายได้ทำการประเมิน ความพึงพอใจ ที่มีต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่า ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน มีความ พึงพอใจต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับมากที่สุด

2. กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัย ในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จากผล การศึกษาพบว่า กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นตอน กิจกรรม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดบทบาท ขั้นตอนแสวงหาความรู้ ขั้นพบปะแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ขั้นการรายงานความก้าวหน้าผลงาน ขั้นการรายงานความก้าวหน้าผลงาน ประเด็นการ อภิปรายดังนี้

จากการนำต้นแบบของกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อน ช่วยเพื่อนทั้ง 5 ขั้นตอนไปศึกษาการใช้งานกับกลุ่มเป้าหมาย เป็นเวลาทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผนกิจกรรม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดบทบาท จาก งานวิจัยในสัปดาห์แรกของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นขั้นที่ครูผู้สอนทุกคน ร่วมกันพูดคุยปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีอยู่ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือช่วยในการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการ เข้าถึงความรู้ การสืบค้นความรู้ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ และนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลความรู้ หรือเว็บไซต์อื่นๆที่ต้องการได้ จากนั้นร่วมกัน คัดเลือกครูผู้สอนตามบทบาทที่กำหนด โดยคัดเลือกจากความเหมาะสม การมีความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนผู้อำนวย และเพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และขอคำปรึกษา คำแนะนำ และความช่วยเหลือ ในการพัฒนาผลงานของตนเอง จากนั้น เพื่อนผู้อำนวยชี้แจงลักษณะการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระยะเวลาดำเนิน กิจกรรม การประเมินผล และให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ ทำแบบประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนไปเปรียบเทียบ ความรู้ความเข้าใจหลังการใช้รูปแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วย สัปดาห์ ที่ 2 เพื่อนผู้อำนวยแนะนำการใช้งานโปรแกรม และเครื่องมือต่างๆ ที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

โดยให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ลงทะเลเปียน และทดลองเข้าใช้งานโปรแกรมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นแสวงหาความรู้ ในสัปดาห์ที่ 3 เป็นต้นไป กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่เพื่อนร่วมเรียนรู้ดำเนินการพัฒนาผลงาน โดยเพื่อนร่วมเรียนรู้จะแสวงหาความรู้ที่ต้องการทั้งจากแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ภายใน หรือเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลความรู้ภายนอกผ่านระบบอินเทอร์เน็ต การแสวงหาจากเอกสาร ตำรา ที่มีอยู่ หรือการดึงความรู้ที่เป็นนัยบุคคลต่างๆ ที่เป็นทักษะ และประสบการณ์ จากนั้นเพื่อนร่วมเรียนรู้จะสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ผนวกกับความรู้ที่มีอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยนำมาจัดเก็บเป็นหมวดหมู่หรือบันทึกเป็นฐานข้อมูล และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ค้นคืนความรู้ร่วมกันเพื่อนำมาประยุกต์และพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในสัปดาห์ที่ 4 เป็นต้นไป เป็นขั้นของการจัดกิจกรรมพบปะเพื่อนผู้เชี่ยวชาญแบบเผชิญหน้า และการพบปะสนทนาแบบออนไลน์ เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาผลงานได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ช่วยสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการรายงานความก้าวหน้าผลงาน ในสัปดาห์ที่ 8 ในขั้นตอนนี้ เพื่อนร่วมเรียนรู้นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ในการพัฒนาผลงานของตนเอง รายงานความก้าวหน้า เพื่อให้เพื่อนผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ติดตามให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ได้ทบทวนแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงผลงานให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผล ในสัปดาห์ที่ 10 เป็นขั้นตอนสุดท้าย หลังจากที่เพื่อนร่วมเรียนรู้พัฒนาผลงานเป็นอันเสร็จแล้ว โดยเพื่อนร่วมเรียนรู้ จะนำส่งผลงานที่พัฒนาขึ้น ไปยังเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ โดยเพื่อนผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ประเมินผลงาน ตามแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน พร้อมนำเสนอแนวทางในการปรับปรุง และเมื่องานวิจัยชั้นเรียนผ่านการประเมินแล้ว เพื่อนร่วมเรียนรู้ทำการอัปโหลดไฟล์ผลงานของตนเองไปยังเมนูผลงานเพื่อนร่วมเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ต่อไป จากนั้น ในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ให้เพื่อนร่วมเรียนรู้ทำแบบประเมินตนเอง เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก และทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก เมื่อดำเนินกิจกรรมจนครบ 5 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว หากต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนในประเด็นใหม่ สามารถย้อนกลับไปสู่ขั้นวางแผนกิจกรรม กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และกำหนดบทบาทต่อไปได้อีกครั้ง ดังที่ Senge (1994) กล่าวว่า การที่สมาชิกมีแนวคิดแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน และมีจุดมุ่งหมายในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้ในแนวทางเดียวกันจะก่อให้เกิดพลังที่มีทิศทางร่วมกัน ซึ่งพลังของแต่ละคนจะประสานเข้าด้วยกัน จะช่วยเพิ่มพูนสมรรถนะของทีมได้

3. ผลการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

3.1 จากผลการวิเคราะห์คะแนนของครูผู้สอน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน หลังการทดลองใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D = 0.56) โดยสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$, S.D = 0.85) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ ช่วยให้นักกลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ และความเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ Muhammed (2006) ได้ศึกษาเรื่อง Antecedents and Impacts of knowledge Management Practices Supported by Information Technology : An Empirical Study in Manufacturing Context พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่มีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และสนับสนุนเสริมสร้างศักยภาพของการจัดการความรู้ระดับบุคคล อีกทั้ง ยังเป็นการช่วยยกระดับการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maier (2002, อ้างถึงใน พรธิดา วิเชียรปัญญา, 2547) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพการใช้ระบบการจัดการความรู้บนเว็บ พบว่ามีอัตราความรู้เพิ่มสูงขึ้น โดยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในด้านต่างๆ เพื่อการจัดการความรู้ และ Costa (2007, อ้างถึงใน ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2552) ได้ศึกษาการใช้เว็บบล็อกในการพัฒนาวิชาชีพ โดยนำเว็บบล็อกมาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในที่ทำงานของห้องสมุด พบว่าจากการประเมินผลการนำเว็บบล็อกมาใช้ฝึกปฏิบัติในการวิเคราะห์ข้อมูล และวรรณคดีในห้องสมุดทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นขณะทำงาน โดยแสดงให้เห็นได้ว่าการจัดการความรู้และความสามารถทางด้านสารสนเทศสามารถเกิดขึ้นได้ จากการปฏิบัติโดยการใช้เว็บบล็อก ผลการปฏิบัติในโครงการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้เป็นทีมขึ้นในขณะปฏิบัติงาน จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น เนื่องด้วยรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก นำเอาเทคโนโลยีและการสื่อสารที่เหมาะสมกับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สามารถแสวงหา เผยแพร่ และจัดเก็บข้อมูลความรู้ที่ต้องการได้ตลอดเวลา จึงทำให้นักกลุ่มเป้าหมายเกิดเรียนรู้ และยกระดับความรู้ที่มีอยู่ให้สูงขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และการพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น

3.2 ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับยอดเยี่ยม ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.53) ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ จัดให้มีการประเมินผลงานโดยเพื่อนผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินผลงานของกลุ่มเป้าหมาย เมื่อก่อนกลุ่มเป้าหมายได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว จะนำเสนอ

ผลงานผ่านเครื่องมือเพื่อนร่วมเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ผลงานต่อไป จากการสังเกตกลุ่มเป้าหมายมีแรงจูงใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาผลงานและต้องการทราบผลการประเมิน เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องตามข้อเสนอแนะจากเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการประเมินผลงานดังกล่าว จะสะท้อนให้ทราบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนในครั้งนี้ จะเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถทบทวน และปรับปรุงกระบวนการต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามที่ บดินทร์ วิจารณ์ (2550) กล่าวว่า ปัจจัยที่เอื้อและส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ คือการประเมินผลลัพท์ หากไม่มีการวัดผลดำเนินการ เราจะไม่สามารถจัดการหรือปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้นได้

3.3 ครูผู้สอนที่ผ่านการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลการประเมินความพึงพอใจต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.55) ประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ทำให้บุคลากรประยุกต์ใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลายและสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ด้านแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.56) ประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือการมีปฏิสัมพันธ์อันดี เกิดความรู้สึกลึกซึ้งเป็นกันเอง และด้านระบบการใช้งาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.58) ประเด็นที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือคำแนะนำในการใช้เว็บบล็อก มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นแหล่งของการจัดเก็บ และแสวงหาความรู้ที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนจากฐานความรู้ต่างๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และตรงตามความต้องการ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาบุคลากรและองค์กร

นอกจากนี้ รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ยังช่วยให้บุคลากรมีอิสระในการเรียนรู้ และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน เกิดความไว้วางใจ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Syed Shah Alam (2009) ศึกษาเรื่อง Assessing Knowledge Sharing Behavior among Employees in SMEs: An Empirical Study พบว่า องค์กรประกอบสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กร ได้แก่ ระบบการสร้างแรงจูงใจ วัฒนธรรม ความเชื่อใจ และเทคโนโลยี นอกจากนี้ การที่บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน จะช่วยให้เกิดความรู้และความคิดใหม่ในการพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ สอดคล้องกับ Coakes, Amar, and Granados (2010) ได้ศึกษาเรื่อง “Knowledge Management, Strategy, and Technology: A Global Snapshot” ผลการศึกษาวิจัย พบว่า การจัดการความรู้ในองค์กรนั้น ควรดำเนินการโดยกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกันหรือทีมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะประสบความสำเร็จในการแบ่งปันความรู้ได้นั้น องค์กรต้องมีอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ อาทิ การจัดเก็บความรู้ขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยทำให้ทราบว่า การเลือกกิจกรรมและกระบวนการที่เหมาะสมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ช่วยทำให้ครูผู้สอนเกิดความสนใจ และดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ เพื่อเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียน และนำไปพัฒนาผลงานของตนเอง

1.2 ควรนำกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปประยุกต์ หรือนำไปบูรณาการเข้าร่วมกับเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอื่น อาจปรับเปลี่ยนกิจกรรมหรือระยะเวลาให้เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีกิจกรรมมากมาย ซึ่งแต่ละรูปแบบมีข้อดีและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกัน โดยการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ทราบแนวทางการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม ตลอดจนทำให้เกิดความสะดวกต่อการนำกิจกรรมต่างๆ ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อำนาจบุคลากรในหน่วยงาน

2.2 ควรศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เช่น การอบรมผ่านเว็บ (Web-Based Training) ระบบฐานข้อมูลของแต่ละส่วนราชการ โดยให้มีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสม สามารถใช้และเข้าถึงได้ง่าย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2549). **การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา**. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี (ประเทศไทย) จำกัด.
- ขวัญชีวา ว่องนิตธรรม. (2548). **การใช้แนวการสอนเขียนแบบเป็นกระบวนการและเว็บล็อกเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเขียนของนักเรียนระดับก้าวหน้า**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจษฎา นกน้อย และคณะ. (2552). **นันทรรศนะการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชโลบล อยู่สุข. (2551). **การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)**. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556, สืบค้นจาก <http://slideplayer.in.th/slide/2071565/>
- ชัชชญา โสนะมิตร. (2551). **การพัฒนาระบบการจัดการความรู้สำหรับส่วนงานพัฒนาวิชาการโรงเรียนเทคโนโลยีสยาม**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชิดชนก เชิงเซาว์. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา**. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2551). **การจัดการความรู้ในสถานศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556, สืบค้นจาก <http://www.gotoknow.org/posts/200622>
- ณัฐพล ร้าโพ. (2554). **การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ผ่านเว็บที่ส่งเสริมสมรรถนะของนักศึกษาครู**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2552). **นวัตกรรมการศึกษาชุด KM (Knowledge Management)**. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ทศนา แคมมณี. (2551). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). **ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการวัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพล ลิ้มอรุณ. (2556). **ผลของการฝึกอบรมออนไลน์แบบโครงการด้วยเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไอซีทีการสอนของครุมัธยมศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2557, สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

- ธนภัส อยู่ใจเย็น. (2554). **การพัฒนาารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นทีม**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2551). **การจัดการความรู้กับคลังความรู้**. กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- บดินทร์ วิจารณ์. (2550). **การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ชรรคมลการพิมพ์.
- บัวงาม ไชยสิทธิ์. (2556). **การนำเสนอระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนเว็บล็อกด้วยวิธีการสืบสอบแบบชื่นชม เพื่อสร้างความสามารถในการเรียนรู้เป็นทีมของบุคลากรสาธารณสุขวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- เบญจวรรณ บุญยะประพันธ์. (2558). **การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาผู้ให้การช่วยเหลือเพื่อน ในนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปัจจัยบางประการแตกต่างกัน** วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558), 65-81.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2524). **การพัฒนาการวิจัยโดยใช้รูปแบบ**. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2557, สืบค้นจาก www.edu.msu.ac.th/sun/dr.boonchom/websiteboonchom1/publications/08.pdf
- บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. (2547). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ** กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- บุญดี บุญญาภิจ. (2548). **การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2550). **การจัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ประพนธ์ ผาสุกยัด. (2547). **การจัดการความรู้ฉบับมือใหม่หัดขับ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- _____ . (2549). **การจัดการความรู้ KM ฉบับขับเคลื่อน LO**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2542). **การวิจัยปฏิบัติการการเรียนรู้ของครูและการสร้างพลังร่วมในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการ.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2552). **เว็บล็อก : เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้**. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556, สืบค้นจาก <http://www.prachyanun.com/ppt/weblog.pdf>
- พงษ์ศักดิ์ คูประเสริฐยิ่ง. (2553). **การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ของเภสัชกรที่ให้บริการเภสัชสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**. วิทยานิพนธ์เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (2546). **การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ**. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2556, สืบค้นจาก http://kmcenter.rid.go.th/kcreform/main/index.php?option=com_content&view=article&id=106:--2546&catid=65:2012-11-28-02-33-17&Itemid=82

- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). **การจัดการความรู้พื้นฐานและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ: ธรรมมล การพิมพ์.
- _____. (2551). **การจัดการความรู้พื้นฐานและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ: ธรรมมลการพิมพ์.
- พรรณิ สนวนเพลง. (2552). **เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2549). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- _____. (2550). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา** กรุงเทพฯ: เฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิมพ์พร แสงแก้ว. (2554). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง Klonglan District สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยรัตนนคร.
- เพ็ญศรี ศรีสวัสดิ์. (2555). **การพัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**.
- ไพโรจน์ ชลารักษ์. (2551). **การจัดการความรู้: สังกัทางทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: เพชรเกษมพริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ภราดร จินดาวงศ์. (2549). **การจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: ซีดับบลิวซี พริ้นติ้ง.
- มณีรัตน์ พงษ์สุวรรณ. (2552). **การพัฒนากระบวนทัศน์เพื่อการจัดการความรู้ด้วยเว็บล็อก แบบชุมชนความรู้โดยเทคนิคเมทาเดตา สำหรับครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- รัตนา สิงห์กุล. (2555). **รูปแบบการสอน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2557 สืบค้นจาก http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=11&group_id=50&article_id=9
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2540). **สถิติวิทยาทางการวิจัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). **การวัดด้านจิตพิสัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณเพ็ญ คิอินทิ. (2548). **ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ที่เรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ เรื่องคำศัพท์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรางคณา โตโพธิ์ไทย. (2552). **การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของสำนักเทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วันชัย พฤกษ์วัน, สุนันท์ ศลโกสม, และเอี่ยมพร หลินเจริญ. (2558). **การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต.** สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

วิจารณ์ พาณิช. (2553). **การจัดการความรู้คืออะไร.** สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2557, สืบค้นจาก <http://www.kmi.or.th/kmi-articles/prof-vicharn-panich/28-0001-intro-to-km.html>

_____. (2547). **สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม.** กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.

_____. (2548). **KM วันละคำ “จากนักปฏิบัติ KM สู่ นักปฏิบัติ KM”.** กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) และสำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

_____. (2548). **การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ** กรุงเทพฯ: ตาตา พับลิเคชั่น.

วิจิต ชวหา. (2550). **เอกสารการอบรม : Blog กับการจัดการความรู้.** มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธวิบูลย์ชัย. (2549). **ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้.** กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.

ศรุตพงษ์ ภูริชวีรานนท์. (2551). **เว็บบล็อก (Weblog).** สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2557, สืบค้นจาก <http://www.saruthipong.com/port/document/299-701/229-701-3.pdf>

ศวินิต อรรถภูมิกุล. (2551). **การพัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้อย่างร่วมมือตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อสร้างพฤติกรรมการสร้างความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2547). **การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** บ.ซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด. กรุงเทพฯ.

สมเกียรติ ตันติววงศ์วานิช. (2554). **การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้วิทยาการวิจัยบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. ปรชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรม การเรียนรู้ทางเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.**

สมชาย นำประเสริฐ. (2546). **เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้** สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2559, สืบค้นจาก http://www.kmi.or.th/document/tech_KM.pdf

_____. (2549). **เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้** สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2556, สืบค้นจาก <http://www.ns.mahidol.ac.th/english/KM/article/kmth0008.pdf>

_____. (2549). **เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการความรู้** สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2556, สืบค้นจาก <http://assess.vet.cmu.ac.th/km/document/Tech KM.pdf>

- สมบูรณ์ แสนโหมเมฆ. (2551). **ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายชำสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ขอนแก่น เขต 4**, รายงานการศึกษาคีอึสระ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำโรจน์ เกษมสุขโชติกุล. (2554). **Peer Assist: เรียนรู้ก่อนทำผ่านทีมช่วยคิดนอกกะลา**. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2559, สืบค้นจาก http://hpc4.anamai.moph.go.th/pmqa12/data/kpi13/peer_assist.pdf.
- สำนักงาน ก.พ.ร. และ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). **คู่มือการจัดทำแผนการจัดการความรู้ : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.และ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สุบรรณ พันธ์วิวาส และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์. (2522). **ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย เพชรช่วย. (2527). **การทดลองสอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางเป็นผู้สอนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ** ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.
- อริศรา ชูชาติ. (2544). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและการเรียนการสอนแนวคิด และ แนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี ชัยพิชิต. (2556). **การพัฒนาเว็บไซต์ประกอบการสอน เรื่องโครงงานคอมพิวเตอร์สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซียงของวิทยาคม วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- อัญญาณี คล้ายสุบรรณ. (2550). **การจัดการความรู้ฉบับปฐมบท**. นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). **การสังเคราะห์งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ ทางปัญญาของคนไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โอบาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2554). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- Bandura, A. (1971). **Social Learning Theory**. New York: General Learning Press.
- Bardo, J. W., & Hartman, J.J. (1982). **โครงสร้างของรูปแบบ**. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2557, สืบค้นจาก [http:// www.trg1obec.go.th/news_filep30346241849pdf](http://www.trg1obec.go.th/news_filep30346241849pdf)
- Carter V. Good. (1973). **English Objectives and Constants in Secondary Schools**. *Peabody Journal of Education*, Vol. 5, No. 4. (Jan., 1928), pp. 230-235.
- Coakes, E. W., Amar, A. D., & Granados, M.L., (2010). **Knowledge management, strategy, and technology: a global snapshot**. (pp.282-304). In Proceedings : J. Enterprise Inf. Management.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of education**. New York: McGraw-Hill
- Hassandoust. (2009). **Implications Knowledge Sharing through E-Collaboration and Communication tools**. *The Journal of Knowledge Management, Economics and Information Technology*. Retrieved from <http://www.ScientificPaper.org>.

- Knapp, Linda Roehrig and Glenn, Allen D. (1996). **Restructuring schools with technology Massachusetts : A Simon and Schuster Company.** Knowledge creation. Paper presented at the 9th European Conference on Knowledge Management System, Prentice Hall PTR, USA,: 5. 2000.
- Longman. (1981). **ความหมายของรูปแบบ.** สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2557, สืบค้นจาก [http:// www.trg1obec.go.th/news_filep30346241849pdf](http://www.trg1obec.go.th/news_filep30346241849pdf)
- Muhammed, S. (2006). **Antecedents and impacts of knowledge management practices supported by information technology: An empirical study in manufacturing context.** Dissertation Abstracts International, 67 (8), 384-A. (UMI No. 3226727)
- Sallis, E. & Jones, G. (2002). **Knowledge management in education.** London: Kogan page.
- Senge, P.M. (1994). **The Fifth Discipline Fieldbook.** New York : Doubleday.
- Squire, M.M., & Snyman, R. (2004). **Knowledge management in three financial Organizations: A case study** (Vol. 56, pp. 234-241). Aslib Proceedings: New Information Perspectives.
- Syed, S.A., Zaini, A., & Zahariah, M. Z. (2009). **Assessing Knowledge Sharing Behavior among Employees in SMEs: An Empirical Study.** Retrieved from April 5, 2014, <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ibr/article/view/1129>
- Tindall A.J.; & Gray H.K. (1985). **Peer Counseling An In-Dept Look At Training Peer Helpers.** 2nd ed. Indiana Accelerated development inc.
- Topping, K.J. (2001). **Peer Assisted Learning: A practical guide for teachers.** Cambridge MA: Brookline Books.
- Trotzer, J. P. (1977). **The Counselor and the Group : Intregation Theory : Training and Practice.** California : Books / Cole Publishing.
- Utay, C. M. (1993). **Peer assisted learning: the effect of cooperative learning and cross-age peer tutoring on writing skills of students with learning disabilities.** Doctoral dissertation, East Texas State University, Dissertation Abstract International.
- Wang, C. Y., Chen, Y. W., & Chou, S. C. T., (2008). **Using Peer-to-Peer Technology for Knowledge Sharing in Communities of Practices.** Retrieved April 5, 2014, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167923607000978>.
- Willer. (1986). **Scientific Sociology : Theory and Method.** Englewood dliff,NJ: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภก.กร ศรีเลิศล้ำวานิช ภาควิชาบริหารเภสัชกิจ
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. อาจารย์ ดร.จารุวรรณ กฤตย์ประชา ภาควิชาการพยาบาลศาสตร์อายุรศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ดร.ซาร์รี่พท์ สีอนิ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 10
(บ้านใหม่)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นราธิวาส เขต 1

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบพิจารณาเนื้อหา

1. อาจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. อาจารย์ ดร.จิระวัฒน์ ต้นสกุล ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. อาจารย์ ดร.บุญโรม สุวรรณพาหุ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพสื่อ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวัจน์ สองเมือง ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนและประกันคุณภาพ
การศึกษา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
2. อาจารย์ ดร.จารุวรรณ กฤตย์ประชา ภาควิชาการพยาบาลศาสตร์อายุรศาสตร์
คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. อาจารย์ ดร.วุทธิศักดิ์ โภชนกุล ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ที่ ศธ.0521.2.0705/๒๐๗๖

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

1๒ พฤศจิกายน 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและประเมินเครื่องมือ

เรียน ผศ.ดร.ภก.กร ศรีเลิศล้ำวานิช

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารประกอบการพิจารณาและรับรองเครื่องมือ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโตร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้
แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยภรณ์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ภาควิชา ฯ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็น
อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและรับรองเครื่องมือ พร้อมทั้งให้
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
โทร. 0 7331 3095
โทรสาร 0 7334 8322

ที่ ศธ.0521.2.0705/๒๐๖๕

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

๑๒ พฤศจิกายน 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและประเมินเครื่องมือ

เรียน ดร.จรรवरณ กฤตย์ประชา

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารประกอบการพิจารณาและรับรองเครื่องมือ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวอัสยานี วาโคร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้
แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยาภรณ์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ภาควิชา ฯ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็น
อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและรับรองเครื่องมือ พร้อมทั้งให้
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
โทร. 0 7331 3095
โทรสาร 0 7334 8322

ที่ ศธ.0521.2.0705/๒๐๑๕

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94000

12 พฤศจิกายน 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและประเมินเครื่องมือ

เรียน ดร.จารีรภัท สือณี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารประกอบการพิจารณาและรับรองเครื่องมือ จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโดร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้
แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยาภรณ์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ภาควิชา ฯ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็น
อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและรับรองเครื่องมือ พร้อมทั้งให้
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
โทร. 0 7331 3095
โทรสาร 0 7334 8322

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา โทร. 1653

ที่ มอ 269/๐๖๖๗

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ ครอบคอบ

ด้วยนางสาวอัญญาณี วาโตร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยภรณ์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ภาควิชา ฯ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและรับรองเครื่องมือ ดังรายละเอียดที่แนบมาด้วยนี้แล้ว พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิษฐ์พิท)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

Pr

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา โทร. 1653

ที่ มอ 269/วธพ

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.จิระวัฒน์ ต้นสกุล

ด้วยนางสาวอัยยานี วาโคร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยาภรณ์ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ภาควิชา ฯ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและรับรองเครื่องมือ ดังรายละเอียดที่แนบมาด้วยนี้แล้ว พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศัพท์)
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

Pr

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา โทร. 1653

ที่ มอ 269/๒๕๕๓

วันที่ 30 ธันวาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.บุญโรม สุวรรณพหลู

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโคตร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอกาส เกาไศยาภรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชาฯ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพแบบสอบถาม ดังรายละเอียดที่แนบมาด้วยนี้แล้ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อุตศัพท์)
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

Pr

ที่ ศธ.0521.2.0705/๑๐๘๗

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94100

30 ธันวาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.จาร์วจน์ สองเมือง

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโคร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบ
เพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไสยาภรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษานั้น

ในการนี้ ภาควิชา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ
เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศัพท์)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

โทร. 0 7331 3095

โทรสาร. 0 7334 8322

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา โทร. 1653

ที่ มอ 269/๒๖๖๓

วันที่ 15 มีนาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ กฤตย์ประชา

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโตร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยาภรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพแบบสอบถาม ดังรายละเอียดที่แนบมา ด้วยนี้แล้ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

Pr

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา โทร. 1653

ที่ มอ 269/๒๕๖๓

วันที่ 30 ธันวาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร. กานทิศศักดิ์ ไกษณุกุล

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโคร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไสยภรณ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ภาควิชา ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพแบบสอบถาม ดังรายละเอียดที่แนบมา ด้วยนี้แล้ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

Pr

ที่ ศธ.0521.2.0705/ว. ๑1๖

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94100

17 กุมภาพันธ์ 2559

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโตร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้
แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ขออนุญาตนำเครื่องมือที่ใช้ในทดลอง มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา
ของท่าน จำนวน 20 คน ระหว่างวันที่ กุมภาพันธ์ 2559 ถึงวันที่ มีนาคม 2559

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่ม
ตัวอย่างในสถานศึกษาของท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)
หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
โทร. 0 7331 3095
โทรสาร. 0 7334 8322

ที่ ศธ.0521.2.0705/ว.๐๑๖

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี อำเภอเมือง
จังหวัดปัตตานี 94100

17 กุมภาพันธ์ 2559

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาเข้าดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าหุ้ง ..

ด้วยนางสาวอ้อยานี วาโตร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการพัฒนา
รูปแบบการจัดการความรู้ออนไลน์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้
แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ขออนุญาตนำเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการประเมิน มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง
ในสถานศึกษาของท่าน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 20 คน ระหว่างวันที่
กุมภาพันธ์ 2559 ถึงวันที่ มีนาคม 2559

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือ
ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
โทร. 0 7331 3095
โทรสาร. 0 7334 8322

ภาคผนวก ค

- แบบประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก
- แบบประเมินโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก
- แบบประเมินตนเอง ก่อน – หลังการใช้รูปแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก
- แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน
- แบบประเมินความพึงพอใจ

**แบบประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปัตตานี เขต 3**

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

โดย อัลยานี วาโดร์ สาขาวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.โอภาส เกาไศยาภรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร.วสันต์ อดิศักดิ์

แบบประเมินนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ
- ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบ
 - 2.1 องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 2.2 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - 2.3 แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 การประเมินรูปแบบ

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาองค์ประกอบ กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแนวความคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ท่านเห็นว่ามีผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่ามากที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
น้อย	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ประเด็นด้านองค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. เทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย	✓					
2. บุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน		✓				

จากตัวอย่างข้อ 1 หมายความว่า ท่านมีความเห็นว่า ประเด็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

จากตัวอย่างข้อ 2 หมายความว่า ท่านมีความเห็นว่า ประเด็นด้านบุคลากรมีทัศนคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก

2.1 องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

องค์ประกอบ การจัดการความรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. คน (People)						
1.1 ครูมีความมุ่งมั่น ทำเพื่อองค์กร						
1.2 ครูมีทัศนคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน						
1.3 ครูมีประสบการณ์การแลกเปลี่ยน						
1.4 ครูได้พัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี						
1.5 ครูได้รับแรงจูงใจ และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้						
2. องค์ความรู้และแหล่งความรู้ต่างๆ (Knowledge Acquisition)						
2.1 ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) เช่น ความคิด ประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญที่ยังไม่มีการเผยแพร่						
2.2 ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) เช่น คู่มือ ตำรา ระเบียบ กฎเกณฑ์และความรู้อื่นๆ ที่มีการบันทึกไว้ในสื่อต่างๆ						
2.3 มีการจัดเก็บความรู้ทั้งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) และภายในตัวครู (Tacit Knowledge) อย่างเป็นระบบ						
3. กระบวนการ (Process)						
3.1 การบ่งชี้หรือกำหนดความรู้						
3.2 การแสวงหาความรู้						
3.3 การจัดเก็บ สืบค้นความรู้						
3.4 การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน เรียนรู้						
3.5 การนำความรู้ไปใช้						
4. เทคโนโลยีและสื่อสาร (Information Technology)						
4.1 ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญ และกิจกรรมต่างๆ ของการจัดการความรู้ โดยการสื่อสารหลายช่องทาง						

องค์ประกอบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
4.2 ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับครู						
4.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ						
4.4 เทคโนโลยีสารสนเทศเอื้อต่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างหลากหลาย						
4.5 ประเมินและปรับปรุงช่องทางการสื่อสาร และการเรียนรู้สม่ำเสมอ						
5. การประเมินผล (Evaluation)						
5.1 สถานศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง						
5.2 สถานศึกษามีเป้าหมายของการประเมินบุคลากร เช่น ประเมินความพึงพอใจ ประเมินผลงาน และประเมินตนเองก่อน-หลัง ดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้						

2.2 กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กระบวนการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. การบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)						
1.1 จัดตั้งคณะทำงาน						
1.2 ประชุมคณะทำงาน						
1.3 สืบค้นและรวบรวมความรู้						
1.4 จัดลำดับความสำคัญของความรู้						
1.5 กำหนดแหล่งความรู้ที่จำเป็น						
2. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition, Capture)						
2.1 เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง						
2.2 การใช้ที่ปรึกษาหรือระบบพี่เลี้ยง						
2.3 สถานศึกษาจัดอบรม/สัมมนาให้ความรู้						
2.4 ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ วารสารวิชาการ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ						
2.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เช่น ฐานข้อมูล เว็บไซต์ต่างๆ (Website) อีเลิร์นนิง (E-learning) หรือ อีเมล (E-mail)						
3. การจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้ (Knowledge Storage, Retrieval, Preservation)						
3.1 การวางโครงสร้างความรู้						
3.2 การรวบรวม จัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ						
3.3 การจัดเก็บข้อมูล ความรู้ผ่านระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และการกลั่นกรอง ความรู้อย่างถูกต้อง						
4. การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing, Transfer, Distribution)						
4.1 การถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว เช่น ระบบพี่เลี้ยง						
4.2 การจัดตั้งทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้						
4.3 การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ ใบความรู้ หรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ						
4.4 จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เว็บไซต์ (website) หรือเว็บบล็อกจัดการความรู้ (KM)						

กระบวนการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
5. การนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Utilization, Usage)						
5.1 นำความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสถานศึกษา						
5.2 บุคลากรมีการใช้ความรู้ ประสบการณ์ อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการประเมินผล ความรู้อย่างต่อเนื่อง						
5.3 การใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไข ปัญหา และปรับปรุงสถานศึกษา						

2.3 แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

ขั้นตอน การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. การวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนด ตารางเวลาให้เหมาะสม และกำหนดบทบาท บุคคล						
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ระบุเรื่อง ที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ						
3. มุ่งหาผลลัพธ์ความรู้ หรือสิ่งที่ต้องการรู้ และ ทำความเข้าใจกับผลลัพธ์						
4. ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรึกษาได้ทุกช่วงเวลาที่ต้องการหรือมี ปัญหา						
5. วิเคราะห์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการ ประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างผลงาน						
6. การเสริมแรงทางบวกเพื่อช่วยสร้าง บรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้						
7. ติดตามให้ความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง และรายงานความก้าวหน้า						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง : โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้วิจัยในการนำไปปรับปรุงรูปแบบฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ประเมิน

วันที่...../...../.....

ขอขอบคุณทุกท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน
ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมิน

ผู้วิจัย

**แบบประเมินด้านประสิทธิภาพของระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี
เขต 3

1. ชื่อผู้ประเมิน.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง : ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่าน ที่มีต่อแบบประเมิน
ประสิทธิภาพของระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่
ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	มีความคิดเห็นมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มีความคิดเห็นมาก
ระดับ	3	หมายถึง	มีความคิดเห็นปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์

นางสาวอัยยานี วาโดร์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการออกแบบเว็บบล็อก					
1. รูปแบบและองค์ประกอบของเว็บบล็อก ง่ายต่อการใช้งาน					
2. การจัดวางตำแหน่งเมนู หมวดย่อยของข้อมูล มีความชัดเจน ง่ายต่อการใช้งาน					
3. รูปแบบขนาด และสีของตัวอักษร เหมาะสม อ่านง่าย					
4. รูปภาพ วิดีโอ สอดคล้องกับเนื้อหาภายในเว็บ/สื่อความหมาย ได้ถูกต้อง					
5. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา สะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้					
6. การเชื่อมโยงลิงค์ (Link) ข้อมูล เป็นรูปแบบที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล					
7. การเชื่อมโยงลิงค์ (Link) ข้อมูลภายในและภายนอกเว็บไซต์ มีความถูกต้อง					
8. ความรวดเร็วในการสืบค้น และดาวน์โหลดข้อมูล					
9. ระบบการติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสม กับการใช้งาน					
10. ความเหมาะสมในการออกแบบระบบโดยภาพรวม					
2. ด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน					
1. การลงทะเบียนสมาชิก มีความสะดวก รวดเร็ว					
2. การ (Log-in) เข้าสู่ระบบ มีความสะดวก รวดเร็ว					
3. ความปลอดภัยในการเข้าใช้ระบบ โดยกำหนดรหัสผู้ใช้ และรหัสผ่าน					
4. คำชี้แจง เพื่อแนะนำขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม นำเสนอ เป็นลำดับ มีความชัดเจน					
5. คู่มือการใช้งานระบบ เพื่อแนะนำการใช้เครื่องมือต่างๆ นำเสนอเป็นลำดับ เข้าใจง่าย					
6. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
7. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความเหมาะสมกับระดับ กลุ่มเป้าหมาย					
8. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับแนวคิดเพื่อน ช่วยเพื่อน					

ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. เครื่องมือติดต่อสื่อสาร ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน					
10. กิจกรรมบนเว็บล็อก สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมเรียนรู้ และเพื่อนผู้อำนวย					
11. เนื้อหา ความรู้ที่ดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย					
12. ภาพบรรยากาศการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน					
13. ความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกด้วยเว็บล็อก					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

**แบบประเมินตนเองก่อน-หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่อง
การวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

คำชี้แจง แบบประเมินตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอนประเมินตนเองก่อน และหลัง
การใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกเพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การวิจัย
ในชั้นเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในระดับที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่สุดเพียงช่องเดียว
โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบประเมิน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับรู้ความเข้าใจ				
		5	4	3	2	1
	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด					
0.	การเขียนรายงานการวิจัย			✓		

ผู้ตอบทำเครื่องหมายในช่องหมายเลข 3 แสดงว่า ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า ตนเองมีความรู้
ความเข้าใจ ในการเขียนรายงานการวิจัย โดยมีความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง

- ก่อนการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
- หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับรู้ความเข้าใจ				
		5	4	3	2	1
	ท่านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด					
1.	ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน					
2.	การวิเคราะห์/กำหนดปัญหาในชั้นเรียน					
3.	กระบวนการการทำวิจัยในชั้นเรียน					
4.	การกำหนดชื่อเรื่องของการวิจัย					
5.	การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย					
6.	การกำหนดสมมุติฐานการวิจัย					
7.	การกำหนดขอบเขตการวิจัย					
8.	การเขียนนิยามศัพท์เฉพาะ					
9.	การเลือกเอกสารที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับงานวิจัย					
10.	เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย					
11.	การกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล					
12.	การเลือกใช้สถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล					
13.	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล					
14.	การอภิปรายผล					
15.	การเขียนเสนอแนะ					
16.	การอ้างอิงเอกสาร					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

1. ขอความอนุเคราะห์ท่าน ประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้สอนโรงเรียนชุมชน บ้านบางเก่า โดยแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน พิจารณาตามความสอดคล้อง ความชัดเจน ถูกต้องเหมาะสม ของงานวิจัยในชั้นเรียนกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพที่เหมาะสมมากที่สุด โดยพิจารณา ประกอบกับกฎเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน

ตัวอย่าง แบบประเมิน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
		4	3	2	1	0
0.	การเลือกปัญหาของการวิจัย	✓				

ตัวอย่าง เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัย

ประเด็น	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์
การเลือกปัญหาของการวิจัย	4	ชื่อเรื่องบอกถึงปัญหาวิจัย มีการระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา ระบุกลุ่มประชากรชัดเจน ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา แสดงเหตุผลสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัยชัดเจน และตรงประเด็น
	3	ชื่อเรื่องบอกปัญหาวิจัย มีการระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา แต่ระบุกลุ่มประชากรชัดเจน ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา แสดงเหตุผลสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัยแต่เขียนไม่ชัดเจน
	2	ชื่อเรื่องบอกปัญหาวิจัย มีการระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา ส่วนความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัย
	1	ชื่อเรื่องบอกปัญหาวิจัย มีการระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาไม่ชัดเจน
	0	ชื่อเรื่องบอกปัญหาวิจัย มีการระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา แต่ไม่ระบุความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ผู้ตอบทำเครื่องหมายในช่องระดับคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียน หมายเลข 4 แสดงว่า **ประดี** การเลือกปัญหาของการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินฯ หมายถึง งานวิจัยในชั้นเรียน มีการระบุชื่อเรื่องบอกถึงปัญหาวิจัย ระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา ระบุกลุ่มประชากรชัดเจน ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา แสดงเหตุผลสอดคล้องกับเรื่องที่ทำวิจัยชัดเจน และตรงประดี

3. แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน มี 9 ข้อ
4. ผู้วิจัยขอเก็บแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน วันที่ กุมภาพันธ์ 2559

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์

นางสาวอัสยานี วาโดร์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

หมายเหตุ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน พัฒนามาจากงานวิจัย ของวันชัย พุกกะวัน
สุนันท์ ศลโกสุม และเอี่ยมพร หลินเจริญ, 2557

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชื่อเรื่อง.....

.....

.....

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

ข้อที่	ประเด็นที่ประเมิน	ระดับคุณภาพ				
		4	3	2	1	0
1.	ชื่อเรื่องมีความครอบคลุม					
2.	ปัญหาและสาเหตุของการวิจัยมีความชัดเจน					
3.	วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องและปัญหาวิจัย					
4.	วิธีดำเนินการวิจัยมีความชัดเจน					
5.	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม					
6.	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสม					
7.	การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสม					
8.	การสรุปผลการวิจัยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย					
9.	การนำเสนอรายงานการวิจัยมีความชัดเจน					
รวม						
ผลการประเมิน						

เกณฑ์การแปลผลคะแนน

ร้อยละ 80 ขึ้นไป	หมายถึง	ผลงานอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม
ร้อยละ 65 – 79	หมายถึง	ผลงานอยู่ในระดับ ดีเด่น
ร้อยละ 50 – 64	หมายถึง	ผลงานอยู่ในระดับ ดี
ต่ำกว่าร้อยละ 50	หมายถึง	ผลงานอยู่ในระดับ ชมเชย

เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน

ประเด็น	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์
1. ชื่อเรื่องมีความครอบคลุม	4	ชื่อเรื่องระบุถึงปัญหาการวิจัย วิธีการ/นวัตกรรมและกลุ่มเป้าหมาย
	3	ชื่อเรื่องระบุถึงปัญหาการวิจัย วิธีการ/นวัตกรรม แต่ไม่ระบุกลุ่มเป้าหมาย
	2	ชื่อเรื่องระบุถึงปัญหาการวิจัย แต่ขาดความชัดเจน เกี่ยวกับวิธีการ/นวัตกรรม และกลุ่มเป้าหมาย
	1	ชื่อเรื่องระบุถึงปัญหาการวิจัย แต่ไม่ระบุวิธีการ/นวัตกรรม และกลุ่มเป้าหมาย
	0	ชื่อเรื่องไม่ระบุถึงปัญหาการวิจัย วิธีการ/นวัตกรรม และกลุ่มเป้าหมาย
2. ปัญหาและสาเหตุของการวิจัยมีความชัดเจน	4	ระบุถึงลักษณะที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข หรือพัฒนาอย่างชัดเจน
	3	ระบุถึงลักษณะที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหา หรือความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข หรือพัฒนาอย่างชัดเจน
	2	ระบุถึงลักษณะที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา แต่ไม่ชัดเจน
	1	ระบุถึงลักษณะที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหา หรือความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา แต่ไม่ชัดเจน
	0	ไม่ระบุถึงลักษณะที่เป็นปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่จะต้องแก้ไข หรือพัฒนาอย่างชัดเจน
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องและปัญหาวิจัย	4	วัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกข้อมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ปัญหาวิจัยระบุวิธีการ/นวัตกรรมที่ศึกษาและเขียนลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน
	3	วัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกข้อมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ปัญหาวิจัยระบุวิธีการ/นวัตกรรมที่ศึกษาอย่างชัดเจน แต่เขียนไม่เป็นลำดับขั้นตอน
	2	วัตถุประสงค์ของการวิจัยของการวิจัยทุกข้อมีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ปัญหาวิจัย หรือระบุวิธีการ/นวัตกรรมที่ศึกษา อย่างชัดเจนแต่เขียนไม่เป็นลำดับขั้นตอน

ประเด็น	ระดับคุณภาพ	เกณฑ์
	1	วัตถุประสงค์ของการวิจัยบางข้อไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่องปัญหาวิจัย
	0	วัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกข้อไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่องปัญหาวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัยมีความชัดเจน	4	ระบุกลุ่มเป้าหมาย วิธีการ/นวัตกรรม ขั้นตอนการวิจัย เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ครบถ้วน อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน และรายละเอียดของแต่ละหัวข้อชัดเจน
	3	ระบุกลุ่มเป้าหมาย วิธีการ/นวัตกรรม ขั้นตอนการวิจัย เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ครบถ้วน อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน แต่มีรายละเอียด 2 หัวข้อไม่ชัดเจน
	2	ระบุกลุ่มเป้าหมาย วิธีการ/นวัตกรรม ขั้นตอนการวิจัย เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ครบถ้วน อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน แต่มีรายละเอียด 3 หัวข้อไม่ชัดเจน
	1	หัวข้อไม่ครบถ้วน อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน แต่มีรายละเอียด 3 หัวข้อไม่ชัดเจน
	0	หัวข้อไม่ครบถ้วน ไม่อธิบายวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน และรายละเอียดมากกว่า 3 หัวข้อไม่ชัดเจน
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม	4	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวิธีการ/นวัตกรรม ระดับความรู้ อายุของผู้ให้ข้อมูล และมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
	3	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวิธีการ/นวัตกรรม มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แต่ไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ อายุของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็น	ระดับ คุณภาพ	เกณฑ์
	2	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวิธีการ/นวัตกรรม ระดับความรู้ อายุของผู้ให้ข้อมูล แต่ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
	1	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวิธีการ/นวัตกรรม แต่ไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ อายุของผู้ให้ข้อมูล และไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
	0	เครื่องมือไม่เหมาะสมกับวิธีการ/นวัตกรรม ระดับความรู้ อายุของผู้ให้ข้อมูล และไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเหมาะสม	4	ระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา/ช่วงเวลา เก็บจากแหล่งข้อมูลครบถ้วน อธิบายขั้นตอนอย่างละเอียด
	3	ระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา/ช่วงเวลา เก็บจากแหล่งข้อมูลครบถ้วน แต่อธิบายขั้นตอนไม่ชัดเจน
	2	ระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา/ช่วงเวลา เก็บจากแหล่งข้อมูลไม่ครบถ้วน อธิบายขั้นตอนไม่ชัดเจน
	1	ระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา/ช่วงเวลาไม่เหมาะสม เก็บจากแหล่งข้อมูลไม่ครบถ้วน อธิบายขั้นตอนไม่ชัดเจน
	0	ระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ไม่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ระบุวิธีการรวบรวมข้อมูล

ประเด็น	ระดับ คุณภาพ	เกณฑ์
7. การวิเคราะห์ ข้อมูลมีความ ถูกต้องเหมาะสม	4	การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เหมาะสม กับลักษณะข้อมูล อธิบายขั้นตอนอย่างละเอียด และพิจารณา ความสอดคล้องระหว่างผลการวิเคราะห์จากหลายแหล่งข้อมูล
	3	การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เหมาะสม กับลักษณะข้อมูล อธิบายขั้นตอนอย่างละเอียด แต่ไม่พิจารณา ความสอดคล้องระหว่างผลการวิเคราะห์จากหลายแหล่งข้อมูล
	2	การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย เหมาะสม กับลักษณะข้อมูล อธิบายขั้นตอนไม่ชัดเจน และไม่พิจารณา ความสอดคล้องระหว่างผลการวิเคราะห์จากหลายแหล่งข้อมูล
	1	การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย แต่ไม่ เหมาะสมกับลักษณะข้อมูล อธิบายขั้นตอนไม่ชัดเจน และไม่ พิจารณาความสอดคล้องระหว่างผลการวิเคราะห์จากหลาย แหล่งข้อมูล
	0	การวิเคราะห์ข้อมูลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย/ รายละเอียดไม่เหมาะสม
8. การสรุป ผลการวิจัย สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ของการวิจัย	4	ข้อสรุปถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัย นำเสนออย่างเป็นระบบ เข้าใจง่าย
	3	ข้อสรุปถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัย แต่นำเสนอในบางประเด็นไม่ชัดเจน
	2	ข้อสรุปถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัยบางส่วน นำเสนอในบางประเด็นไม่ชัดเจน
	1	ข้อสรุปถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัย นำเสนอไม่ชัดเจน
	0	ข้อสรุปไม่ถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล ไม่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์การวิจัย/รายละเอียดไม่เหมาะสม

ประเด็น	ระดับ คุณภาพ	เกณฑ์
9. การนำเสนอ รายงานการวิจัย ไม่ชัดเจน	4	นำเสนอรายงานการวิจัยครบทุกข้อ (1. ปัญหาและสาเหตุของการวิจัย 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3. วิธีการดำเนินการวิจัย – กลุ่มเป้าหมาย – วิธีการ/นวัตกรรม – ขั้นตอนการดำเนินการ – เครื่องมือในการวิจัย – วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล – วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 4. การสรุปผลการวิจัย) การเขียนเชื่อมโยงสมเหตุสมผล ใช้ภาษา ถูกต้อง และกระชับ มีความประณีตในการพิมพ์/เขียน
	3	นำเสนอรายงานการวิจัยครบทุกหัวข้อ การเขียนเชื่อมโยงสมเหตุสมผล มีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและการพิมพ์/เขียน
	2	นำเสนอรายงานการวิจัยครบทุกหัวข้อ แต่บางหัวข้อขาดความเชื่อมโยง และมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและการพิมพ์/เขียน
	1	นำเสนอรายงานการวิจัยครบทุกหัวข้อ แต่ทุกหัวข้อขาดความเชื่อมโยง และมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและการพิมพ์/เขียน
	0	นำเสนอรายงานการวิจัยไม่ครบทุกหัวข้อ ขาดความเชื่อมโยง และมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาและการพิมพ์/เขียน

**แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิด
เพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี
เขต 3

คำชี้แจง แบบประเมินความพึงพอใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูผู้สอน
ต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในระดับที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่สุดเพียงช่องเดียว
โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบประเมิน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
	ท่านมีความพึงพอใจเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด					
0.	กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกเว็บ (web blog) โดยรวม		✓			

ผู้ตอบทำเครื่องหมายในช่องหมายเลข 4 แสดงว่า ผู้ตอบมีความคิดเห็นว่า ตนเองมีความ
พึงพอใจต่อกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (web blog) โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์

นางสาวอัลยานี วาโดร์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
- ท่านมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (model of knowledge sharing via weblog) อย่างไร					
1. กระบวนการที่สำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (web blog) มีระบบปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่บอกถึงแหล่งที่มาของความรู้ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้					
- ท่านมีความคิดเห็นต่อกระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (web blog) อย่างไร					
การบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)					
2. ช่วยให้คุณค้นหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ได้สะดวก รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาบุคลากรและองค์กร					
การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition, Capture)					
3. ช่วยให้คุณสามารถแสวงหาความรู้ที่จำเป็นจากฐานความรู้ผ่านระบบออนไลน์ แล้วนำมาผสมผสานความรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมทำให้เกิดความรู้ใหม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานได้จริง					
การจัดเก็บความรู้ คั่นคืนความรู้ (Knowledge Storage)					
4. มีการรวบรวม จัดเก็บความรู้อย่างเป็นหมวดหมู่ และความรู้ที่จัดเก็บได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ กลั่นกรอง และตรวจสอบ ซึ่งมั่นใจว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ					
การแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing)					
5. ช่วยให้คุณมีโอกาสในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้จากเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
การนำความรู้ไปใช้ (Knowledge Utilization, Usage)					
6. ช่วยให้คุณสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลาย และสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน					
- ท่านมีความคิดเห็นต่อแนวทางการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning) อย่างไร					
7. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และพร้อมช่วยเหลือเพื่อนร่วมเรียนรู้					
8. มีปฏิสัมพันธ์อันดี เกิดความรู้สึกลึกซึ้งเป็นกันเอง					
9. สร้างบรรยากาศ และมีอิสระในการเรียนรู้					

รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
10. มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ที่หลากหลาย					
11. สร้างแรงกระตุ้น และกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้					
- ท่านมีความคิดเห็นต่อการใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) อย่างไร					
12. ความง่ายและความสะดวกในการใช้งาน					
13. คำแนะนำในการใช้เว็บบล็อก					
14. ความน่าสนใจของเนื้อหาที่เผยแพร่					
15. ขนาดและสีตัวอักษร					
16. การใช้สีพื้นหลังและภาพประกอบ					
17. การจัดวางตำแหน่งรายการต่างๆ					
18. ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม					
19. มีช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย					
20. ความเหมาะสมโดยรวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

- ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินตนเอง
- ผลการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงของแบบประเมินตนเอง
- ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจ
- ผลการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงของแบบประเมินความพึงพอใจ

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

คุณภาพของแบบประเมินตนเอง

ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	N	$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$
	1	2	3			
1	+1	+1	0	2	3	0.67
2	+1	+1	+1	3	3	1
3	+1	+1	0	2	3	0.67
4	+1	+1	+1	3	3	1
5	+1	+1	+1	3	3	1
6	+1	+1	+1	3	3	1
7	+1	+1	+1	3	3	1
8	+1	+1	+1	3	3	1
9	+1	+1	+1	3	3	1
10	+1	+1	+1	3	3	1
11	+1	+1	+1	3	3	1
12	+1	+1	+1	3	3	1
13	+1	+1	+1	3	3	1
14	+1	+1	+1	3	3	1
15	+1	+1	+1	3	3	1
16	+1	+1	+1	3	3	1

ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินตนเอง
โดยประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย
ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

Case Processing Summary

	N	%
Case Valid	20	100.0
Excluded (a)	0	.0
Total	20	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.801	16

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินตนเอง
โดยกลุ่มเป้าหมาย
ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

Case Processing Summary

	N	%
Case Valid	20	100.0
Excluded (a)	0	.0
Total	20	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.808	16

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

คุณภาพของแบบประเมินความพึงพอใจ

รายการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	N	$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$
	1	2	3			
รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (model of knowledge sharing via weblog)						
1. กระบวนการที่สำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) มีระบบปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกที่บอกถึงแหล่งที่มาของความรู้ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า	+1	+1	+1	3	3	1
2. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วยให้คุณค้นหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานได้สะดวกรวดเร็ว และตรงต่อความต้องการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาบุคลากรและองค์กร	+1	+1	+1	3	3	1
3. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วยให้คุณสามารถแสวงหาความรู้ ที่จำเป็นจากฐานความรู้ผ่านระบบออนไลน์ แล้วนำมาผสมผสานความรู้ประสบการณ์ ที่มีอยู่เดิมทำให้เกิดความรู้ใหม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานได้จริง	+1	+1	+1	3	3	1
4. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) มีการรวบรวม จัดเก็บความรู้อย่างเป็นหมวดหมู่ และความรู้ที่จัดเก็บได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ กลั่นกรอง และตรวจสอบ ซึ่งมั่นใจว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ	+1	+1	+1	3	3	1
5. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วยให้คุณมีโอกาสในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้จากเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	3	1
6. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ทำให้บุคลากรสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลาย และสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	3	3	1

รายการประเมิน	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	N	IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$
	1	2	3			
- แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning)						
7. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และพร้อมช่วยเหลือเพื่อนร่วมเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1
8. มีปฏิสัมพันธ์อันดี เกิดความรู้สึกใกล้ชิดเป็นกันเอง	+1	+1	+1	3	3	1
9. สร้างบรรยากาศ และมีอิสระในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	3	1
10. มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	3	3	1
11. สร้างแรงกระตุ้น และกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการแสวงหาความรู้	+1	+1	+1	3	3	1
- ระบบการใช้งาน						
12. ความง่ายและความสะดวกในการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog)	+1	+1	+1	3	3	1
13. คำแนะนำในการใช้เว็บบล็อกมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	+1	+1	+1	3	3	1
14. ความเหมาะสมและความน่าสนใจของเนื้อหาที่เผยแพร่	+1	+1	+1	3	3	1
15. ความเหมาะสมของขนาดและสีตัวอักษร	+1	+1	+1	3	3	1
16. ความเหมาะสมของการใช้สีพื้นหลังและภาพประกอบ	+1	+1	+1	3	3	1
17. ความเหมาะสมในการจัดวางตำแหน่งรายการต่างๆ	+1	+1	+1	3	3	1
18. ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม	+1	+1	+1	3	3	1
19. มีช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	3	3	1
20. ความเหมาะสมโดยรวมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกด้วยเว็บบล็อก	+1	+1	+1	3	3	1

ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินความพึงพอใจ
โดยประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย
ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

Case Processing Summary

	N	%
Case Valid	20	100.0
Excluded (a)	0	.0
Total	20	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.837	20

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบประเมินความพึงพอใจ
โดยกลุ่มเป้าหมาย
ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

Case Processing Summary

	N	%
Case Valid	20	100.0
Excluded (a)	0	.0
Total	20	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.836	20

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ

- ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)
- ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)
- ผลการวิเคราะห์คะแนนการประเมินตนเอง ก่อน-หลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก
- ผลการวิเคราะห์คะแนนคุณภาพผลงาน (งานวิจัยในชั้นเรียน)
- ผลการวิเคราะห์คะแนนความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

ตารางที่ จ-1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านคน

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านคน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. ครูมีความมุ่งมั่น ทำเพื่อองค์กร	4.00	1.73	มาก
2. ครูมีทัศนคติที่ดีในการแบ่งปันความรู้ให้กับเพื่อนร่วมงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ครูมีประสบการณ์การแลกเปลี่ยน	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ครูได้พัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ครูได้รับแรงจูงใจ และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
สภาพโดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

ตารางที่ จ-2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) เช่น ความคิด ประสบการณ์ ทักษะ และความชำนาญที่ยังไม่มีการเผยแพร่	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ครูได้ใช้ความรู้ที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) เช่น คู่มือ ตำรา ระเบียบ กฎเกณฑ์และความรู้ อื่นๆ ที่มีการบันทึกไว้ในสื่อต่างๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. มีการจัดเก็บความรู้ทั้งที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล (Explicit Knowledge) และภายในตัวครู (Tacit Knowledge) อย่างเป็นระบบ	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ จ-3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกระบวนการ

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านกระบวนการ	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การบ่งชี้หรือกำหนดความรู้	4.33	0.58	มาก
2. การแสวงหาความรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
3. การจัดเก็บ สืบค้นความรู้	4.00	1.00	มาก
4. การแลกเปลี่ยนแบ่งปันเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5. การนำความรู้ไปใช้	4.67	0.58	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.53	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ จ-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. ประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงความสำคัญ และกิจกรรมต่างๆ ของการจัดการความรู้ โดยการสื่อสารหลายช่องทาง	4.33	0.58	มาก
2. ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับครู	4.67	0.58	มากที่สุด
3. เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพ	5.00	0.00	มากที่สุด
4. เทคโนโลยีสารสนเทศเอื้อต่อกระบวนการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างหลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
5. ประเมินและปรับปรุงช่องทางการสื่อสาร และการเรียนรู้ สม่ำเสมอ	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.80	0.35	มากที่สุด

ตารางที่ จ-5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล

องค์ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. สถานศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการติดตามและ ประเมินผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	5.00	0.00	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีเป้าหมายของการประเมินบุคลากร เช่น ประเมินความพึงพอใจ ประเมินผลงาน และประเมินตนเอง ก่อน-หลังดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บ บล็อก	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ จ-6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการบ่งชี้หรือการกำหนดความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. จัดตั้งคณะทำงาน	4.33	1.15	มาก
2. ประชุมคณะทำงาน	4.33	1.15	มาก
3. สำรวจและรวบรวมความรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
4. จัดลำดับความสำคัญของความรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
5. กำหนดแหล่งความรู้ที่จำเป็น	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

ตารางที่ จ-7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	4.67	0.58	มากที่สุด
2. การใช้ที่ปรึกษาหรือระบบพี่เลี้ยง	4.67	0.58	มากที่สุด
3. สถานศึกษาจัดอบรม/สัมมนาให้ความรู้	4.33	1.15	มาก
4. ศึกษาจากเอกสาร หนังสือวารสารวิชาการ และสื่อสิ่งพิมพ์ ต่างๆ	4.67	0.58	มากที่สุด
5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เช่น ฐานข้อมูล เว็บไซต์ ต่างๆ(Website) อีเลิร์นนิง (E-learning) หรืออีเมล (E-mail)	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.67	0.58	มากที่สุด

ตารางที่ จ-8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ สืบค้น

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการจัดเก็บความรู้ สืบค้นความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การวางโครงสร้างความรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
2. การรวบรวม จัดเก็บความรู้เป็นระบบ	4.67	0.58	มากที่สุด
3. การจัดเก็บข้อมูล ความรู้ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) และการกลั่นกรองความรู้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.78	0.38	มากที่สุด

ตารางที่ จ-9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การถ่ายทอดความรู้แบบตัวต่อตัว เช่น ระบบพี่เลี้ยง	4.67	0.58	มากที่สุด
2. การจัดตั้งทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ ใบความรู้ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ อื่นๆ	4.67	0.58	มากที่สุด
4. จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เพื่อเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เว็บไซต์ (website) หรือ เว็บล็อก จัดการความรู้ (KM)	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.83	0.29	มากที่สุด

ตารางที่ จ-10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของกระบวนการ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการนำความรู้ไปใช้

กระบวนการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนำความรู้ไปใช้	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. นำความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนา สถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
2. บุคลากรมีการใช้ความรู้ ประสพการณ์ อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการประเมินผลความรู้อย่างต่อเนื่อง	4.67	0.58	มากที่สุด
3. การใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และ ปรับปรุงสถานศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.89	0.19	มากที่สุด

ตารางที่ จ-11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของแนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. การวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดตารางเวลา ให้เหมาะสม และกำหนดบทบาทบุคคล	4.67	0.58	มากที่สุด
2. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ระบุเรื่องที่ต้องการให้ความช่วยเหลือ	5.00	0.00	มากที่สุด
3. มุ่งหาผลลัพธ์ความรู้ หรือสิ่งที่ต้องการรู้ และทำความเข้าใจกับผลลัพธ์	4.67	0.58	มากที่สุด
4. ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อปรึกษา ได้ทุกช่วงเวลาที่ต้องการหรือมีปัญหา	4.67	0.58	มากที่สุด
5. วิเคราะห์การเรียนรู้ เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างผลงาน	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การเสริมแรงทางบวกเพื่อช่วยสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
7. ติดตามให้ความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่อง และรายงานความก้าวหน้า	5.00	0.00	มากที่สุด
สภาพโดยรวม	4.86	0.25	มากที่สุด

ตารางที่ จ-12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการออกแบบเว็บบล็อก

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. รูปแบบและองค์ประกอบของเว็บบล็อก ง่ายต่อการใช้งาน	4.00	0.72	มาก
2. การจัดวางตำแหน่งเมนู หมวดหมู่ของข้อมูล มีความชัดเจน ง่ายต่อการใช้งาน	3.33	0.63	ปานกลาง
3. รูปแบบขนาด และสีของตัวอักษร เหมาะสม อ่านง่าย	3.67	0.59	มาก
4. รูปภาพ วิดีโอ สอดคล้องกับเนื้อหาภายในเว็บ/สื่อ ความหมายได้ถูกต้อง	3.67	0.59	มาก
5. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา สะดวกและง่ายต่อการนำไปใช้	3.67	0.68	มาก
6. การเชื่อมโยงลิ้งค์ (Link) ข้อมูล เป็นรูปแบบที่เข้าใจง่าย สะดวกต่อการสืบค้นข้อมูล	3.67	0.74	มาก
7. การเชื่อมโยงลิ้งค์ (Link) ข้อมูลภายในและภายนอกเว็บไซต์ มีความถูกต้อง	4.00	0.79	มาก
8. ความรวดเร็วในการสืบค้น และดาวน์โหลดข้อมูล	3.67	0.61	มาก
9. ระบบการติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับการใช้งาน	4.00	0.89	มาก
10. ความเหมาะสมในการออกแบบระบบโดยภาพรวม	4.00	0.61	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.77	0.72	มาก

ตารางที่ จ-13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ด้านกิจกรรมตามแนวความคิดการเรียนรู้ แบบเพื่อนช่วยเพื่อน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การลงทะเบียนสมาชิก มีความสะดวก รวดเร็ว	4.00	0.00	มาก
2. การ (Log-in) เข้าสู่ระบบ มีความสะดวก รวดเร็ว	4.00	0.00	มาก
3. ความปลอดภัยในการเข้าใช้ระบบ โดยกำหนดรหัสผู้ใช้ และรหัสผ่าน	4.00	0.00	มาก
4. คำชี้แจง เพื่อแนะนำขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม นำเสนอเป็นลำดับ มีความชัดเจน	4.00	0.00	มาก
5. คู่มือการใช้งานระบบ เพื่อแนะนำการใช้เครื่องมือต่างๆ นำเสนอเป็นลำดับ เข้าใจง่าย	3.33	0.58	ปานกลาง
6. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.67	0.58	มาก
7. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความเหมาะสมกับระดับกลุ่มเป้าหมาย	4.00	0.00	มาก
8. กิจกรรมบนเว็บบล็อกมีความสอดคล้องกับแนวความคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.33	0.58	ปานกลาง
9. เครื่องมือติดต่อสื่อสาร ส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.33	0.58	ปานกลาง
10. กิจกรรมบนเว็บบล็อก สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมเรียนรู้ และเพื่อนผู้อำนวย	3.67	0.58	มาก
11. เนื้อหา ความรู้ที่ดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	3.67	0.58	มาก
12. ภาพบรรยากาศการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน	3.33	0.58	ปานกลาง
13. ความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกโดยภาพรวม	3.67	0.58	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.67	0.14	มาก

ตารางที่ จ-14 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ
เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก

ข้อ	ความรู้ความเข้าใจ	ก่อน			หลัง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.00	0.73	ปานกลาง	4.25	0.55	มาก
2.	การวิเคราะห์/กำหนดปัญหาในชั้นเรียน	2.80	0.77	ปานกลาง	3.85	0.59	มาก
3.	กระบวนการการทำวิจัยในชั้นเรียน	2.45	0.51	น้อย	3.70	0.47	มาก
4.	การกำหนดชื่อเรื่องของการวิจัย	2.80	0.70	ปานกลาง	4.10	0.64	มาก
5.	การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย	3.05	0.69	ปานกลาง	4.30	0.57	มาก
6.	การกำหนดสมมุติฐานการวิจัย	2.60	0.75	ปานกลาง	3.85	0.67	มาก
7.	การกำหนดขอบเขตการวิจัย	2.70	0.73	ปานกลาง	4.00	0.56	มาก
8.	การเขียนนิยามศัพท์เฉพาะได้ชัดเจน	2.40	0.82	น้อย	3.90	0.45	มาก
9.	การเลือกเอกสารที่ศึกษาเกี่ยวข้องกับงานวิจัย	2.85	0.88	ปานกลาง	3.90	0.55	มาก
10.	การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	2.30	0.73	น้อย	3.40	0.60	ปานกลาง
11.	การกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล	2.35	0.75	น้อย	3.65	0.67	มาก
12.	การเลือกใช้สถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล	1.95	0.73	น้อย	3.40	0.50	ปานกลาง
13.	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	2.10	0.60	น้อย	3.45	0.51	ปานกลาง
14.	การอภิปรายผล	2.65	0.72	ปานกลาง	3.50	0.51	ปานกลาง
15.	การเสนอแนะ	2.95	0.67	ปานกลาง	3.75	0.55	มาก
16.	การอ้างอิงเอกสาร	2.90	0.69	ปานกลาง	4.10	0.55	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		2.62	0.85	ปานกลาง	3.82	0.56	มาก

ตารางที่ จ-15 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนการประเมินผลงาน

คนที่	คะแนนการประเมินผลงาน				
	คะแนน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	28	80	3.11	1.23	ยอดเยี่ยม
2.	31	80	3.44	0.73	ยอดเยี่ยม
3.	32	80	3.56	0.71	ยอดเยี่ยม
4.	29	80	3.22	0.72	ยอดเยี่ยม
5.	29	80	3.22	0.73	ยอดเยี่ยม
6.	30	80	3.33	0.71	ยอดเยี่ยม
7.	29	80	3.22	0.70	ยอดเยี่ยม
8.	31	80	3.44	0.70	ยอดเยี่ยม
9.	32	80	3.56	0.70	ยอดเยี่ยม
10.	30	80	3.33	0.70	ยอดเยี่ยม
11.	32	80	3.56	0.70	ยอดเยี่ยม
12.	30	80	3.33	0.71	ยอดเยี่ยม
13.	30	80	3.33	0.67	ยอดเยี่ยม
14.	31	80	3.44	0.68	ยอดเยี่ยม
15.	31	80	3.44	0.68	ยอดเยี่ยม
16.	30	80	3.33	0.68	ยอดเยี่ยม
17.	31	80	3.44	0.67	ยอดเยี่ยม
18.	29	80	3.11	0.68	ยอดเยี่ยม
19.	28	80	3.11	0.68	ยอดเยี่ยม
20.	32	80	3.56	0.69	ยอดเยี่ยม
ค่าเฉลี่ยรวม	30.25	80	3.36	0.53	ยอดเยี่ยม

ตารางที่ จ-16 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ ด้านรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (model of knowledge sharing via weblog)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
รูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (model of knowledge sharing via weblog)			
1. กระบวนการที่สำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) มีระบบปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่บอกถึงแหล่งที่มาของความรู้ มีความเหมาะสมกับการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า	3.90	0.59	มาก
2. ช่วยให้คุณค้นหาความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ได้สะดวกรวดเร็ว และตรงต่อความต้องการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาบุคลากรและองค์กร	3.90	0.45	มาก
3. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วยให้คุณสามารถแสวงหาความรู้ ที่จำเป็นจากฐานความรู้ ผ่านระบบออนไลน์ แล้วนำมาผสมผสานความรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดความรู้ใหม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานได้จริง	4.00	0.60	มาก
4. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) มีการรวบรวม จัดเก็บความรู้อย่างเป็นหมวดหมู่ และความรู้ที่จัดเก็บได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ กลั่นกรอง และตรวจสอบซึ่งมั่นใจว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือ	3.70	0.59	มาก
5. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ช่วยให้คุณมีโอกาสในการติดต่อสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้จากเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.90	0.45	มาก
6. ระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก (web blog) ทำให้บุคลากรสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลาย และสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	4.10	0.60	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.90	0.55	มาก

ตารางที่ จ-17 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ ด้านแนวคิด การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- แนวคิดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer-Assisted Learning)			
7. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และพร้อมช่วยเหลือเพื่อนร่วมเรียนรู้	3.80	0.47	มาก
8. มีปฏิสัมพันธ์อันดี เกิดความรู้สึกลึกซึ้งเป็นกันเอง	4.15	0.67	มาก
9. สร้างบรรยากาศ และมีอิสระในการเรียนรู้	4.05	0.45	มาก
10. มีการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ที่หลากหลาย	3.55	0.52	มาก
11. สร้างแรงกระตุ้น และกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการแสวงหาความรู้	3.80	0.67	มาก
สรุปผลการประเมิน	3.87	0.56	มาก

ตารางที่ จ-18 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจ ด้านระบบ การใช้งาน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
- ระบบการใช้งาน			
12. ความง่ายและความสะดวกในการใช้รูปแบบการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ผ่านเว็บล็อก (web blog)	4.45	0.51	มาก
13. คำแนะนำในการใช้เว็บล็อกมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.50	0.51	มาก
14. ความเหมาะสมและความน่าสนใจของเนื้อหาที่เผยแพร่	4.30	0.70	มาก
15. ความเหมาะสมของขนาดและสีตัวอักษร	4.25	0.51	มาก
16. ความเหมาะสมของการใช้สีพื้นหลังและภาพประกอบ	4.35	0.51	มาก
17. ความเหมาะสมในการจัดวางตำแหน่งรายการต่างๆ	3.55	0.66	มาก
18. ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม	4.10	0.72	มาก
19. มีช่องทางการเข้าถึงองค์ความรู้ที่หลากหลาย	4.45	0.49	มาก
20. ความเหมาะสมโดยรวมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่าน เว็บล็อก (web blog)	3.85	0.60	มาก
สรุปผลการประเมิน	4.20	0.58	มาก

ภาคผนวก ฉ

คู่มือการใช้งานระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปัตตานี เขต 3

Prince of Songkla University
Pattani Campus

**คู่มือการใช้งานระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อก ตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน
สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต3**

รูปแบบการใช้งาน ได้แบ่งการทำงานของระบบออกเป็น 3 ระดับตามระดับการเข้าถึงข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่

1. **ผู้ใช้งานทั่วไป** มีสิทธิในการใช้งาน คือ สามารถอ่าน และดาวน์โหลดบทความ ข้อมูลความรู้ที่ต้องการได้ แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น แก้ไข เพิ่ม ลบ บทความข้อมูล ความรู้ได้
2. **ผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก** มีสิทธิในการใช้งาน คือ สามารถแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเครื่องมือต่างๆ เช่น บล็อก อีเมล กระดานถาม-ตอบ สนทนาออนไลน์ และสามารถค้นหา อ่าน เพิ่ม ลบ แก้ไข ดาวน์โหลดบทความ ข้อมูล ความรู้ และงานวิจัยในชั้นเรียนที่ต้องการได้ ตามสิทธิที่ผู้ดูแลระบบกำหนด ซึ่งเมื่อเข้าสู่ระบบผู้ดูแลจะเป็นผู้กำหนดวิธีการให้ โดยป้อนชื่อและรหัสผ่านเพื่อเข้าสู่ระบบ
3. **ผู้ดูแลระบบ** ผู้ดูแลระบบจะถูกกำหนดและตั้งค่าครั้งแรกในการติดตั้งฐานข้อมูลระบบ ซึ่งผู้วิจัย ได้กำหนดชื่อเป็น Admin และรหัสผ่าน ●●●●●●●● ซึ่งในขั้นตอนการติดตั้งสามารถตั้งเป็นชื่ออื่น และรหัสผ่านอื่นได้ สำหรับสิทธิในการใช้งาน คือ การกำหนดสมาชิก การเพิ่ม ลบ แก้ไข บทความ ข้อมูล ความรู้ และงานวิจัยในชั้นเรียนที่ต้องการได้

Prince of Songkhro University
Pattani Campus

เว็บไซต์ มีส่วนประกอบสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนี้

1. หน้าจอแรก หรือหน้าจอหลัก ประกอบด้วย เมนูการเข้าถึงข้อมูลหรือการใช้งานระบบทั้งหมด ได้แก่ การเข้าสู่ระบบของกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก กลุ่มผู้ใช้งานทั่วไป และผู้ดูแลระบบ
 เมนูหลักประกอบด้วย คำชี้แจง คู่มือการใช้งาน องค์กรความรู้ ดาวนโหลด ปรัชญาเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ รายงานความก้าวหน้า/ส่งผลงาน ผลงานเพื่อนร่วมเรียนรู้ เครื่องมือประกอบด้วย การค้นหา บันทึกความรู้ แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม สนทนาเพื่อนร่วมเรียนรู้ และติดต่อเพื่อนผู้อำนวยความสะดวก

1.1 การลงทะเบียนเป็นสมาชิก ระบบจะแสดงหน้าจอการลงทะเบียนและต้องกรอกอีเมลให้ถูกต้อง โดยระบบจะยืนยันการลงทะเบียนไปยังอีเมล

ภาพแสดงหน้าจอการลงทะเบียน

ภาพแสดงหน้าจอการเข้าสู่ระบบ

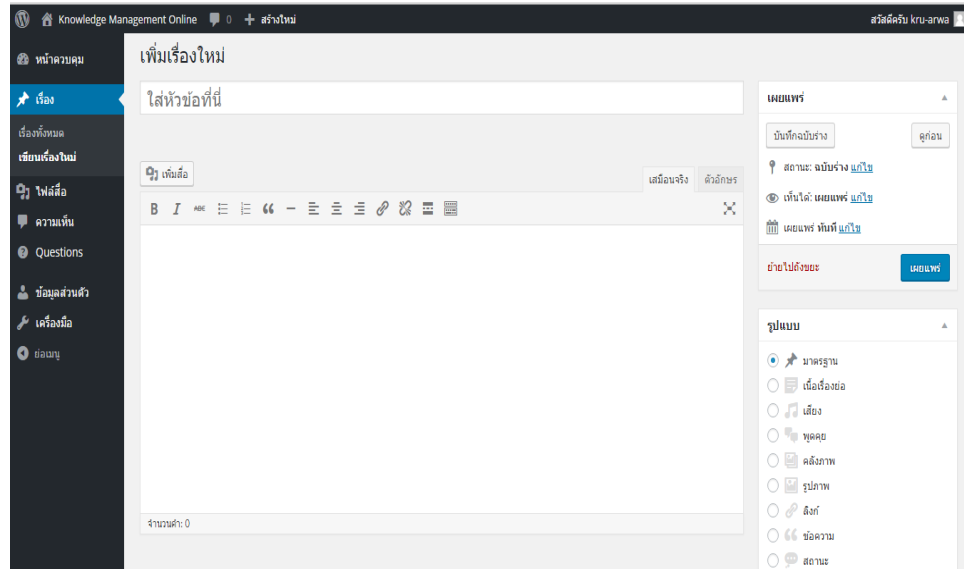
1.2 กรณีลงทะเบียนเป็นสมาชิกเรียบร้อยแล้ว สามารถเข้าสู่ระบบโดยใช้ชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน ในหน้าจอหลักของการเข้าสู่ระบบ

ภาพแสดงหน้าจอการเข้าสู่ระบบ

ภาพแสดงหน้าจอบล็อกของสมาชิก

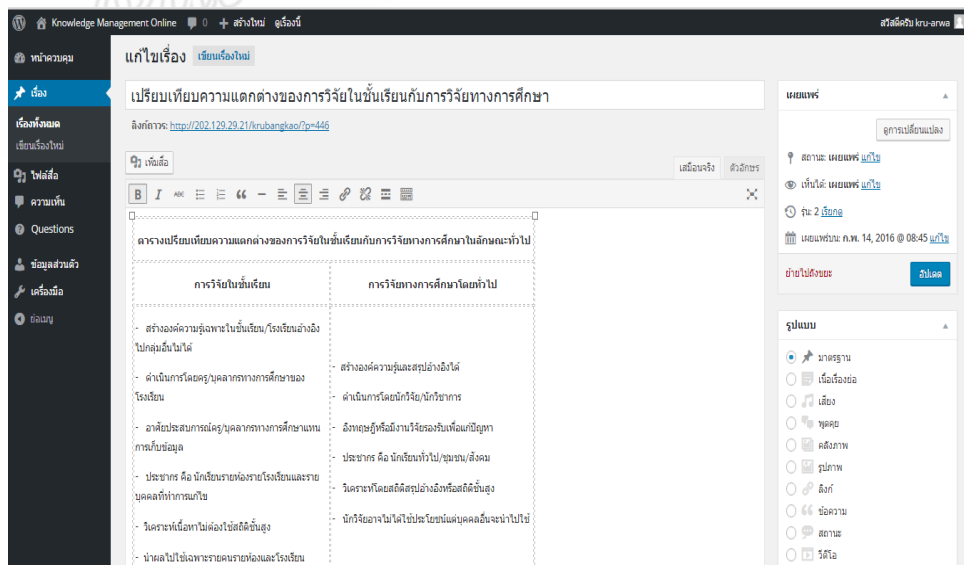
2. หน้าจอบล็อก แสดงข้อมูลผู้ใช้ที่เป็นสมาชิก เมื่อผู้ใช้ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบ สามารถเพิ่มแก้ไข ลบบทความของตนเองได้ แสดงขั้นตอนการใช้ดังนี้

2.1 การเพิ่มบทความใหม่ คลิกที่ **+ สร้างใหม่** ระบบจะแสดงหน้าจอเพิ่มบทความใหม่

ภาพแสดงหน้าจอการเขียนบทความใหม่

2.2 การแก้ไขบทความ คลิกที่ **Edit** หน้าบทความที่ต้องการแก้ไข ระบบจะแสดงหน้าจอการแก้ไขบทความที่เลือก

ภาพแสดงหน้าจอการแก้ไขบทความ

2.3 การแสดงความคิดเห็นบทความ สามารถพิมพ์ข้อความแสดงความคิดเห็น และคลิกที่

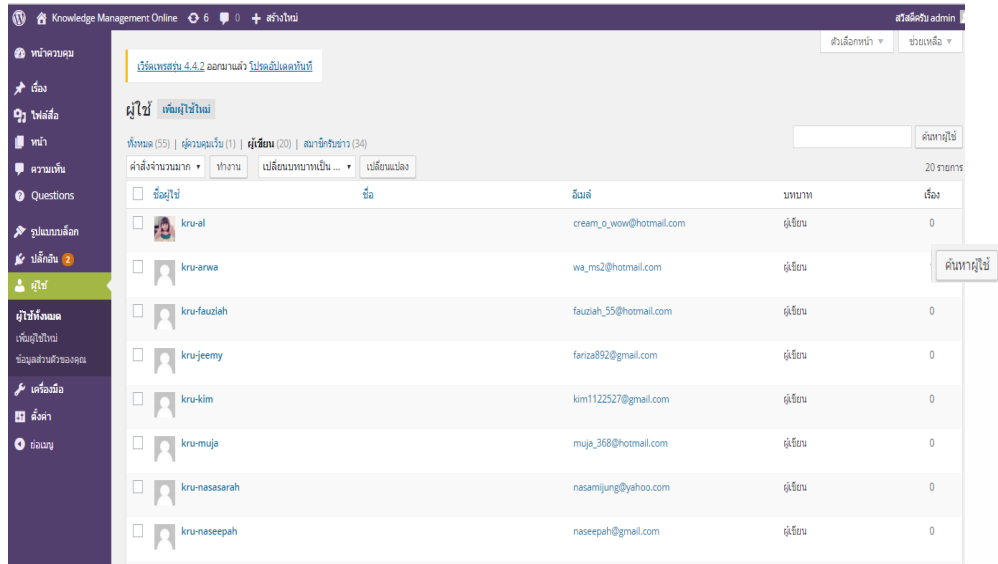
ภาพแสดงหน้าจอการแสดงความคิดเห็นบทความ

3. หน้าจอบทความทั้งหมด แสดงบทความทั้งหมด และจำนวนบทความ สามารถค้นหาบทความได้โดยพิมพ์ชื่อบทความ และคลิกที่

หัวข้อ	ผู้เขียน	หมวดหมู่	ป้ายกำกับ	วันที่
☐ เปรียบเทียบความแตกต่างของการวิจัยในชั้นเรียนกับการวิจัยทางการศึกษา	kru-arwa	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	—	เผยแพร่ 2016/02/14
☐ ที่มาการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน	admin	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	—	เผยแพร่ 2016/01/16
☐ ครูกับการวิจัย ทำในครูต้องทำวิจัย	admin	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	—	เผยแพร่ 2016/01/06
☐ บทความเรื่อง งานวิจัยในชั้นเรียน	admin	แลกเปลี่ยนเรียนรู้	—	เผยแพร่ 2016/01/06
☐ หัวข้อ	ผู้เขียน	หมวดหมู่	ป้ายกำกับ	วันที่

ภาพแสดงหน้าจอบทความทั้งหมด

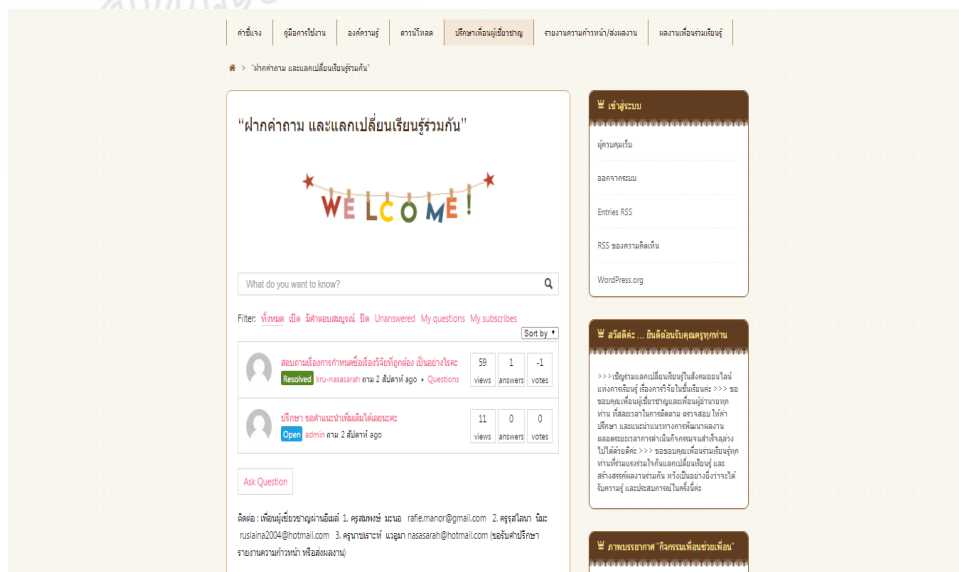
4. หน้าจอสมาชิก แสดงข้อมูลสมาชิกทั้งหมดในระบบ สามารถค้นหาสมาชิกตามชื่อผู้ใช้ ได้โดยพิมพ์ชื่อ และคลิกที่ ค้นหาผู้ใช้

ภาพแสดงหน้าจอข้อมูลสมาชิกทั้งหมดในระบบ

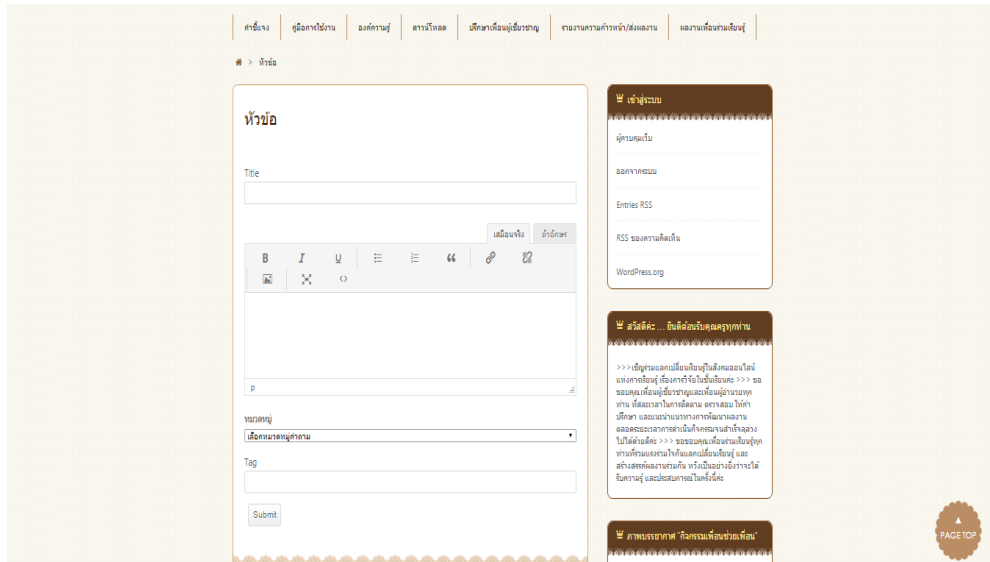
5. การเพิ่ม แก้ไขคำถาม และแสดงความคิดเห็น โดยเลือก **เมนูปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ** มีดังนี้

5.1 การตั้งคำถามใหม่ ไปที่เมนูปรึกษาเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และคลิกที่ Ask Question ระบบจะแสดงหน้าจอเพิ่มการตั้งคำถามใหม่ ซึ่งผู้ถาม - ผู้ตอบสามารถถาม หรือตอบคนละเวลาได้

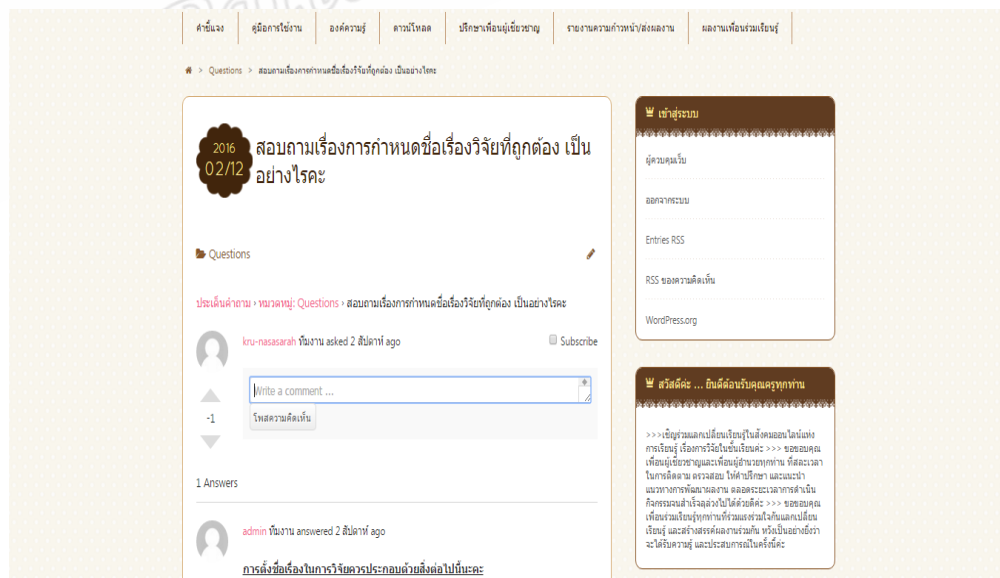
ภาพแสดงหน้าจอตั้งประเด็นคำถาม

5.2 การเพิ่มหัวข้อคำถามและข้อความเสร็จเรียบร้อย และคลิกที่ Submit ระบบจะแสดงหน้าจอเพิ่มหัวข้อคำถาม

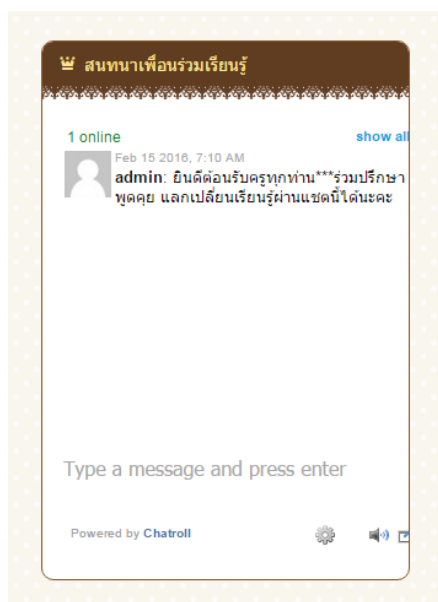
ภาพแสดงหน้าจอเพิ่มหัวข้อคำถาม

5.3 การแสดงความคิดเห็นคำถาม สามารถพิมพ์ข้อความแสดงความคิดเห็น และคลิกที่ โพสต์ความคิดเห็น

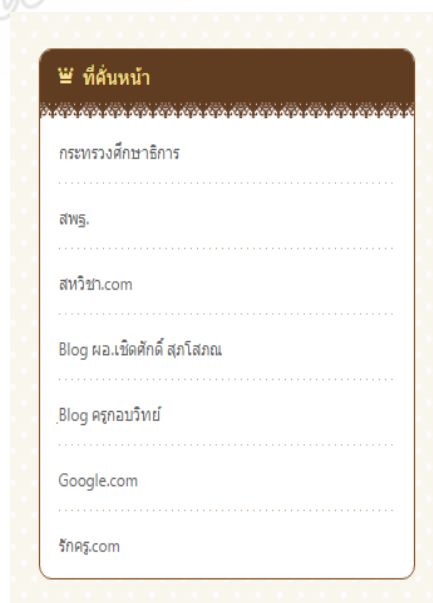
ภาพแสดงหน้าจอการแสดงความความคิดเห็น

6. การพูดคุย ถามตอบออนไลน์ (Chat) ได้พร้อมกันในเวลาเดียวกันระหว่างเพื่อนร่วมเรียนรู้ โดยเลือก**เครื่องมือสนทนาเพื่อนร่วมเรียนรู้** สามารถพิมพ์ข้อความบน และคลิก enter

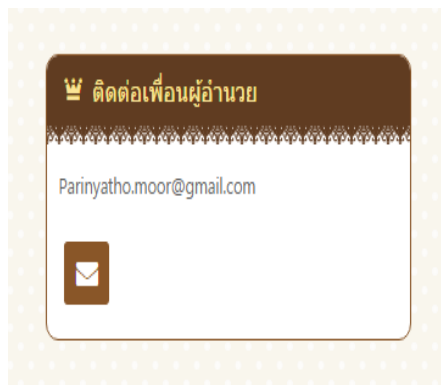
ภาพแสดงหน้าจอการพูดคุย ถามตอบออนไลน์ (Chat)

7. การสืบค้นความรู้เพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกหรือเว็บไซต์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยเลือก**เครื่องมือแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม** สามารถคลิกไปยังเว็บไซต์ที่ต้องการได้

ภาพแสดงหน้าจอ แสดงแหล่งเรียนรู้ภายนอกหรือเว็บไซต์เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

8. การติดต่อสอบถาม การใช้งานระบบการจัดการความรู้ออนไลน์ หรืออื่นๆ โดยเลือก **เครื่องมือติดต่อเพื่อนผู้อำนวย** สามารถติดต่อสอบถามผ่านอีเมล Parinyatho.moor@gmail.com

ภาพแสดงหน้าจอการติดต่อสอบถามผู้ดูแลระบบ

9. เมื่อต้องการออกจากระบบการใช้งาน คลิกออกจากระบบ ดังนี้

ภาพแสดงหน้าจอออกจากระบบการใช้งาน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวอัลยานี วาโตร์

รหัสนักศึกษา 5520121538

วุฒิการศึกษา

วุฒิ
ศศ.บ. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ชื่อสถาบัน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ปีการศึกษาที่สำเร็จ
2549

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เจ้าหน้าที่ธุรการ โรงเรียนชุมชนบ้านบางเก่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

อัลยานี วาโตร์และโอภาส เกาไศยาภรณ์. 2561. การพัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านเว็บบล็อกตามแนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (อยู่ระหว่างดำเนินการ)